

Instans: Kommunstyrelsen
Tid: 2020-04-20 kl. 08:30
Plats: Nossan, Kommunhuset

Gunnar Andersson
Kommunstyrelsens ordförande

Moa Andersson
Sekreterare

Förslag på justerare: Mats Palm (S)

Samtliga ärenden har beretts av kommunstyrelsens ordförande. I samtliga beslutsärenden föreslås kommunstyrelsen besluta i enlighet med förvaltningens/tidigare nämnds förslag till beslut om inget annat framgår av ordförandeskrivelse.

Information:

- KS = slutgiltigt beslut fattas i Kommunstyrelsen.
- KF = slutgiltigt beslut fattas i Kommunfullmäktige.
- Info = Information.
- Ett X markerar att handlingar finns bifogade i kallelsen.
- VS markerar att handlingar presenteras vid sammanträdet.

KL	NR	Besluts -organ	Ärende	DNR	Handlingar bifogas	Föredragande/ Kommentar
08.30			Sammanträdet öppnande			Ordförande
			Upprop			Nämndsamordnare
			Val av justerare och tid för justering			Ordförande
08.35	1	Info	Information om ekonomiska konsekvenser av coronasmittan	KS 14/2020 942	X	Ekonomichef
08.45	2	Info	Information avseende olika alternativ för Hagens demensboende, Herrljunga Hagen 15	KS 106/2020 601	X	Kommundirektör & ekonomichef
09.05	3	KF	Upplåningsram 2020 Herrljunga kommun	KS 85/2020 942	X	Ekonomichef
09.10	4	Info	Uppföljning av socialnämndens handlingsplan för att hantera utmaningar i budget och verksamhetsplan 2020	KS 14/2020 942	X	Socialchef
09.30	5	KF	Förslag till kommunfullmäktige med anledning av socialnämndens befarade underskott för 2020	KS 105/2020 942	X	Ordförande
09.40	6	KF	Framtagning av jämförelseunderlag om kostnader för portionspriset	KS 220/2019 220	X	Ordförande
09.45	7	KF	Avtal om samverkan inom miljö- och hälsoskyddsområde samt livsmedelsområdet i Sjuhärad	KS 93/2020 601	X	Ordförande
09.50	8	KF	Begäran om inriktningsbeslut avseende Räddningstjänsten utifrån nationell utredning (SOU 2018:54)	KS 92/2020 601	X	Ordförande
10.00	--	--	PAUS	--	--	--
10.15	9	KF	Revidering av kostpolicy	KS 235/2019 220	X	Folkhälsosamordnare
10.25	10	KS	Svar på begäran om förtydligande svar från kommunstyrelsen gällande uppdrag att öka belägningsgraden	KS 230/2018 824	X	Ordförande
10.35	11	KS	Val av ägarrepresentant till ägarråd för Inera AB	KS 96/2020 992	X	Ordförande
10.40	12	KF	Svar på återremiss om medborgarförslag om att lyfta ut Orraholmens område ur kommunens skogsbruksplaner	KS 100/2019 216	X	Ordförande

NR	Meddelandeförteckning	DNR	Handlingar bifogas
1	Protokoll från styrelsesammanträde, Nossan Förvaltningsaktiebolag 2020-03-09	KS 74/2020 993	X
2	Protokoll från Boråsregionen Sjuhärad's kommunalförbunds direktion's sammanträde 2020-02-28	KS 79/2020 992	X
3	Mötesanteckningar från Folkhälsopolitiska rådet 2020-03-11	Postlista KS 2020:25	X
4	Fyllnadsval av ledamot i kommunstyrelsen, ersättare i kommunstyrelsen samt ersättare i krisledningsnämnden	KS 5/2020 111	X
5	Protokoll från Herrljunga Elektriska AB:s styrelsesammanträde 2020-02-26	KS 60/2020 993	X
6	Protokoll från Herrljunga Vatten AB:s styrelsesammanträde 2020-02-26	KS 60/2020 993	X
7	Protokoll från Herrljunga Elkraft AB:s styrelsesammanträde 2020-02-26	KS 60/2020 993	X
8	Protokoll från Herrljunga Elektriska AB:s årsstämma 2020-03-18	KS 60/2020 993	X
9	Protokoll från Herrljunga Elkraft AB:s årsstämma 2020-03-18	KS 60/2020 993	X
10	Protokoll från Herrljunga Vatten AB:s årsstämma 2020-03-18	KS 60/2020 993	X
11	Protokoll från Nossan Förvaltningsaktiebolags ordinarie bolagsstämma för redovisningsår 2019	KS 74/2020 993	X
12	Protokoll från Nossan Förvaltningsaktiebolags sammanträde 2020-03-30	KS 74/2020 993	X
13	Årsredovisning 2019 Samfond 1	KS 101/2020 912	X
14	Årsredovisning 2019 Samfond 2	KS 102/2020 912	X
15	Årsredovisning 2019 Samfond 3	KS 103/2020 912	X
16	Årsredovisning 2019 Dagny och Herbert Carlssons minnesfond	KS 104/2020 912	X

<i>NR</i>	<i>Delegeringsbeslut</i>	<i>DNR</i>	<i>Handlingar bifogas</i>
1	Ordförandebeslut om att ställa in öppet kommunstyrelsesammanträde den 20 april 2020	KS 89/2020 910	X
2	Avslag på begäran om att ta del av allmän handling (e-postloggar för samtliga anställda)	KS 88/2020 910	X
3	Revidering av attesträtter 2020 för kommunstyrelsen	KS 28/2019 901	X

Information avseende olika alternativ för Hagens demensboende, Herrljunga Hagen 15

Sammanfattning

Herrljunga kommun har, liksom många andra kommuner, utmaningar kring både den ökande investeringstakten och underhåll av det existerande fastighetsbeståndet. Det finns i kommunen ett tydlig växande behov av platser för äldreomsorg i olika former tillsammans med arbetet med att utveckla nya exploateringsområden, producera nya samhällsfastigheter kombinerat med det så kallade underhållsskulden. Kommunens höga investeringstakt innebär också ett ökat behov av kapital och en ökad belastning på den interna projektorganisation som inte är dimensionerad för det här uppdraget. Många kommuner väljer idag att överlåta ägande och fastighetsförvaltning till externa aktörer snarare än att själva äga fastigheterna. Genom att låta en extern fastighetsägare bygga samhällsfastigheter kan kommunen fokusera på sin kärnverksamhet samtidigt som kapital och resurser frigörs. Resurser som kan riktas mot andra prioriterade objekt.

Detta ärende handlar om att få med så mycket information som möjligt i frågan så att kommunfullmäktige sedan kan ta ställning i frågan om förvaltningen ska gå vidare med att antingen;

- 1) bygga själva genom Tekniska förvaltningen som även senare förvaltar den nya byggnaden eller
- 2) låta ett privat företag förvärva gamla Hagen samt bygga ny fastighet, nya Hagen, och förvalta och hyra ut dessa två fastigheter till kommunen. Detta alternativ kan även innefatta att ytterligare krav ställs på externt företag, exempelvis nybyggnation av lägenheter, etc.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2020-04-03

Rapport "Gäller LOU vid hyra av lokal?"

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att:

- Lägga informationen till handlingarna

Ior Berglund
Kommundirektör

Bakgrund och ekonomisk bedömning

Herrljunga kommun har, liksom många andra kommuner, utmaningar kring både den ökande investeringstakten och underhåll av det existerande fastighetsbeståndet. Det finns i kommunen ett tydlig växande behov av platser för äldreomsorg i olika former tillsammans med arbetet med att utveckla nya exploateringsområden, producera nya samhällsfastigheter kombinerat med det så kallade underhållsskulden. Kommunens höga investeringstakt innebär också ett ökat behov av kapital och en ökad belastning på den interna projektorganisation som inte är dimensionerad för det här uppdraget. Många kommuner väljer idag att överlåta ägande och fastighetsförvaltning till externa aktörer snarare än att själva äga fastigheterna. Genom att låta en extern fastighetsägare bygga samhällsfastigheter kan kommunen fokusera på sin kärnverksamhet samtidigt som kapital och resurser frigörs. Resurser som kan riktas mot andra prioriterade objekt.

Under förprojekteringen avtalar kommunen den total årskostnad för drift och fastighetskostnad för det nya äldreboendet för den planerade hyresperioden med den framtida fastighetsägaren utifrån den specifikation som byggnaden ska uppföras. Den potentiella byggherren finansierar alltså hela projektet vilket innebär att kommunens soliditet inte belastas med investeringskostnader.

Kommunen kan genom samverkan med extern aktör få möjlighet att förstärka de egna kompetenserna gällande planering och projekt, samt skapa möjlighet för framtida exploatering, för både samhällsfastigheter och bostäder. Genom att samverka med extern aktör ökar möjligheten fler byggprojekt komma att genomföras samtidigt, vilket skulle kunna innebära att fler arbetstillfällen genereras i kommunen under en period då vi ser en hög andel varsel och potentiellt högre arbetslöshet.

Definition för Samhällsfastigheter:

"Fastighet som brukas till övervägande del av skattefinansierad verksamhet och är specifikt anpassad för samhällsservice. Dessutom inkluderas trygghetsboende under begreppet samhällsfastigheter." Exempel på samhällsfastigheter är fängelser, skolor, äldreboenden och sjukhus.

Hagens äldreboende/demensboende

Under 2017 beslutade socialnämnden att utveckla Hagens äldreboende till kommunens demenscentra. Detta i syfte att kunna samla all kompetens samt kunna erbjuda boende till personer med demenssjukdom. Den 28/11 2017 inkom socialnämnden med en begäran om att upprätta en detaljplan över del av Herrljunga 6:3 till kommunstyrelsen. Den 22/1 2018 beslutade kommunstyrelsen att uppmana bygg- och miljönämnden att upprätta detaljplan för Hagens äldreboende, del av Herrljunga 6:3, vilket också senare genomfördes.

Hagens äldreboende innefattar idag 40 platser i totalt 4 avdelningar för personer med demenssjukdom. Dessa platser är nyrenoverade och anpassade till personer med demenssjukdom. En förprojektering pågår via Tekniska förvaltningen, utifrån ett antagande om att ytterligare 40 demensplatser behöver tillskapas. Förslaget styr mot

en ny byggnad (nya Hagen) i direkt anslutning till befintliga byggnaden Hagens äldreboende (gamla Hagen).

Herrljunga kommun har under vintern 2019/2020 haft dialog med privata alternativ för nybyggnation. Detta ärende handlar om att kommunfullmäktige behöver ta ställning i frågan om förvaltningen ska gå vidare med att antingen;

- 1) bygga själva genom Tekniska förvaltningen som även senare förvaltar den nya byggnaden eller
- 2) låta ett privat företag förvärva gamla Hagen samt bygga ny fastighet, nya Hagen, och förvalta och hyra ut dessa två fastigheter till kommunen. Detta alternativ kan även innefatta att ytterligare krav ställs på externt företag, exempelvis nybyggnation av lägenheter, etc.

Ett antal parametrar/förutsättningar tillsammans med förfrågan om pris har skickats ut till två privata initiativ för förvärv av gamla Hagen samt nybyggnation kopplat till den befintliga fastigheten. Utifrån inkomna svar kring kvalitet, kompetens och pris har KS förvaltning valt att gå vidare med ett företag som i detta ärende jämförs med att kommunen bygger själv.

Följande parametrar/förutsättningar har specificerats initialt:

- Nytt demensboende med 40 lägenheter, total investering: 80 mnkr
- Totalt antal kvadrat nya byggnaden (BRA): 3 500 kvm
- Total investering i den gamla fastigheten: 20 mnkr (ombyggnation invändigt av ej renoverade lokaler, matsal och kontor om ca 2 450 kvm)
- Försäljningspris den gamla fastigheten: 54 mnkr (enligt värdering)
- Den nya byggnaden ska vara ett tvåvåningshus
- Det ska finnas en separat entré i den nya byggnaden
- Beräknat 25 % moms på 20 % av byggnadernas BRA
- Hyran ska vara kallhyra (ej inkl värme och el)
- Den nya byggnaden ska vara energieffektiv, 100 kW/m²
- Hyran ska inkludera fastighetsskötsel, sophantering, underhåll och övrig drift

Parametrarna kommer under förprojekterings gång att förändras. Det är bara antaganden för att kunna göra jämförelser.

Ekonomi

		Herrljunga kommun
Hyra kr/kvm för helhet (kr)	1507	
Bruksarea gamla (kvm)	4 438	4 438
Bruksarea nya (kvm)	3 500	3 500
Investering befintlig byggnad (kr)	20 000 000	20 000 000
Investering ny byggnad (kr)	80 000 000	100 000 000
DRIFT		
Årshyra (kr)	11 962 566	
Underhållskostnader gamla (150 kr/kvm)		665 700
OH-kostnad Fastighet gamla Hagen	360 000	360 000
Genomsnittlig underhållskostnader nya (150 kr/kvm)		525 000
Kapitalkostnader gamla (1,75 % internränta)		2 285 000
Kapitalkostnader nya (1,75% internränta)		3 100 000
Hysesintäkter från boende nya	-3 500 000	-3 500 000
Hysesintäkter från boende gamla	-2 300 000	-2 300 000
<i>Vaktmästeritjänster, städ och el, värme tillkommer i båda förslagen</i>		
Totala fastighetskostnader i förslagen (exkl städ och vaktm)	11 962 566	6 935 700
Avräkning hyror från boende (2019 års hyresnivåer)	-5 800 000	-5 800 000
Avräkning Ludvika-moms (18% av 80%)	-1 722 610	
Netto	4 439 956	1 135 700
	Diff mellan förslagen/år	3 304 256

Den ekonomiska sammanställningen visar att det är cirka 3,3 mnkr dyrare per år i nuvarande prismodell från [REDACTED] samt med de antaganden som är gjorda. I kalkylen ovan har 150 kr/kvm beräknats för underhållskostnader för gamla Hagen, vilket är något lägre än utfall 2019. Verksamheten har behov av att se över nuvarande underhållskostnader och fördelningar mellan verksamheterna för att nå det kalkylerade beloppet.

OH-kostnaden ligger på båda alternativen och det måste det göra då OH-kostnaderna kommer att finnas kvar oavsett om Herrljunga kommun äger och underhåller Hagen själva eller om en extern part gör det.

Momsen finns det mer att läsa om sist i detta underlag.

Hyran som [REDACTED] i denna uppställning erbjudit har inte förhandlats utan priset har kommit in utifrån utskickade förutsättningar som tidigare beskrivits. En förhandling alternativt en upphandling av hyresvärd skulle kunna bidra till en lägre kvadratmeterhyra.

Vid effektivare lokalytor (färre kvadrat gemensamhetsytor och personalytor) kommer årshyran att gå ned och mellanskillnaden mellan om kommunen bygger själva och en extern ägare kommer att minska.

Fördelar och nackdelar med att hyra från extern fastighetsägare

Fördelar

- Likvida medel in i kommunens kassa som kan användas till andra investeringar, 54 mnkr
- Kommunens fastighetsavdelning behöver inte ha kapaciteten att förvalta fastigheten/erna
- Ett för Herrljunga kommun nytt sätta att investera med nytänk och erfarenhetsutbyte med andra aktörer inom såväl fastighetsbranschen som övriga verksamheter och aktörer.
- Byggtiden förkortas och projekteringen av byggnader genomförs av den externa aktören vilket ingår i uppdraget.

Nackdelar/risker

- Företaget sälja vidare till en oseriös aktör (kortsiktig ägare)
- Företaget kan missköta underhållet av fastigheten
- Det är ett dyrare alternativ än att bygga själva

Pågående upphandlingar inom området ”extern hyresvärd”

Zango AB har anlitats till att ta fram genomförda och pågående upphandlingar inom området externa hyresvärdar. Till kommunstyrelsesammanträdet kommer information i detta presenteras.

Kommunikation har skett med Tranemo kommun som fredagen den 3 april 2020 gick ut med en upphandling ”Hyresvärdsupphandling vård- och omsorgsboende, samt förskola, Solbacken UPH/2020:2”. I upphandlingen framgår bland annat följande sammanfattning:

Tranemo kommun annonserade på uppdrag av Kommunstyrelsen en RFI i enlighet med ett remissförfarande och undersökte möjligheten att upphandla hyreskontrakt avseende vård- och omsorgsboende Solbacken i Länghem. RFI:n var annonserade under perioden 2019-10-01 - 2019-10-24.

Resultatet av RFI:n visade att marknaden ställde sig positiv till den tilltänkta upphandlingen.

RFI:n klargjorde att en eventuell upphandling skulle resultera i överlåtelse av mark för byggnation där kommunen tecknar ett hyreskontrakt med köparen av marken. Upphandlingen skulle också resultera i en entreprenad, där nuvarande byggnad rivs och en ny nyckelfärdig byggnation uppförs för offentligt ändamål. Överlåtelsen av Solbacken skulle också villkoras med överlåtelse av mark för byggnation av hyresrättslägenheter/bostadsrätter på Mejeribacken i Tranemo tätort. Kommunfullmäktige har i sitt beslut, 2019-11-25, fattat ett inriktningsbeslut om att överlåta fastigheten Länghem 3:73 (Solbacken) till extern byggare och ägare, där kommunen blir hyresgäst med följande krav:

- En oberoende värdering ska genomföras.
- Det ska rivas och byggas nytt.
- Referenser ska presenteras.
- Entreprenör ska bygga minst 24 lägenheter på Mejeribacken.

Inriktningsbeslutet förtydligades ytterligare i Kommunstyrelsen 2020-02-17 genom följande beslut:

- Nuvarande tomt styckas av i två fastigheter, en på ca 9 000 kvm för byggnation av vård- och omsorgsboende/förskola samt en på ca 6 000 kvm för framtida byggnation.
- I hyresavtalet för vård- och omsorgsboende/förskola ska hyrestiden omfatta 20 år med möjlighet till förlängning.
- Kommunen ska i avtalet ha option på återköp av fastigheten.
- På Mejeribacken ska tre fastigheter bebyggas med maximalt antal lägenheter enligt detaljplan, 36 lgh totalt varav minst 24 hyresrätter. Byggnation ska påbörjas senast inom 2 år från tillträdesdatum och ska vara färdigställd på samtliga tre fastigheter senast 3 år från tillträdesdatum.

Moms kopplat till gamla och nya Hagen

Som huvudregel är uthyrning av fastighet undantaget från moms för privata fastighetsägare. Det finns dock vissa fall då uthyrning av byggnad eller annan anläggning kan vara skattepliktig, så kallad frivillig skattskyldighet. Omfattas lokalen av frivillig skattskyldighet föreligger avdragsrätt för ingående moms på kostnader för fastighetsägaren. För stadigvarande bostad är det dock inte möjligt att beviljas frivillig skattskyldighet och det föreligger även ett uttryckligt avdragsförbud för ingående moms som gäller stadigvarande bostad.

Om det är fråga om stadigvarande bostad (själva lägenheterna och vissa gemensamhetsytor) så kan fastighetsägaren alltså inte lägga moms på fakturorna till kommunen. Däremot så kan ytor som räknas som omvårdnadsytor och personalytor räknas in i det som kallas frivillig skattskyldighet. När fastighetsägaren inte kan lägga moms på fakturorna och inte heller dra av för ingående moms när det gäller reparationer mm så kommer hyresnivån att bli något högre än vid det omvända.

För de utrymmen som betraktas som stadigvarande bostad har kommunen rätt till ersättning för sina ökade kostnader i samband med hyran av lokalen (5 § lag om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund). Rätten till ersättning föreligger endast i de fall det är fråga om

sådana boenden som regleras i 5 kap. 5 § andra stycket och 5 kap. 7 § tredje stycket socialtjänstlagen, SOL. Det är kommunen som måste kunna visa att det är frågan om ersättningsgilla boenden.

SOL 5 kap. §5 andra stycket: "Kommunen ska inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd. "

SOL 5 kap. §7 tredje stycket: "Kommunen skall inrätta bostäder med särskild service för dem som till följd av sådana svårigheter som avses i första stycket behöver ett sådant boende."

Bestämmelsen syftar till att täcka kommunens kostnad för s.k. dold moms, alltså det högre hyresbelopp som följer av att fastighetsägaren inte är berättigad till frivillig skattskyldighet och därför inte har kunnat göra avdrag för ingående skatt. Ersättning lämnas enligt schablon med 18 procent av hyreskostnaden.

Den moms som företaget fakturerar gällande omvårdnadsytor och personalytor kan kommunen också söka ersättning för i kommunkontosystemet för momsåtersök.

Om kommunen väljer att ingå avtal med en privat fastighetsägare är det av vikt att det i avtalet framgår vilka ytor som ska momsbeläggas och vilka som inte ska momsbeläggas.

Ytor	Fakturan från fastighetsägaren	Kommunens momsåtersök
Stadigvarande bostad (lägenheterna) och vissa gemensamhetsytor	Fakturan är utan moms från fastighetsägaren. Hyran blir lite högre netto då fastighetsägaren inte kan dra av för ingående moms	18 % av hyreskostnaden kan återsökas
Omvårdnadsytor och personalytor	Frivillig skattskyldighet = moms läggs på fakturan från fastighetsägaren. Hyran blir lite lägre netto då fastighetsägaren kan dra av för ingående moms.	25 % momsbelopp på fakturan kan återsökas

Tabell: Överskådlig bild över ytor och momsåtersök

Gäller LOU vid hyra av lokal?

TIPS OCH RÅD

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Förord

Kommuner och regioner har löpande behov av att hyra in verksamhetslokaler för att bl.a. möta förändrade demografiska behov. Upphandlande myndigheter som ska hyra lokaler behöver beakta lagen om offentlig upphandling (2016:1145) (LOU). Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har utarbetat en vägledning som syftar till att fungera som ett stöd inför och under en lokalanskaffning samt som ett diskussionsunderlag och argumentationsstöd.

Projektet har finansierats av Sveriges Kommuner och Landstings FoU-fond för kommunernas fastighetsfrågor. Skriften är författad av Mårten Nyström Holm och Hannes Härfast, upphandlingsjurister på AffärsConcept. Daniel Ekwall och Olof Moberg inom SKL:s avdelning för juridik har varit medförfattare. Robert Heed och Hans Stark inom SKL:s avdelning för ekonomi och styrning har skrivit kapitel 9 *Investering i annans lokal/fastighet*.

Styrgruppen för projektet har bistått med kvalitativ vägledning och kunskapsunderlag till skribenternas arbete. Styrgruppen har bestått av Christine Andersson (Malmö stad), Fredrik Johansson (Region Uppsala), Magnus Colling (Skolfastigheter i Stockholm AB), Kari Sternebratt (Västra Götalandsregionen), Olle Sundh (Lunds kommun) och Soheil Farhoudi (Nacka kommun).

Fastighetsägarna, Hemsö, Kungsbacka kommun, Locum inom Region Stockholm, NCC, Region Dalarna, Region Skåne, Region Värmland, Region Örebro, Skanska, Stockholms stad, Sveriges Allmännytt (tidigare SABO), Vacse och Östersunds kommun har bidragit med värdefull återkoppling på utsänt arbetsmaterial inför publiceringen av vägledningen.

Helén Örtegren i SKL:s fastighetsgrupp har varit projektledare och redaktör.

Tack till alla som har varit involverade i arbetet med vägledningen!

Stockholm i juni 2019

Gunilla Glasare
Avdelningschef

Peter Haglund
Sektionschef

Germund Persson
Avdelningschef

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Sveriges Kommuner och Landsting

Avdelningen för juridik

Innehåll

Definitioner	9
1. LOU vid lokalanskaffning	11
1.1 Inledning	11
2. En upphandlande myndighet vill hyra en lokal - Gäller LOU?	12
2.1 Har kontraktet inslag av byggentreprenad?	14
2.2 Utövar UM ett avgörande inflytande över typen av byggnadsverk eller över projekteringen?	16
2.3 Har kontraktet inslag av tjänster?	17
2.4 Om kontraktet innehåller byggentreprenader eller tjänster - vilket är kontraktets huvudföremål?	17
2.4.1 Hyresgästpassningar	20
2.4.2 Icke-befintliga byggnader	21
2.4.3 Inhyrning från en annan upphandlande myndighet	23
2.4.4 Situationer där hyresundantaget är tillämpligt	24
2.4.5 Situationer där hyresundantaget sannolikt inte är tillämpligt	24
3. Hur ska upphandlingsskyldigheten utföras i praktiken?	25
3.1 Hyresvärdsupphandling (paketerad upphandling)	25
3.1.1 Hyresvärdsupphandling på annans mark	25
3.1.2 Hyresvärdsupphandling innefattande åtagande om köp av fastighet	30
3.2 Hyreskontrakt följt av separat upphandling	33
3.2.1 Upphandling av byggentreprenadarbete på annans fastighet	33
3.2.2 Hyresvärden upphandlar byggentreprenadarbete enligt LOU	37
4. Handlingsalternativ utan annonserad upphandling	42
4.1 Tillämpning av hyresundantaget när upphandlingspliktiga byggentreprenader och närliggande tjänster saknas	42
4.2 Hyreskontrakt med helägt bolag enligt det s.k. Teckal-undantaget	43
4.3 Exploaterings- och marköverlåtelseavtal	45
4.3.1 Exploateringsavtal	46
4.3.2 Marköverlåtelseavtal	47
4.4 Inlåsningsituationer – tekniska skäl och skydd av ensamrätt?	48
4.4.1 Hyresvärden tillåter endast byggentreprenadarbete av egen utpekad leverantör	49
4.4.2 Monopolsituation - en fastighetsägare äger all mark	49
4.4.3 Tekniska skäl	50
4.4.4 Ensamrätt	50
4.4.5 Rimlighetsargument vid tekniska skäl och ensamrätt	51

4.4.6	Förhandsinsyn	52
5.	Tips vid hyresvärdsupphandling	54
5.1.1	Request for Information (RFI)	54
5.1.2	Förhandlat förfarande med föregående annonsering	54
5.1.3	Förhandlat förfarande utan föregående annonsering	56
6.	Rättsmedel	57
6.1	Rättsliga konsekvenser av otillåten direktupphandling	57
6.2	Upphandlingsskadeavgift	57
6.3	Överprövning av ett avtals giltighet	58
6.4	Skadestånd	58
6.5	Överprövning under pågående upphandling	59
6.6	Övriga konsekvenser	59
7.	Rättsfallssammanfattningar (svensk rättspraxis)	60
	Kammarrätten i Göteborg, mål nr 7477-08 (Region Skåne)	60
	Kammarrätten i Sundsvall, mål nr 395-10 (Bostadsmodulerna)	60
	Förvaltningsrätten i Växjö, mål nr 3697-16 (Materialdepån)	60
	Blekinge tingsrätt, mål nr T 803-18 (Materialdepån, skadestånd)	61
	Kammarrätten i Göteborg 4397-18 (Limhamnsålet)	61
	Kammarrätten i Jönköping, mål nr 2844-14 (Övertryckstältet)	62
	Konkurrensverkets beslut DNR 584/2010 (Förvarsenheten i Åstorp)	62
	Förvaltningsrätten i Linköping, mål nr 7960-15 (Botrygg)	63
	Kammarrätten i Jönköping, mål nr 2972-11	64
	Kammarrätten i Stockholm 2737-14 (Haninge Bostäder)	64
8.	Exempel på hyresvärdsupphandlingar (paketerad upphandling)	66
9.	Investering i annans lokal/fastighet	67
9.1	Inledning	67
9.2	Överenskommelse med fastighetsägaren att genomföra ombyggnationerna	68
9.3	Genomföra investeringar i egen regi	68
9.4	Reparationer och underhåll	68
9.5	Tillkommande utgifter	69
9.6	Avskrivning	69
9.7	Utrangering	69
9.8	Kontoplan	69
9.9	Upplysningar i årsredovisning	70
	Inventarier	70

Källförteckning	71
Litteratur	71
Offentligt tryck	71
EU	71
Sverige	72
Domstolar	72
EU	72
Sverige	73
Myndigheter	73

Definitioner

Byggentreprenad: Utförande eller både projektering och utförande av arbete som är hänförligt till en verksamhet som anges i bilaga 1¹, utförande eller både projektering och utförande av ett byggnadsverk, eller arbeten som innebär att ett byggnadsverk realiseras, enligt krav som ställs upp av en upphandlande myndighet som utövar ett avgörande inflytande över typen av byggnadsverk eller över projekteringen. Se 1 kap. 9 § LOU.

Byggnadsverk: Med byggnadsverk avses det samlade resultatet av bygg- och anläggningsarbeten, om resultatet självständigt fyller en teknisk eller ekonomisk funktion. Se 1 kap. 10 § LOU.

Direktiv 2004/18: Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster.

Direktiv 2014/24 (LOU-direktivet): Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG.

Direktupphandling: En upphandling utan krav på anbud i viss form. Se 19 kap. 4 § LOU.

Förtäckt byggentreprenadkontrakt: Med förtäckt byggentreprenadkontrakt avses i den här skriften ett avtal som benämns som hyreskontrakt men som i själva verket innebär en anskaffning av en byggentreprenad. Ett exempel kan vara att en hyresvärd utför en byggentreprenad och får ersättning för denna genom hyran. I den situationen finns en risk att en domstol skulle klassificera hyreskontraktet mellan den upphandlande myndigheten och hyresvärden som ett upphandlingspliktigt byggentreprenadkontrakt.

Kontrakt: Ett skriftligt avtal med ekonomiska villkor som ingås mellan en eller flera upphandlande myndigheter och en eller flera leverantörer samt som avser leverans av varor, tillhandahållande av tjänster eller utförande av byggentreprenad. Se 1 kap. 15 § LOU.

LOU: Lag (2016:1145) om offentlig upphandling.

LUF: Lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna.

LUFs: Lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

LUK: Lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner.

OSL: Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Upphandlande myndighet (UM): Statlig, regional eller kommunal myndighet. Omfattar även offentligt ägda/kontrollerade bolag. Se 1 kap. 18 och 22 §§ LOU.

¹ Med bilaga 1 avses bilaga 1 till LOU.

Upphandling: Åtgärd som vidtas i syfte att anskaffa varor, tjänster eller byggentreprenader genom tilldelning av kontrakt. Se 1 kap. 2 § LOU.

1. LOU vid lokalanskaffning

1.1 Inledning

Lokalanskaffningsprocessen är viktig för många olika typer av offentligt drivna verksamheter. Utgångspunkten när en myndighet köper eller hyr något är att LOU blir tillämplig, men lagen innehåller ett undantag för kontrakt som avser förvärv av hyresrätt eller annan rätt till fastighet, se 3 kap. 19 § LOU. Om detta undantag är tillämpligt föreligger ingen skyldighet att följa LOU:s förfaranderegler. I många situationer är det inte lätt att avgöra när undantaget är tillämpligt eller om anskaffningen är en upphandlingspliktig byggentreprenad eller tjänst. Så är särskilt fallet när hyresvärden inför inflyttning förutsätts bygga om lokalerna som myndigheten ska hyra.

Den här texten syftar till att belysa omfattningen av hyresundantaget, när det går att tillämpa samt ge exempel på hur anskaffningar av hyreskontrakt kan genomföras inom ramen för olika handlingsalternativ. Vägledningen kan användas som ett stöd inför och under en lokalanskaffning och som diskussionsunderlag och argumentationsstöd vid beslut.

En upphandlande myndighet (härefter förkortat "UM") behöver i varje lokalanskaffningsprocess beakta verksamhetsnytta och affärsmässiga aspekter. LOU kan för en offentlig hyresgäst medföra ytterligare steg i en lokalanskaffningsprocess som en privat hyresgäst inte behöver beakta. LOU kan vara tidskrävande och kostnadsdrivande samt i vissa situationer innebära en konkurrensnackdel på en hyresmarknad med låg vakansgrad, dvs. få tillgängliga potentiella verksamhetslokaler att hyra. Detta kan i vissa situationer innebära att det blir svårare för det offentliga att anskaffa lokaler. Vissa tillvägagångssätt kan vara olämpliga ur ett LOU-perspektiv men lämpliga av andra skäl. I vissa situationer kan det vara ekonomiskt mest fördelaktigt att äga sina lokaler framför att hyra. Detta är aspekter som varje UM behöver analysera inför en lokalanskaffning innan ett beslut tas om att gå vidare med en lösning.

Texten riktar sig till chefer, strateger och handläggare som behöver handledning i lokalanskaffningsfrågor men kan förhoppningsvis vara av intresse för många fler. Hänvisningar sker löpande till lagtext och domstolspraxis.

Vägledningen omfattar endast LOU. De problem- och frågeställningar som redogörs för är däremot desamma i LUF, LUK och LUFS med skillnad avseende t.ex. tillämpliga tröskelvärden och direktupphandlingsgränser.

2. En upphandlande myndighet vill hyra en lokal - Gäller LOU?

LOU gäller för de åtgärder som vidtas i syfte att anskaffa varor, tjänster eller byggentreprenader genom tilldelning av kontrakt, 1 kap. 2 § LOU. Huvudregeln är att allt en UM anskaffar ska upphandlas. I 3 kap. LOU regleras undantagen från LOU.

Hyresundantaget regleras i 3 kap. 19 § LOU:²

Denna lag gäller inte för kontrakt som avser förvärv av fastighet, arrenderätt, hyresrätt, bostadsrätt, tomträtt, servitutsrätt eller någon annan rätt till fastighet.

Med fastighet avses här det som enligt jordabalken utgör eller tillhör en fastighet. Det som gäller för fastighet gäller också för befintlig byggnad som tillhör någon annan än ägaren till jorden liksom sådana tillhör till byggnaden som avses i 2 kap. 2 och 3 §§ jordabalken, om de tillhör byggnadens ägare.

Faktaruta 1: Hyresundantaget regleras i 3 kap. 19 § LOU

Hyresundantaget innebär att kontrakt som avser hyra eller andra typer av rättigheter till fastigheter inte omfattas av LOU. Hyreskontrakt behöver således inte upphandlas. Skälet till detta är enligt 2004 års upphandlingsdirektiv att hyresförhållanden är av sådan särart att de inte lämpar sig för offentlig upphandling.³ Vad som avses med "särdrag" utvecklas inte närmare i direktiven eller de svenska förarbetena. Särdraget kan tänkas vara att en lokal står där den står, varför det inte är möjligt eller önskvärt att konkurrensutsätta inhyrning i den lokalen. Om en UM vill hyra en fastighet i centrala Stockholm kan inte behovet tillgodoses med hjälp av fastigheter i Uppsala eller Göteborg. Vidare kan inte en kommunal skola eller ett sjukhus ligga i en annan EU-medlemsstat. Möjligheterna att konkurrensutsätta byggnadens placering är från början kringskuren och saknar ett gränsöverskridande intresse.

Ibland kan gränsdragningsproblem uppstå vid tillämpning av hyresundantaget. Det kan vara så att kontraktet som ska ingå innehåller inslag av byggentreprenad; fastighetsägaren kanske behöver bygga om lokalen för att anpassa den för UM:s behov. Det kan också vara så att andra tjänster än hyra ingår i kontraktet. Ett exempel på en sådan tjänst är projektering vid ny- och ombyggnation. En UM som avser att ingå ett hyreskontrakt utan att annonsera detta

² Motsvarande bestämmelse finns i 3 kap. 25 § LUF, 3 kap. 27 § LUK och 1 kap. 10 § 5 p LUFs. Av praktiska skäl berörs inte LUF, LUK och LUFs särskilt i vägledningen. De problem- och frågeställningar som redogörs för är däremot desamma i LUF, LUK och LUFs med skillnad avseende t.ex. tillämpliga tröskelvärden och direktupphandlingsgränser.

³ Se skäl 24 i det numera upphävda direktivet 2004/18.

enligt LOU bör säkerställa att hyresundantaget är tillämpligt. Vid den bedömningen anser författarna till denna rapport att frågorna i de följande avsnitten 2.1 - 2.4 bör ställas.

Flödesschemat nedan visualiserar schematiskt hur gränsdragningsbedömningen mellan hyra och byggentreprenad görs.

Illustration 1: Gäller hyresundantaget vid inhyrning av en lokal?

2.1 Har kontraktet inslag av byggentreprenad?

Med stöd av hyresundantaget undantas hyreskontrakt och andra typer av rättigheter till fastigheter från LOU. Däremot undantas inte andra åtaganden som görs i samband med hyreskontraktet, som exempelvis projekteringstjänster eller byggentreprenadarbeten för att renovera eller uppföra en fastighet. Lagstiftaren anser att sådana arbeten och tjänster som huvudregel ska upphandlas i enlighet med LOU.

LOU:s definitioner

Vad utgör ett byggentreprenadkontrakt (BEK)?

1 kap. 9 § LOU:

Med byggentreprenadkontrakt avses ett kontrakt som

1. avser utförande eller både projektering och utförande av arbete som är hänförligt till en verksamhet som anges i bilaga 1,
2. avser utförande eller både projektering och utförande av ett byggnadsverk, eller
3. innebär att ett byggnadsverk realiseras, enligt krav som ställs upp av en upphandlande myndighet som utövar ett avgörande inflytande över typen av byggnadsverk eller över projekteringen.

Vad utgör ett byggnadsverk?

1 kap. 10 § LOU:

Med byggnadsverk avses det samlade resultatet av bygg- och anläggningsarbeten, om resultatet självständigt fyller en teknisk eller ekonomisk funktion.

Faktaruta 2: LOU:s definitioner

Ett byggnadsverk är, enligt 1 kap. 10 § LOU, det samlade resultatet av bygg- och anläggningsarbeten, om resultatet självständigt fyller en teknisk eller ekonomisk funktion. EU-domstolen har uttalat att begreppet byggentreprenadarbeten ska tolkas vidsträckt och på ett sådant sätt att upphandlingsdirektivens ändamålsenliga verkan säkerställs.⁴ Att byggentreprenadarbeten ska tolkas vidsträckt innebär att en domstol i sin bedömning av ett kontrakts klassificering inte ska ta hänsyn till vad parterna valt att kalla avtalet. Även om ett kontrakt benämns som hyreskontrakt kan alltså en domstol komma att betrakta det som ett byggentreprenadkontrakt – om rekvisiten, dvs. villkoren, i 1 kap. 9 § är uppfyllda.

⁴ Se dom Kommissionen mot Tyskland, C-536/07, ECLI:EU:C:2009:664, punkt 54 och dom La Scala, C-399/98, ECLI:EU:C:2001:401, punkterna 63-75.

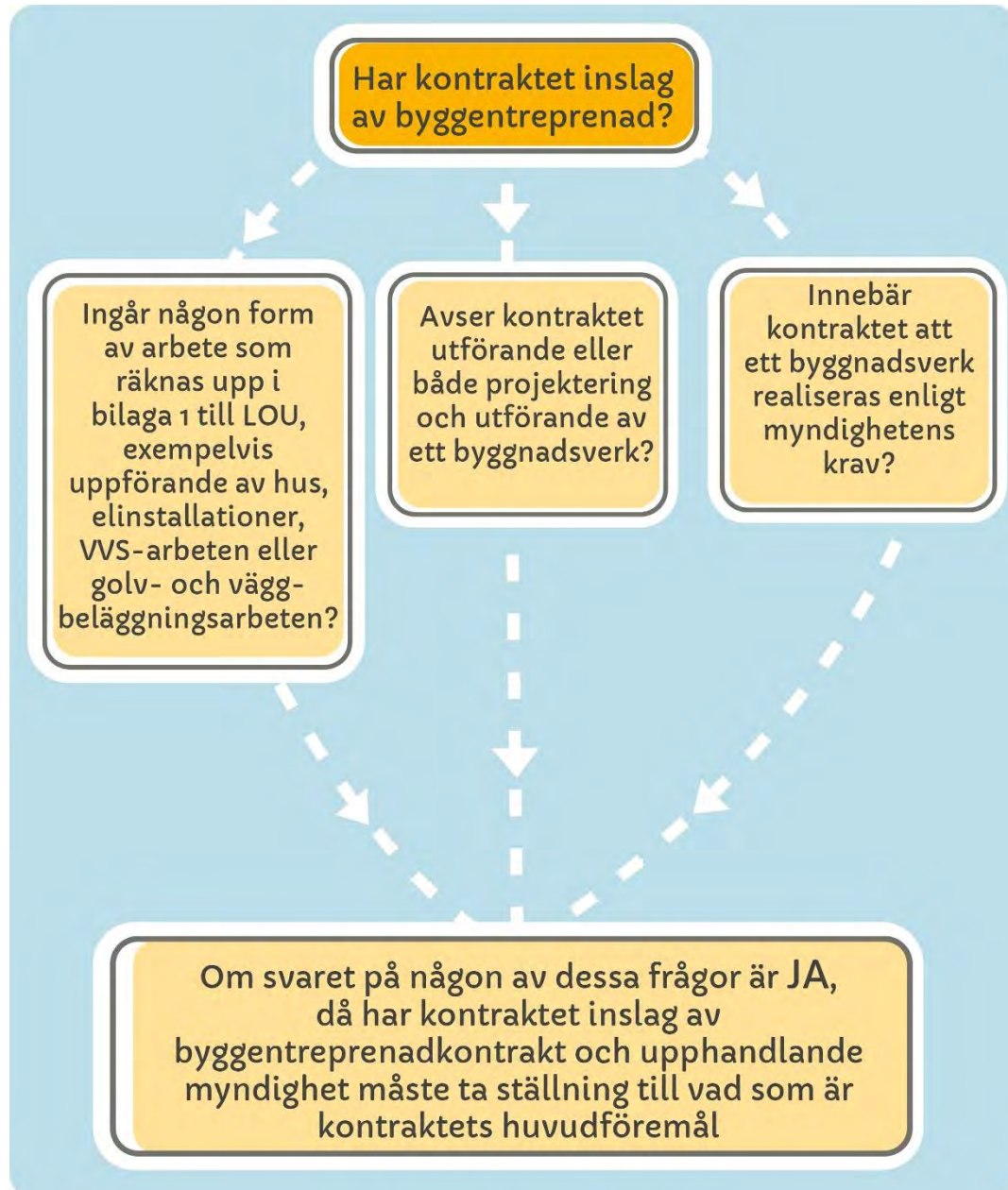

Illustration 2: Har kontraktet inslag av byggentreprenad?

2.2 Utövar UM ett avgörande inflytande över typen av byggnadsverk eller över projekteringen?

Om UM hyr en lokal från en hyresvärd som också ska uppföra byggnaden från grunden eller bygga om byggnaden, uppstår frågan om UM utövar ett avgörande inflytande över typen av byggnadsverk eller över projekteringen enligt 1 kap. 9 § LOU tredje punkten.

Om UM har tagit initiativet till, styrt eller varit delaktig i utformningen av byggentreprenaden eller den föregående projekteringen tyder det på att UM har utövat ett avgörande inflytande över byggentreprenaden.

Uttrycket ”avgörande inflytande” har varit föremål för prövning i ett flertal olika domstolsavgöranden. EU-domstolen ansåg i målet *Impresa Pizzarotti*, som avsåg uppförande av en domstolsbyggnad, att ett byggentreprenadkontrakt förelåg och inte ett hyreskontrakt.⁵ Avtalet som var föremål för prövning i målet kallades ”utfästelse om hyra” och definierades av parterna som ett hyreskontrakt. Till hyreskontraktet var bifogat en handling som kallades ”ramkrav”. I ramkraven fanns uppgifter från UM om bl.a. antal anställda i den administrativa personalen, antal kontor, mötesrum, förvaringsrum, rummens storlek och antal parkeringsplatser.⁶ EU-domstolen ansåg att ramkraven var preciseringar av en byggentreprenad som fastställts av den upphandlande myndigheten.⁷ Detta trots att det i målet stod byggentreprenören relativt fritt att lämna förslag på hur ramkraven skulle utföras i praktiken. UM hade i kontraktshandlingarna vidare förbehållit sig rätten att kontrollera om byggnadsverket motsvarade samtliga ställda ramkrav innan den godkände byggnadsverket.⁸

Uti från EU-domstolens avgöranden går det att dra slutsatsen att UM inte behöver ha något särskilt långtgående inflytande över byggnationen för att avtalet ska klassas som ett byggentreprenadkontrakt enligt LOU. Att UM ställer upp vissa grundläggande förutsättningar för entreprenaden i en funktionsbeskrivning eller via mejlkorrespondens riskerar att ses som villkor som fastställts av den upphandlande myndigheten.⁹

Frågan om UM haft ett avgörande inflytande över en byggentreprenad har även prövats i svensk domstol.¹⁰ I ett avgörande från Kammarrätten i Göteborg hade UM ingått ramavtal och hyreskontrakt avseende uppförande av ett nytt regionhus. Avtalskonstruktionen innebar att en leverantör skulle uppföra byggnadsverket på en fastighet som UM ansåg lämplig. UM förband sig att hyra byggnaden och leverantören att hyra ut den. Projekteringen skulle utföras i samråd parterna emellan och samrådsmöten skulle ske med två veckors intervall. Vidare skulle regionens önskemål tillgodoses i största möjliga utsträckning. Slutligen ankom det på leverantören att tillse att byggnaden

⁵ Se dom *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, ECLI:EU:C:2014:2067.

⁶ Se dom *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, ECLI:EU:C:2014:2067, punkterna 9 och 46.

⁷ Se dom *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, ECLI:EU:C:2014:2067, punkt 52.

⁸ Se dom *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, ECLI:EU:C:2014:2067, punkt 45.

⁹ Se t.ex. Kammarrätten i Göteborgs dom av den 25 mars 2019 (mål nr 4397-18).

¹⁰ Se Kammarrätten i Göteborgs dom av den 27 februari 2009 (mål nr 7477-08).

uppfördes i enlighet med vad som överenskommits mellan parterna. Kammarrätten ansåg att byggnaden var avsedd att uppföras enligt UM:s krav och specifikationer, varför avtalet var att anse som ett upphandlingspliktigt byggentreprenadkontrakt.

Kammarrätten i Göteborg har också i ett senare avgörande, ”Limhamnsålet”, behandlat frågan om vad som utgör ”avgörande inflytande”.¹¹ En av frågorna kammarrätten hade att ta ställning till var om ett avtal utgjorde ett hyreskontrakt eller ett byggentreprenadkontrakt. Domstolen ansåg att UM hade utövat ett avgörande inflytande över byggentreprenaden. De ritningar leverantören tagit fram skulle ändras efter UM:s önskemål och även godkännas av UM. Vidare ville UM göra ett avsteg från den gällande parkeringsnormen, något som skulle ha resulterat i färre parkeringsplatser per boende än normalt. Det fanns en omfattande mejlkorrespondens mellan UM och leverantören. Av korrespondensen framgick att kommunen via e-post initierat förhandlingar med hyresvärden om att inrymma ett LSS-boende, dvs. ett särskilt boende enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, i fastigheten vilket lett till att hyresvärden behövt ändra i planritningar.

Det blir således viktigt att UM inför ingåendet av ett hyreskontrakt och under hyresförhållandet noggrant kontrollerar om UM utövar ett avgörande inflytande över en byggentreprenad genom att uppställa krav på byggnadsverket.

2.3 Har kontraktet inslag av tjänster?

Om kontraktet innehåller inslag av köp av tjänster, exempelvis om det ingår i kontraktet att hyresvärden ska utföra projekteringstjänster, så är utgångspunkten att tjänsterna ska upphandlas, 1 kap. 2 § LOU.¹² Se dock nedan avsnitt 2.4 angående fastställande av kontraktets huvudföremål.

2.4 Om kontraktet innehåller byggentreprenader eller tjänster - vilket är kontraktets huvudföremål?

Om UM kommer fram till att ett kontrakt innehåller både en hyresdel och en del som avser byggentreprenadarbeten eller tjänster så är kontraktet ett blandat kontrakt enligt 2 kap. 1 § LOU. Om ett blandat kontrakt innehåller inslag av dels hyresavtal och dels avtal om köp av byggentreprenader eller tjänster, uppstår frågan om vilken del av det blandade kontraktet som ska styra. Ska kontraktet undantas från upphandlingsplikten eller ska det upphandlas som ett byggentreprenad- eller tjänstekontrakt?

Det är avtalets huvudföremål som avgör om det ska klassificeras som ett hyreskontrakt eller ett byggentreprenad- alternativt tjänstekontrakt i enlighet

¹¹ Se Kammarrätten i Göteborgs dom den 25 mars 2019 (mål nr 4397-18).

¹² Jfr dock Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 17 februari 2016 (mål nr 7960-15), där ett hyreskontrakt som innehöll byggherretjänster bestående av bl.a. pantbrev, konsulttjänster, projektledning och administration inte ansågs upphandlingspliktigt. Se rättsfallssammanfattning under avsnitt 7.

med 2 kap. 2 § LOU. Hur parterna valt att klassificera kontraktet saknar betydelse för bedömningen. Hur stor ersättning leverantören får och hur betalning sker är inte avgörande när det gäller frågan om huvudföremålet är hyreskontrakt eller byggentreprenadkontrakt¹³, men värdet på kontraktets olika delar kan enligt skriftförfattarnas uppfattning utgöra en faktor att ta hänsyn till vid bedömningen av vad som är ett kontrakts huvudföremål, till exempel om en del av hyran för en lokal avser en ”grundhyra” och en del avser ersättning för en hyresgäst Anpassning av lokalen.¹⁴

När det gäller frågan om huvudföremålet är hyreskontrakt eller byggentreprenadkontrakt ska beaktas om inslaget av byggentreprenad vid en helhetsbedömning är av underordnad betydelse i förhållande till hyresdelen och är en följd av eller ett komplement till hyresdelen. Om det huvudsakliga syftet med kontraktet är att hyra en fastighet kan kontraktet normalt behandlas som ett hyreskontrakt i sin helhet.¹⁵ Om det huvudsakliga syftet med kontraktet däremot är utförandet av en byggentreprenad ska byggentreprenaden upphandlas. Om UM har möjlighet att bryta ut en upphandlingspliktig byggentreprenad och upphandla denna enligt LOU separat från hyreskontraktet blir hyreskontraktet sannolikt inte upphandlingspliktigt, eftersom hyreskontraktet sett för sig saknar inslag av byggentreprenad. Hyresdelen torde kunna undantas från upphandlingsplikt enligt 3 kap. 19 §. Enligt författarna till denna skrift är det endast om UM väljer att ingå avtal om byggentreprenadarbetena och hyresåtagandet som en helhet, och denna helhets huvudföremål är byggentreprenadkontraktet, som helheten måste upphandlas enligt något av LOU:s annonserade förfaranden.

Vidare har en UM möjlighet att själv bestämma om den vill upphandla projektering och utförande av en byggentreprenad gemensamt eller separat.¹⁶

¹³ Se dom Kommissionen mot Tyskland, C-536/07, ECLI:EU:C:2009:664, punkt 61.

¹⁴ Jfr Konkurrensverkets beslut den 3 januari 2011, dnr 584/2010, sidan 5 sista stycket.

¹⁵ Se prop. 2015/16:195, s. 946. Se även direktiv 2014/24, skäl 8.

¹⁶ Se direktiv 2014/24, beaktandesats 8, andra stycket.

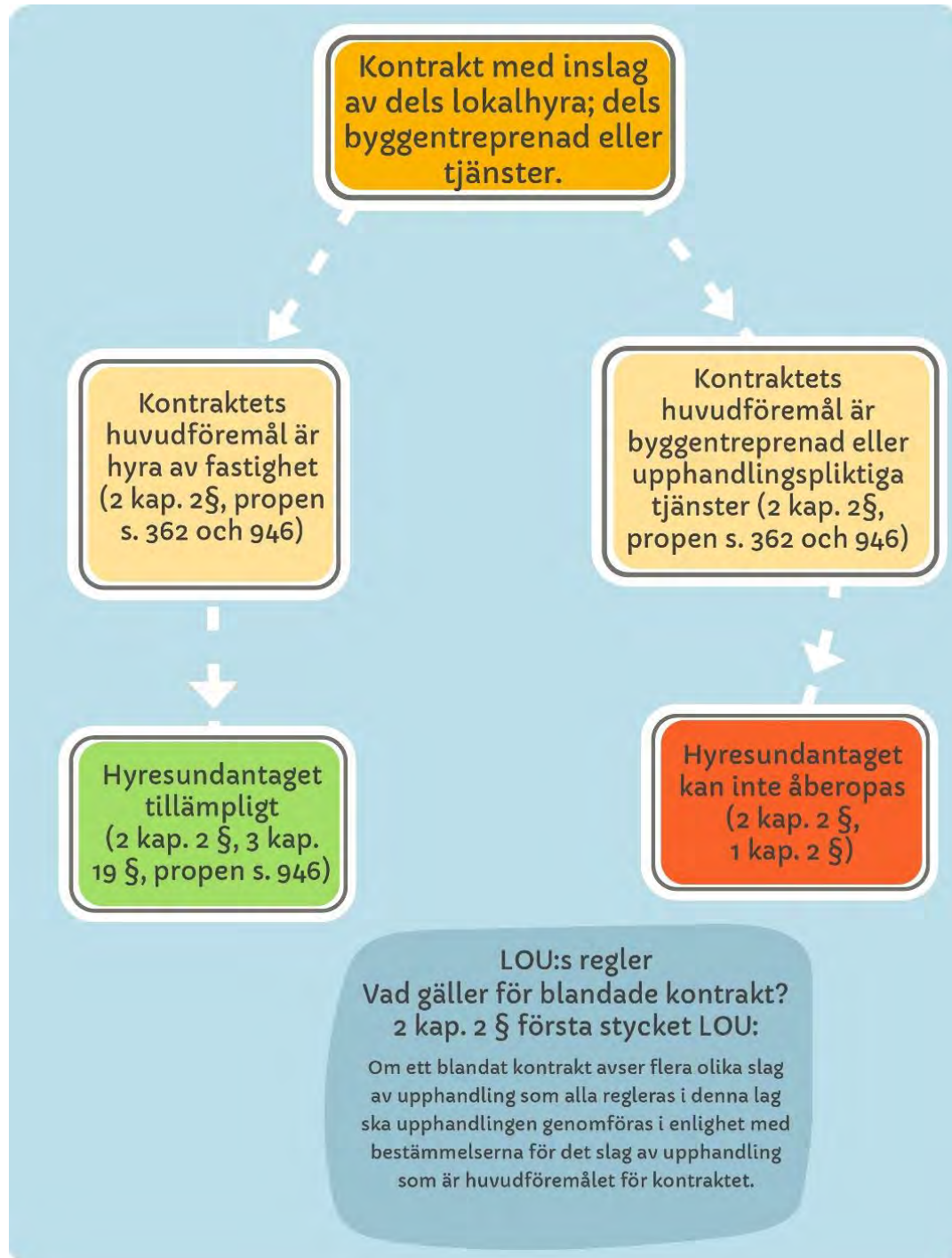

Illustration 3: Vilket är kontraktets huvudföremål?

2.4.1 Hyresgästanpassningar

Om UM avser att ingå ett avtal om hyra av en lokal och lokalen behöver byggas om för att anpassas till UM:s verksamhet uppstår frågan hur detta avtal ska bedömas, eftersom avtalet innehåller inslag av både hyra och byggtreprenad. Som konstaterats är det kontraktets huvudföremål som avgör om det ska ses som ett hyreskontrakt eller ett byggtreprenadkontrakt enligt 2 kap. 2 § LOU. Om byggtreprenaden vid en helhetsbedömning är av underordnad betydelse i förhållande till hyresdelen kan kontraktet behandlas som ett hyreskontrakt.¹⁷

Det är vanligt att hyresvärden vidtar olika åtgärder för att anpassa och ”fräscha upp” en lokal inför en ny hyresgästs tillträde. Ibland rör det sig om mer omfattande anpassningar för en specifik verksamhet.

Om UM exempelvis ska hyra in en befintlig skolbyggnad är det sannolikt möjligt att utan upphandling låta hyresvärden genomföra vissa anpassningar i syfte att skolan ska ställas i det skick som krävs för en skolbyggnad. Det kan röra sig om uppfräschande åtgärder som ommålning, nya ytskikt, flytt av eluttag och nya ledningar för IT. Om det däremot rör ändringar av planlösning som flytt av väggar och upptagande av öppningar mellan våningar är sannolikheten större att det istället är frågan om upphandlingspliktiga byggtreprenadarbeten.

Är det vidare frågan om större ombyggnationer för hyresgästens räkning, där lokalen t.ex. byggs om från ett ändamål till ett annat, ökar sannolikheten för att kontraktets huvudföremål ska betraktas som en upphandlingspliktig byggtreprenad.

Var gränsen går för vad som ska anses utgöra hyresgästanpassningar inom ramen för hyresundantaget och vad som blir upphandlingspliktigt är svårt att ange eftersom det finns begränsad domstolspraxis på området. Här får en samlad bedömning ske utifrån vad som kan anses vara huvudföremålet.

En av faktorerna som bör tas hänsyn till vid bedömningen är värdet på ombyggnationen i förhållande till värdet på hyran utan ombyggnation. Konkurrensverket uttalade sig i januari 2011 om tillåtligheten av en oannonserad hyresgästanpassning gällande en förvarsenhet i Åstorp, som skulle hyras av Migrationsverket.¹⁸ I beslutet konstaterade Konkurrensverket att grundhyran för de aktuella lokalerna var 2 016 000 kr/år samtidigt som den del av hyran som avsåg hyresgästanpassningen var mer än tre gånger så stor: 6 885 000 kr/år. Konkurrensverket bedömde att hyresundantaget inte var tillämpligt och att Migrationsverket därmed hade brutit mot LOU.

Om ombyggnationen leder till en hyresökning som är lägre än vad hyran hade varit utan ombyggnationen torde sannolikheten enligt skriftförfattarnas uppfattning öka för att kontraktet kan betraktas som ett hyreskontrakt utan

¹⁷ Se prop. 2015/16:195, s. 946.

¹⁸ Se Konkurrensverkets beslut den 3 januari 2011, dnr 584/2010.

upphandlingsplikt. Andra omständigheter måste dock också beaktas, exempelvis typen av anpassningsåtgärder och även frågan om byggnaden ändrar karaktär genom anpassningarna.

I det ovan nämnda beslutet från Konkurrensverket lade verket vikt vid att förvarsheten efter genomförda hyresgäst Anpassningar var av speciell karaktär med få alternativa användningsområden. Verket hänvisade i det avseendet bland annat till de säkerhetskrav som gällde för lokalerna.

Ett exempel på en anpassning som skulle kunna falla inom ramen för hyresundantaget är följande situation.

En region vill hyra en lokal för en barnmorskemottagning. Den tilltänkta lokalen är lämplig för ändamålet, men förutom uppfräschning av ytskikten krävs vissa rumsanpassningar. Lokalen behöver anpassas med ett sköljrum, några extra handfat samt en uppgradering av ventilation och belysning. Förutsatt att kostnaderna för anpassningarna uppskattningsvis utgör en mindre del av hyreskostnaden bör kontraktets huvudföremål, enligt skriftförfattarnas bedömning, anses vara hyra. Rättsläget är dock inte klart.

Exempel 1: Inhyrning av verksamhetslokal inom hyresundantaget

2.4.2 Icke-befintliga byggnader

Frågan om hyresundantaget kan omfatta vid kontraktsskrivandet icke-befintliga byggnader är omdiskuterad. Enligt den svenska regleringen, LOU, görs ingen skillnad mellan befintliga och icke-befintliga byggnader kopplat till hyresundantagets tillämplighet. Enligt det till LOU bakomliggande upphandlingsdirektivets ordalydelse omfattar hyresundantaget dock endast befintliga byggnader.¹⁹ I direktivets artikel 10 a framgår att hyresundantaget ska tillämpas på offentliga tjänstekontrakt som avser ”förvärv eller hyra, oavsett finansieringsform, av mark, **befintliga byggnader** eller annan fast egendom eller rättigheter till sådan egendom.” (författarnas fetstilsmarkering).

Det har framförts i den juridiska doktrinen, dvs. ”den juridiska litteraturen”, att LOU inte innehåller några skillnader mot direktivet.²⁰ Sundstrand menar att hyresundantaget enbart omfattar vid kontraktstillfället tillgängliga nyckelfärdiga byggnader som myndigheten omedelbart kan få tillträde till.²¹ Att hyresundantaget enbart omfattar vid kontraktsskrivandet tillgängliga byggnader får också stöd i en kammarrättsdom.²² Kammarrättens slutsats i denna del motiveras dock inte särskilt.

¹⁹ Se direktiv 2014/24, artikel 10.

²⁰ Se Sundstrand, Offentliga Byggtreprenadkontrakt, URT 2015:1., s. 64, med där gjord hänvisning till prop. 2006/07:128., s. 289 ff. Jfr Olsson & Lindberg, Att vara eller inte vara - är det verkligen frågan? Om befintlighetsbegreppet i LOU:s hyresundantag, ERT 3/2015., s. 677. Olsson & Lindberg framför att icke-befintliga byggnader mycket väl kan träffas av hyresundantaget förutsatt att byggnationen inte sker enligt UM:s krav och specifikationer.

²¹ Se Sundstrand, Offentliga Byggtreprenadkontrakt, URT 2015:1., s. 65.

²² Se Kammarrätten i Sundsvalls dom den 24 augusti 2010 (mål nr 395-10 och 396-10)

Förvaltningsrätterna har i två domar, *Materialdepån* och *Limhamn*, uttalat att det inte finns något krav i lag på att det ska röra sig om en befintlig byggnad för att hyresundantaget i 3 kap. 19 § LOU ska vara tillämpligt.²³ Förvaltningsrätterna menar samtidigt att det faktum att en byggnad ska uppföras för att senare hyras ut talar för att det rör sig om en beställning från myndigheten. Enligt förvaltningsrätternas domar om fallen om Limhamn och om Materialdepån är kraven alltså högt ställda för att tillämpa hyresundantaget vid icke-befintliga byggnader.

Förvaltningsrätternas bedömning får stöd i förarbetena till LOU som klargör att begreppet ”befintliga byggnader” främst syftar till att dra en skiljelinje mellan hyresundantaget och byggtreprenadkontrakt, dvs. att hyresundantaget inte omfattar upphandlingspliktiga byggtreprenadarbeten.²⁴

Ytterligare stöd för att hyresundantaget kan omfatta icke-befintliga byggnader kan hämtas från EU-domstolens avgörande i målet *Impresa Pizzarotti*. Generaladvokaten hade i sitt förslag till avgörande angett att hyresundantaget under inga omständigheter var tillämpligt på icke-befintliga byggnader.²⁵ EU-domstolen beaktade däremot inte generaladvokatens resonemang i domen utan uttalade att avgörande för om det förelåg ett byggtreprenadkontrakt är om en byggnad uppförts i enlighet med UM:s specifikationer.²⁶

Konkurrensverket har uttalat att om en byggnad är av mer allmän karaktär och inte har planerats för UM kan hyresundantaget sannolikt tillämpas trots att byggnaden inte är färdigställd.²⁷ En gränsdragning görs således mot byggnader som är av speciell karaktär, såsom skolor och sjukhus, vilka i regel uppförs enligt UM:s önskemål. Det bör alltså vara möjligt för en UM att ingå ett hyresavtal med stöd av hyresundantaget avseende exempelvis kontorslokaler som ännu inte uppförts, förutsatt att även andra hyresgäster kan ha intresse av att hyra lokalerna och att de inte har planerats för UM eller uppförts under avgörande inflytande av UM. Hyresundantaget kan således sannolikt omfatta icke-befintliga byggnader under vissa förutsättningar.

²³ Se Förvaltningsrätten i Växjö:s dom den 2 maj 2017 (mål nr 3697-16) och Förvaltningsrätten i Malmö:s dom av den 21 augusti 2018 (mål nr 13072-17).

²⁴ Se prop. 2015/16:195, s. 403-404 och s. 968.

²⁵ Se förslag till avgörande av generaladvokat N. Wahl i dom *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, ECLI:EU:C:2014:335, punkt 60.

²⁶ Se dom *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, ECLI:EU:C:2014:2067, punkterna 42 och 48. Se även Olsson & Lindberg, Att vara eller inte vara - är det verkligen frågan? Om befintlighetsbegreppet i LOU:s hyresundantag, ERT 3/2015.

²⁷ Se Konkurrensverkets beslut den 9 september 2009, dnr 128/2009.

Ett exempel på en situation som skulle kunna omfattas av hyresundantaget är när en UM tecknar ett hyreskontrakt för en kontorslokal i ett kontorskomplex, som ännu inte byggts, men som kommer att byggas av fastighetsägaren enligt dennes egna planer innan hyreskontraktet börjar löpa.

UM är då en hyresgäst bland flera andra och har inte större inflytande över byggnadens utformning än vad som är normalt för andra hyresgäster vid nybyggnation. Avgörande är att kontorslokalerna är av mer generell karaktär och att kontorslokalerna inte är planerade utifrån ett av UM specificerat behov.

Ett exempel på en situation som inte omfattas av hyresundantaget utan istället utgör ett upphandlingspliktigt byggentreprenadkontrakt är när UM tecknar ett hyresavtal för en skola som ännu inte uppförts, men som kommer att uppföras enligt de specifikationer som kommunen meddelat fastighetsägaren, exempelvis antal elever, antal klassrum och rummens storlek. UM är initiativtagare till uppförandet av skolan och utövar inflytande över byggnadens utformning. Detta oaktat, dvs. trots, att andra alternativa verksamheter av mer allmän karaktär kan inrymmas i skolan, som kontorslokaler. Det avgörande är att skolan uppförs för UM:s räkning och enligt UM:s krav och specifikationer.

Exempel 2: Hyresundantaget kan gälla vid viss inhyrning av lokaler i en ännu icke uppförd byggnad

2.4.3 Inhyrning från en annan upphandlande myndighet

En tänkbar situation är att en kommun eller region (A) vill beställa uppförande eller ombyggnation av en byggnad från en annan kommun eller region (B), för att sedan hyra byggnaden av B. Frågan uppstår då om A måste upphandla byggnationen, eller om det räcker med att hyra byggnaden från B och att B upphandlar enligt LOU.

Förutsatt att avtalets huvudföremål är byggentreprenaden och inte hyran måste A sannolikt upphandla kontraktet enligt LOU, och det räcker inte att B lyder under upphandlingsplikt. Detta baseras på innebörden av EU-domstolens dom i Jean Auroux.²⁸

EU-domstolen uttalade i Jean Auroux att ett kontrakt genom vilket en UM anförtrotts åt en annan UM att utföra ett byggnadsverk är att klassificera som ett byggentreprenadkontrakt. Skyldigheten att upphandla byggentreprenadarbeten upphör inte bara för att ett kontrakt ingås med en annan UM.²⁹

²⁸ Se dom Jean Auroux, C-220/05, ECLI:EU:C:2007:31, punkterna 65-68.

²⁹ Anskaffningar mellan myndigheter ska normalt upphandlas. Undantag gäller för så kallad Hamburgsamverkan enligt 3 kap. 17 § LOU och intern upphandling (Teckal-undantaget) enligt 3 kap. 11-16 §§ LOU.

2.4.4 Situationer där hyresundantaget är tillämpligt

Enligt författarna till denna skrift är hyresundantaget tillämpligt i följande situationer:

- Vid ingående av hyreskontrakt avseende befintliga byggnader utan hyresgäst Anpassningar och där byggnaden inte planerats för den upphandlande myndigheten.
- Vid ingående av hyreskontrakt i befintliga byggnader med hyresgäst Anpassningar, om dessa Anpassningar inte är så omfattande att de kan anses vara kontraktets huvudföremål, och förutsatt att byggnaden inte planerats för den upphandlande myndigheten.

2.4.5 Situationer där hyresundantaget sannolikt inte är tillämpligt

Enligt författarna till denna skrift är hyresundantaget sannolikt inte tillämpligt i följande situationer:

- Vid ingående av hyreskontrakt i befintliga byggnader med hyresgäst Anpassningar, om hyresgäst Anpassningarna är så omfattande att de ska anses vara kontraktets huvudföremål.
- Vid ändringar i hyreskontrakt under pågående hyresperiod, om ändringarna medför att om- och tillbyggnader i form av byggentreprenader äger rum och dessa byggentreprenader är så omfattande att de ska anses vara kontraktets huvudföremål.
- Vid ingående av hyreskontrakt för byggnader som inte uppförts vid tiden för hyresavtalet, om UM utövar ett avgörande inflytande över typen av byggnadsverk eller projekteringen, vilket ofta är fallet när det handlar om byggnader som inte uppförts.

3. Hur ska upphandlings-skyldigheten utföras i praktiken?

Det har i vägledningen redogjorts för att upphandlingsskyldighet kan föreligga när UM i ett hyreskontrakt, eller andra handlingar anslutna till ett hyreskontrakt, uppställer krav och specifikationer av en byggentreprenad eller tjänst.

Frågan är hur denna upphandlingsskyldighet ska utföras i praktiken?

I de kommande avsnitten presenteras möjliga handlingsalternativ som kan användas vid en lokalanskaffning samt deras fördelar, nackdelar och eventuella tips vid genomförandet av handlingsalternativet. Handlingsalternativen kan fungera som vägledning inför och under ett lokalanskaffningsprojekt. En analys krävs alltid utifrån förutsättningarna i det enskilda projektet.

3.1 Hyresvärdsupphandling (paketerad upphandling)

Gemensamt för handlingsalternativen i det här avsnittet är att UM upphandlar och därmed konkurrensutsätter samtliga kontrakt i en annonserad upphandling. Det innebär att hyreskontrakt, byggentreprenadkontrakt och närliggande tjänster, exempelvis projekteringstjänster, paketeras och upphandlas gemensamt. I avsnitt 3.1.2, Hyresvärdsupphandling innefattande åtagande om köp av fastighet, sker även en överlåtelse av fastighet inom ramen för hyresvärdsupphandlingen.

3.1.1 Hyresvärdsupphandling på annans mark

UM upphandlar både hyreskontrakt, som är undantaget upphandlingsplikt, och byggentreprenadkontrakt samt närliggande tjänster, exempelvis projekterings-tjänster, gemensamt. Upphandlingen omfattar således både hyresvärd, bygg-entreprenader och tillhörande tjänster. I upphandlingsdokumenten anger den upphandlande myndigheten att en anbudsgivare sökes som har tillgång till en lokal eller fastighet inom ett avgränsat geografiskt område.

Om upphandlingen omfattar en icke-befintlig byggnad anger UM att anbudsgivaren ska uppföra fastigheten i enlighet med UM:s krav. På samma sätt anger UM vid om- eller tillbyggnad att anbudsgivaren ska utföra byggentreprenaden i enlighet med UM:s krav. Fastigheten hyrs sedan ut till UM under flera år.

EU-domstolen har i domen Contse uttalat att en UM kan ställa krav på att en lokal ska finnas inom ett visst geografiskt område om kravet objektivt kan motiveras och det inte finns något mindre ingripande alternativ för att uppfylla kravet. En skolbyggnad behöver exempelvis ligga i det område där byggnaden behövs utifrån elevunderlag. Ett krav om att en lokal ska finnas inom ett visst

geografiskt område får däremot inte utformas på så sätt att anbudsgivarna ska äga eller förfoga över lokalerna redan vid anbudens inlämnande. En möjlighet ska således finnas för anbudsgivare att förvärva lokaler inom det geografiska området innan avtalsstart.³⁰

Viktigt att notera är att Kammarrätten i Jönköping i en dom ansett att ett krav om att mark ska ligga inom en viss radie stred mot proportionalitetsprincipen. I domen hade UM uppställt ett krav om att ett vårdboende skulle vara beläget inom 20 mil från huvudorten. Kammarrätten framförde att krav baserat på lättillgänglighet kan uppställas men att ett 20-milskrav, som i upphandlingen var baserat på fågelvägen, inte var lämpligt och effektivt. UM bör vid en hyresvärdsupphandling undvika geografiska avgränsningar som baseras på viss radie fågelvägen. Istället bör exempelvis avstånd i tid kunna användas.³¹

³⁰ Se dom Contse, C-234/03, EU:C:2005:644, punkt 79.

³¹ Se Kammarrätten i Jönköpings dom den 28 april 2011 (mål nr 3274-10).

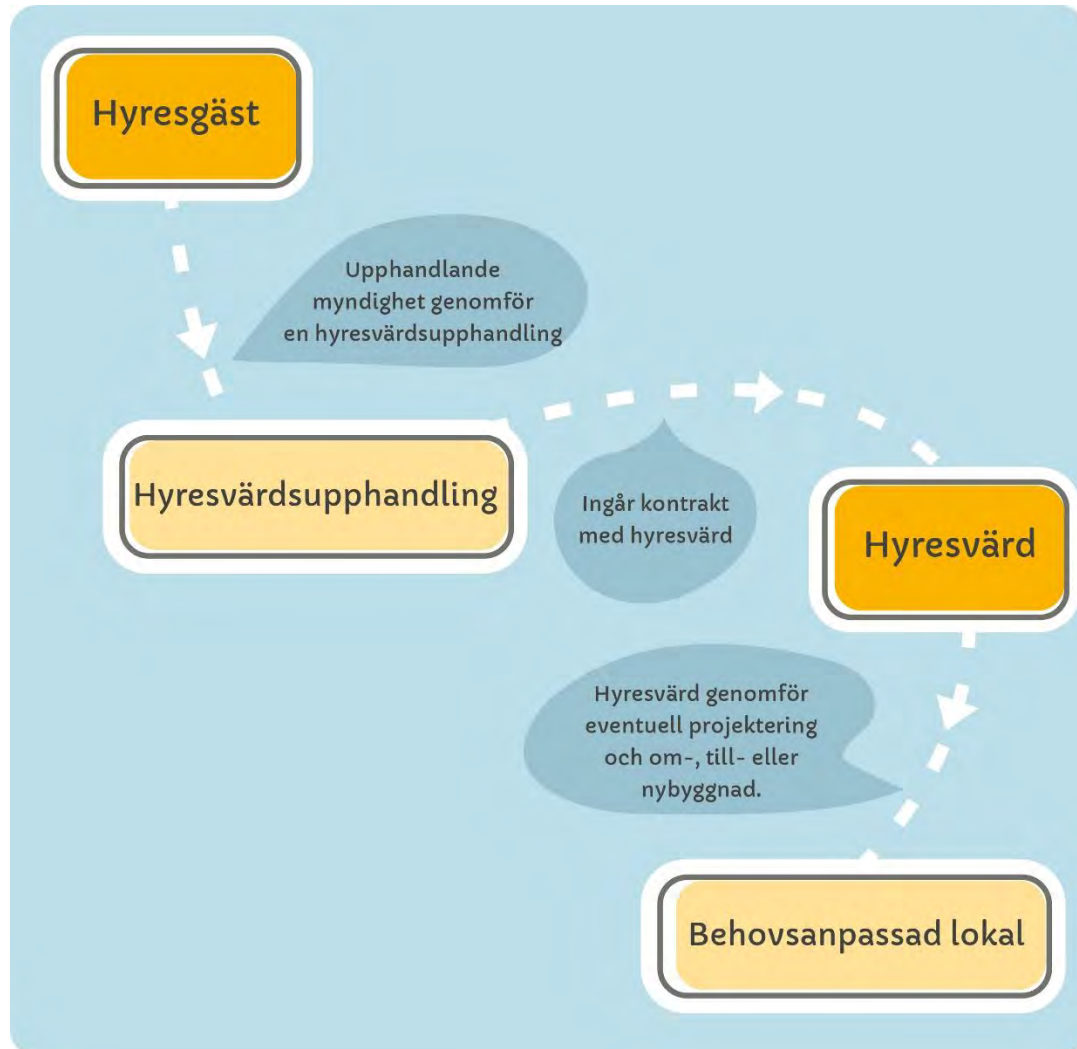

Illustration 4: Hyresvärdsupphandling på annans mark

Fördelar: Handlingsalternativet att genomföra en hyresvärdsupphandling på annans mark innehåller minst upphandlingsrättsliga risker, eftersom både hyreskontraktet och byggentreprenadkontraktet samt tillhörande tjänster upphandlas enligt LOU. Det saknas därför förutsättningar att ogiltigförklara upphandlingen utifrån grunden att hyreskontraktet utgör en otillåten direktupphandling i form av ett förtäckt byggentreprenadkontrakt.

En ytterligare fördel är att det är hyresvärden och inte UM som anlitar den byggentreprenör som ska genomföra byggentreprenadarbetena. Inom ett kommersiellt hyreskontrakt får det ses som normalt att hyresvärden anlitar sina egna leverantörer av byggentreprenader och till hyresförhållandet tillhörande

tjänster. Den risk som redogörs för i avsnitt 3.2.1, Upphandling av byggtreprenadarbeten på annans fastighet, avseende överföring av ett upphandlat byggtreprenadkontrakt undviks.

Väsentliga förändringar enligt 17 kap. 14 § LOU av ett upphandlat kontrakt är inte tillåtna, om det inte finns en grund för ändring enligt 17 kap. 9-13 §§ LOU. En väsentlig förändring kan komma att klassas som en otillåten direktupphandling, vilket kan förorsaka att upphandlingen ogiltigförklaras eller att upphandlingsskadeavgift döms ut. Regleringen bygger på LOU:s likabehandlingsprincip, dvs. att alla potentiella anbudsgivare vid inlämnande av anbud ska få samma information och kännedom om alla förutsättningar för upphandlingen från början. Det innebär att alla förändringar som kan behöva göras under avtalsförhållandet och som kan anses vara väsentliga måste framgå av upphandlingsdokumenten, exempelvis regleringar som omfattar hur hyran ska justeras vid eventuella ändringar i byggtreprenaden.

En fördel med att genomföra en hyresvärdsupphandling är att det direkt i hyreskontraktet kan föras in avtalsregleringar som tillåter vissa ändringar av hyresförhållandet under byggnationen, exempelvis att det under byggnationen är möjligt för UM att begära vissa ändringar av utförande och funktion och att detta kan föranleda regleringar av hyran. I en hyresvärdsupphandling kan det således ingå avtalsvillkor som reglerar vad som gäller vid förändringar i utförandet. Detta minimerar risken för diskussioner om vad som utgör väsentliga förändringar under avtalets löptid.

Nackdelar: Om det geografiska området för fastighetens placering är för snävt vid en hyresvärdsupphandling minskar konkurrensen och UM riskerar att inte få in några anbud. Vidare kan ett snävt geografiskt område som inte kan motiveras objektivt innebära en ökad överprövningsrisk.

Att delta i en större hyresvärdsupphandling är resurskrävande och förenat med kostnader för anbudsgivarna, särskilt om anbudsgivarna behöver inkomma med vissa projekteringshandlingar.

En risk som bör belysas vid hyresvärdsupphandling är att själva byggtreprenaden inte fullt ut konkurrensutsätts bland samtliga intresserade byggtreprenörer på marknaden. Då hyresåtagandet och byggtreprenaden paketeras tillsammans konkurrensutsätts byggtreprenaderna endast bland de leverantörer som innehar eller kan köpa en fastighet inom det geografiska området eller som är underleverantörer till någon som har eller kan köpa en sådan fastighet. Konkurrensen begränsas genom att endast hyresvärdar som har tillgång till eller möjlighet att förvärva en fastighet och resurser att genomföra en byggtreprenad kan tilldelas kontrakt i upphandlingen.

Tips: Förutsättningarna att motivera en geografisk avgränsning ökar om det finns ett visst utbud av potentiella hyresvärdar och fastigheter inom det för upphandlingen aktuella området. Om UM saknar kunskap om vilka hyresvärdar som finns inom det aktuella området eller vill skapa sig en uppfattning om vilka hyresvärdar som är intresserade att delta i en hyresvärdsupphandling, kan med

fördel en s.k. request for information (RFI) användas.³² UM kan inleda processen inför en hyresvärdsupphandling med att ställa riktade frågor till potentiella hyresvärdar, motivera den geografiska avgränsningen och stämma av om någon potentiell hyresvärd tycker avgränsningen är för snäv och varför.

Om det är resurskrävande för leverantörerna att inkomma med anbud i upphandlingen, bör ett upphandlingsförfarande användas där lämpliga leverantörer prekvalificeras innan de bjuds in att delta i anbudsfasen. En möjlighet om det är svårt att få in anbud i upphandlingen är att erbjuda potentiella anbudsgivare viss ersättning för anbudsarbetet.

UM bör antingen i RFI:n eller direkt i upphandlingen motivera varför aktuell geografisk avgränsning genomförts. En undersökning kan behöva företas utifrån LOU, PBL (plan- och bygglagen (2010:900)) samt kommunens gällande detaljplan för att underbygga och motivera den geografiska avgränsningen. Om UM kan motivera sina beslut utifrån väl avvägda grunder kan förståelsen för avgränsningen öka bland potentiella hyresvärdar, vilket ökar förutsättningarna för en lyckad hyresvärdsupphandling.

En UM som ingår ett långt hyreskontrakt kan under hyreskontraktets löptid behöva utöka eller ändra på lokalernas utformning om lokalbehovet förändras över tid. En hyresgäst måste inhämta hyresvärdens tillstånd för att anpassa eller ändra lokalerna om sådan rätt inte framgår av hyreskontraktet. UM bör därför i hyreskontraktet reglera att ny-, om- eller tillbyggnader samt tillhörande tjänster, t.ex. projekteringstjänster, som kan aktualiseras under hyreskontraktets löptid ska upphandlas enligt LOU. En UM som inte avtalar om detta riskerar att hamna i en inlåsningsituation där hyresvärden kan neka UM att använda LOU-upphandlade leverantörer i hyresvärdens lokaler.³³

³² En RFI innebär att UM skickar skriftliga frågor till potentiella leverantörer innan upphandlingen inleds. Genom RFI n kan bättre kunskap skapas om marknaden och vilka intressenter som finns. En RFI kan exempelvis skickas ut via ett upphandlingsverktyg eller på annat sätt. Se även avsnitt 5.1.1.

³³ Se avsnitt 4.4 som redogör för möjliga inlåsningsituationer.

Exempel på tillvägagångssätt vid hyresvärdsupphandling på annans mark.

En region ska bygga ett nytt sjukhus. Regionen genomför en hyresvärdsupphandling inom ett visst geografiskt område. I upphandlingsdokumenten anges (1) att fastighetsägaren ska projektera sjukhuset, (2) genomföra en byggentreprenad avseende uppförande av sjukhuset och (3) hyra ut sjukhuset till regionen under ett antal år. Upphandlingen annonseras som ett förhandlat förfarande för att öppna möjligheten att förhandla med potentiella hyresvärdar om projekteringen, utförandefasen av byggentreprenaden samt hyreskontraktet. Ett krav i upphandlingen är att hyresvärden har tillgång till en lämplig fastighet för uppförandet av sjukhuset. Vidare bifogar regionen en funktionsbeskrivning till upphandlingen som bl.a. anger sjukhusets storlek, tekniska förutsättningar, kapacitet och det geografiska området där sjukhuset kan uppföras. Eftersom både hyreskontraktet, byggentreprenadarbetena och projekteringen upphandlas enligt LOU följer regionen sin upphandlingsskyldighet.

*Exempel 3: Hyresvärdsupphandling på annans mark***3.1.2 Hyresvärdsupphandling innefattande åtagande om köp av fastighet**

UM äger en fastighet, dvs. mark med eller utan befintlig byggnad, och annonserar en upphandling som innefattar försäljning av fastigheten till marknadspris.³⁴ I upphandlingen ingår ett byggentreprenadkontrakt avseende renoveringar av befintlig byggnad eller uppförande av ny byggnad, närliggande tjänster som t.ex. projektering samt ett hyreskontrakt.

Handlingsalternativet är detsamma som avsnitt 3.1.1, Hyresvärdsupphandling på annans mark, med den skillnaden att det också ingår ett obligatoriskt krav om köp av fastighet. Handlingsalternativet kan också omfatta avtalskonstruktioner där upphandlande myndigheter, t.ex. en region och en kommun, beslutar att kommunen säljer marken till den leverantör som vinner regionens upphandling. Handlingsalternativet kan också omfatta andra rättighetsupplåtelser såsom tomträtt.

³⁴ Det är också möjligt att exempelvis begära in anbud på fastigheten i upphandlingen.

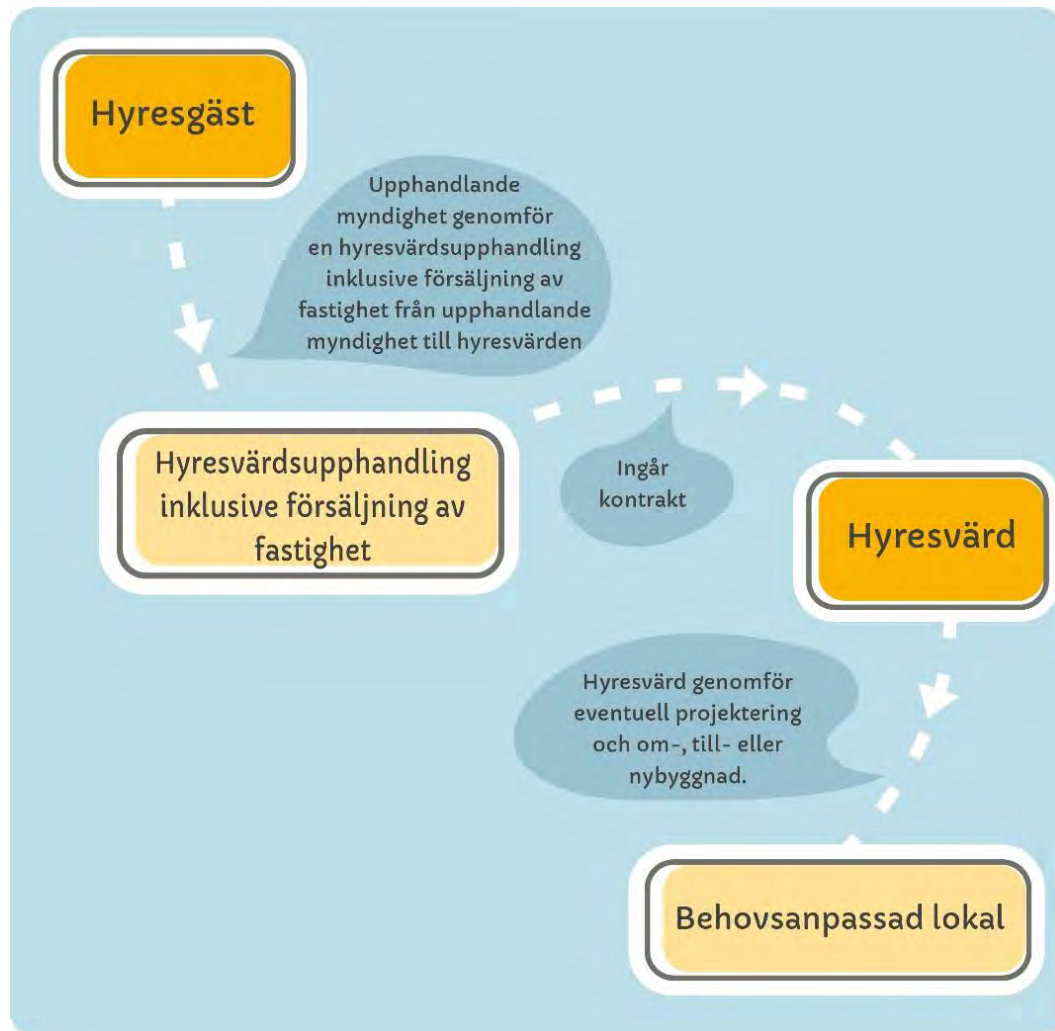

Illustration 5: Hyresvärdsupphandling som omfattar hyresvärdens åtagande om köp av fastighet

Fördelar: Handlingsalternativet innehåller få upphandlingsrättsliga risker. Handlingsalternativet innehåller samma fördelar som avsnitt 4.1.1, Hyresvärdsupphandling på annans mark.

Ytterligare fördelar med detta handlingsalternativ är att UM fritt styr lokalernas placering inom områden där UM äger en fastighet med eller utan bebyggelse. UM behöver inte genomföra en geografisk avgränsning enligt avsnitt 4.1.1, Hyresvärdsupphandling på annans mark.

Vidare kan handlingsalternativet leda till större konkurrens och fler anbud eftersom UM äger marken. Potentiella anbudsgivare behöver inte äga eller förvärva en fastighet inom ett visst geografiskt område eller ingå ett samarbete

med leverantörer som äger en sådan fastighet för att ha möjlighet att tilldelas kontrakt i upphandlingen.

Nackdelar: En förutsättning för att handlingsalternativet ska vara möjligt att tillämpa är att UM äger en fastighet som UM är villig att sälja och sedan hyra. Vidare måste det finnas leverantörer som är villiga att köpa fastigheten, genomföra aktuella byggtreprenadarbeten och sedan hyra ut byggnaden till UM.

Tips: Det blir viktigt att fastigheten säljs till marknadsvärde för att inte hamna i problematik kring gynnande av enskild, 2 kap. 8 § Kommunallag (2017:725), eller otillåtet statsstöd, artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Fastigheten behöver således värderas till korrekt marknadsvärde och prissättas enligt marknadsvärdet i upphandlingen. Det är också möjligt att begära in anbud på fastigheten i upphandlingen.

I enlighet med vad som tidigare beskrivits under avsnitt 3.1.1, Hyresvärdsupphandling på annans mark, bör en UM i hyreskontraktet reglera att ny-, om- eller tillbyggnader samt tillhörande tjänster som kan aktualiseras under hyreskontraktets löptid ska upphandlas enligt LOU. En UM som inte avtalar om detta riskerar att hamna i en inlåsningsituation där hyresvärden kan neka UM att använda LOU-upphandlade leverantörer i hyresvärdens lokaler.³⁵

Exempel på tillvägagångssätt vid hyresvärdsupphandling inklusive hyresvärdens åtagande om köp av fastighet.

En kommun äger en fastighet med ett äldreboende. Äldreboendet är i behov av renoveringar och kommunen önskar sälja fastigheten för att sedan hyra äldreboendet.

Kommunen genomför en hyresvärdsupphandling. I upphandlingsdokumenten anges (1) att fastigheten med tillhörande äldreboende ska köpas till marknadspris (alt. via anbud), (2) att fastighetsägaren ska projektera renoveringsarbetena, (3) genomföra en byggtreprenad avseende renoveringen och (4) hyra ut äldreboendet till kommunen under ett antal år.

Upphandlingen annonseras som ett förhandlat förfarande för att öppna möjligheten att förhandla med potentiella hyresvärdar om projekteringen, utförandefasen av byggtreprenaden samt hyreskontraktet. Vidare bifogar kommunen en funktionsbeskrivning till upphandlingen som bl.a. anger omfattningen av renoveringsarbetena, verksamhetens storlek, tekniska förutsättningar och kapacitet. Eftersom projekteringen, byggtreprenadarbetena och hyreskontraktet annonseras enligt LOU följer kommunen sin upphandlingsskyldighet.

Exempel 4: Hyresvärdsupphandling inklusive hyresvärdens åtagande om köp av fastighet

³⁵ Se avsnitt 4.4 som redogör för möjliga inlåsningsituationer.

3.2 Hyreskontrakt följt av separat upphandling

Gemensamt för handlingsalternativen i det här avsnittet är att UM först ingår hyreskontrakt utan en annonserad upphandling eftersom hyreskontraktet är undantaget upphandlingsplikten enligt 3 kap. 19 § LOU. Därefter upphandlar UM byggentreprenadarbeten och närliggande tjänster separat.

3.2.1 Upphandling av byggentreprenadarbeten på annans fastighet

UM ingår ett hyreskontrakt med hyresvärden. UM blir därmed hyresgäst enligt hyreskontraktet. Hyreskontraktet är undantaget upphandlingsplikt enligt 3 kap. 19 § LOU.

UM upphandlar sedan separat de önskade byggentreprenadarbetena för hyresvärdens räkning, tilldelar ett kontrakt och ingår ett från hyreskontraktet åtskilt separat byggentreprenadkontrakt. När upphandlingen är slutförd överläts byggentreprenadkontraktet till hyresvärden. Hyresvärden tar sedan på sig beställarrollen under byggentreprenadens genomförande. Således tecknas två separata avtal, ett hyreskontrakt och ett byggentreprenadkontrakt.³⁶

Hyreskontraktet är undantaget LOU och UM kan därför fritt välja hyresvärd. Valet kan ske utifrån lämplig lokal, lokaler som finns tillgängliga för ombyggnad eller en fastighet som kan bebyggas utifrån UM:s önskemål och sedan hyras ut till UM.

³⁶ Jfr Förvaltningsrätten i Linköpings dom av den 17 februari 2016 (mål nr 7960-15), där ett liknande förfarande användes av UM. Se rättsfallssammanfattningen under avsnitt 7.

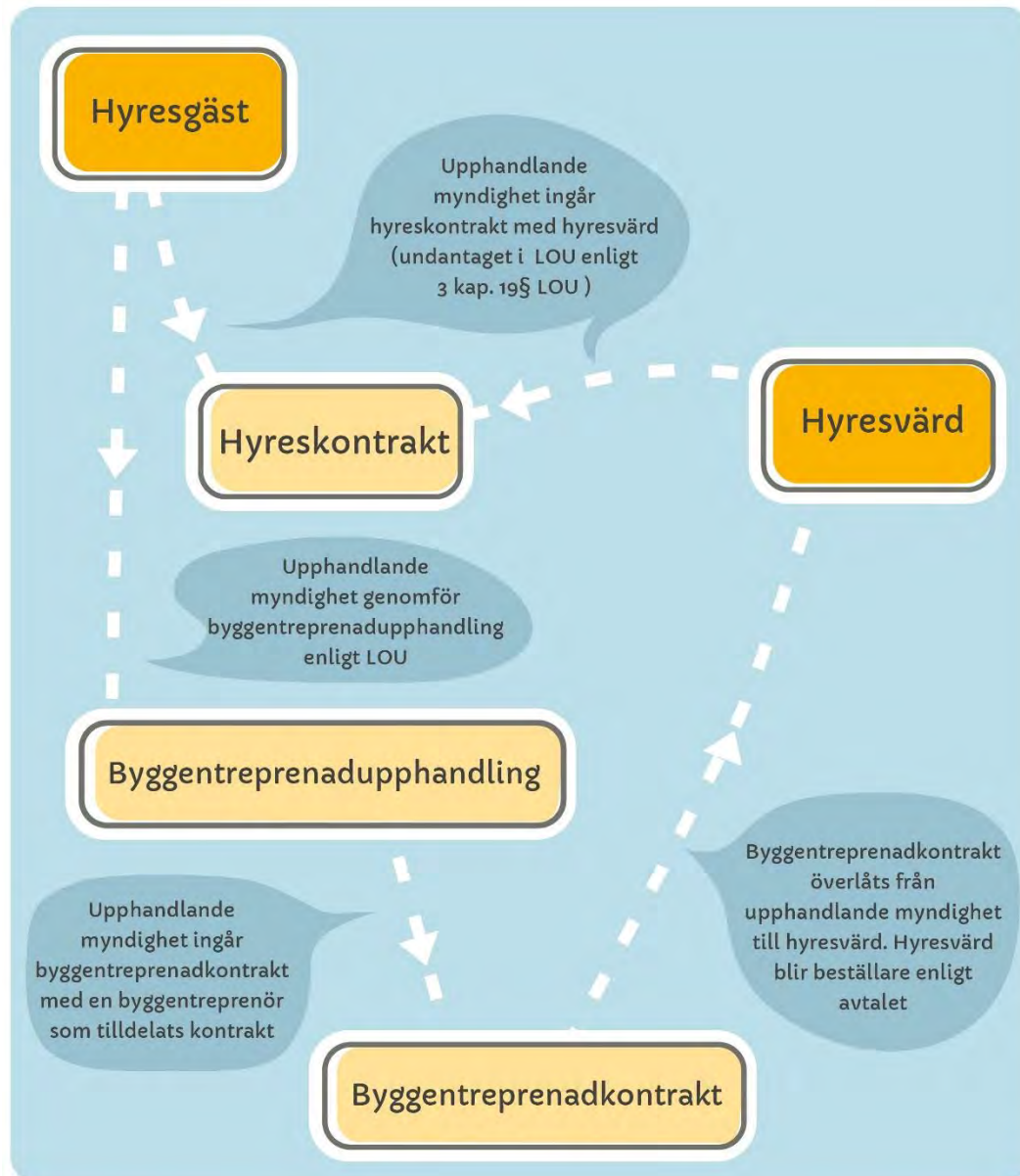

Illustration 6: Upphandling av byggentreprenadarbeten på annans fastighet

Fördelar: Det är fritt för UM att välja hyresvärd och hyreskontrakt kan ingås direkt utan ett annonserat upphandlingsförfarande. UM behöver inte som i handlingsalternativet i avsnitt 3.1.1, Hyresvärdsupphandling på annans mark, avgränsa ett geografiskt område utan valet av hyresvärd sker utifrån var en lämplig fastighet eller lokal finns tillgänglig för exempelvis om- eller tillbyggnad eller uppförande. Hyreskontraktet kan förhandlas fritt utan beaktande av LOU:s förfaranderegler vid annonserad upphandling.

Nackdelar: Ur ett fastighets- och hyresrättsligt perspektiv kan det vara främmande för en hyresvärd som vanligtvis inte hyr ut till offentliga aktörer att hyresgästen upphandlar byggentreprenadarbeten på hyresvärdens fastighet och sedan överlåter byggentreprenadkontraktet till hyresvärden.

En privat hyresvärd som tar över ett enligt LOU upphandlat byggentreprenadkontrakt måste förhålla sig till reglerna i LOU under kontraktets löptid om detta avtalats.³⁷ En privat hyresvärd kan se det som problematiskt att under hyreskontraktets löptid behöva beakta reglerna i LOU avseende bl.a. ändring av avtal, ogiltighetstalan och upphandlingsskadeavgift.

Ytterligare en nackdel är att en UM som ingår ett hyreskontrakt med en hyresvärd utan konkurrensutsättning av hyran riskerar att få en högre hyreskostnad.

Eftersom alla tjänster som har koppling till byggentreprenadupphandlingen kan vara upphandlingspliktiga finns det en risk att hyresvärdens egna resurser, som exempelvis stöd i projektering, arkitektur, konstruktion och annan rådgivning kopplad till byggentreprenaden, kan utgöra upphandlingspliktiga tjänster. Detta eftersom tjänsterna inte omfattas av hyresundantaget. En hyresvärd kan således bli förhindrad att tillhandahålla sina egna resurser kopplade till byggentreprenadupphandlingen om dessa inte upphandlas enligt LOU.³⁸

Tips: Eftersom själva hyreskontraktet inte upphandlas bör det i hyreskontraktet regleras att UM kommer att upphandla tillkommande byggentreprenader enligt LOU. Fördelen med en sådan reglering är att ingen utomstående felaktigt kan få uppfattningen att hyreskontraktet utgör en förtäckt byggentreprenad. Ingen upphandlingsskyldighet av hyreskontraktet kommer att uppstå så länge som byggentreprenaden med närliggande tjänster upphandlas enligt LOU.

När det kommer till upphandlingen av byggentreprenadarbetena är det viktigt att beakta att hyresvärden kan hamna i en jävssituation om hyresvärden har koppling till någon av de leverantörer som lämnar anbud i upphandlingen och samtidigt har inflytande över upphandlingen och utvärderingen av anbud.³⁹ Det bör därför tydliggöras att företag med koppling till hyresvärden vid en jävssituation kan komma att uteslutas ur upphandlingen, se 4 kap. 8 § LOU.

I övrigt finns inga hinder mot att hyresvärden deltar i beslutsprocessen kring upphandlingen och i utformningen av upphandlingsdokumenten. Det är av transparens skull nödvändigt att det av upphandlingsdokumenten tydligt framgår

³⁷ Observera att det är UM som svarar som part inför domstol även om ett upphandlingspliktigt kontrakt överlåtits på en privat aktör. Se RÅ 2004 ref. 48. UM bör därför särskilt avtala om att en privat aktör har att följa reglerna i LOU vid en överlåtelse av ett upphandlat kontrakt.

³⁸ Jfr dock Förvaltningsrätten i Linköpings dom av den 17 februari 2016 (mål nr 7960-15), där ett hyreskontrakt som innehöll byggherretjänster bestående av bl.a. pantbrev, konsulttjänster, projektledning och administration inte ansågs upphandlingspliktigt. Se rättsfallssammanfattning under avsnitt 7.

³⁹ Jfr dom Fabricom, C-21/03 och C-34/03, ECLI:EU:C:2005:127 och dom eVigilo, C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166.

att hyresvärden deltar i processen och att det upphandlade byggentreprenadskontraktet kommer att överlåtas på hyresvärden.

Vidare kan en överprövning av byggentreprenadsupphandling innebära projektförseningar, exempelvis att byggstarten måste förskjutas. Det är då en fördel om parterna reglerat vad som ska gälla vid överprövning och hur de ska agera vid projektförseningar.

I enlighet med vad som tidigare beskrivits under avsnitt 3.1.1, Hyresvärdsupphandling på annans mark, bör en UM i hyreskontraktet reglera att ny-, om- eller tillbyggnader samt tillhörande tjänster som kan aktualiseras under hyreskontraktets löptid ska upphandlas enligt LOU. En UM som inte avtalar om detta riskerar att hamna i en inläsningssituation där hyresvärden kan neka UM att använda LOU-upphandlade leverantörer i hyresvärdens lokaler.⁴⁰

Exempel på tillvägagångssätt: En kommun ska uppföra en ny skola i kommunens centrum. Kommunen ingår ett hyreskontrakt med en fastighetsägare som äger en fastighet i centrum. Den byggentreprenad som behöver genomföras för att uppföra skolan annonseras av kommunen enligt LOU. Kommunen fattar tilldelningsbeslut och ingår ett entreprenadavtal med den anbudsgivare som inkommit med bästa anbud i upphandlingen (byggentreprenören). Entreprenadavtalet överlåts till fastighetsägaren i sin helhet. Fastighetsägaren blir ny avtalspart med byggentreprenören.

Under upphandlingsprocessen ges fastighetsägaren insyn i upphandlingen för att skapa förutsättningar för att både kommunen och fastighetsägaren blir nöjda med upphandlingen. I hyreskontraktet anges att byggentreprenaden kommer att upphandlas enligt LOU. I upphandlingen av byggentreprenaden anges att fastighetsägaren kommer att få insyn i upphandlingen samt att entreprenadavtalet kommer att överlåtas till fastighetsägaren.

Exempel 5: Hyreskontrakt upprättas följt av upphandling av verksamhetsanpassning

3.2.1.1. Alternativ till överlåtelse av byggentreprenaden till hyresvärden

Hyresgästen/UM och hyresvärden kan komma överens om att hyresgästen/UM inte ska överföra den upphandlade byggentreprenaden. Hyresgästen/UM kommer då själv att agera byggherre och själv finansiera byggentreprenaden, dvs. verksamhetsanpassningen, i de inhyrda lokalerna. Se gärna vidare information om finansiering av investering, dvs. verksamhetsanpassning, i annans lokal/fastighet i kapitel 9.

⁴⁰ Se avsnitt 4.4 som redogör för möjliga inläsningssituationer.

3.2.2 Hyresvärden upphandlar byggtrepreparadbeten enligt LOU

UM blir hyresgäst enligt hyreskontraktet. Hyreskontraktet är undantaget upphandlingsplikt enligt 3 kap. 19 § LOU. I nästa led upphandlar hyresvärden de byggtrepreparadbeten som behövs för att täcka hyresgästens behov och ingår ett byggtrepreparadkontrakt.

Förfarandet är detsamma som avsnitt 3.2.1, Upphandling av byggtrepreparad på annans fastighet, men i detta handlingsalternativ är det istället hyresvärden som upphandlar byggtrepreparadbetena enligt LOU och ingår byggtrepreparadkontrakt.

Det finns visst stöd för att det enligt LOU går att låta en privat aktör upphandla byggtrepreparadbeten som UM ska nyttja på två grunder. Den första är lagstadgad enligt 1 kap. 6 § LOU och den andra grunden tar sin utgångspunkt i EU-domstolens praxis.

Av 1 kap. 6 § LOU framgår att en UM, som genom bidrag, dvs. lokalhyran, finansierar en privat aktörs uppförande av byggtrepreparader, kan låta den privata aktören tillämpa LOU vid köp av byggtrepreparaderna. Lagrummet har inte prövats i domstol varför det är möjligt att fler situationer än rena bidragssituationer kan omfattas. Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har avgjort ett mål där upphandlingsskyldigheten överlåtits av UM till ett privat bolag. Det privata bolaget hade på uppdrag av UM upphandlat underentreprenörer vid byggandet av ett idrottscentrum. HFD uttalade inte i domen att det var otillåtet att förfara på det sätt som UM gjort, dvs. att överföra upphandlingsplikten på en privat aktör.⁴¹

Utöver möjligheten i 1 kap. 6 § LOU finns det även visst stöd utifrån EU-domstolens praxis att förpliktiga en privat aktör att genomföra en upphandling enligt LOU.

I EU-domstolens avgörande La Scala uttalade domstolen att en UM är skyldig att följa upphandlingsdirektivet, men att denna skyldighet inte innebär att UM själv måste genomföra en upphandling enligt direktivet.⁴² EU-domstolen uttalade vidare att upphandlingsdirektivets ändamål kan uppfyllas i lika hög grad om UM enligt nationell lagstiftning kan förpliktiga någon annan att använda de förfaranden som föreskrivs i direktivet. Frågan till EU-domstolen var ställd av Italien som hade nationell lagstiftning som innebar att någon annan än en UM kunde förpliktigas att upphandla enligt upphandlingsdirektivets regler.

Det är oklart hur avgörandet ska tolkas i förhållande till svensk rätt där det saknas ett uttryckligt lagstöd för att det skulle vara möjligt att förpliktiga någon annan än UM att upphandla enligt LOU. Däremot är det möjligt att via ett civilrättsligt bindande avtal förpliktiga en avtalspart att tillämpa LOU vid en upphandling. Ett civilrättsligt bindande avtal kan göras gällande i domstol där

⁴¹ Se RÅ 2004 ref. 48.

⁴² Se La Scala, C-399/98, ECLI:EU:C:2001:401, punkterna 99 och 10. Jfr dom Jean Auroux, C-220/05, ECLI:EU:C:2007:31, punkterna 47 och 68.

avtalspart kan kräva bl.a. fullgörelse, dvs. att avtalsparten fullföljer vad som fastställts i avtalet, och skadestånd. Det finns därav visst stöd för att det enligt svensk lag är möjligt att förpliktiga någon annan att tillämpa LOU, även om det inte uttryckligen följer av svensk lag.⁴³

3.2.2.1 Kommunalrättslig bedömning - rätten att fatta beslut under upphandlingsprocessen

Enligt handlingsalternativet i avsnitt 3.2.2, Hyresvärden upphandlar byggtreprenadarbetena enligt LOU, uppstår frågan om det är möjligt att UM överlåter till hyresvärden, normalt en privat aktör, att upphandla ett byggentreprenadkontrakt enligt LOU. Det finns olika åsikter om detta i den upphandlingsrättsliga debatten, och dessa olika åsikter grundas framförallt på vad som anges i LOU och i EU-domstolens praxis, bland annat domarna La Scala och Jean Auroux.

Det anges i 1 kap. 4 § kommunallagen att beslutanderätten i kommuner och regioner utövas av valda församlingar (fullmäktige) samt att beslut kan fattas av andra kommunala organ i enlighet med vad som anges i kommunallagen eller annan författning. Det saknas lagstöd för att låta privata aktörer fatta beslut åt kommunen när det gäller upphandlingar. Det är däremot möjligt att låta en privat hyresvärd bistå med upphandlingsstödande åtgärder, så länge kommunen eller regionen är den som fattar beslut i form av fastställande av upphandlingsdokument och tilldelningsbeslut. Att låta hyresvärden komma med synpunkter på utformningen av upphandlingsdokumenten är också möjligt, och likaså att låta någon anställd hos den privata hyresvärden delta i utvärderingen av anbuderna på uppdrag av UM.⁴⁴ Det är dock viktigt att se till att UM inte försätter sig i en jävsituation. Enligt Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) blir UM ansvarig för upphandlingen och motpart vid en eventuell överprövning oavsett om det är kommunen eller en privat aktör som genomför upphandlingen.⁴⁵

⁴³ Se Olsson och Lindberg i "Att vara eller inte vara – är det verkligen frågan? – Om befintlighetsbegreppet i LOU:s hyresundantag", ERT, 3/2015, s. 687. Olsson och Lindberg ser inget hinder i svensk lagstiftning mot att en hyresvärd förpliktas att upphandla enligt LOU. De anser tvärtom att det torde vara fullt möjligt att genom avtal skapa ett sådant förpliktigande, även om detta inte uttryckligen anges i lag. Jfr Sundstrand, Offentliga Byggtreprenadkontrakt, URT 2015:1, s. 70. Sundstrand anser att UM enligt svensk rätt inte kan överlåta på en byggherre att sköta upphandlingen, eftersom UM själv ansvarar för förfarandet enligt upphandlingsbestämmelserna.

⁴⁴ I denna situation förutsätts att personen "deltar i myndighetens verksamhet" i den mening som avses i 2 kap. 1 § andra stycket OSL. Denna person omfattas då av sekretessbestämmelserna i OSL. Det kan vara bra att UM är tydlig med detta för den person som deltar i upphandlingen för att undvika att sekretessbelagda uppgifter om anbud röjs.

⁴⁵ Se RÅ 2004 ref. 48.

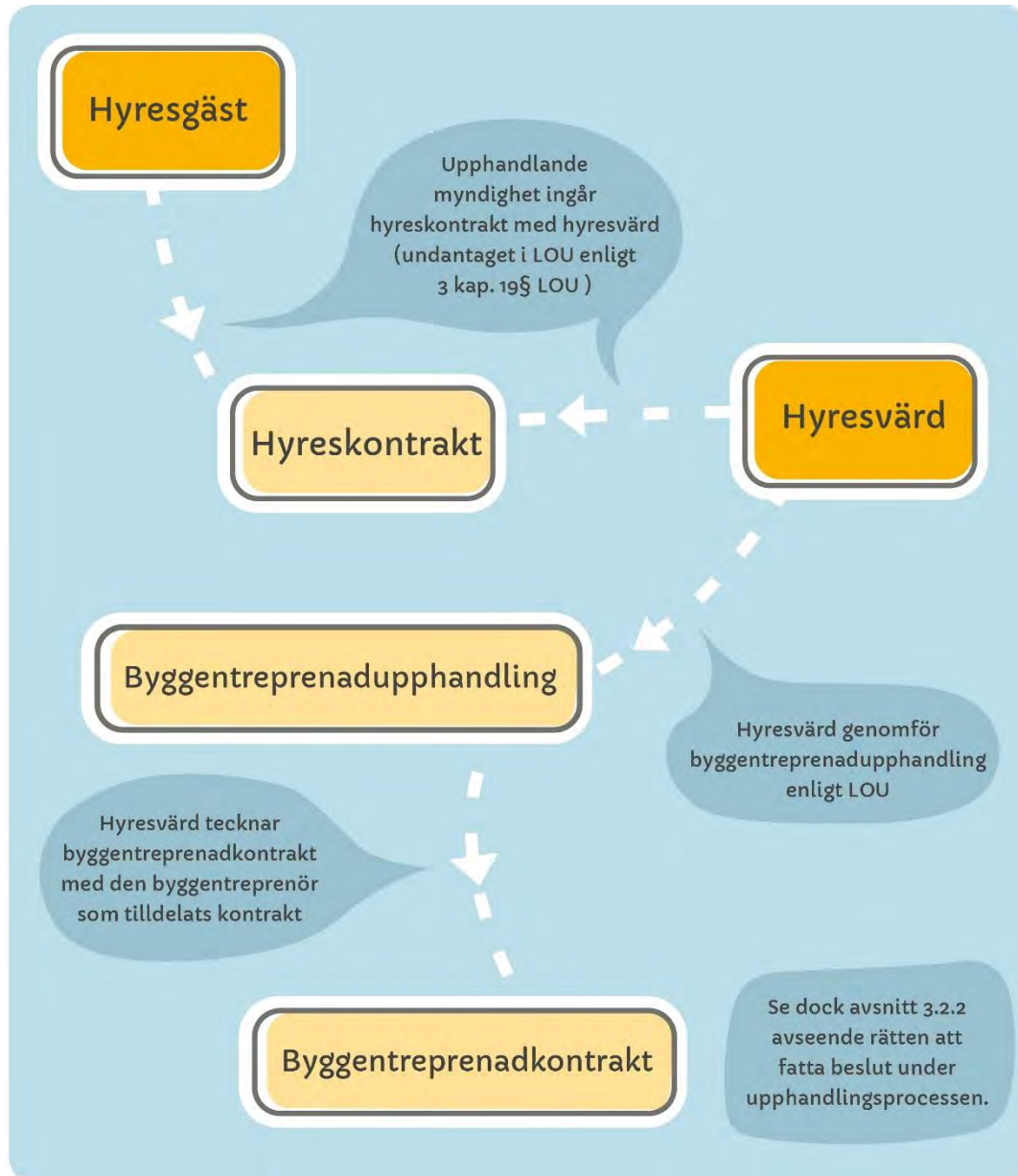

Illustration 7: Hyresvärden upphandlar byggentreprenadarbeten enligt LOU

3.2.2.2 Fördelar, nackdelar, tips - Hyresvärden upphandlar byggentreprenadarbeten enligt LOU

Fördelar: Handlingsalternativet innehåller samma fördelar som avsnitt 3.2.1, Upphandling av byggentreprenad på annans fastighet.

Ytterligare en fördel med handlingsalternativet är att byggentreprenadkontraktet inte behöver överlåtas från den upphandlande myndigheten till hyresvärden. Hyresvärden är ansvarig för upphandlingen och agerar beställare vid genomförandet av byggentreprenaden, dvs. tar fram upphandlingsdokument och utvärderar anbudet. Tillvägagångssättet liknar mer en verklig situation på den kommersiella fastighetsmarknaden då fastighetsägaren själv upphandlar en byggentreprenör och ingår byggentreprenadkontrakt för den aktuella fastigheten.

Nackdelar: Handlingsalternativet innehåller samma risker som avsnitt 3.2.1, Upphandling av byggentreprenad på annans fastighet.

Ytterligare en nackdel är att UM kommer att bli motpart i en eventuell domstolsprocess avseende överprövning, ansökan om ogiltighet eller upphandlings-skadeavgift trots att det är en privat aktör som upphandlar byggentreprenaden enligt LOU.⁴⁶ Vidare kan privata aktörer sakna erfarenhet av att tillämpa LOU vid upphandling. Handlingsalternativet är inte prövat i domstol varför det är oklart hur en domstol skulle bedöma handlingsalternativet. Vidare är det oklart om det är möjligt att låta en privat aktör fastställa förfrågningsunderlaget och meddela tilldelningsbeslut.

Tips: Handlingsalternativet innehåller samma tips som avsnitt 3.2.1, Upphandling av byggentreprenad på annans fastighet.

En privat aktör som saknar kunskap om tillämpningen av LOU vid upphandling kan behöva få vägledning av UM. UM bör därför få insyn och utifrån behov vägleda hyresvärden genom upphandlingen. Det bör även i upphandlingsdokumenten av transparensänsyn framgå att UM blir part i en eventuell framtida domstolsprocess enligt LOU.

⁴⁶ Se RÅ 2004 ref. 48.

Exempel på tillvägagångssätt när en hyresvärd upphandlar byggentreprenadarbeten enligt LOU.

En kommun ska uppföra en ny skola i kommunens centrum. Kommunen ingår ett hyreskontrakt med en fastighetsägare som äger en fastighet i centrum. Den byggentreprenad som behöver utföras för att uppföra skolan annonseras och genomförs av fastighetsägaren enligt LOU. UM fattar beslut om att fastställa upphandlingsdokumenten samt fattar tilldelningsbeslut. Hyresvärden ingår ett byggentreprenadavtal med den anbudsgivare som inkommit med bästa anbud i upphandlingen. Fastighetsägaren blir beställare under genomförandet av byggentreprenaden.

Under upphandlingsprocessen ges kommunen insyn i upphandlingen och vägleder vid behov fastighetsägaren genom upphandlingsprocessen. I hyreskontraktet anges att byggentreprenaden kommer att upphandlas enligt LOU.

Exempel 6: Hyresvärden upphandlar byggentreprenadarbeten enligt LOU

4. Handlingsalternativ utan annonserad upphandling

I detta avsnitt kommer handlingsalternativ att presenteras som omfattar situationer där en annonserad upphandling av byggtreprenader och närliggande tjänster inte behöver genomföras.

Det kommer att redogöras för när handlingsalternativen kan användas vid en lokalanskaffning samt deras fördelar, nackdelar och eventuella tips vid genomförandet av handlingsalternativet. Handlingsalternativen kan fungera som vägledning inför och under ett lokalanskaffningsprojekt. En analys krävs alltid utifrån förutsättningarna i det enskilda projektet.

4.1 Tillämpning av hyresundantaget när upphandlingspliktiga byggtreprenader och närliggande tjänster saknas

UM kan tillämpa hyresundantaget vid ingående av hyreskontrakt i befintliga byggnader där byggnaden inte planerats utifrån UM:s behov.⁴⁷ UM bör även kunna tillämpa hyresundantaget vid ingående av nytt hyreskontrakt i icke-befintliga byggnader där byggnaden inte planerats utifrån UM:s behov. Om hyresvärden uppför en byggnad helt enligt hyresvärdens specifikationer och UM inte inför egna specifikationer av byggnaden kan UM teckna hyreskontrakt med stöd av hyresundantaget. Avgörande för hyresundantagets tillämplighet blir hur långt fastighetsägaren har kommit i planerna på att anpassa eller uppföra byggnaden. Om planerna är långt gångna finns det ofta mindre möjlighet för UM att påverka och styra utförandet, vilket talar för att hyresundantaget är tillämpligt.⁴⁸

Fördelar: UM kan ingå ett hyreskontrakt direkt med en lämplig fastighetsägare. Hyreskontraktet är undantaget upphandlingsplikt enligt 3 kap. 19 § LOU. UM kan avtala om icke-upphandlingspliktiga hyresgästpassningar i samband med tillträde till lokalerna.⁴⁹

Nackdelar: En förutsättning är att en hyresvärd låter uppföra en byggnad utan att innan försäkra sig om att lokalerna kommer att hyras ut, dvs. på spekulation. Ett sådant scenario är relativt osannolikt, i synnerhet när det kommer till uppförandet av nya specialbyggnader som skolor och sjukhus.

Handlingsalternativet tar snarare sikte på situationer då en hyresvärd uppfört en byggnad men inte lyckas hyra ut en del av byggnaden som exempelvis ett visst antal kontorslokaler. En risk med handlingsalternativet är att en hyresvärd som

⁴⁷ Se avsnitt 2.4.2 om avgörande inflytande avseende icke-befintliga byggnader

⁴⁸ Jfr Kammarrätten i Jönköpings dom av den 10 augusti 2015 (mål nr 2844-14).

⁴⁹ Se avsnitt 2.4.1 avseende hyresgästpassningar.

uppför en byggnad på spekulation eller har ett visst antal lokaler över kan hyra ut lokalerna till vilken hyrestagare som helst. Det blir därför svårt för en UM att redan innan en byggnad har förverkligats försäkra sig om ett hyreskontrakt.

Exempel på tillvägagångssätt att tillämpa hyresundantaget när upphandlingspliktiga byggentreprenader och/eller tjänster saknas

Ett exempel på en sådan situation som skulle kunna omfattas av hyresundantaget är när en UM tecknar ett hyreskontrakt för en kontorslokal i ett kontorskomplex, som ännu inte byggts, men som kommer att byggas av fastighetsägaren enligt dennes egna planer innan hyreskontraktet börjar löpa. UM är då en hyresgäst bland flera andra och har inte större inflytande över byggnadens utformning än vad som är normalt för andra hyresgäster vid nybyggnation. Avgörande är att kontorslokalerna är av mer generell karaktär och att kontorslokalerna inte är planerade utifrån ett av UM specificerat behov.

Exempel 7: Hyresundantaget när upphandlingspliktiga byggentreprenader och närliggande tjänster saknas

4.2 Hyreskontrakt med helägt bolag enligt det s.k. Teckalundantaget

Ett handlingsalternativ för UM som vill ingå ett hyreskontrakt med tillhörande byggentreprenadarbeten är att ingå hyreskontraktet med ett helägt dotterbolag, exempelvis kommunens helägda fastighets- eller bostadsbolag. En praktisk förutsättning för detta är att bolaget äger eller har möjlighet att förvärva en fastighet på den plats som UM önskar. Det finns vidare två legala förutsättningar i LOU som måste vara uppfyllda för att UM ska kunna vända sig direkt till sitt bostadsbolag. Dessa förutsättningar anges i det s.k. Teckalundantaget i 3 kap. 11-16 §§ LOU.

Teckalundantaget innebär att en upphandlande myndighet kan upphandla varor, tjänster och byggentreprenader av en annan juridisk person om de s.k. kontroll- och verksamhetskriterierna är uppfyllda samt att det saknas direkt privat ägarintresse i motparten.

Kontrollkriteriet innebär att UM i princip ska ha samma kontroll över sin avtalspart som över sin egen förvaltning. Detta innebär exempelvis att ett kommunalt fastighets- eller bostadsbolag ska vara underställt sådan kontroll som gör det möjligt för kommunen att ha ett bestämt inflytande över bolagets strategiska mål och viktiga beslut. Om kommunen tillsätter bolagets styrelse och privat ägande saknas i bolaget är i regel kontrollkriteriet uppfyllt.

För att verksamhetskriteriet ska vara uppfyllt ska det kommunala fastighets- eller bostadsbolaget bedriva 80 procent av sin verksamhet tillsammans med den eller de myndigheter som kontrollerar bolaget. Exempelvis ska bolaget utföra 80 procent av sin verksamhet mot kommunen eller kommunens helägda bolag.

Kontrollkriteriet brukar i regel vara uppfyllt när det kommer till kommunala allmännyttiga bostadsbolag. Svårigheten brukar istället ligga i huruvida

verksamhetskriteriet är uppfyllt. Frågan om ett kommunalt allmännyttigt bostadsbolag bedriver sin verksamhet mot kommunen eller kommuninvånarna är inte besvarad i praxis. Det är möjligt att ett kommunalt bostadsbolag bedriver sin verksamhet mot kommuninvånarna, dvs. privatpersoner i form av upplåtelse av hyresrätter. Att hyra ut bostäder till privatpersoner är i regel inte en verksamhet som utförs mot kommunen.⁵⁰

Fördelar: Om UM har ett fastighets- eller bostadsbolag inom sin koncern som uppfyller både kontroll- och verksamhetskriteriet kan avtal om hyra samt tillhörande byggentreprenader ingås direkt med bolaget utan upphandlingsplikt. Observera att om bolaget är en UM och avser att anlita en byggentreprenör för utförande av byggentreprenadarbeten kan bostadsbolaget behöva genomföra en upphandling enligt LOU.

Nackdel: I enlighet med förutsättningarna angivna ovan är det ofta svårt för ett av UM ägt fastighets- eller bostadsbolag att uppfylla verksamhetskriteriet. En möjlighet att uppfylla verksamhetskriteriet skulle vara om exempelvis ett kommunalt bostadsbolag delades upp i två delar, en del som sköter verksamheten riktad mot kommuninvånarna och en del som sköter verksamheten riktad mot kommunen. Exempelvis skulle ett av kommunen helägt fastighets-/driftbolag uppfylla verksamhetskriteriet förutsatt att bolaget till 80 procent riktade sin verksamhet mot kommunen.

Enligt Teckalundantaget - Exempel på tillvägagångssätt att teckna hyresavtal med ett helägt bolag.

En kommun är i behov av att hyra en lagerlokal. Kommunens helägda fastighets-/driftbolag äger en lämplig fastighet där lagerlokalen kan uppföras. Kommunen ger driftbolaget i uppgift att på fastigheten uppföra lagerlokalen. Fastighets-/driftbolaget ägs till 100 procent av kommunen och kommunen har fullt inflytande över bolagets strategiska mål och beslut (kontrollkriteriet). Vidare bedriver driftbolaget 80 procent av sin verksamhet mot kommunen (verksamhetskriteriet). Kommunen som hyresgäst behöver inte upphandla fastighets-/driftbolagets tjänster och byggentreprenadarbeten avseende uppförandet av lagerlokalen. Observera att om fastighets-/driftbolaget är en upphandlade myndighet och om bolaget avser att anlita en byggentreprenör för uppförandet av lagerlokalen kan bolaget behöva genomföra en upphandling enligt LOU.

Exempel 8: Hyresavtal med helägt bolag (Omfattas av Teckalundantaget)

⁵⁰ Det är möjligt att ett kommunalt bostadsbolags hyresintäkter från hyresgäster kan räknas som hyresintäkter från verksamhet som utförs tillsammans med och för kommunens räkning. Se dom Carbotermo, C-340/04, ECLI:EU:C:2006:308, punkt 67. Se dock också punkt 60.

Teckalundantaget gäller inte - Exempel på tillvägagångssätt att upphandla hyresavtal när ett bolag är delägt av kommunen.

En kommun är i behov av att hyra en lagerlokal. Kommunens bostadsbolag äger en lämplig fastighet där lagerlokalen kan uppföras. Bostadsbolagets aktier ägs till 70 procent av kommunen och övriga 30 procent ägs av en privat aktör. Bostadsbolaget riktar majoriteten av sin verksamhet mot privatpersoner i form av uthyrning av hyresrätter. Då det finns ett privat ägarintresse i bolaget och bostadsbolagets verksamhet (över 20 procent) riktas mot privatpersoner (verksamhetskriteriet) behöver bostadsbolagets tjänster och byggtreprenader kopplat till uppförandet av lagerlokalen sannolikt upphandlas av kommunen som hyresgäst enligt LOU.

Exempel 9: Hyresavtal med ett bolag där kommunen är delägare (kommunen äger mindre än 80 procent av bolaget) (Omfattas inte av Teckalundantaget)

4.3 Exploaterings- och marköverlåtelseavtal

En intressant fråga i lokalansaffningsprocessen är hur exploaterings- och marköverlåtelseavtal ska bedömas ur ett upphandlingsrättsligt perspektiv. Inledningsvis kan det konstateras att sådana avtal som utgångspunkt inte är upphandlingspliktiga.⁵¹

Exploaterings- och marköverlåtelseavtal ingås mellan en kommun och en exploatör eller fastighetsägare med det huvudsakliga syftet att genomföra en detaljplan, t.ex. i fråga om bebyggelsens utformning, marköverlåtelser, utförande och finansiering av anläggande av gator och vägar och andra allmänna platser, utförande och finansiering av anläggningar för vatten och avlopp samt andra i förekommande fall nödvändiga regleringar i anledning av en exploatering. Skillnaden mellan ett exploateringsavtal och ett marköverlåtelseavtal är att det är exploatören som äger marken i de fall exploateringsavtal används och kommunen som är ursprunglig markägare när ett marköverlåtelseavtal används. I det senare fallet har kommunen möjlighet att på civilrättslig grund uppställa olika avtalsvillkor i samband med markförsäljningen.⁵²

⁵¹ Se dom Helmut Müller, C-451/08, ECLI:EU:C:2010:168, punkterna 48-58.

⁵² I 1 kap. 4 § PBL återfinns en definition av markanvisningsavtal. Ett markanvisningsavtal utgör dock endast en form av föravtal till ett marköverlåtelseavtal. Det är marköverlåtelseavtalet som innehåller den egentliga regleringen av en markförsäljning med vidhängande villkor.

4.3.1 Exploateringsavtal

När det gäller exploateringsavtal får ett sådant avtal, enligt 6 kap. 41 § plan- och bygglagen (PBL), inte innehålla ett åtagande för en byggherre eller fastighetsägare att helt eller delvis bekosta byggnadsverk för vård, utbildning eller omsorg som kommunen har en skyldighet enligt lag att tillhandahålla. 6 kap. 41 § PBL hindrar dock inte att en kommun kommer överens med en fastighetsägare om byggnation av till exempel en förskola, så länge kommunen betalar för byggnationen exempelvis genom lokalhyran.

En vanlig fråga är om en kommun med en fastighetsägare kan ingå ett exploateringsavtal som omfattar dels byggnation av bostäder eller andra lokaler som kommunen inte ska hyra och dels exempelvis en förskola eller ett gruppboende som kommunen avser att hyra av fastighetsägaren. Byggnationen av de bostäder och andra lokaler som kommunen inte ska hyra är inte upphandlingspliktiga eftersom kommunen inte betalar för dem och det inte heller är någonting som ska tillfalla kommunen. Det är alltså inte fråga om att kommunen i den delen erhåller en prestation av direkt ekonomiskt intresse.⁵³ När det gäller byggnationen av förskolan eller gruppboendet är utgångspunkten däremot att upphandlingsplikt föreligger eftersom avtalet i den delen innebär att ett byggnadsverk uppförs enligt kommunens krav enligt 1 kap. 9 § LOU och att kommunen utger ersättning för detta i form av framtida hyresbetalningar.

Det finns praxis från EU-domstolen som innebär att odelbara blandade kontrakt ska klassificeras utifrån avtalets huvudsakliga syfte samt att detta gäller oavsett om den del som rör det huvudsakliga syftet omfattas av direktiven om offentlig upphandling eller inte.⁵⁴ Förutsatt att exploateringsavtalet kan ses som ett odelbart kontrakt, dvs. att delarna är sammanbundna så att de inte kan separeras, finns visst stöd för att kontraktet helt kan undantas från upphandlingsplikt. Det är dock inte givet att ett sådant kontrakt ska betraktas som odelbart. Alternativet att upphandla byggnationen av förskolan eller gruppboendet separat och att förlägga dessa till egna byggnader kvarstår, även om det kan vara mindre lämpligt eller önskvärt från kommunens sida. Frågan om det är förenligt med LOU att ingå exploateringsavtal som omfattar byggnation av förskolor eller gruppboenden i exempelvis bottenvåningen för att sedan hyra dessa lokaler utan att genomföra ett upphandlingsförfarande får därför betraktas som obesvarad än så länge. I det fallet att förskolan eller grupp-boendet avses att förläggas till fristående byggnader är det sannolikt inte möjligt att undanta dessa från upphandlingsplikten, eftersom det då knappast kan sägas att exploateringsavtalet är odelbart.

⁵³ Se dom Helmut Müller, C-451/08, ECLI:EU:C:2010:168, punkterna 48-58.

⁵⁴ Se dom, Club Hotel Loutraki AE m.fl., C-145/08 och C-149/08, punkterna 48-49. Se även prop. 2015/16:195 s. 952.

Exempel på tillvägagångssätt vid exploatering för bostäder och en förskola

En kommun ingår ett sedvanligt exploateringsavtal som bl.a. omfattar byggnation av ett eller flera flervåningshus. I bottenvåningen på ett av husen anser kommunen att det är lämpligt att inhysa en förskola och lägger därför till ett villkor om detta i exploateringsavtalet. Kommunen avser att hyra förskolelokalen efter att den är färdigbyggd. Förutsatt att kontraktet kan ses som odelbart, vilket det går att argumentera för (det kanske inte finns någon annan plats inom exploateringsområdet att förlägga en för området nödvändig förskola), finns en möjlighet att hela avtalet kan undantas från upphandlingsplikt. Rättsläget är dock osäkert.

Exempel 10: Exploateringsavtal gällande bostäder och en förskola

4.3.2 Marköverlåtelseavtal

I fråga om marköverlåtelseavtal är situationen i stort sett densamma, förutom att det är kommunen som från början äger den mark som avses att exploateras för t.ex. bostadsbebyggelse. Det är köparen som ska exploatera området och tillhandahålla bostäderna eller lokalerna till marknaden. I och med att kommunen säljer marken förekommer också olika villkor i samband med försäljningen, t.ex. att ett visst antal av de nybyggda bostäderna ska utgöra hyresrätter. Det är dock inte fråga om att kommunen sedan ska förhyra dem, utan kravet uppställs i syfte att det överhuvudtaget ska finnas hyresrätter att tillgå på bostadsmarknaden i den aktuella kommunen. Någon upphandlingsplikt föreligger i dessa fall inte eftersom det inte heller i denna situation är fråga om att kommunen ska betala för dem och hyresrätterna inte heller ska tillfalla kommunen. Att det inte är fråga om upphandlingsplikt i detta fall får också stöd i EU-domstolens avgörande i Helmut Müller. Domstolen uttalade i Helmut Müller att en byggnad inte anses uppförd enligt en UM:s specifikationer när UM använder sig av sin befogenhet att utöva tillsyn i frågor avseende stadsplanering eller fattar beslut med tillämpning av sina befogenheter på området för stadsplanering.⁵⁵

När det gäller byggnation av t.ex. förskolor eller gruppboenden är utgångspunkten, liksom beträffande fallet vid exploateringsavtal, att upphandlingsplikt föreligger eftersom avtalet i den delen innebär att ett byggnadsverk uppförs enligt kommunens krav enligt 1 kap. 9 § LOU och att kommunen utger ersättning för detta i form av framtida lokalhyra. Även här kan det argumenteras utifrån praxis från EU-domstolen som innebär att odelbara blandade kontrakt ska klassificeras utifrån avtalets huvudsakliga föremål och att detta gäller oavsett om den del som rör det huvudsakliga syftet omfattas av direktiven om offentlig upphandling eller inte.⁵⁶ Förutsatt att även ett marköverlåtelseavtal kan ses som ett odelbart kontrakt på samma sätt som anges beträffande exploateringsavtal, dvs. att delarna är sammanbundna så att de inte kan separeras när de funktioner kommunen önskar hyra finns i t.ex. markplanet i flerfamiljshus, finns

⁵⁵ Se dom Helmut Müller, C-451/08, ECLI:EU:C:2010:168, punkt 68.

⁵⁶ Se dom, Club Hotel Loutraki AE m.fl., C-145/08 och C-149/08, punkterna 48-49. Se även prop. 2015/16:195 s. 952.

visst stöd för att kontraktet helt skulle kunna undantas från upphandlingsplikt. Även här kan alternativet finnas att upphandla byggnationen av förskola eller gruppboende separat och att förlägga dessa till egna byggnader. Det föreligger också en större möjlighet vid marköverlåtelseavtal att konkurrensutsätta hela marktilldelningen och genomföra en upphandling i de delar som avser framtida förhyrning av kommunala verksamhetslokaler i t.ex. bottenvåningen av ett flerfamiljshus.

4.4 Inlåsningsituationer – tekniska skäl och skydd av ensamrätt?

UM som vill hyra lokaler kan hamna i inlåsningsituationer. En inlåsnings-situation försvårar eller förhindrar för den upphandlande myndigheten att på ett rimligt och effektivt sätt förhyra lämpliga lokaler för om-, till- eller nybyggnation. En inlåsningsituation kan även förhindra UM att på ett rimligt och effektivt sätt utföra sitt verksamhetsuppdrag. En inlåsningsituation uppstår genom att en hyresvärd, i egenskap av fastighetsägare, styr vilka entreprenörer som kan anlitas för genomförande av arbeten inom hyresvärdens fastighet. Hyresvärderna kan således neka UM att använda UM:s egna LOU-upphandlade entreprenörer.

Enligt 6 kap. 14 § LOU kan en UM använda förhandlat förfarande utan föregående annonsering vid tilldelning av kontrakt som avser byggtentreprenader, varor och tjänster utifrån grunderna konstnärliga eller tekniska skäl samt ensamrätt. Om 6 kap 14 § LOU är tillämpligt behöver UM inte bjuda in till anbudsgivning genom en annonserad upphandling.

Undantaget utifrån grunderna konstnärliga eller tekniska skäl eller ensamrätt regleras i 6 kap. 14 § LOU:

En upphandlande myndighet får använda ett förhandlat förfarande utan föregående annonsering om det som ska upphandlas kan tillhandahållas endast av en viss leverantör därför att

1. syftet med upphandlingen är att skapa eller förvärva ett unikt konstverk eller en unik konstnärlig prestation,
2. det av tekniska skäl inte finns någon konkurrens, eller
3. det som ska anskaffas skyddas av ensamrätt och därför endast kan tillhandahållas av en viss leverantör.

Ett sådant förfarande får i fall som avses i första stycket 2 och 3 användas endast om det inte finns något rimligt alternativ och avsaknaden av konkurrens inte beror på en konstruerad avgränsning av förutsättningarna för upphandlingen.

Faktaruta 3: Undantag utifrån konstnärliga eller tekniska skäl eller ensamrätt enligt 6 kap. 14 § LOU

Det saknas praxis från förvaltningsdomstolarna om förhandlat förfarande utan föregående annonsering kan tillämpas avseende tekniska skäl och ensamrätt kopplat till inläsningssituationer vid hyra av lokal eller byggnad. I doktrin, dvs. den juridiska litteraturen, har det däremot föreslagits att tekniska skäl och ensamrätt ska vara tillämpligt när byggentreprenadarbeten inte kan utföras av någon annan än den som hyresvärden låter anlita.⁵⁷

Det finns behov av argumentationsstöd för att hantera inläsningssituationer. En väg framåt kan vara att söka argumentationsstöd i 6 kap. 14 § LOU avseende tekniska skäl och ensamrätt.

Att beakta är att alla undantag från upphandlingsreglerna ska tolkas restriktivt. Om en UM avser att tillämpa ett undantag bär UM bevisbördan för att undantaget är tillämpligt.⁵⁸

4.4.1 Hyresvärden tillåter endast byggentreprenadarbeten av egen utpekad leverantör

En inläsningssituation som kan uppstå är följande. Under ett pågående hyresförhållande nekar hyresvärden UM att använda andra än hyresvärdens egna entreprenörer för genomförande av byggentreprenadarbeten i hyresvärdens lokaler. Inläsningseffekten består i att hyresvärden endast accepterar att byggentreprenaden utförs av den leverantör som hyresvärden själv låter anlita. UM försätts i en situation där UM måste välja mellan att antingen avstå från att genomföra nödvändiga byggentreprenadarbeten eller bryta mot LOU.

4.4.2 Monopolsituation - en fastighetsägare äger all mark

En annan inläsningssituation som kan uppstå är följande. UM behöver ingå ett hyreskontrakt på en viss plats för att på ett rimligt och effektivt sätt kunna utföra sitt verksamhetsuppdrag.⁵⁹ Exempelvis kan en sjukvårdsmottagning eller ett socialkontor behöva etableras på den plats där kommuninvånarna befinner sig, exempelvis i det lokala centrumet eller gallerian för bästa tillgänglighet och service.⁶⁰

Inläsningseffekten består av att det endast finns en hyresvärd, i egenskap av fastighetsägare, som äger all mark inom ett rimligt avstånd från UM:s

⁵⁷ Se Rosén Andersson, m.fl., LOU, en kommentar, kommentaren till 1 kap. 6 § ÅLOU, första punkten.

⁵⁸ Se Kommissionen mot Tyskland, C-20/01 och C-28/01, ECLI:EU:C:2003:220, punkt 58.

⁵⁹ Regioner har bl.a. en skyldighet att tillhandahålla lätt tillgänglig hälso- och sjukvårdsverksamhet, se 3 kap. 1 §, 5 kap. 1 § p. 5, hälso- och sjukvårdslag (2017:30). Kommuner har bl.a. en skyldighet att tillhandahålla förskolor, skolor och socialtjänst, se 2 kap. 2 § skollag (2010:800), 2 kap. 1 § socialtjänstlag (2001:453).

⁶⁰ Ytterligare en inläsningssituation är den som kan uppstå för statliga lärosäten som universitet och högskolor. Lärosäten får enligt förordningen om förvaltning av statliga fastigheter (1993:527) inte äga sina lokaler, utan är hänvisade till att hyra. Om endast en hyresvärd, exempelvis Akademiska hus, äger samtliga fastigheter i direkt anslutning till campus uppstår en inläsningssituation om nya lokaler behöver förhyras i anslutning till campus.

lokalbehov. Det saknas således konkurrerande fastighetsägare. Om fastighetsägaren endast tillåter sina egna leverantörer att utföra arbeten på fastigheten uppstår en inlåsningsituation. Att exempelvis flytta en sjukvårdsmottagning till en plats där kommuninvånarna inte vistas är kontraproduktivt både av ekonomiska skäl och hälsoskäl. Vidare äventyras den samhällsservice och tillgänglighet som UM är skyldig att tillhandahålla.

4.4.3 Tekniska skäl

För att undantaget för tekniska skäl, 6 kap. 14 § LOU, ska vara tillämpligt ska endast en entreprenör på grund av tekniska skäl kunna utföra de till hyresförhållandet upphandlingspliktiga byggentreprenadarbetena. En UM som vill använda sig av undantaget bör göra en noggrann undersökning och försäkra sig om att det endast finns en rimlig hyresvärd att kontraktera baserat på tekniska skäl. För att undantaget ska vara tillämpligt ska det handla om väldigt speciella byggnader med unik teknik. Utöver att byggarbetena ska vara av teknisk karaktär ska det inte finnas någon konkurrerande hyresvärd som kan genomföra byggentreprenadarbetena. I EU-domstolens avgörande Kommissionen mot Italien har tekniska skäl prövats vid byggnationen av ett utjämningsmagasin för skydd mot översvämningar. Domstolen ansåg att arbetena var av teknisk karaktär men att det inte varit nödvändigt att endast vända sig till en leverantör för utförandet av arbetena.⁶¹

Det kan konstaterats att det inte räcker med att arbetena är komplicerade eller särskilt svåra att utföra för att UM ska få vända sig direkt till en entreprenör utan upphandling.

Det är svårt att i ett hyresförhållande med tillhörande byggentreprenadarbeten hitta stöd för att tillämpa undantaget tekniska skäl. De inlåsnings effekter som redogjorts för ovan är sällan av teknisk karaktär om det inte handlar om väldigt speciella om-, till- eller nybyggnationer.

4.4.4 Ensamrätt

Undantaget för ensamrätt, 6 kap. 14 § LOU, behandlar främst immateriella rättigheter som patent, varumärkesskydd och upphovsrätt. Det är inte prövat i domstol om ensamrätt även träffar inlåsnings effekter i hyresförhållanden.

För att UM ska nå framgång med att motivera ett undantag från upphandlings skyldigheten på grund av ensamrätt inom ett hyresförhållande, måste förutsättningarna vara sådana att endast en aktör kan tillhandahålla önskade om-, till- eller nybyggnationer.

En hyresvärd har via äganderätten ett starkt legalt skydd, eftersom äganderätten är grundlagsskyddad. Äganderätten gör det möjligt för en fastighetsägare att neka en hyresgäst rätten att genomföra byggentreprenadarbeten i de förhyrda lokalerna.⁶² Det är däremot möjligt att i ett hyresförhållande avtala om en annan

⁶¹ Se dom Kommissionen mot Italien, C-385/02, ECLI:EU:C:2004:522, punkt 23.

⁶² Se 2 kap. 15 § Regeringsformen. Se även 12 kap. 24 och 42 §§ JB.

reglering, se 12 kap. JB (Jordabalken). Det är exempelvis möjligt att avtala om en rätt för hyresgästen att låta egna LOU-upphandlade leverantörer genomföra renoveringar i hyresvärdens lokaler. Om en sådan avtalsreglering däremot saknas är det inte möjligt för en hyresgäst att genomföra byggentreprenad-arbeten utan hyresvärdens godkännande. UM har då inga andra rimliga alternativ än att låta hyresvärden genomföra arbetena eller avstå från att genomföra behövliga byggentreprenadarbeten.

En möjlig argumentationslinje när en inläsningssituation uppstår är att hävda att ett bestående hinder föreligger. Hindret består av att ingen annan entreprenör än den som hyresvärden godkänner kan utföra arbetena. Hyresvärden sitter således på en legal ensamrätt att neka en hyresgäst ombyggnationer och renoveringar annat än av egna entreprenörer. Det finns således en möjlighet att hävda att äganderätten till en fastighet kan utgöra en ensamrätt enligt 6 kap. 14 § LOU om ett bestående hinder i form av en inläsningssituation föreligger.⁶³

Om en inläsningssituation uppstår är det därför viktigt att dokumentera fastighetsägarens inställning och varför det inte är möjligt att upphandla enligt LOU. Dokumentationen kan utgöra viktig bevisning vid en domstolsprocess om undantagets tillämplighet.

4.4.5 Rimlighetsargument vid tekniska skäl och ensamrätt

Det ska även framföras att det enligt 6 kap. 14 § andra stycket LOU finns ett villkor som anger att tekniska skäl och ensamrätt endast får tillämpas om det (1) inte finns något rimligt alternativ och (2) avsaknaden av konkurrens inte beror på en konstgjord begränsning av förutsättningarna för upphandlingen. Regleringen är ny och saknades i den äldre regleringen, lag (2007:1091) om offentlig upphandling. Det bör således ha skett en viss öppning för att vid inläsnings-effekter argumentera utifrån vad som i varje given situation är rimligt. En UM som vill tillämpa undantaget för tekniska skäl och ensamrätt måste påvisa att det vid inläsningssituationer är orimligt att upphandla en entreprenör enligt LOU i hyresvärdens lokaler.

⁶³ Se Arrowsmith, *The Law of Public and Utilities Procurement*, s. 545 ff. och 564 ff., inklusive fotnot 756.

Exempel på tillvägagångssätt vid en rimlighetsavvägning

En region ska inrätta en ny sjukvårdsmottagning. Sjukvårdsmottagningen behöver ligga i anslutning till det lokala centrumet för att möta kommuninvånarnas behov av lättillgänglig hälso- och sjukvård. Ett fastighetsbolag äger samtliga byggnader i centrum. Fastighetsbolaget kan tillhandahålla aktuella lokaler men tillåter inte att byggentreprenadarbetena upphandlas enligt LOU. Fastighetsbolaget tillåter endast att arbeten utförs av fastighetsbolagets egna entreprenörer. Regionen är således förhindrad att ingå hyreskontrakt utan att agera i strid med LOU. En inläsningssituation uppstår. Det finns visst stöd för att regionen med stöd av undantaget för ensamrätt, enligt 6 kap. 14 § LOU, kan tillämpa förhandlat förfarande utan föregående annonsering och ingå ett hyreskontrakt med tillhörande byggentreprenadarbeten direkt med fastighetsbolaget.

Vidare konstaterar regionen utifrån en rimlighetsavvägning, enligt 6 kap. 14 § andra stycket LOU, att det inte finns någon annan konkurrerande fastighetsägare som kan erbjuda aktuella lokaler utifrån vårdmottagarnas behov av lättillgänglig hälso- och sjukvård i anslutning till centrum.

Exempel 11: Rimlighetsargument vid tekniska skäl och ensamrätt

4.4.6 Förhandsinsyn

Möjligheten att använda sig av förhandsinsyn enligt 10 kap. 5 § LOU samt 19 kap. 13 § LOU kan vara ett effektivt verktyg för att förhindra att ett ingånget avtal ogiltigförklaras enligt 20 kap. 3 § samt 20 kap. 15 § tredje punkten LOU. Förhandsinsyn får användas när UM använder sig av undantaget för ensamrätt eller tekniska skäl enligt 6 kap. 14 § LOU. Det är däremot inte möjligt att använda förhandsinsyn om hyresundantaget åberopas enligt 3 kap. 19 § LOU.

Om UM bedömer att exempelvis undantaget för ensamrätt föreligger kan det påföljande avtalet ingås utan upphandling. Förhandsinsyn är avsett att tillämpas när UM anser att det finns en viss osäkerhet angående om ett undantag från annonseringsplikt är tillämpligt. Då undantaget för ensamrätt kopplat till hyresförhållanden ännu inte prövats i domstol finns en osäkerhet kring undantagets tillämplighet.

Förhandsinsynen är ett meddelande som anger den upphandlande myndighetens avsikt att ingå kontrakt. Meddelandet om förhandsinsyn skickas enklast ut via webbaserat upphandlingsverktyg men kan också skickas direkt via Europeiska unionens officiella tidning (EUT). Den leverantör som den upphandlande myndigheten avser att ingå kontrakt med ska namnges i meddelandet om förhandsinsyn.⁶⁴

⁶⁴ Se Standardformulär 15 till Kommissionens genomförandeförordning 2015/1986.

Från förhandsinsynens publicerande löper en avtalsspärr på tio dagar inom vilket en leverantör som anser att upphandlande myndighet inte har grund för att tillämpa ett undantag kan begära överprövning. Berörda leverantörer som uppmärksammar förhandsinsynen måste inom fristen ansöka om överprövning. Om ingen överprövning inkommer inom fristen kan inte avtalet ogiltigförklaras.

Fördelar: Vid tillämpning av undantagen tekniska skäl eller ensamrätt kopplat till hyresförhållanden bör alltid förhandsinsyn tillämpas med beaktande av, dvs. med hänsyn tagen till, den osäkerhet som råder kring undantagets tillämplighet. Förhandsinsyn stänger möjligheten att begära ingångna avtal ogiltigförklarade efter att 10-dagarsfristen löpt ut. Observeras bör även att ingen avtalsspärr löper vid ingåendet av kontrakt enligt förhandlat förfarande utan föregående annonsering samt vid direktupphandling (20 kap. 2 § LOU). En upphandlande myndighet kan således genom att tillämpa förhandsinsyn försäkra sig om att ett ingånget kontrakt inte kan angripas via ogiltighetstalan eller överprövning.

Nackdelar: Trots att en förhandsinsyn har genomförts kvarstår Konkurrensverkets möjlighet att ansöka om upphandlingsskadeavgift och leverantörers möjlighet att kräva skadestånd. En leverantör som för en skadeståndstalan kan däremot få svårt att förklara varför denne inte begärde överprövning inom förhandsinsynens tiodagars frist, varför ett eventuellt skadestånd sannolikt skulle jämkas, möjligtvis ner till noll SEK.⁶⁵

Tips: Förhandsinsyn ska främst tillämpas när en UM anser att det finns en osäkerhet kring ett undantags tillämplighet. Det är därför viktigt att upphandlande myndighet tydligt motiverar varför ett åberopat undantag är tillämpligt.

⁶⁵ jfr Högsta domstolens dom i NJA 2016 s. 369, punkt 33.

5. Tips vid hyresvärdsupphandling

5.1.1 Request for Information (RFI)

En RFI innebär att UM skickar skriftliga frågor till potentiella leverantörer innan upphandlingen inleds. Genom RFI:n kan UM skapa sig bättre kunskap om marknaden och vilka intressenter som finns. En RFI kan exempelvis skickas ut via ett upphandlingsverktyg eller på annat sätt.

Om UM saknar kunskap om vilka hyresvärdar som finns inom ett visst geografiskt område eller vill skapa sig en uppfattning om vilka hyresvärdar som är intresserade att delta i en hyresvärdsupphandling, kan med fördel en RFI användas. UM kan då innan hyresvärdsupphandlingen inleds ställa riktade frågor till potentiella hyresvärdar, motivera den geografiska avgränsningen och stämma av om någon leverantör tycker avgränsningen är för snäv och varför. Vidare kan UM testa idéer om eventuella kravformuleringar, tilldelningskriterier och avtalsvillkor.

RFI:n kan vara ett utmärkt redskap för att motivera och testa vissa krav och tänkt handlingsalternativ. Om UM redan i RFI:n kan motivera sina tänkta beslut utifrån väl avvägda grunder kan förståelsen för beslutet öka bland leverantörerna, vilket kan öka förutsättningarna för en lyckad hyresvärdsupphandling.⁶⁶

5.1.2 Förhandlat förfarande med föregående annonsering

En UM som ska genomföra en offentlig upphandling ska välja ett förfarande för upphandlingen. Valet av förfarande styr bland annat i vilka steg upphandlingen ska genomföras, vilka tidsfrister som gäller och om UM får förhandla med anbudsgivarna.

Vilka förfaranden som UM får välja bland beror på avtalets värde samt vilket slag av vara, tjänst eller byggtreprenad som ska upphandlas.⁶⁷ Generellt kan sägas att valet av förfarande ska anpassas till förutsättningarna i upphandlingen och syfta till att förverkliga projektets mål.

Förhandlat förfarande med föregående annonsering anser vi lämpar sig bäst vid en hyresvärdsupphandling.

⁶⁶ För att läsa mer om RFI se <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/omraden/dialog-och-innovation/dialog/request-for-information-rfi/>

⁶⁷ Läs mer om de olika förfarandena på Upphandlingsmyndighetens hemsida. <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/upphandla/om-upphandlingsreglerna/Upphandlingsforfaranden/>.

Ett förhandlat förfarande med föregående annonsering får tillämpas enligt 6 kap. 5 § LOU när:

- den upphandlande myndighetens behov inte kan tillgodoses utan anpassning av lättillgängliga lösningar,
- upphandlingen inbegriper formgivning eller innovativa lösningar,
- kontraktet inte kan tilldelas utan föregående förhandlingar på grund av särskilda omständigheter som avser arten, komplexiteten eller den rättsliga och ekonomiska utformningen av det som ska anskaffas eller på grund av riskerna i anslutning till dessa omständigheter, eller
- den upphandlande myndigheten inte med tillräcklig precision kan utarbeta tekniska specifikationer med hänvisning till en standard, europeisk teknisk bedömning, gemensam teknisk specifikation eller teknisk referens.

Vid upphandlingar av byggtreprenader som exempelvis större om-, till- och nybyggnationer kan i regel ett förhandlat förfarande med föregående annonsering tillämpas. Vidare upphandlas ett hyreskontrakt samt eventuella projekteringstjänster inom ramen för en hyresvärdsupphandling. En sådan avtalskonstruktion innehåller i regel komplexa förhållanden, formgivning och lösningar som inte är lättillgängliga.

Ett förhandlat förfarande genomförs i två steg. I det första steget, ansökningsfasen, bjuder UM in intresserade leverantörer att delta i upphandlingen. I det andra steget, anbudsfasen, får leverantörerna inkomma med anbud. Inkomna anbud ligger sedan till grund för förhandlingar som ska avse förbättringar, anpassningar och justeringar av krav och inkomna anbud. Om ändringar sker i upphandlingsdokumenten under förhandlingarna ska alla leverantörer som bjudits in att delta i förhandlingarna få information om ändringarna och möjlighet att justera sina anbud. Förhandlingar kan ske i flera steg och det finns möjlighet att minska antalet leverantörer under förhandlingarnas gång, exempelvis om en leverantör inte är villig att möta de förändringar som gjorts i upphandlingsdokumenten.

Att delta i en större hyresvärdsupphandling är resurskrävande för leverantörerna varför UM i upphandlingens första steg, ansökningsfasen, bör genomföra en prekvalificering av vilka leverantörer som är intressanta att ta vidare till nästa steg, anbudsfasen. En prekvalificering kan utformas utifrån bl.a. tidigare erfarenhet och referensprojekt.

Fördelen med att använda sig av ett förhandlat förfarande är den flexibilitet som skapas genom möjligheten för UM att justera krav och villkor i upphandlingsdokumenten. Anbudsgivarna får möjlighet att anpassa sina anbud efter de justeringar som görs. Vid exempelvis användandet av ett öppet förfarande är UM låst vid de krav och villkor som uppställts i upphandlingsdokumenten. Vid ett öppet förfarande kan inte UM ändra krav och villkor i upphandlingsdokumenten efter anbudstidens utgång utan att avbryta upphandlingen och annonsera på nytt. Ett avbrytande kan leda till betydande förseningar av lokalanskaffningen.

Vidare kan ett förhandlat förfarande leda till ett informationsutbyte mellan UM och anbudsgivarna som gör det möjligt för UM att justera upphandlingsdokumenten och därigenom skapa ett bättre och tydligare upphandlingsdokument. Eventuella luckor i upphandlingsdokumenten och anbuderna kan via förhandlingar fyllas vilket kan motverka konflikter och otydligheter efter avtalstecknandet.

Viktigt att notera är att förhandlingar i enlighet med 6 kap. 5 § LOU inte får avse i upphandlingsdokumenten sätta minimikrav eller tilldelningskriterier. Detta innebär att om UM har angett att ett visst krav är ett minimikrav (dvs. icke-förhandlingsbart) kan UM inte senare via förhandlingar justera kravet. Ett tips vid förhandlat förfarande är att i upphandlingsdokumenten begränsa antalet minimikrav, dvs. krav som inte är förhandlingsbara. Att låta så många villkor som möjligt vara förhandlingsbara ökar förutsättningarna att förhandla om så stora delar av upphandlingsdokumenten och inkomna anbud som möjligt. Tilldelningskriteriernas viktning och utvärderingsgrund får inte ändras utan måste förbli desamma under hela upphandlingen.

5.1.3 Förhandlat förfarande utan föregående annonsering

Tekniska skäl och ensamrätt är tidigare berörda situationer där UM inte behöver annonsera en upphandling enligt LOU. Vid en hyresvärdsupphandling kan ytterligare en sådan situation uppstå när UM har annonserat en upphandling men inte fått in några lämpliga anbudsansökningar eller anbud. UM behöver vid en sådan situation inte gå ut med en upphandling på nytt utan kan övergå till ett förhandlat förfarande utan föregående annonsering, se 6 kap. 12 § LOU. UM är då fri att vända sig till vilken leverantör som helst och inleda förhandlingar utan att tillämpa LOU:s förfaranderegler. En förutsättning är att UM inte gör några väsentliga ändringar av kraven och villkoren som har angetts i den ursprungliga upphandlingen.

6. Rättsmedel

6.1 Rättsliga konsekvenser av otillåten direktupphandling

Om en upphandlande myndighet ingår ett avtal med en leverantör utan att annonsera enligt LOU föreligger en otillåten direktupphandling, förutsatt att inget av undantagen som möjliggör direktupphandling är giltiga. En otillåten direktupphandling kan exempelvis föreligga när en UM ingår ett hyreskontrakt som innehåller förtäckta byggtreprenader, dvs. att hyresöverenskommelsen utifrån dess innehåll och klassificering som byggtreprenad inte upphandlas i enlighet med ett annonserat förfarande i LOU.

Det finns fyra olika rättsliga konsekvenser som kan drabba en UM vid otillåten direktupphandling. Tre av dem är ogiltigförklaring av avtalet, skadestånd och upphandlingsskadeavgift.

En upphandling kan utöver ovan nämnda påföljder överprövas, vilket är den fjärde möjliga konsekvensen. En potentiell leverantör kan begära att en förvaltningsrätt överprövar en pågående upphandling om den anser att UM inte följt reglerna i LOU under upphandlingen. Överprövning av upphandling kan endast bli aktuell innan ett avtal har undertecknats (se 20 kap. 6 § andra stycket LOU).

6.2 Upphandlingsskadeavgift

Upphandlingsskadeavgift är ett rättsmedel som används av Konkurrensverket. Konkurrensverket gör en ansökan till allmän förvaltningsdomstol om att en upphandlande myndighet ska betala upphandlingsskadeavgift, om vissa förutsättningar är uppfyllda. Regleringen finns i 21 kap. LOU. En av förutsättningarna för utdömande av upphandlingsskadeavgift är exempelvis att UM inte annonserat en upphandlingspliktig byggtreprenad enligt reglerna i LOU, dvs. en otillåten direktupphandling. Det lägsta beloppet som kan aktualiseras för upphandlingsskadeavgift är 10 000 SEK och maximalt 10 000 000 SEK. Avgiften får dock aldrig överstiga 10 procent av kontraktsvärdet. Vid bedömningen av hur stort beloppet ska vara tar domstolen särskild hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är.

Om en ansökan om upphandlingsskadeavgift grundas på att den upphandlande myndigheten gjort en otillåten direktupphandling, ska ansökan ha inkommit till förvaltningsrätten inom ett år från det att avtalet slöts, om ingen leverantör ansökt om överprövning av direktupphandlingen, enligt 21 kap. 1 § 3 p. LOU.

Om en leverantör däremot ansökt om överprövning av ett ingånget avtal ska ansökan om upphandlingsskadeavgift ha inkommit till förvaltningsrätten inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen vunnit laga kraft. Om en ansökan inte inkommit i enlighet med angivna tidsfrister kan inte Konkurrensverket ansöka om upphandlingsskadeavgift.

6.3 Överprövning av ett avtals giltighet

Att få ett avtal ogiltigförklarat är ett rättsmedel förbehållet leverantörer som finns reglerat i 20 kap. 13-17 §§ LOU. En av grunderna för ett ogiltigförklaring är att avtal har ingåtts till följd av en otillåten direktupphandling. De flesta mål som hanterats av förvaltningsrätterna avseende gränsdragningen mellan hyra och byggtreprenad har avsett ogiltighetstalan.

Om exempelvis en UM ingår ett kontrakt som innehåller upphandlingspliktiga byggtreprenader utan att följa reglerna för annonsering i LOU kan en ogiltighetstalan föras av en annan leverantör. Om domstolen kommer fram till att en otillåten direktupphandling föreligger kan domstolen ogiltigförklara kontraktet.

En ansökan om ogiltighet ska ha inkommit till förvaltningsrätten inom sex månader från det att avtalet slöts, eller inom 30 dagar från det att den upphandlande myndigheten publicerat en efterannons eller skriftligen under rättat anbudsgivarna om att avtalet slutits. Om ett avtal förklaras ogiltigt ska parterna sättas i samma förhållande som de hade varit i om avtalet inte ingåtts. Det innebär att om inga prestationer utbyts kan avtalet avvecklas. Om prestationer däremot har utbyts ska dessa återgå. Om det inte är möjligt ska parterna sättas i samma förmögenhetsläge som de var i innan avtalet ingicks.⁶⁸

En följd av en ogiltighetstalan är att den upphandlande myndigheten även kan bli skadeståndsskyldig.

6.4 Skadestånd

En UM kan bli skadeståndsskyldig för det fall bestämmelserna i LOU inte följts. Bestämmelser om skadestånd finns i 20 kap. 20-21 §§ LOU. Skadeståndsansvaret aktualiseras oaktat uppsåt och oaktsamhet. En leverantör kan under vissa förutsättningar ha rätt till det negativa kontraktsintresset vilket avser exempelvis kostnader för framtagande av anbud, deltagande i upphandling samt rättegångskostnader. En leverantör kan vidare ha rätt till det positiva kontraktsintresset, dvs. den vinst som leverantören skulle ha erhållit om denne rätteligen hade tilldelats kontraktet och fått teckna avtal med den upphandlande myndigheten.⁶⁹

För att en leverantör ska kunna erhålla skadestånd vid en otillåten direktupphandling behöver leverantören göra det sannolikt att denne skulle ha lämnat ett anbud och därvid skulle haft en realistisk möjlighet att erhålla kontraktet.⁷⁰

Beakta att med leverantör avses den som på marknaden tillhandahåller varor, tjänster eller byggtreprenader. Begreppet inbegriper således även leverantörer som inte har varit delaktiga i upphandlingen.

⁶⁸ Se prop. 2009/10:180 s. 361.

⁶⁹ Se prop. 2009/10:180 s. 361.

⁷⁰ Se NJA 2007 s. 349.

Talan om skadestånd ska väckas av en leverantör vid allmän domstol vilket betyder att tingsrätt är första instans. Detta skiljer sig från en överprövning, ogiltighetstalan och upphandlingsskadeavgift som förvaltningsrätterna hanterar. Talan om skadestånd ska väckas inom ett år från den tidpunkt då avtal har slutits, eller inom ett år från den tidpunkt då avtalet förklarats ogiltigt genom ett avgörande som fått laga kraft.

Om en skadeståndstalan inte väcks inom angivna tidsfrister saknas möjligheten att väcka en skadeståndstalan.

6.5 Överprövning under pågående upphandling

En leverantör kan begära att en förvaltningsrätt överprövar en pågående upphandling om den anser att UM inte följt reglerna i LOU. Vidare ska leverantören visa att denne har lidit skada, eller kan komma att lida skada på grund av att LOU inte följts. En ansökan om överprövning prövas av förvaltningsrätten. Ofta sker en överprövning efter att UM meddelat ett tilldelningsbeslut avseende vilken leverantör UM avser teckna kontrakt med.

Tidsfristen för att ansöka om en överprövning baseras på den avtalsspärr som myndigheten angivit i tilldelningsbeslutet, minimum 10 dagar. Om ett avtal däremot har tecknats av myndigheten återstår att ansöka om överprövning av avtalets giltighet.

Den möjliga följden av en överprövning är att upphandlingen ska göras om, att upphandlingen inte får avslutas förrän rättelse har gjorts eller att ansökan avslås.

En följd av att ett överprövningsmål anhängiggörs, dvs. överlämnas till prövning och avgörande, i förvaltningsrätten är att en så kallad förlängd avtalsspärr normalt sett börjar löpa. UM får inte ingå avtal innan den förlängda avtalsspärren löpt ut. En överprövning kan leda till fördröjningar. Exempelvis kan en planerad byggentreprenad fördröjas vilket kan skapa kostnader såväl för UM som för leverantören.

6.6 Övriga konsekvenser

En upphandlande myndighet som överkompenserar en leverantör i ett ingånget avtal riskerar att bryta mot förbudet att gynna enskild näringsidkare enligt 2 kap 8 § kommunallagen (2017:725) (KomL).⁷¹ Det är av den anledningen viktigt att hyresnivån i ett hyreskontrakt är marknadsmässig. Om en försäljning av en fastighet ingår i ett åtagande ska försäljningen ske till minst marknadsvärde. En överkompensation kan också resultera i att reglerna om otillåtet statligt stöd aktualiseras enligt artikel 107 EUF-fördraget.

En talan enligt 2 kap 8 § KomL kan väckas av varje medlem av en kommun eller en region inom tre veckor från det att beslutet om att ingå avtal anslogs på kommunens eller regionens anslagstavla.

⁷¹ Se även 2 kap 3 § KomL. Likställighetsprincipen utgör även ett förbud för regionerna att gynna enskild.

7. Rättsfallssammanfattningar (svensk rättspraxis)

Kammarrätten i Göteborg, mål nr 7477-08 (Region Skåne)

Bakgrunden till målet var att regionfullmäktige i Skåne hade beslutat att uppdra åt regionstyrelsen att teckna ett ramavtal och hyreskontrakt avseende förhyrning av nytt regionhus i Malmö. Frågan i målet var om det aktuella avtalet utgjorde byggtreprenad. Avtalet avsåg en ännu inte uppförd byggnad. Avtalskonstruktionen innebar att en leverantör skulle uppföra byggnaden på en fastighet som regionstyrelsen ansåg lämplig. Regionen förband sig att hyra byggnaden och leverantören att hyra ut den. Projekteringen skulle utföras i samråd mellan parterna och samrådsmöten skulle ske med två veckors intervall. Vidare skulle regionens önskemål tillgodoses i största möjliga utsträckning. Slutligen ankom det på leverantören att tillse att byggnaden uppfördes i enlighet med vad som överenskommits mellan parterna. Kammarrätten ansåg därför att byggnaden var avsedd att uppföras enligt regionens krav och specifikationer, varför avtalet var att anse som ett byggtreprenadkontrakt. Avtalet ogiltigförklarades inte eftersom klagande parten saknade talerätt.

Kammarrätten i Sundsvall, mål nr 395-10 (Bostadsmodulerna)

Bakgrunden till målet var att bostadsmoduler, lärosalar och vaktmästerilokaler hade uppförts i anslutning till en kommunal gymnasieskola. Bostadsmodulerna var avsedda för att inhysa skolans elever. Frågan i målet var om det hyreskontrakt som kommunen ingått med leverantören av bostadsmodulerna var att anse som ett byggtreprenadkontrakt. Kammarrätten bedömde att bostadsmodulerna var att anse som byggnadsverk även om de inte var permanenta. Modulerna hade enligt kammarrätten realiserats enligt krav som ställts upp av kommunen. Vad gäller kommunens ekonomiska intresse uttalade kammarrätten att kommunen visserligen inte blivit ägare till bostadsmodulerna men det faktum att boendet var en förutsättning för gymnasieprogrammet, som måste anses vara av direkt ekonomiskt intresse för kommunen, medförde att kommunen hade ett ekonomiskt intresse i byggnadsverken. Kammarrätten beslutade att upphandlingen skulle göras om.

Förvaltningsrätten i Växjö, mål nr 3697-16 (Materialdepån)

Bakgrunden till målet var att Landstinget Blekinge hade ingått ett avtal, benämnt "Hyreskontrakt för lokal" med en leverantör. Hyreskontraktet avsåg en vid avtalets ingående ännu inte uppförd byggnad. Frågan i målet var om hyresundantaget kunde tillämpas eller om kontraktet utgjorde en byggtreprenad. I detta mål, likväl som i Limhamnsmålet, återopade sökanden e-postkorrespondens mellan avtalsparterna till stöd för att landstinget hade utövat ett avgörande inflytande. Bland annat hade landstinget i ett mejl uttryckt önskemål om hur

visst arbete skulle utföras och samordnas samt önskat att denna kostnad skulle läggas på hyran. Förvaltningsrätten gjorde bedömningen att avtalets huvudsakliga syfte var en byggentreprenad som var upphandlingspliktig. Eftersom anskaffningen inte hade annonserats utgjorde avtalet en otillåten direktupphandling. Det föregående ledde till att förvaltningsrätten ogiltigförklarade avtalet. Målet överklagades men varken kammarrätten eller HFD meddelade prövningstillstånd.⁷²

Blekinge tingsrätt, mål nr T 803-18 (Materialdepån, skadestånd)

Sedan förvaltningsrättens dom i Materialdepån vunnit laga kraft yrkade sökandebolaget, vid tingsrätten, skadestånd om 11 229 809 SEK. Bolaget anförde att landstinget ådragit sig skadeståndsskyldighet enligt 16 kap. 20 § ÄLOU (nuvarande 20 kap. 20 § LOU). Yrkat belopp avsåg nedlagda kostnader (1 081 188 kr), skadebegränsande åtgärder (413 621 kr), utebliven hyra⁷³ (9 515 000 kr) samt ombudskostnader i överprövningsprocessen (260 000 kr). Tingsrätten prövade inledningsvis om hyresundantaget var tillämpligt och gjorde härvid en liknande prövning som förvaltningsrätten gjorde i det ursprungliga målet. Domstolen bedömde även i detta mål att icke-befintliga byggnader kan omfattas av hyresundantaget, men att redan den omständigheten att en ny byggnad ska uppföras för att därefter hyras ut till UM talar för att det rör sig om en beställning från hyresvärden. Tingsrätten beaktade även den e-postkorrespondens som hade förekommit mellan hyresvärden och UM och fann att korrespondensen gav stöd för att byggnaden hade uppförts enligt krav som UM ställt. Eftersom UM inte hade begärt några anbud i den aktuella upphandlingen prövades skadeståndets storlek mot ett hypotetiskt händelseförlopp (se NJA 2014 s. 272). Tingsrätten bedömde att sökandebolaget inte gjort sannolikt att det gått miste om kontraktet. Tingsrätten motiverade sin bedömning med att bolaget inte redovisat underlag gällande andra näringsidkares förutsättningar och intresse för att hyra ut lokal för angivet ändamål. Skadeståndets storlek bestämdes till 3 000 000 SEK och vardera part stod för sina respektive rättegångskostnader.

Kammarrätten i Göteborg 4397-18 (Limhamnsålet)

Malmö stad hade ingått ett avtal, benämnt ”hyreskontrakt för blockuthyrning”, med en leverantör. Avtalet omfattade nyproducerade lägenheter för hemlösa samt LSS-boende, dvs. ett gruppboende enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Avtalet innebar att befintliga byggnader på en av leverantörens fastigheter revs och att nya byggnader uppfördes. Frågan i målet var om anskaffningen var undantagen LOU enligt hyresundantaget. Domstolen inledde med att diskutera vad som utgör ett byggentreprenadkontrakt för att

⁷² Se Kammarrätten i Jönköping (mål nr 1486-17) och Högsta förvaltningsdomstolen (mål nr 4478-17).

⁷³ Ersättning för utebliven hyra kan också benämnas som ersättning för det positiva kontraktsintresset.

senare övergå till reglerna om blandade kontrakt. Domstolen prövade därefter vad huvudföremålet för kontraktet var. Den leverantör som begärt överprövning åberopade omfattande e-postkorrespondens. Korrespondensen visade att avtalsparterna hade fört diskussioner om anpassningsbehovet av byggnaderna samt reglering av parkeringsnormen.⁷⁴ Det sistnämnda innebar att parterna hade avtalat om att det i anslutning till byggnaderna skulle finnas färre antal parkeringsplatser än för motsvarande nyproducerad byggnad av samma storlek. Kammarrätten bedömde att redan den omständigheten att Malmö stad haft synpunkter på den p-norm som skulle gälla för boendena tydde på att de aktuella byggnadsverken utformats enligt krav som ställts upp av Malmö stad och att Malmö stad därigenom fick anses ha utövat ett bestämmande inflytande över projekteringen. Anskaffningen hade inte annonserats och utgjorde därför en otillåten direktupphandling. Avtalet förklarades ogiltigt. Högsta förvaltningsdomstolen meddelade inte prövningstillstånd.⁷⁵

Kammarrätten i Jönköping, mål nr 2844-14 (Övertryckstältet)

Bakgrunden till målet var att Borås Stad och Borås Arena AB (hyresvärden) hade ingått ett hyreskontrakt avseende en fotbollshall. Fotbollshallen skulle uppföras genom byggnation av ett övertryckstält över en befintlig konstgräsplan, vilken Borås Stad vid tecknande av hyreskontraktet, redan hyrde av Borås Arena AB. Övertryckstältet var inte permanent utan kunde monteras ned under sommarmånaderna och återmonteras under vintern. Kammarrätten bedömde att övertryckstältet trots att det inte var permanent uppfyllde definitionen av ett byggnadsverk enligt LOU. Kammarrätten prövade sedan om övertryckstältet skulle uppföras enligt krav som ställts av kommunen. Kammarrätten fann att kommunen till viss del varit delaktig i projektet men att klaganden inte gjort sannolikt att övertryckstältet skulle uppföras enligt kommunens krav. Hyreskontraktet utgjorde således inte ett upphandlingspliktigt byggtreprenadkontrakt varför kammarrätten avslag ansökan om överprövning.

Det går att utläsa av målet att kommunen fått vissa lösningsförslag presenterat för sig och ställt vissa frågor kopplat till uppförandet av övertryckstältet. Däremot hade inte klaganden gjort det sannolikt att kommunen varit initiativtagare till projektet och uppställt krav på övertryckstältet.

Konkurrensverkets beslut DNR 584/2010 (Förvarsenheten i Åstorp)

Bakgrunden till beslutet var att Konkurrensverket granskade ett av Migrationsverket ingånget hyreskontrakt avseende en förvarsenhet i Åstorp. Fastigheten i vilken förvaret skulle inrymmas ägdes av en entreprenör.

Migrationsverket framhöll att hyreskontraktet med entreprenören inte utgjorde en offentlig upphandling av byggtreprenad. Migrationsverket menade att

⁷⁴ Med parkeringsnormen avses hur många parkeringsplatser som ska finnas per boende.

⁷⁵ Se Högsta förvaltningsdomstolens beslut (mål nr 2237-19).

fastigheten ägdes av entreprenören och att det var entreprenören som genomförde upphandlingen av byggentreprenadarbetena i form av hyresgäst Anpassningar, utan Migrationsverkets inblandning. Migrationsverket betalade enbart hyra enligt överenskommelse medan entreprenören betalade för hyresgäst Anpassningarna. Konkurrensverket bedömde att hyreskontraktet var att anse som ett byggentreprenadkontrakt. Bedömningen grundades på att Migrationsverket deltagit i projekteringen av arbetena och att dessa arbeten utfördes enligt Migrationsverkets krav och anvisningar.

Migrationsverket hade tagit fram ett lokalprogram i vilket bland annat byggnadens utseende, vilka typer av rum som behövdes och en rad säkerhetskrav var beskrivna. Konkurrensverket lyfte särskilt att förvarsenheten var av speciell karaktär då dess alternativa användningsområden var få utan att omfattande ombyggnationer skulle behöva genomföras. Migrationsverket var enligt hyreskontraktet skyldigt att återställa hyresobjektet till ursprungligt skick i det fall projektet skulle upphöra.

Konkurrensverket fäste också vikt vid att Migrationsverket ersatte hyresgäst Anpassningarna via ett hyrestillägg om 6 885 000 SEK/år, ett betydligt högre belopp än den avtalade grundhyran om 2 016 00 SEK/år. Vidare menade Konkurrensverket att Migrationsverket hade ett direkt ekonomiskt intresse i byggnaden eftersom Migrationsverket erhöll en prestation mot vederlag, dvs. mot ersättning, på så sätt att ombyggnationen betalades med hyra.

Förvaltningsrätten i Linköping, mål nr 7960-15 (Botrygg)

Bakgrunden till målet var att en kommun hade ingått hyreskontrakt med en hyresvärd avseende en lokal för äldreboende. Byggnaden var vid avtalskrivandet inte uppförd. Hyreskontraktet omfattade således en icke-befintlig byggnad. Kommunen genomförde en upphandling avseende de byggentreprenadarbeten som krävdes för uppförandet av äldreboendet. En konkurrerande leverantör (sökanden) inkom med en talan om att hyreskontraktet skulle ogiltigförklaras. Sökanden menade att hyreskontraktet innehöll ett upphandlingspliktigt kontrakt avseende byggherretjänster bestående av bl.a. pantbrev, konsulttjänster, projektledning och administration. Till grund för sin bedömning beaktade förvaltningsrätten vad som framkommit i ett genomförandeavtal som utgjorde en bilaga till hyreskontraktet. I genomförandeavtalet framgick att kommunen skulle upphandla byggentreprenadarbetena enligt LOU och fatta tilldelningsbeslut men att hyresvärden skulle ta fram upphandlingsdokument, genomföra projekteringen samt stå för det praktiska genomförandet av byggentreprenaden. Utifrån hur sökanden hade utformat sin talan bedömde förvaltningsrätten att de nämnda åtagandena inte var att anse som byggherretjänster varför avtalet mellan kommunen och bolaget fick bestå. Förvaltningsrätten avslog ansökan om överprövning. Varken kammarrätten eller högsta förvaltningsdomstolen meddelade prövningstillstånd.

Kammarrätten i Jönköping, mål nr 2972-11

Bakgrunden till målet var att Migrationsverket hade ingått hyreskontrakt med en leverantör. Leverantören skulle tillhandahålla logi för flyktingmottagning. En leverantör begärde överprövning och menade att hyreskontraktet skulle betraktas som ett avtal avseende logi och måltider eftersom hyresvärden tillhandahöll mat och logi inom ramen för hyreskontraktet. Kammarrätten inledde sin prövning med att konstatera att hyresundantaget inte var tillämpligt. Kammarrätten beaktade att det var frågan om en mycket begränsad avtalsperiod avseende icke ordinarie bostäder och att Migrationsverket hade varit oförhindrat att hyra dessa logiplatser på andra orter än den aktuella. Vidare motsade inte Migrationsverket den klagande leverantörens påstående om att hyreskontraktet i själva verket avsåg mat och logi. Kammarrätten prövade därefter om det förelåg synnerliga skäl för att direktupphandla tjänsterna och fann att synnerliga skäl förelåg eftersom det vid den aktuella tidpunkten förelåg en kraftig ökning av asylsökande till Sverige. Ansökan om överprövning avslögs.

Kammarrätten i Stockholm 2737-14 (Haninge Bostäder)

Bakgrunden till målet var att ett kommunalt bostadsbolag genom ett avtal med ett företag tillgodogjort sig uppförande av nio byggnader med hyresbostäder. Avtalet innebar att det kommunala bostadsbolaget förvärvade aktierna i ett aktiebolag som kort tid före förvärvspunkten hade ingått byggentreprenadkontrakt avseende byggnaderna. Konkurrensverket ansökte om upphandlings-skadeavgift med motiveringen att affärsupplägget innebar att det kommunala bolaget via företagsförvärvet blivit beställare av en byggentreprenad. Förvaltningsrätten inledde med att utreda om det förelåg ett kontrakt i LOU:s mening. Domstolen menade i den delen, med hänvisning till EU-rätten, att det kan vara nödvändigt att beakta samtliga moment som föregått kontraktstilldelning jämte deras syfte och i andra fall händelser som inträffar efter att det berörda kontraktet tilldelats. Domstolen tog fasta på att de enda tillgångarna i det förvärvade bolaget var aktiekapitalet och ett byggentreprenadkontrakt avseende uppförandet av bostäderna. Det framgick dessutom i byggentreprenadkontraktet att entreprenaden skulle anses avbeställd ett visst datum om kommunfullmäktige inte innan dess godkänt köp av aktiebolaget. Förvaltningsrätten fann därför att syftet med avtalskonstruktionen var att skapa en avtalsrelation mellan det kommunala bolaget och bolaget som skulle uppföra byggnaderna. Förvaltningsrätten ansåg att ett byggentreprenadkontrakt förelåg och eftersom kontraktet ingåtts utan annonsering förelåg en otillåten direktupphandling. Förvaltningsrätten gav här uttryck för att det är resultatet och inte förfarandet som är utslagsgivande för om en anskaffning är att betrakta som upphandlingspliktig.

Nästa fråga i målet var om direktupphandling hade varit tillåten. Det kommunala bolaget menade att ensamrättsundantaget (4 kap. 5 § 1 st. 2 p. ÄLOU) var tillämpligt eftersom bolaget som skulle uppföra byggnader också hade förköpsrätt till fastigheten ifråga. Förvaltningsrättens bedömning i den delen grundades

på EU-domstolens dom i La Scala.⁷⁶ Förvaltningsrätten kom fram till att ensamrättsundantaget inte kunde vara tillämpligt eftersom förköpsrätt inte grundar sådan ensamrätt som avsågs i 4 kap. 5 § 1 st 2 p. ÄLOU. Kammarrätten instämde i förvaltningsrättens bedömning och beslutade att utdöma upphandlingsskadeavgift.

⁷⁶ Se La Scala, C-399/98, ECLI:EU:C:2001:401.

8. Exempel på hyresvärdsupphandlingar (paketerad upphandling)

Nedanstående upphandlingar utgör exempel på hyresvärdsupphandlingar och inga rekommendationer från SKL. En hyresvärdsupphandling måste anpassas till förutsättningarna i det enskilda projektet.

UPPHANDLING AV HYRESVÄRD AVSEENDE UNIVERSITETSLOKALER

UNIVERSITETSKAJEN ÖSTRA DELEN I KALMAR, Linnéuniversitetet, Växjö, 2015-05-07, Annonns-id OPIC: 3964766.

Upphandling av Hyresvärd, Mittuniversitetet, Sundsvall, 2013-11-25, Annonns-id OPIC: 3549036.

Försäljning och förhyrning av Idrotts- och eventarena, Karlskrona kommun, Karlskrona, 2016-06-13. Annonns-id OPIC: 4281657.

HYRESVÄRD LOKALER TILL IDV, Malmö Högskola, Malmö, 2011-12-21, Annonns-id OPIC: 2992550.

UPPHANDLING AV HYRESVÄRD AVSEENDE UNIVERSITETSLOKALER

UNIVERSITETSKAJEN ÖSTRA DELEN I KALMAR, 2015-05-07, Linnéuniversitetet, Växjö, OPIC: 3964766.

Särskilt boende Visby, Gotlands kommun, Visby, 2015-10-23, Annonns-id OPIC: 4096240.

9. Investering i annans lokal/fastighet

9.1 Inledning

Om kommunen har behov av verksamhetslokaler utöver de kommunen äger, finns möjligheten att hyra in en fastighet/lokal från externa fastighetsägare. I sådana fall kan det uppstå behov av att anpassa lokalerna för att de ska vara ändamålsenliga för den aktuella verksamheten.

Sådana anpassningar av inhyrda lokaler kan genomföras och finansieras på olika sätt:

- Efter överenskommelse med fastighetsägaren genomför denne ombyggnationerna och finansierar detta genom en justering av hyran över hyresperioden. (Se förutsättningar för när detta är möjligt enligt LOU i tidigare kapitel i vägledningen.)
- Ombyggnationerna upphandlas, genomförs och finansieras av kommunen vilket innebär att kommunen gör en investering i annans lokal/fastighet. Kostnaden fördelas över tid genom årliga avskrivningar under hyresperioden.

Vilket alternativ kommunen väljer är upp till den enskilda kommunen att avgöra utifrån den egna situationen och gällande styrprinciper. Det är viktigt att beslutet fattas utifrån en sammanvägd bedömning av vad som är ekonomiskt mest fördelaktigt och mest ändamålsenligt för verksamheten.

I detta kapitel i vägledningen ligger fokus på de redovisningsmässiga konsekvenserna av de olika alternativen med utgångspunkt i lag om kommunal bokföring och redovisning samt rekommendation R4 materiella anläggningstillgångar från Rådet för kommunal redovisning, RKR.

Avsnittet beskriver endast hanteringen av de utgifter som kan uppstå för att anpassa en fastighet/lokal, inte frågan om t.ex. hyresavtalet ska klassificeras som ett finansiellt avtal eller inte. En klassificering av hyresavtalet måste göras. För mer information om klassificering och stöd för bedömning, se RKR:s rekommendation RKR R5 Leasing.

9.2 Överenskommelse med fastighetsägaren att genomföra ombyggnationerna

I de fall fastighetsägaren genomför ombyggnationerna görs detta med en överenskommelse med hyresgästen/kommunen som grund. Ofta upprättas ett tilläggshyresavtal som reglerar fastighetsägarens utgifter för genomförda åtgärder genom en höjd hyra. Kostnaden för ursprunglig hyra samt tilläggshyran redovisas på den period som hyran avser och fördelas därmed över den period som hyreskontraktet avser.

9.3 Genomföra investeringar i egen regi

I de fall kommunen har utgifter för ny-, till- eller ombyggnad av fastighet som inte ägs av kommunen, kan kommunen aktivera utgifterna trots att fastighetsägaren blir ägare till tillgången. Kommunen genomför i dessa fall en investering i annans fastighet. Samma redovisningsmässiga bedömningar och gränsdragningar måste göras, som om kommunen genomfört motsvarande åtgärder i en fastighet man själv äger.

Anskaffningsvärdet för tillgången ska motsvara utgifterna för tillgångens förvärv eller tillverkning. För att utgifterna ska kunna aktiveras ska de vara direkt hänförliga till att få tillgången (lokalen) på plats och i skick för att nyttjas för sitt ändamål. Det kan även uppstå utgifter för att återställa lokalen efter hyrestidens utgång. Även dessa kan ingå i investeringsutgiften till den del de uppfyller kriterierna för avsättning. Det innebär att om det går att konstatera när investeringen görs att kommunen har ett åtagande för att återställa lokalen så kan en beräknad kostnad för återställandet räknas in i investeringsutgiften. Kostnaden för återställandet uppstår då genom avskrivningskostnader under nyttjandetiden och när återställningen sedan görs regleras denna mot avsättningen. Mer information om avsättningar återfinns i RKR:s rekommendation RKR R9 Avsättningar och ansvarsförbindelser.

Är fastigheten/lokalen avsedd att nyttjas under kortare tid än tre år ska utgifterna enligt huvudregeln redovisas som en kostnad direkt. Om en sådan kostnadsföring i väsentlig grad påverkar bedömningen av verksamhetens resultat och ställning för den enskilda kommunen kan den aktiveras över kortare tid än tre år.

9.4 Reparationer och underhåll

Utgifter för reparation och underhåll som syftar till att vidmakthålla tillgångens egenskaper, men som inte motsvarar definitionen av en tillgång, ska redovisas som kostnader den period de uppkommer. I normalfallet bör den typen av utgifter för reparation och underhåll genomföras av fastighetsägaren. Frågan om hur reparationer och underhåll ska genomföras och finansieras behöver därför tydliggöras i hyresavtalet med fastighetsägaren.

9.5 Tillkommande utgifter

I de fall man under hyresperiodens gång genomför tillkommande åtgärder som motsvarar definitionen av en tillgång ska de tillkommande utgifterna aktiveras och räknas in i tillgångens redovisade värde på samma sätt som när investeringen genomförs initialt.

9.6 Avskrivning

Avskrivning ska ske enligt en systematisk plan över nyttjandeperioden. Nyttjandeperioden bestäms med hänsyn till investeringens art och hyresförhållandet. En grundprincip är att avskrivningstiden inte får överskrida tidsperioden för hyreskontraktet.

Avskrivning ska ske från och med den tidpunkt då tillgången kan tas i bruk för sitt ändamål och den avskrivningsmetod som väljs ska avspegla hur tillgången successivt förbrukas.

Nyttjandeperioden ska systematiskt omprövas. Om en ny bedömning av nyttjandeperioden väsentligt avviker från tidigare bedömningar, ska avskrivningsbeloppen för innevarande och framtida perioder justeras. Det innebär att en förlängning av hyresperioden kan medföra att resterande avskrivningskostnad fördelas utifrån den ändrade avtalsperioden.

9.7 Utrangering

Efter hyrestidens utgång eller om tillgången på annat sätt inte längre används ska den utrangeras, d.v.s inte längre redovisas som en tillgång i balansräkningen. Eventuellt kvarstående restvärde ska i samband med utrangeringen redovisas som en verksamhetskostnad.

9.8 Kontoplan

Investering i annans fastighet hänförs till posten maskiner och inventarier i balansräkningen. I Kommun-Bas och L-Bas avses konto 126 Förbättringsutgifter på fastigheter ej ägda av kommunen/regionen.

9.9 Upplysningar i årsredovisning

För investeringar i annans fastighet ska det i årsredovisningen lämnas samma upplysningar som för övriga materiella anläggningstillgångar i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendation om materiella anläggningstillgångar.

Information ska lämnas om tillämpad avskrivningsmetod, vilka principer som legat till grund för bedömningen av nyttjandeperioden och därmed avskrivningstiden.

I övrigt ska det för varje post som tas upp som en materiell anläggningstillgång i balansräkningen, lämnas upplysningar i not om:

- tillgångarnas anskaffningsvärde;
- tillkommande och avgående tillgångar (inköp, försäljningar och uttrangeringar);
- överföringar (från eller till annat slag av tillgång);
- årets avskrivningar;
- årets nedskrivningar;
- ackumulerade avskrivningar; samt
- ackumulerade nedskrivningar.

I normalfallet ingår investeringar i annans fastighet i posten maskiner och inventarier och utgör därmed en delmängd i notupplysningen för denna post.

Inventarier

Det kan även bli aktuellt för kommunen att anskaffa inventarier till den aktuella verksamhetslokalen. Dessa redovisas enligt samma principer som för andra inventarier som anskaffas till verksamheterna. Ägandet av sådana inventarier kvarstår i regel hos kommunen.

Källförteckning

Litteratur

Andersson, Mühlenbock, Willquist, Piper, Lagen om offentlig upphandling en kommentar (30 juni 2014, Zeteo) [cit. Rosén Andersson m.fl., LOU, en kommentar].

Arrowsmith, The Law of Public and Utilities Procurement: Regulation in the EU and UK, vol. 1, 3 uppl., Sweet & Maxwell, London, 2014 [cit. Arrowsmith, The Law of Public and Utilities Procurement].

Olsson & Lindberg, Att vara eller inte vara - är det verkligen frågan? Om befintlighetsbegreppet i LOU:s hyresundantag, ERT 3/2015, s. 669 ff.

Sundstrand, Offentliga Byggentreprenadkontrakt, URT 2015:1, s. 48.

Offentligt tryck

EU

Rådet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster (EUT L 134, 30.4.2004, s. 114-240).

Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (EUT L 134, 30.4.2004, s. 1-113).

Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/66/EG av den 11 december 2007 om ändring av rådets direktiv 89/665/EEG och 92/13/EEG vad gäller effektivare förfaranden för prövning av offentlig upphandling (EUT L 335, 20.12.2007, s. 31-46).

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggentreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG (EUT L 216, 20.8.2009, s. 76-136).

Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 65-242).

Kommissionen

Standardformulär 15 till Kommissionens genomförandeförordning 2015/1986.

Sverige

Propositioner

Prop. 2006/07:128 Ny lagstiftning om offentlig upphandling och upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.

Prop. 2009/10:180 Nya rättsmedel på upphandlingsområdet.

Prop. 2015/16:195 Nytt regelverk om upphandling.

Domstolar

EU

EU-domstolen

dom, Ordine degli Architetti delle province di Milano e Lodi (cit: La Scala), mål C-399/98, ECLI:EU:C:2001:401.

dom Kommissionen mot Tyskland, förenade målen C-20/01 och C-28/01, ECLI:EU:C:2003:220.

dom Kommissionen mot Italien, C-385/02, ECLI:EU:C:2004:522.

dom Fabricom, de förenade målen C-21/03 och C-34/03, ECLI:EU:C:2005:127.

dom Contse, C-234/03, EU:C:2005:644.

dom Carbotermo, C-340/04, ECLI:EU:C:2006:308.

dom Jean Auroux, C-220/05, ECLI:EU:C:2007:31.

dom Kommissionen mot Tyskland, C-536/07, ECLI:EU:C:2009:664.

dom Helmut Müller, C-451/08, ECLI:EU:C:2010:168.

dom Club Hotel Loutraki, förenade målen C-145/08 och 149/08, ECLI:EU:C:2010:247.

dom Impresa Pizzarotti, C-213/13, ECLI:EU:C:2014:2067.

dom eVigilo, C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166.

Generaladvokaten

Generaladvokat N. Wahls förslag till avgörande i dom Impresa Pizzarotti, C-213/13, ECLI:EU:C:2014:335, punkt 60.

Sverige

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD)

RÅ 2004 ref. 48. Högsta förvaltningsdomstolens beslut (mål nr 2237-19).

Högsta förvaltningsdomstolens beslut (mål nr 4478-17).

Högsta domstolen (HD)

NJA 2007 s. 349.

NJA 2016 s. 369.

Kammarrätten

Kammarrätten i Göteborgs avgörande av den 27 februari 2009 (mål nr 7477-08).

Kammarrätten i Sundsvalls dom av den 24 augusti 2010 (mål nr 395-10).

Kammarrätten i Jönköpings dom av den 28 april 2011 (mål nr 3274-10).

Kammarrätten i Jönköpings dom av den 13 februari 2012 (mål nr 2972-11).

Kammarrätten i Stockholms dom av den 29 juni 2015 (mål nr 2737-14).

Kammarrätten i Jönköpings dom av den 10 augusti 2015 (mål nr 2844-14).

Kammarrätten i Göteborgs dom av den 25 mars 2019 (mål nr 4397-18).

Förvaltningsrätten

Förvaltningsrätten i Linköpings dom av den 17 februari 2016 (mål nr 7980-15).

Förvaltningsrätten i Växjö dom av den 2 maj 2017 i (mål nr 3697-16).

Förvaltningsrätten i Malmö dom av den 21 augusti 2018 (mål nr 13072-17).

Tingsrätten

Blekinge tingsrätts dom av den 28 februari 2019 (mål nr T 803-18).

Myndigheter

Konkurrensverket

Beslut dnr 613/2008.

Beslut dnr 128/2009.

Beslut dnr 584/2010.

Gäller LOU vid hyra av lokal?

Tips och råd

Kommuner och regioner har löpande behov av att hyra in verksamhetslokaler för att bl.a. möta förändrade demografiska behov. Upphandlande myndigheter som ska hyra lokaler behöver beakta lagen om offentlig upphandling (2016:1145).

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har utarbetat en vägledning som syftar till att fungera som ett stöd inför och under en lokalanskaffning samt som ett diskussionsunderlag och argumentationsstöd.

Upplysningar om innehållet
Helén Örtegren, helen.ortegren@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2019

ISBN: 978-91-7585-737-4

Text: Märten Nyström Holm, Hannes Härfast, Daniel Ekwall, Olof Moberg, Robert Heed och Hans Stark

Illustration/foto: Christina Jonsson, Fingerprint Illustrationer

Produktion: SKL

Upplåningsram 2020 Herrljunga kommun

Sammanfattning

Herrljunga kommun har under åren som gått haft en stark likviditet och relativt låga investeringsutgifter tillsammans med goda resultat. Under de senaste två åren har Herrljunga kommuns likvidkonto minskat i takt med att investeringsutgifterna ökat och varit högre än vad som kunnat finansieras med egna medel. Vid dags dato, den 18 mars 2020, har Herrljunga kommun ett saldo om ca 12 mnkr exkl checkräkningskredit. För att kunna tillse att kommunen har betalningsförmåga under det kommande året är förvaltningens bedömning att en låneram om 50 mnkr behöver godkännas av kommunfullmäktige.

Enligt Tekniska förvaltningens betalningsplan för de större investeringarna (Horsby skola/förskola, Od och Hudene skola samt reinvesteringar i befintliga fastigheter) tillsammans med kommunens löpande utgifter i verksamheterna bedöms lån behöva tecknas i två steg, 25 mnkr under våren/sommaren 2020 samt 25 mnkr under hösten 2020.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2020-03-18

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta:

Upplåningsram för år 2020 beslutas till 50 mnkr.

Linda Rudenwall
Ekonomichef

Expedieras till: Ekonomiavdelningen
För kännedom
till:

Ekonomiska effekter

Nedanstående tabell visar vilka räntenivåer det är just nu (18/3 2020) vid tecknande av olika bindningstider. I sista kolumnen finns också en uträkning över vad 50 mnkr skulle kosta i ränta årligen beroende på vilken bindningstid som väljs.

Indikativa räntor 2020-03-18		Räntor inkl marginal		
Löptid (år)	Marginal (%)	Fast	Rörlig	Total räntekostnad i kr vid lån om 50 mnkr
3M tills v *	0,13		0,37	185 000
3M **	0,1		0,34	170 000
1	0,1	0,26	0,34	170 000
2	0,12	0,28	0,36	180 000
3	0,19	0,39	0,43	215 000
4	0,26	0,51	0,5	250 000
5	0,3	0,6	0,54	270 000
6	0,32	0,67	0,56	280 000
7	0,36	0,76	0,6	300 000
8	0,42	0,86	0,66	330 000
9	0,47	0,95	0,71	355 000
10	0,52	1,04	0,76	380 000

Tabell: Kommuninvests indikativa räntor 2020-03-18

I dagsläget skulle den årliga räntan för 50 mnkr bli mellan 170 tkr och 380 tkr. Just nu är vår omvärld i en krissituation gällande coronavirus-spridning, vilket påverkar världsekonomin och likaså räntorna. Därför är det svårt att i nuläget med säkerhet säga var räntorna kommer att befinna sig inom några månader. Offert får tas i snar anslutning till ett eventuellt tecknande av lån.

SN § 59

SN 120/2019

Uppföljning av handlingsplan för att hantera utmaningar i Budget och verksamhetsplan 2020**Sammanfattning**

Socialnämnden gav den 17 december socialförvaltningen i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att hantera de i Budget och verksamhetsplan 2020 nämnda utmaningarna för 2020 (SN § 121/2019-12-17). Den 28 januari presenterades handlingsplanen och nämnden beslutade då också att en uppföljning av handlingsplanen skulle ske på nämndens sammanträden i mars, juni, september och december (SN § 5/2020-01-28). Den första uppföljningen av handlingsplanen är nu framtagen. Uppföljningen redogör för nuläget och hur arbetet med handlingsplanen fortskrider.

I uppföljningen framgår det bland annat att alla tjänster inom verksamheten Myndighet är tillsatta, även om alla inte är på plats ännu. Förvaltningen ser över möjligheterna att verkställa vuxenplaceringar i Herrljunga istället för externt. Under mars månad har en placering tagits hem och det planeras för ytterligare en under sommaren. När det gäller ökade behov inom hemtjänst ser förvaltningen nu en minskning av underskottet och förhoppningen är att minska underskottet ytterligare. Gällande frågan om konsultkostnader så har den tidigare planen om att rekrytera i vissa svårrekryterade grupper verkställts. Två överanställningar har genomförts. Fokus är att behålla personal genom en mer hållbar arbetsmiljö och arbetsbelastning samt erbjuda en god introduktion.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2020-03-10

Socialnämndens Budget och verksamhetsplan 2020

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Uppföljning av handlingsplan läggs till handlingarna.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Socialnämndens beslut

1. Uppföljning av handlingsplan läggs till handlingarna.

EL

KL

Uppföljning av handlingsplan för att hantera utmaningar i budget och verksamhetsplan 2020

Sammanfattning

Socialnämnden gav socialförvaltningen i uppdrag 17 december 2019 att ta fram en handlingsplan för att hantera de i budget- och verksamhetsplan 2020 nämnda utmaningar för 2020. Den 28 januari 2020 presenterades handlingsplanen och nämnden beslutade då också att en uppföljning av handlingsplanen skulle ske på nämndens sammanträden i mars, juni, september och december. Den första uppföljningen av handlingsplanen är nu framtagen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2020-03-10
Socialnämndens Budget- och verksamhetsplan 2020

Förslag till beslut

Uppföljning av handlingsplan läggs till handlingarna.

Sandra Säljö
Socialchef

Expedieras till:
För kännedom till: Kommunstyrelsen

Bakgrund

Socialnämnden gav socialförvaltningen i uppdrag 17 december att ta fram en handlingsplan för att hantera de i budget- och verksamhetsplan 2020 nämnda utmaningar för 2020. Den 28 januari 2020 presenterades handlingsplanen och nämnden beslutade då också att en uppföljning av handlingsplanen skulle ske på nämndens sammanträden i mars, juni, september och december. Den första uppföljningen av handlingsplanen är nu framtagen.

Nedan är de saker som socialförvaltningen bedömer är utmaningar, som är kända just nu, avseende möjligheten att hålla budget. Förhoppningen är att ett antal av dessa utmaningar kan stävjas genom handlingsplanens åtgärder samt med chefer på plats.

Ökade placeringar**Bakgrund**

Vid utgången av 2019 har socialnämnden fler placerade barn än vad som fanns utrymme för i budgeten. I budget 2020 har det inte tagits höjd för dessa ökade placeringar. All korttidsvistelse för barn enligt LSS köps idag av externa aktörer.
Beräknat underskott: ca 4 000 tkr per 200108

Nuläge

Fler placeringar har tillkommit sedan prognosen januari 2020. Både på HVB, familjehem, mor/barn placering och extern öppenvård.
Beräknat underskott: ca 4 300 tkr per 200310

Uppföljning av handlingsplan

Alla tjänster inom myndighet är tillsatta men alla är inte på plats ännu. När alla är på plats ska ett arbete med att se över samtliga placeringsbeslut inledas. Målet är att se över kostnaderna samt så långt som möjligt arbeta med hemmaplanslösningar eller hitta alternativa, likvärdiga placeringar med ett lägre pris. Alla familjehemsavtal ska ses över. Under 2020 kommer en utredning genomföras om att starta upp en korttidsverksamhet för barn i Herrljunga. Förvaltningen ser även över vuxenplaceringar enligt LSS och SoL för att se om dessa går att verkställa i Herrljunga istället för externt. Under mars månad har en placering tagits hem och det planeras för ytterligare en under sommaren. Beräknad kostnadsminskning ca 1 450 tkr.

Ökade behov inom hemtjänst**Bakgrund**

Under 2019 har behovet av hemtjänst ökat mer än vad som budgeterades. I budget 2020 har denna ökning inte tagits hänsyn till utan enbart den demografitilldelning som socialnämnden fått.

Beräknat underskott: ca 2 500 tkr per 200108

Nuläge

Vid genomgång ser förvaltningen att underskottet minskat till 2 200 tkr men förhoppningen är att komma ner på ett underskott på årsbasis på 1 000 tkr.

Beräknat underskott: ca 1 000 tkr per 200310

Uppföljning av handlingsplan

En genomgång av hemtjänstbesluten planeras att göras för att kontrollera så alla beslut är korrekta utifrån behov, lagstiftning och riktlinjerna. Kameratillsyn bör användas i största möjliga mån istället för fysiska tillsynsbesök där det är möjligt. Ökat samarbete mellan bistånd och verkställighet. Serviceinsatser såsom handling och städ ses över.

Alla arbetade timmar följs upp varje månad och enheterna arbetar aktivt med schemaplanering för att optimera befintliga personalresurser.

Ökad färdtjänst**Bakgrund**

Utifrån ett antal beslut som fattades under 2019 bedöms kostnaderna för färdtjänst överstiga budget för 2020.

Beräknat underskott: ca 500 tkr per 200108.

Nuläge

Oförändrat, beräknat underskott ca 500 tkr per 200310.

Uppföljning av handlingsplan

Handlingsplanen är att fortsätta vara restriktiva i beslut samt i så stor utsträckning som möjligt fatta beslut om anslutningstaxi till allmänna kommunikationer. Revidering av färdtjänstriktnlinjerna har föreslagits och ska behandlas av Kommunfullmäktige i februari. Här föreslås att arbetsresor som reseform inte ska finnas kvar. Detta kommer innebära ökade intäkter för nämnden.

Heltidsprojektet**Bakgrund**

Till 31 december 2020 ska heltid som norm vara infört. Detta innebär att arbeta på nya sätt avseende schemaläggning och planering. Det kan också innebära ökade kostnader.

Beräknat underskott: Oklart

Nuläge

Oförändrat, beräknat underskott oklart per 200310.

Uppföljning av handlingsplan

Delar av socialförvaltningens chefer har gått bemanningsakademin under hösten 2019. Ytterligare ett antal kommer att gå det våren 2020. Bemanningsakademin syftar till att stärka kunskaper inom schemaläggning samt att få hjälp att tänka för att kunna möta heltid som norm. Kontinuerliga avstämningar med chefer kommer ske och det kommer finnas processtöd under första delen av året. Regelbunden uppföljning och analys av arbetade timmar utförs och en omfattande genomlysning av personalscheman sker under första delen av året.

Tomhyror**Bakgrund**

Socialförvaltningen hyr ett antal lägenheter i Herrljunga kommun. Under 2019 har ett antal av dessa lägenheter stått tomma.

Beräknat underskott: Oklart

Nuläge

Tomhyrorna kostar ca 600 tkr årligen.

Uppföljning av handlingsplan

Alla servicelägenheter på Ringvägen, Ljung, sades upp i november 2019. Avtalet löper ut 2020-12-31. Herbo kommer redan nu börja hyra ut lägenheter till seniorer för att undvika tomhyror, i dagsläget har en lägenhet hyrts ut. Arbetet med att gå igenom samtliga hyreskontrakt har påbörjats och lett till att två bostadssociala kontrakt har övergått till första hands kontrakt, till den enskilde. Delegeringsordningen avseende att bevilja bostadssociala kontrakt ligger nu hos SNMU istället för förste socialsekreterare då socialnämnden har extremt många bostadssociala kontrakt. Samtliga kringkostnader, kopplade till ovan lägenheter ses också över.

Minskat antal särskilt boendeplatser**Bakgrund**

Socialnämnden beslutade i maj 2019 att minska antalet särskilt boendeplatser med 8 lägenheter för att kunna flytta korttidsenheten från Stationsvägen, Ljung till Hagen. Genom att minska antalet särskilt boendeplatser ökar risken för att inte kunna verkställa beslut om särskilt boende. Framförallt ökar behovet av demensplatser vilket är mer personalkrävande. Beräknat underskott: Oklart

Nuläge

Per 200310 står 11 personer i kö till särskilt boende, som förvaltningen inte kunnat verkställa. Sju av dessa bor kvar hemma med hemtjänst, vilket till viss del kan förklara ökningen av hemtjänsttimmar. Tre av dessa blir kvar på korttiden, med en konsekvens av att vi inte klarar att ta hem utskrivningsklara patienter från slutenvården. På korttiden finns det åtta permanenta platser, i dagsläget är korttiden överbelagd med tre boende. Korttiden verkställer även växelvård. Kostnad per dygn är 8 600kr för patienter som ej tas hem enligt avtal. Per 200310 finns det tre patienter som Herrljunga kommun ej klarat att ta hem. Om besluten inte verkställs inom tre månader riskerar kommunen vite från IVO. Beräknat underskott oklart per 200310.

Uppföljning av handlingsplan

När Hagen byggs ut kommer antalet särskilt boendeplatser öka igen. Behovet av somatiska platser behöver ses över då behovet av demensplatser är större än behovet av somatiska platser. Det är av största vikt att utbyggnationen av Hagen påbörjas så snart som möjligt. Förvaltningen undersöker möjligheten till att öppna upp tillfälliga platser.

Systemkostnader**Bakgrund**

Under 2020 ser förvaltningen behov av att uppdatera TimeCare. Avtal ska slutas med Västra Götalandsregionen angående Framtidens vårdinformationsmiljö (FVM), som är ett system där VGR och kommunerna kan utbyta information om patienter som rör sig mellan de två vårdgivarna, detta kan innebära kostnader för kommunen redan 2020 även om systemet först kommer implementeras 2022. Inera har tagit fram ett nytt system för säker digital kommunikation. Systemet innebär att myndigheter ska kunna skicka sekretessuppgifter mellan sig. Hälso- och sjukvård önskar ett planeringssystem. Det finns även behov av ett system för digital hälso- och sjukvårdssignering. Automatisering av försörjningsstöds handläggning är också av intresse.

Beräknat underskott: Oklart

Uppföljning av handlingsplan

Ovan delar innebär effektiviseringar på sikt i form av minskat behov av att öka personal samt att svårrekryterade grupper kan effektivisera sitt arbete och frigöra tid. Det kan även öka Herrljunga kommuns attraktivitet som arbetsgivare.

Konsultkostnader**Bakgrund**

Socialförvaltningen är tvungna att ta in konsulter inom svårrekryterade grupper såsom socionomer och sjuksköterskor. Detta för att kunna utföra det uppdrag som nämnden har då ordinarie personal varit svåra att rekrytera. Samtidigt har även flera medarbetare sagt upp sig. Konsulter behövs även under introduktionstiden till dess att nyrekryterade medarbetare kommit in i arbetet och känner sig trygga i sin yrkesroll för att kunna behålla personalen. Beräknat underskott: ca 1,6 miljoner varav 800 tkr sjuksköterskor och 800 tkr socionomer per 200108

Nuläge

Nuvarande prognos visar att inhyrda konsulter på myndighet är 1 400 tkr och 500 tkr för inhyrda bemanningssjuksköterskor. Totalt ger detta ett beräknat underskott på 1 900 tkr per 200310

Uppföljning av handlingsplan

Den tidigare planen att rekrytera personalgrupperna är verkställd. Två överanställningar inom myndighet samt två överanställningar inom hälso- och sjukvård är genomförda. Fokus är att behålla personal genom en mer hållbar arbetsmiljö och arbetsbelastning samt god introduktion.

Samverkan

Ärendet är samverkat den 2020-03-12.

Förslag till kommunfullmäktige med anledning av socialnämndens befarade underskott 2020

Sammanfattning

Ett underskott har befarats i socialnämndens budget. Månadsuppföljning per 2020-02-29 för Herrljunga kommun, som presenterades vid kommunstyrelsen sammanträde 2020-03-16, visade på ett prognostiserat underskott på 6850 tkr för socialnämnden.

Kommunstyrelsen beslutade att kalla socialchef och socialnämndens controller till kommunstyrelsens aprilsammanträde för att mer ingående presentera planerade och genomförda åtgärder för att få budgeten i balans. Socialnämndens ordförande bereds möjlighet att delta under presentationen.

Beslutsunderlag

Ordförandeskrivelse i ärendet daterad 2020-03-08

Socialnämnden § 58/2020-03-24

Tjänsteskrivelse i ärendet SN 8/2020 daterad 2020-03-06

Socialnämndens månadsrapport per 2020-02-29

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen informerar kommunfullmäktige med anledning av socialnämndens befarade underskott 2020.
2. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna socialnämndens handlingsplan för att komma i balans 2020.
3. Kommunfullmäktige informeras löpande hur arbetet med handlingsplanen fortskrider för att senare kunna ta ställning om eventuella medel ska tillskjutas.

Gunnar Andersson (M)

Kommunstyrelsens ordförande

SN § 58

SN 8/2020

Månadsuppföljning per 2020-02-29

Sammanfattning

Socialförvaltningen prognostiserar ett underskott motsvarande 6 850 tkr för 2020. Detta inkluderar resultatföring av flyktingbuffert för nyanlända med 1 200 tkr. Ordinarie verksamhet har ett underskott på 8 050 tkr.

Ansvarsområde	Ansvar	År Budget	1902 Prognos	Avvikelse Helår
Nämnd	Nämnd	559	559	0
Summa Nämnd		559	559	0
Förvaltningsledning	Förvaltningsledning	12 168	12 268	-100
Summa Förvaltningsledning		12 168	12 268	-100
Myndighet	Myndighet	635	1 035	-400
Myndighet	Myndighet Vuxen	28 910	26 910	2 000
Myndighet	Myndighet Barn och familj	13 188	20 888	-7 700
Summa Myndighet		42 733	48 833	-6 100
Vård och omsorg	Vård och omsorg	43 309	44 009	-700
Vård och omsorg	Hemtjänst Herrljunga Landsbygd	1 382	1 382	0
Vård och omsorg	Hemtjänst Herrljunga Tätort	4 816	4 816	0
Vård och omsorg	Hemtjänst Ljung	1 048	1 348	-300
Vård och omsorg	Stöd i ord.boende	11 833	11 833	0
Vård och omsorg	Hagen säbo	13 512	13 512	0
Vård och omsorg	Hemgården demens	15 587	15 587	0
Vård och omsorg	Hälso och sjukvård	20 912	21 412	-500
Vård och omsorg	Hemgården omvårdnad	7 590	7 590	0
Summa Vård och omsorg		119 988	121 488	-1 500
Socialt stöd	Socialt stöd	2 012	2 012	0
Socialt stöd	Funktionshinder	15 186	15 186	0
Socialt stöd	Verkställighet	6 958	7 308	-350
Socialt stöd	Ensamkommande	0	0	0
Socialt stöd	Sysselsättning	5 989	5 989	0
Summa Socialt stöd		30 144	30 494	-350
Summa Socialnämnden		205 592	213 642	-8 050
Resultat flyktinggrupp 2015			-1200	1 200
Prognos inkl flykting	Belastar resultatet		212 442	-6 850

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2020-03-06
Månadsrapport per 2020-02-29

Forts SN § 58

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Socialnämnden godkänner månadsuppföljningen.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Socialnämndens beslut

1. Månadsuppföljningen godkänns.

Månadsuppföljning per 200229

Sammanfattning

Socialförvaltningen prognostiserar ett underskott motsvarande 6 850 tkr för 2020. Detta inkluderar resultatföring av flyktingbuffert för nyanlända med 1 200 tkr, ordinarie verksamhet har ett underskott på 8 050 tkr.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterat 2020-03-06
Månadsrapport per 2020-02-29

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner månadsuppföljningen.

LINN MARINDER
Controller

Expedieras till: Namn namn, titel, organisatoriskt tillhörighet
För kännedom till: Namn namn, titel, organisatoriskt tillhörighet

Bakgrund

Enligt gällande verksamhets- och ekonomistyrningsprinciper ska förvaltningen upprätta en månadsuppföljning som ska presenteras nämnden. Vid prognostiserat underskott ska åtgärder presenteras för att korrigera förväntat underskott. Konsekvenser av presenterade åtgärder ska redovisas. Arbetet gällande åtgärder och handlingsplan sker kontinuerligt. Månadsuppföljning ska göras per februari, april, juli och oktober enligt ekonomistyrningsprinciperna. Socialförvaltningen kommer att göra detta oftare under 2020.

Ekonomisk bedömning

Med februaris utfall som grund har det upprättats en helårs prognos som visar på ett underskott på 6 850 tkr. Förvaltningen jobbar vidare med att hushålla med och optimera tilldelade resurser för 2020, för att sträva mot en budget i balans.

Samverkan

Samverkas på FSG den 12 mars.

DIARIENUMMER: SN 2020-08
FASTSTÄLLD/INSTANS: Socialnämnden
VERSION:
SENAST REVIDERAD: 2020-03-05
GILTIG TILL:
DOKUMENTANSVAR: Socialchef

Månadsrapport

per den 2020-02-29

Med prognos för 2020-12-31

Socialnämnden

HERRLJUNGA KOMMUN

Våga vilja växa!

SAMMANFATTNING

Socialförvaltningen prognostiserar ett underskott per februari på 6 850 tkr. I denna prognos ingår resultatföring av flyktingbuffert för nyanlända med 1 200 tkr. Det är framför allt placeringar av barn och unga och inhyrda konsulter inom myndighet som står för merparten av underskottet. Utöver detta visar även vård och omsorg på en negativ prognos i och med utökat hemtjänstbehov.

Inom förvaltningen är det fortsatt stort fokus på ekonomin och det sker kontinuerliga uppföljningar och analys av både ekonomiska utfall, men också arbetade timmar, för att komma till rätta med prognostiserade underskott.

Driftredovisning

Prognos

Som belastar resultatet

FÖRV	RSUM	År Budget	År Prognos	År Diff
4 Socialnämnd	1 Intäkter	-77 254	-78 289	1 035
4 Socialnämnd	3 Personalkostnader	172 880	175 668	-2 788
4 Socialnämnd	4 Lokalkostnader, energi, VA	10 266	10 266	0
4 Socialnämnd	5 Övriga kostnader	99 377	104 474	-5 097
4 Socialnämnd	6 Kapitalkostnad	323	323	0
Nettokostnad		205 592	212 442	-6 850

Vhtområde	År Budget	År Prognos	År Diff
10 Nämnd- och styrelseverksamhet	559	559	0
50 Social verksamhet gemensamt	20 171	20 271	-100
51 Vård och omsorg	123 729	123 929	-200
52 LSS	29 022	28 672	350
53 Färdtjänst	2 445	2 945	-500
59 IFO	26 415	34 015	-7 600
60 Flyktingmottagande	-51	-1 251	1 200
61 Arbetsmarknadsåtgärder	3 304	3 304	0
	205 592	212 442	-6 850

Ansvarsområde	År Budget	År Prognos	År Diff
40 Nämnd	559	559	0
41 Förvaltningsledning	12 168	12 268	-100
42 Myndighet	42 733	48 833	-6 100
44 Vård och omsorg	119 988	121 488	-1 500
46 Socialt stöd	30 144	29 294	850
	205 592	212 442	-6 850

Redovisning av orsaker och åtgärder

Socialnämnd

Prognos: i enlighet med budget

Förvaltningsledning

Prognos: -100 tkr, försämrad prognos med 100 tkr

Orsak: Systemkostnaden för Viva blir dyrare än budgeterat. Personalkostnaderna på förvaltningsledningen prognostiseras överskjuta budgeten med 338 tkr, på grund av högre lönenivåer avseende nya verksamhetschefer samt fd stabschef, jämfört med budget. En tillkommande 25% tjänst med uppdrag att se över och organisera socialförvaltningens samlade lägenhetsbestånd finns ej med i budget. De ökade personalkostnaderna finansieras av en del utav den buffert på 559 tkr som finns på förvaltningsledningen.

Åtgärd: Fortsatt kostnadsmedvetenhet för att spara in på kostnader där det finns möjlighet.

Myndighet

Inom verksamheten handläggs all myndighetsutövning. Verksamheten är helt lagstyrd och handlägger ärenden efter ansökan från enskild eller efter anmälan om oro. Verksamheten har det yttersta ansvaret för samtliga personer som vistas i Herrljunga kommun. Ärenden som handläggs rör Barn och familj, försörjningsstöd, missbruk, bistånd, LSS, socialpsykiatri, våld i nära relation, familjerätt samt har del i Familjecentralens verksamhet. Verksamheten beviljar bistånd enligt SoL och LSS till placering i familjehem, försörjningsstöd, hemtjänst, SÄBO, behandlingshem, kontaktpersoner, vuxenbehandlare, mm. Alla förekommande ärenden inom Socialförvaltningen går via Verksamhet myndighet som efter ansökan eller anmälan och utredning tar beslut om att bevilja bistånd/insats eller besluta om avslag. Ett beslut om avslag kan gå vidare till Förvaltningsrätt och Kammarrätt för avgörande. Beslut kan även tas mot den enskildes vilja enligt LVU och LVM, då det finns en påtaglig risk för den enskildes hälsa och liv. Ansökan om vård beslutas av Förvaltningsrätten.

Prognos: -6 100 tkr, försämrad prognos med 1 800 tkr

Orsak: Under våren kommer det fortsatt finnas inhyrda konsulter, fram till att all ordinarie personal är på plats, samt för att stötta flertalet nyanställda. Detta medför ökade kostnader motsvarande 1 400 tkr. Två utav konsulterna jobbar till och med juni, medan övriga avslutas i början på året.

Personalkostnaderna blir något lägre än budgeterat på grund av att den tillförordnade enhetschefen på myndighet har slutat i förtid på grund av hälsoskäl.

Prognosen för färdtjänsten kvarstår och pekar på ett underskott på 500 tkr. Omsorgsavgifterna beräknas generera ett överskott motsvarande 100 tkr för helår 2020.

6 300 tkr avser ökade kostnader för institutionsplacerade barn och ungdomar samt familjehemsplacerade barn och ungdomar. Familjehemsplaceringarna prognostiseras vara ytterligare 1200 tkr dyrare än budgeterat, men finansieras av EKB bufferten, och är därför ej inkluderade i prognosen. Kostnaderna för externt korttidsboende visar en positiv prognos på 200 tkr. Detta gör även externt gruppboende inom LSS, på grund av att en placering har setts över och kommer att flyttas hem och hanteras inom kommunen under året. Detta medför minskade kostnader med 500 tkr inom myndighet. Ytterligare en extern placering inom vuxen har tagits hem i början av mars och medför en kostnadssänkning med 1 200 tkr för 2020.

Åtgärd: Arbetet med att se över placeringar avseende både barn och ungdom samt vuxen har påbörjats och är det primära fokuset för den nya verksamhetschefen som kommer senare i vår. På sikt kommer förhoppningsvis fler placeringar att kunna flyttas hem och hanteras på hemmaplan. I ovan prognos har ett sådant beslut redan fattats. Bortsett från detta så har inga övriga åtgärder räknats in i prognossiffran.

Gemensam verksamhet vård och omsorg

Prognos: - 700 tkr, oförändrad prognos

Orsak: Vård och omsorgs hela underskott härrörs från hemtjänsten. I och med att utförda timmar hos brukarna beräknas överstiga budget under året, så betalas det ut mer medel till hemtjänstenheterna än budgeterat.

Under året kommer det att tillkomma ett riktat statsbidrag för att motverka ensamhet bland äldre och för ökad kvalitet i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom på 662 tkr. Dessa medel ligger ej med i prognosen och förvaltningen håller på att jobbar fram en plan för hur dessa medel ska användas.

Åtgärd: Utvärdering och analys av såväl arbetad tid som utförda timmar görs löpande. Under året ska förvaltningen även se över och säkerställa att de beslutade insatserna är korrekta.

Hemtjänst, Ljung, Herrljunga tätort och landsbygd

Prognos: -300 tkr oförändrad prognos

Orsak: Under de två första månaderna har hemtjänsten överskridit budget, främsta orsaken till detta är ett ökat behov av hemtjänsttimmar. I och med att behovet har ökat så får enheterna täckning för de ökade personalkostnaderna från vård och omsorg gemensamt, som i sin tur gör ett underskott ifall utförda timmar överstiger budget. Detta bidrar till att endast Hemtjänsten i Ljung prognostiseras göra underskott med 300 tkr. Totalt prognostiseras ett underskott på hemtjänsten på 1000 tkr, men de övriga 700 tkr ligger under ansvaret vård och omsorg gemensamt (kostnadsställe hemtjänst köp-sälj). Om den nuvarande trenden och behovet av utökad hemtjänst fortsätter under året kan underskottet bli så mycket som drygt 2 200 tkr. Men i och med att vi är medvetna om det ekonomiska läget, och har stort fokus på att följa upp och optimera arbetade timmar, men också utförda timmar. Så arbetar förvaltningen med att

kunna se över och säkerställa att de beslutade insatserna är korrekta. Detta tillsammans med att arbeta för en effektivare verksamhet gör att prognosen endast visar ett underskott på 1 000 tkr .

Vhtområde	Kostnadsställe	År Budget	År Prognos	År Diff
5110 Hemtjänst	4214 Omsorgsavgifter	-2840	-2840	0
5110 Hemtjänst	4400 Vård och omsorg gemensamt	0	0	0
5110 Hemtjänst	4404 Hemtjänst köp-sälj	36555	37255	-700
5110 Hemtjänst	4405 Matdistribution	585	585	0
5110 Hemtjänst	4410 Hemtjänst Herrlj Gem	758	758	0
5110 Hemtjänst	4411 Hemtjänst Herrljunga landsbygd	0	0	0
5110 Hemtjänst	4412 Hemtjänst Herrljunga tätort	0	0	0
5110 Hemtjänst	4413 Hemtjänst Ljung	0	300	-300
5110 Hemtjänst	4414 Hemtjänst Ljung adm	810	810	0
5110 Hemtjänst	4416 Hemtjänst Hja landsbygd admin	566	566	0
5110 Hemtjänst	4422 Trygghetslarm	816	816	0
5110 Hemtjänst	4423 Nattpatrull	4058	4058	0
		41 308	42 308	-1 000

Åtgärd: Utvärdering och analys av såväl arbetad tid som utförda timmar görs löpande. Under året ska förvaltningen även se över och säkerställa att de beslutade insatserna är korrekta. Schemaläggning och personalplanering arbetas med aktivt för att optimera verksamheten.

Stöd i ordinärt boende mfl.

Verksamheten inkluderar korttidsboende, dagverksamhet, Hagen natt och timpersonal bemanning.

Prognos: i enlighet med budget.

Särskilt boende, Hagen och Hemgården

Prognos: i enlighet med budget.

Hälso- och sjukvård

Prognos: - 500 tkr, försämrad prognos med 500 tkr

Orsak: Det råder fortfarande stor osäkerhet kring sommarbemanningen och hur den ska hanteras för att undvika ökade kostnader på grund av inhyrda sjuksköterskor. I dagsläget hyrs det in bemanningssjuksköterskor löpande, men detta vägs upp av att det är färre anställda än budgeterat. Rekrytering och annonsering efter sjuksköterskor har pågått i omgångar sedan i höstas då det inte kommit in några sökande. Annonseringen nu verkar dock mer lovande så att en anställning av egna ssk verkar möjlig igen. Men trots kontinuerligt arbete för att hålla kostnaderna nere prognostiseras ändå ett underskott gällande sommaren då verksamheten idag bedömer att den ej kommer vara helt självförsörjande avseende sommarvikarier utan ett fortsatt behov av bemanningstjänster behövs. I mitten av april är bemanningsläget inför sommaren klarlagt och prognosen kommer att uppdateras.

Åtgärd: Enheten jobbar vidare med resultaten från genomlysningen i höstas och arbetar för att säkra upp bemanningen inför sommaren med egen personal i möjligaste mån.

Gemensam verksamhet Socialt Stöd

Socialt stöd består av tre enhetschefsområden. Sysselsättningsenheten med arbetsmarknadsenhet, Daglig verksamhet enl. LSS och Introduktionsenheten. Verkställighet består av Boendestöd och Stödboende, Träffpunkten (öppen verksamhet) och servicebostad enl LSS. Funktionshinderverksamheten består av Gruppboendestöd enl. LSS samt personlig assistans både intern och extern. Socialt stöd är en utförarverksamhet och styrs av inflödet av nya ärenden, vilka då påverkar budget direkt.

Prognos: i enlighet med budget.

Funktionshinder

Inom verksamheten finns personlig assistans och gruppboendestöd.

Prognos: i enlighet med budget.

Sysselsättning

Verksamheten inkluderar Arbetsmarknadsenhet, Daglig verksamhet och Introduktionsenheten.

Prognos: + 1 200 tkr, oförändrad prognos

Orsak: 1 200 tkr resultatförs från 2015 års flyktinggrupp.

Verkställighet

Verksamheten inkluderar: Boendestöd och Stödboende för ensamkommande, Öppen verksamhet Träffpunkten samt servicebostad.

Prognos: -350 tkr, försämrad prognos

Orsak: I och med att socialförvaltningen plockar hem en extern placering behöver det tillföras medel för att hantera ärendet i kommunens servicebostad.

Åtgärd: Det arbetas aktivt med schemaplanering och personalplanering för att optimera resurserna.

Ensamkommande

1 200 tkr prognostiseras att tas från EKB bufferten för att täcka familjehemsplaceringar av barn och unga.

SOCIALFÖRVALTNING

Sandra Säljö

Socialchef

Linn Marinder

Controller

Bilaga 1

Ansvarsområde	Ansvar	År Budget	1902 Prognos	Avvikelse Helår
Nämnd	Nämnd	559	559	0
Summa Nämnd		559	559	0
Förvaltningsledning	Förvaltningsledning	12 168	12 268	-100
Summa Förvaltningsledning		12 168	12 268	-100
Myndighet	Myndighet	635	1 035	-400
Myndighet	Myndighet Vuxen	28 910	26 910	2 000
Myndighet	Myndighet Barn och familj	13 188	20 888	-7 700
Summa Myndighet		42 733	48 833	-6 100
Vård och omsorg	Vård och omsorg	43 309	44 009	-700
Vård och omsorg	Hemtjänst Herrljunga Landsbygd	1 382	1 382	0
Vård och omsorg	Hemtjänst Herrljunga Tätort	4 816	4 816	0
Vård och omsorg	Hemtjänst Ljung	1 048	1 348	-300
Vård och omsorg	Stöd i ord.boende	11 833	11 833	0
Vård och omsorg	Hagen säbo	13 512	13 512	0
Vård och omsorg	Hemgården demens	15 587	15 587	0
Vård och omsorg	Hälso och sjukvård	20 912	21 412	-500
Vård och omsorg	Hemgården omvårdnad	7 590	7 590	0
Summa Vård och omsorg		119 988	121 488	-1 500
Socialt stöd	Socialt stöd	2 012	2 012	0
Socialt stöd	Funktionshinder	15 186	15 186	0
Socialt stöd	Verkställighet	6 958	7 308	-350
Socialt stöd	Ensamkommande	0	0	0
Socialt stöd	Sysselsättning	5 989	5 989	0
Summa Socialt stöd		30 144	30 494	-350
Summa Socialnämnden		205 592	213 642	-8 050
Resultat flyktinggrupp 2015			-1200	1 200
Prognos inkl flykting	Belastar resultatet		212 442	-6 850

TN § 27

DNR TK 303/2019 220

Framtagning av jämförelseunderlag om kostnader för portionspriset

Sammanfattning

Kommunfullmäktige gav tekniska nämnden den 2019-12-10 i uppdrag att ta fram jämförelseunderlag som baseras på SKR:s samlade statistik om vilka kostnader som ingår i portionspriset.

Förvaltningen har tagit fram jämförelseunderlag. Denna jämförelse är dock inte från SKR:s statistik. Det är olikheter med vad som ingår i kostnaderna i olika kommuner som gör det är svårt att jämföra med SKR:s statistik. I de jämförelser som gjorts med andra närliggande likartade kommuner, är tekniska förvaltningens kostnader lägre med dygnsportionspriset till SÄBO. Färre antal beställda portioner att tillaga ger generellt högre portionspris, då fler portioner kan framställas med samma personaltäthet, dock inte i Herrljunga där det är lägre.

I jämförelsen är det subventionen till dygnsportionen som är den stora skillnaden. Herrljungas dygnsportionspris påverkas inte av kyldmatsproduktionen. Hur kyldmatsproduktionen påverkar i andra kommuner är osäkert. I jämförelsen är det subventionen till dygnsportionspriset som är betydligt lägre i de andra kommunerna.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2020-02-10
Kommunfullmäktige § 197/2019-12-10

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Jämförelseunderlag om kostnader för portionspriset godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Beslutsgång

Ordföranden föreslår att jämförelseunderlaget överlämnas till kommunfullmäktige med motiveringen att uppdraget kommer från kommunfullmäktige.

Ordföranden frågar sedan om förvaltningens förslag till beslut med ordförandens ändringsförslag antas och finner att så sker.

Tekniska nämndens förslag till kommunfullmäktige

1. Jämförelseunderlag om kostnader för portionspriset godkänns (bilaga 1, TN § 27/2020-02-27).

Expedieras till:

Kommunfullmäktige

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

BA

TT

Bilaga 1, TN § 27/2020-02-27

HERRLJUNGA KOMMUN

Ekonomisk jämförelse

Jämförelse kostnad dygnsportion SÄBO

Kommun	Portionskostnad	Subvention	Subvention	Subvention	Dygnsportion	Subvention	Kommentar
Årtal	Månad		Månad	År	Antal	på SÄBO/år	
Essunga- 2019	6 146 kr	45%	2 766 kr	33 188 kr	80	2 655 072 kr	Ej lokaler. Kyldmatsproduktion
Falköping- 2018	5 955 kr	42%	2 505 kr	30 060 kr	499	15 000 000 kr	Ej lokal. Kyldmatsproduktion
Värgårda- 2019	5 779 kr	43%	2 485 kr	29 819 kr	112	3 339 728 kr	Lokal. Ej Kyldmatsproduktion
Herrljunga- 2019	5 931 kr	15%	890 kr	10 680 kr	99	1 057 320 kr	Lokal. Kyldmatsproduktion
Herrljunga- 2020	5 323 kr	5%	266 kr	3 194 kr	91	290 631 kr	Lokal. Kyldmatsproduktion

Herrljungas dygnsportionspris påverkas inte av kyldmatsproduktionen

Hur kyldmatsproduktionen påverkar dygnsportionspriset i andra kommuner är osäkert.

BA

TJ

KF § 197
KS § 190

DNR KS 220/2019 220

Revidering av socialnämndens riktlinjer för taxor och avgifter

Sammanfattning

Tekniska förvaltningen har gjort en genomlysning av kostpriserna. Genomlysningen innebär att kostnaderna för dygnsportioner på särskilt boende och korttiden minskar och att kostnaden för de kylda matdistributionsportionerna ökar. Utifrån detta behöver ett ställningstagande tas avseende de taxor som socialnämnden debiterar för kosten då dessa baserar sig på det pris som tekniska nämnden debiterar socialnämnden. Socialförvaltningen tog fram tre alternativ som kort presenteras nedan tillsammans med nuläget:

	Nuläge 2019	Alternativ 1	Alternativ 2	Alternativ 3
Subvention Säbo/korttid	15 %	15 %	5 %	0 %
Avgift enskilde/mån	4 980 kr	4 478 kr	5 004 kr	5 268 kr
Subvention kyld mat	0 %	0 %	5 %	0 %
Avgift enskilde/portion	56 kr	63 kr	60 kr	63 kr
Kostnadsförändring i förhållande till budget 2019	0 kr	Ökade kostnader 250 tkr	Minskade kostnader 60 tkr	Minskade kostnader 300 tkr

Socialförvaltningen föreslog alternativ 2. Detta för att inte gå in i 2020 med ett underskott samt för att inte kostpriset för den enskilde ska öka för mycket i förhållande till 2019. Socialnämnden beslutade 2019-10-29 att justera måltidsavgifter för särskilt boende samt korttiden till 95% av den kostnad som tekniska kontoret debiterar för dygnsportioner.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-11-05
Socialnämnden § 92/2019-10-29
Tjänsteskrivelse till socialnämnden 2019-10-10

Förslag till beslut

Socialnämndens förslag till beslut:

- Måltidsavgift för särskilt boende samt korttiden justeras till 95% av den kostnad tekniska kontoret debiterar för dygnsportioner.

Mats Palm (S) yrkar på ett tillägg i form av att tekniska nämnden ges i uppdrag att ta fram ett jämförelseunderlag som baseras på SKL:s samlade statistik om vilka kostnader som ingår i portionspriset.

Håkan Körberg (L) bifaller Mats Palms (S) tilläggsyrkande.

BA

Fortsättning KF § 197
 Fortsättning KS § 190

Beslutsgång

Ordföranden frågar om socialnämnden förslag till beslut antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar om Mats Palms (S) tilläggsförslag antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Måltidsavgift för särskilt boende samt korttiden justeras till 95% av den kostnad tekniska kontoret debiterar för dygnsportioner.
2. Tekniska nämnden ges i uppdrag att ta fram ett jämförelseunderlag som baseras på SKL:s samlade statistik om vilka kostnader som ingår i portionspriset.

Protokollsanteckning

Mats Palm (S) för följande anteckning till protokollet: "Då Socialnämnden i beslut har krävt 5 miljoner i ramtilldelning för 2020, och har ett prognosticerat underskott på 5.7 miljoner för 2019 har vi i S och L landat i följande.

Nämndens egen bedömning om 5 miljoner i ramökning för 2020 har inte omhändertagits i budgetbeslutet i Kommunfullmäktige.

I S-och-L-budgeten fanns 3 miljoner extra för Socialnämnden av denna anledning. Detta budgetalternativ voterades bort.

Herrljunga-alliansen och Sverigedemokraterna voterade för Herrljunga-alliansens budgetförslag.

I Herrljunga-alliansens beslutade budget för 2020 finns inte denna budgetförstärkning tillgodosedd.

Då SN för 2019 inkommer med en negativ budgetprognos om 5.7 miljoner för helåret, och en befarad underfinansiering om 5 miljoner för 2020, ser vi att vi måste tillgodose alternativ 2 i nämndens kost-beslut. Samma beslut som nämnden själv landat i för sin egen del.

Detta kommer i slutändan att belasta brukaren, vilket är olyckligt men för stunden oundvikligt. En budgetförstärkning under år 2020 från KS "Trygghetsfond" ser vi som en möjlig väg.

Mats Palm (S)

För: Socialdemokraterna och Liberalerna i kommunstyrelsen"

Fortsättning KF § 197

I kommunfullmäktige bifaller Gunnar Andersson (M) kommunstyrelsens förslag till beslut.

Ordförande frågar om kommunstyrelsens förslag till beslut antas och finner att så sker.

KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT

1. Måltidsavgift för särskilt boende samt korttiden justeras till 95% av den kostnad tekniska kontoret debiterar för dygnsportioner.
2. Tekniska nämnden ges i uppdrag att ta fram ett jämförelseunderlag som baseras på SKL:s samlade statistik om vilka kostnader som ingår i portionspriset

Expedieras till:
För kännedom till:

Socialnämnden, Tekniska nämnden

KS § 190

DNR KS 220/2019 220

Revidering av socialnämndens riktlinjer för taxor och avgifter

Sammanfattning

Tekniska förvaltningen har gjort en genomlysning av kostpriserna. Genomlysningen innebär att kostnaderna för dygnsportioner på särskilt boende och korttiden minskar och att kostnaden för de kylda matdistributionsportionerna ökar. Utifrån detta behöver ett ställningstagande tas avseende de taxor som socialnämnden debiterar för kosten då dessa baserar sig på det pris som tekniska nämnden debiterar socialnämnden. Socialförvaltningen tog fram tre alternativ som kort presenteras nedan tillsammans med nuläget:

	Nuläge 2019	Alternativ 1	Alternativ 2	Alternativ 3
Subvention Säbo/korttid	15 %	15 %	5 %	0 %
Avgift enskilde/mån	4 980 kr	4 478 kr	5 004 kr	5 268 kr
Subvention kyld mat	0 %	0 %	5 %	0 %
Avgift enskilde/portion	56 kr	63 kr	60 kr	63 kr
Kostnadsförändring i förhållande till budget 2019	0 kr	Ökade kostnader 250 tkr	Minskade kostnader 60 tkr	Minskade kostnader 300 tkr

Socialförvaltningen föreslog alternativ 2. Detta för att inte gå in i 2020 med ett underskott samt för att inte kostpriset för den enskilde ska öka för mycket i förhållande till 2019. Socialnämnden beslutade 2019-10-29 att justera måltidsavgifter för särskilt boende samt korttiden till 95% av den kostnad som tekniska kontoret debiterar för dygnsportioner.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-11-05

Socialnämnden § 92/2019-10-29

Tjänsteskrivelse till socialnämnden 2019-10-10

Förslag till beslut

Socialnämndens förslag till beslut:

- Måltidsavgift för särskilt boende samt korttiden justeras till 95% av den kostnad tekniska kontoret debiterar för dygnsportioner.

Mats Palm (S) yrkar på ett tillägg i form av att tekniska nämnden ges i uppdrag att ta fram ett jämförelseunderlag som baseras på SKL:s samlade statistik om vilka kostnader som ingår i portionspriset.

Håkan Körberg (L) bifaller Mats Palms (S) tilläggsyrkande.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Fortsättning KS § 190

Beslutsgång

Ordföranden frågar om socialnämnden förslag till beslut antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar om Mats Palms (S) tilläggsförslag antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Måltidsavgift för särskilt boende samt korttiden justeras till 95% av den kostnad tekniska kontoret debiterar för dygnsportioner.
2. Tekniska nämnden ges i uppdrag att ta fram ett jämförelseunderlag som baseras på SKL:s samlade statistik om vilka kostnader som ingår i portionspriset.

Protokollsanteckning

Mats Palm (S) för följande anteckning till protokollet: "Då Socialnämnden i beslut har krävt 5 miljoner i ramtilldelning för 2020, och har ett prognosticerat underskott på 5.7 miljoner för 2019 har vi i S och L landat i följande.

Nämndens egen bedömning om 5 miljoner i ramökning för 2020 har inte omhändertagits i budgetbeslutet i Kommunfullmäktige.

I S-och-L-budgeten fanns 3 miljoner extra för Socialnämnden av denna anledning.

Detta budgetalternativ voterades bort.

Herrljunga-alliansen och Sverigedemokraterna voterade för Herrljunga-alliansens budgetförslag.

I Herrljunga-alliansens beslutade budget för 2020 finns inte denna budgetförstärkning tillgodosedd.

Då SN för 2019 inkommer med en negativ budgetprognos om 5.7 miljoner för helåret, och en befarad underfinansiering om 5 miljoner för 2020, ser vi att vi måste tillgodose alternativ 2 i nämndens kost-beslut. Samma beslut som nämnden själv landat i för sin egen del.

Detta kommer i slutändan att belasta brukaren, vilket är olyckligt men för stunden oundvikligt. En budgetförstärkning under år 2020 från KS "Trygghetsfond" ser vi som en möjlig väg.

Mats Palm (S)

För: Socialdemokraterna och Liberalerna i KS."

Expedieras till:
För kännedom till:

Kommunfullmäktige, Tekniska nämnden
Socialnämnden

Justerandes sign

GA

Utdragsbestyrkande

VH

SN § 92

DNR SN 99/2019

Revidering av Socialnämndens riktlinjer för taxor och avgifter

Sammanfattning

Tekniska förvaltningen har gjort en genomlysning av kost priserna. Detta innebär att kostnaderna för dygnsportionerna på särskilt boende och korttiden minskar och kostnaden för kylda matdistributions portionerna ökar. Utifrån detta behöver ett ställningstagande tas avseende de taxor som socialnämnden debiterar för kosten då dessa baserar sig på det pris som tekniska nämnden debiterar socialnämnden. Förvaltningen har tagit fram tre alternativ som kort presenteras nedan tillsammans med nuläget:

	Nuläge 2019	Alternativ 1	Alternativ 2	Alternativ 3
Subvention Säbo/korttid	15 %	15 %	5 %	0 %
Avgift enskilde/mån	4 980 kr	4 478 kr	5 004 kr	5 268 kr
Subvention kyld mat	0 %	0 %	5 %	0 %
Avgift enskilde/portion	56 kr	63 kr	60 kr	63 kr
Kostnadsförändring i förhållande till budget 2019	0 kr	Ökade kostnader 250 tkr	Minskade kostnader 60 tkr	Minskade kostnader 300 tkr

Socialförvaltningen föreslår alternativ 2. Detta för att inte gå in i 2020 med ett underskott samt att inte kostpriset för enskilde ska öka för mycket i förhållande till 2019.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-10-10

Riktlinje – handläggning av taxor och avgifter inom socialnämndens verksamhet,
 KF § 90/2018-06-19

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Måltidsavgift för särskilt boende samt korttiden justeras till 95 % av den kostnad tekniska kontoret debiterar för dygnsportioner
- Måltidsavgift för matdistribution per portion fastställs till 95 % av den kostnad tekniska kontoret tar ut.

Magnus Lennartsson (M) bifaller förvaltningens förslag enligt punkt 1 och avslår förvaltningens förslag enligt punkt 2.

Magnus Lennartsson (M) föreslår ett tillägg i form av att socialnämnden ber kommunstyrelsen om tillåtelse att konkurrensutsätta kosten.

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum
2019-10-29

Sid 8

HERRLJUNGA KOMMUN
SOCIALNÄMNDEN

Fortsättning SN § 92

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag enligt punkt 1 antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag enligt punkt 2 antas och finner att så inte sker.

Ordföranden frågar om Magnus Lennartsson (M) tilläggsförslag antas och finner att så sker.

Socialnämndens förslag till kommunfullmäktige

1. Måltidsavgift för särskilt boende samt korttiden justeras till 95 % av den kostnad tekniska kontoret debiterar för dygnsportioner

Socialnämndens beslut

2. Socialnämnden ber kommunstyrelsen om tillåtelse att konkurrensutsätta kosten.

Expedieras till: Kommunfullmäktige

Justerandes sign

EL

KS

Utdragsbestyrkande

Avtal om samverkan inom miljö- och hälsoskyddsområde samt livsmedelsområdet i Sjuhärad

Sammanfattning

Miljöförvaltningarna i sjuhäradsområdet har tagit fram ett förslag till kommunalt samverkansavtal inom livsmedel, miljö och hälsoskyddsområdet mellan kommunerna i Sjuhärad. Syftet med avtalet är att kommunerna som omfattats av avtalet skall kunna kontakta någon av de andra kommunerna för att be om hjälp. Avtalet ersätter ett tidigare avtal med liknande innebörd beslutat i kommunfullmäktige 2006-12-13. Sedan beslut fattades i Bygg- och miljönämnden har ändringar gjorts i § 19 och § 22. I texten har datumen för när avtalet börjar gälla flyttats fram en månad. Följande text har även lagts till i § 22: i och med att detta avtal träder i kraft upphör tidigare avtal att gälla.

Beslutsunderlag

Ordförandeskrivelse daterad 2020-04-06.
Bygg- och miljönämnden § 28/2020-03-25
Kommunfullmäktige § 151/2006-12-13

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna avtal om samverkan inom miljö och hälsoskyddsområdet och livsmedelsområdet mellan kommunerna inom Sjuhärad samt föreslagna ändringar enligt bilaga.

Gunnar Andersson
Kommunstyrelsens ordförande

Expedieras till: Kommunfullmäktige

Avtal om samverkan inom miljö- och hälsoskyddsområdet och livsmedelsområdet mellan kommuner inom Sjuhärad.

§ 1 Parter

Detta avtal reglerar samverkan mellan följande parter:

Bollebygds kommun org. nr. 212000-2973

Ulricehamns kommun org. nr. 212000-1579

Svenljunga kommun org. nr. 212000-1512

Borås kommun org. nr. 212000-1561

Tranemo kommun org. nr. 212000-1462

Herrljunga kommun org. nr. 212000-1520

Vårgårda kommun org. nr. 212000-1454

Marks kommun org. nr. 212000-1504

§ 2 Syfte

Syftet med detta avtal är att det ska utgöra en grund för samarbete mellan parterna. Samarbetet syftar till att kunna nyttja varandras personalresurser och kompetens samt därigenom öka parternas kapacitet, minska sårbarhet och bidra till ökad effektivitet inom miljö- och hälsoskyddsområdet och livsmedelsområdet.

§ 3 Omfattning och avgränsning

Samverkan ska avse myndighetsutövning inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt livsmedelsområdet för att avtalet ska aktualiseras.

Uppdragsgivaren har ansvar för att uppdraget inte strider mot reglerna om offentlig upphandling.

§ 4 Uppdragsbeskrivning

Avtalet innebär sammanfattningsvis att varje uppdragstagare förbinder sig att utföra uppdrag för uppdragsgivarens räkning med avtalets villkor som grund. Uppdrag som omfattas av detta avtal är tillsyn, inspektion, provtagning, utredning, rådgivning, beslutsfattande, upprättande av yttranden och andra likvärdiga insatser. Uppräkningen utgör exempel och ska inte ses som uteslutande.

Det är uppdragsgivarens ansvar att säkerställa att uppdraget är ordentligt beskrivet för uppdragstagen och att uppdragstagaren förstår vad uppdraget innebär.

§ 5 Beställning av uppdrag

Beställning av uppdrag från annan kommun får ske av chef med personalansvar hos den beställande parten till chef med personalansvar hos den andra parten. Den tilltänkta uppdragstagaren har alltid rätt att inte anta uppdraget.

Om någon av parterna begär det ska beställning av uppdrag och antagande av uppdrag ske skriftligen.

§ 6 Uppdragsgivarens åtaganden

Uppdragsgivaren ska medverka till att uppdraget kan utföras enligt bestämmelserna i avtalet. Detta innebär bland annat att uppdragsgivaren ska tillhandahålla information, stöd, underlag, material och lokaler i den utsträckning som krävs för uppdragets utförande.

Uppdragsgivaren behåller det politiska och rättsliga ansvaret för verksamheten.

§ 7 Uppdragstagarens åtaganden

Uppdragstagaren ska utföra uppdraget fackmässigt och med omsorg. Uppdragstagaren ska se till att uppdraget utförs i enlighet med de mål och riktlinjer som uppdragsgivaren har bestämt för verksamheten samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för uppgifterna.

§ 8 Delegering av ärenden

Uppdragsgivarens delegeringsordning ska tillämpas vid alla uppdrag.

Det är alltid ansvarig nämnd hos uppdragsgivaren som bestämmer i vilken omfattning delegation ska ske och vad som i övrigt ska gälla i fråga om den delegerade beslutanderätten.

Uppdragsgivaren ska informera uppdragstagaren om delegeringsordningen och om huruvida uppdragstagaren får fatta beslut på uppdragsgivarens vägnar.

Vid delegation till en anställd i en annan kommun beslutar den anställda på den delegerande kommunens vägnar och beslutet är formellt sett fattat av den uppdragsgivande kommunen.

Beslut som fattas med stöd av delegation ska av uppdragstagaren anmälas till uppdragsgivaren på det sätt och i den tid som denne anvisar.

§ 9 Hantering av handlingar, dokumentation och arkiv

Uppgifter med anledning av uppdraget som kommer uppdragstagaren till handa på något annat sätt än genom en handling ska snarast dokumenteras, om de kan ha betydelse för ett beslut i ett ärende som omfattas av uppdraget. Det ska framgå av dokumentationen när den har gjorts och av vem.

Uppdragsgivaren är ansvarig för arkivbildningen avseende de allmänna handlingar som upprättas eller kommer in till uppdragstagaren i anledning av uppdraget. Uppdragstagaren ska se till att uppdragsgivaren tillställs sådana handlingar.

§ 10 Personuppgifter och sekretess

Varje part ansvarar för att säkerställa att partens behandling av personuppgifter sker i enlighet med dataskyddsförordningens samtliga bestämmelser.

Uppdragsgivaren är personuppgiftsansvarig.

§ 11 Arbetsgivaransvar och arbetsmiljöansvar

Uppdragstagaren är arbetsgivare för den personal som utför uppdrag som regleras i avtalet och är ytterst ansvarig för sin personals arbetsmiljö och arbetsvillkor. Samverkansavtalet påverkar inte respektive kommuns arbetsgivaransvar även om personal utför verksamhet inom andra kommuner.

Uppdragsgivaren ansvarar för att informera om eventuella risker som kan finnas i arbetet och om personlig skyddsutrustning ska användas.

Uppdragsgivaren har arbetsmiljöansvar för uppdragstagarens arbetstagare när de utför arbete i uppdragsgivarens verksamhet och i dennes lokaler i enlighet med arbetsmiljölagen 3 kap 12 §.

§ 12 Försäkring

Det är inte givet att en kommuns försäkring omfattar verksamhet som bedrivs på uppdrag åt andra kommuner. Det åligger uppdragstagaren att säkerställa att personalen är försäkrad under uppdraget för den andra kommunen.

§ 13 Ansvar för skador

Vem som svarar för skador orsakade av uppdragstagande tjänsteman bestäms utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet i enlighet med 3 kap skadeståndslagen (1972:207).

§ 14 Ersättning

Uppdragsgivaren ska till uppdragstagaren betala en ersättning som är baserad på uppdragstagarens självkostnader med anledning av uppdraget.

Ersättningen baseras på uppdragstagarens timtaxa som är fastställd av kommunfullmäktige. Ersättningen fastställs på grundval av faktiskt nedlagd handläggartid för uppdraget som redovisas månadsvis.

Ersättning ska även utgå för redovisade resekostnader som inte omfattas av timtaxan.

Om uppdraget kommer att innebära andra kostnader för uppdragstagaren än de som omfattas av timtaxan och eventuella resekostnader ska dessa kostnader redovisas skriftligen i förhand av uppdragstagaren och godkännas skriftligen av ansvarig chef hos uppdragsgivaren för att uppdragstagaren ska ha rätt till sådan ersättning.

§ 15 Betalning och fakturering

Uppdragstagaren fakturerar uppdragsgivaren enligt de principer för bestämmandet av ersättningen som anges i punkt 14.

Debitering ska ske månadsvis i efterskott.

Faktura ska i tillämpliga fall omfatta uppgift om antal debiterade timmar uppdelade på objekt/ärende.

Sista betalningsdag ska framgå av fakturan. Om detta inte framgår av fakturan ska betalning erläggas senast 30 dagar efter fakturans ankomstdag.

Vid försenad betalning utgår dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen.

Fakturerings-, påminnelse- eller faktureringsavgifter utgår inte.

Ersättningen ska vara undantagen från mervärdesskatt eftersom samverkan enligt detta avtal handlar om utförande av lagstadgade uppgifter som innefattar myndighetsutövning.

§ 16 Uppföljning

Bägge parter är skyldiga att medverka i uppföljning och utvärdering av uppdraget.

Uppdragsgivaren har rätt till löpande insyn i den verksamhet uppdragstagaren svarar för på uppdragsgivarens vägnar.

Uppföljning ska ske på uppdragsgivarens initiativ och vid de tidpunkter som parterna gemensamt bestämmer.

§ 17 Omförhandling

Parterna är överens om att söka anpassa sig till nya förhållanden som kan uppstå under avtalsperioden och på bästa sätt försöka tillgodose varandras förutsättningar och behov.

Parterna har rätt att begära omförhandling av detta avtal. Omförhandling ska begäras skriftligen av respektive kommun. Rätten till begäran om omförhandling innebär inte någon rätt till ändring av avtalets innehåll.

§ 18 Ändringar och tillägg

Tillägg och ändringar av avtalet ska ske skriftligen för att vara gällande och undertecknas av behöriga företrädare för respektive part.

§ 19 Avtalstid och uppsägningsvillkor

Avtalet gäller från och med 2020-10-01 och löper tills vidare med tre månaders uppsägningstid. Uppsägningstiden avser hela kalendermånader och börjar således löpa vid nästa kalendermånads start vid en uppsägning. Uppsägning ska ske skriftligen och delges de andra parterna.

Både uppdragsgivaren och uppdragstagaren kan säga upp uppdrag som givits/åtagits genom detta avtal. Även då gäller samma uppsägningstid som för avtalet i övrigt om inte någon av befrielsegrunderna är uppfyllda.

Uppdrag får avslutas utan uppsägningstid eller med kortare uppsägningstid om båda parterna är överens om det vid uppsägningen.

§ 20 Befrielsegrunder

Uppdragstagaren fritas från skyldigheten att fullgöra sin del av avtalet och från att erlagga skadestånd om hans åtaganden inte alls eller endast till onormalt hög kostnad kan fullgöras på grund av krig eller upplopp, arbetsinställelse, blockad, eldsvåda, sjukskrivning, dödsfall, ingrepp av myndighet eller annan därmed jämförlig händelse som uppdragstagaren inte råder över och inte heller kunnat förutse. Arbetskonflikt som har sin grund i kommunens brott mot kollektivavtal får inte åberopas som befrielsegrund.

Skälig försening av färdigställande av uppdrag ska anses godtagbar om förseningen beror på sjukdom hos den uppdragstagande parten och möjlighet inte finns att annan personal utför uppdraget. Parterna ska samarbeta för att sådana fall åsamkar så lite skada som möjligt för båda parterna. Uppdragstagaren ansvarar för att meddela uppdragsgivaren om situationen och hur lång förseningen bedöms bli. Vid sjukskrivningar som medför att uppdragstagaren inte kan utföra uppdraget ska uppdragsgivaren meddelas direkt.

Om uppdragstagaren inte fullgör sina skyldigheter vid antagande av uppdrag har uppdragsgivaren rätt att häva uppdraget.

§ 21 Tvistlösning

Tvister med anledning av tolkning eller tillämpning av detta avtal ska i första hand lösas av parterna i godo och i andra hand av Tingsrätten i Borås.

Uppdragsgivaren har den huvudsakliga bevisbördan gällande vad uppdragen omfattar och inom vilken tidsram de ska utföras. Uppdragstagaren har den huvudsakliga bevisbördan gällande ersättning som går utöver det som bestäms av avtalets villkor.

§ 22 Godkännande av avtal

Detta avtal träder i kraft 2020-10-01 under förutsättning att kommunfullmäktige hos respektive part godkänner avtalet senast 2020-08-31. Detta avtal ersätter det tidigare samverkansavtalet mellan parterna. I och med att detta avtal träder i kraft upphör det tidigare avtalet att gälla.

BMN § 28

DNR M 72/2020 MIL

Avtal om samverkan inom miljö- och hälsoskyddsområde samt livsmedelsområdet i Sjuhärad

Sammanfattning

Miljöförvaltningarna i Sjuhäradsområdet har tagit fram ett förslag till kommunalt samverkansavtal inom livsmedel, miljö- och hälsoskyddsområdet mellan kommunerna i Sjuhärad. Syftet med avtalet är att kommuner som omfattas av avtalet ska kunna kontakta någon av de andra kommunerna för att be om hjälp. Avtalet ersätter ett tidigare samverkansavtal med liknande innebörd beslutat i kommunfullmäktige den 2006-12-13.

Det framtagna avtalet mellan kommuner inom Sjuhärad är baserat på underlag från SKR (Sveriges Kommuner och Regioner). Avtalet omfattar miljö- och hälsoskyddsområdet samt livsmedelsområdet. Målet med avtalet är att kunna nyttja varandras personalresurser och därigenom öka kapaciteten, minska sårbarheten och öka effektiviteten.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2020-03-17
Bilaga1, förslag till avtal
Kommunfullmäktige § 151/2006-12-13

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut

- Kommunfullmäktige beslutar att godkänna bygg- och miljönämndens förslag till avtal om samverkan inom miljö- och hälsoskyddsområdet och livsmedelsområdet mellan kommuner inom Sjuhärad.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Bygg- och miljönämndens förslag till kommunfullmäktige

1. Bygg- och miljönämndens förslag till avtal om samverkan inom miljö- och hälsoskyddsområdet och livsmedelsområdet mellan kommuner inom Sjuhärad godkänns.

Expedieras till: Kommunfullmäktige

Begäran om inriktningsbeslut avseende Räddningstjänsten utifrån nationell utredning (SOU 2018:54)

Sammanfattning

Den nationella utredningen "En effektivare kommunal räddningstjänst (SOU2018:54)" som presenterades under 2019 innebär övergripande förändringar för svensk räddningstjänst. För att möta dessa krav på förändringar för att kunna hantera större och komplexa olyckor behöver Herrljunga kommun ansluta sig till ett operativt ledningssystem alternativt ingå i ett kommunalförbund. Förändringen kommer dessutom kräva ett nytt och uppdaterat handlingsprogram enligt Lag om skydd mot olyckor. Detta handlingsprogram ska antas i kommunfullmäktige.

Då detta kan anses vara av principiell beskaffenhet behöver ett inriktningsbeslut tas i kommunfullmäktige, för att sedan ges Bygg- och miljönämnden i uppdrag att omgående påbörja avtalsförhandling med ett av de angränsande räddningstjänstförbunden.

Beslutsunderlag

Presidieskrivelse i ärendet daterad 2020-03-17

Bygg- och miljönämnden § 26/2020-03-25

En effektivare räddningstjänst Utredningsrapport i ärende daterad 2019-11-03 BMN DNR B29/2019

Nationell utredning SOU 2018:54

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås ge bygg- och miljönämnden i uppdrag att omgående påbörja förhandling och avtalstecknande avseende operativt ledningssystem med Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG).

Gunnar Andersson (M)
Kommunstyrelsens ordförande

Jessica Pehrson (C)
1:e vice ordförande
kommunstyrelsen

Mats Palm (S)
2:e vice ordförande
kommunstyrelsen

Expedieras till: Kommunfullmäktige, bygg- och miljönämnden

BMN § 26

DNR B 42/2020 601

Begäran om inriktningsbeslut avseende Räddningstjänsten utifrån nationell utredning (SOU2018:54)

Sammanfattning

Den nationella utredningen om en effektivare kommunal räddningstjänst (SOU2018:54) som presenterades under 2019 innebär övergripande förändringar för svensk räddningstjänst. För att hantera dessa förändringar behöver Herrljunga kommun med stor sannolikhet ansluta sig till ett operativt ledningssystem för att kunna hantera större och komplexa olyckor. Förändringen kommer också att kräva ett nytt handlingsprogram enligt Lag om skydd mot olyckor som ska antas i kommunfullmäktige.

Räddningstjänsten står inför utmaningar gällande akuta beredskaps- och arbetsmiljöfrågor som behöver lösas. För att räddningstjänsten ska ha fortsättningar för att hantera utmaningarna behöver ett inriktningsbeslut fattas så snart som möjligt. Då detta kan anses vara av principiell beskaffenhet behöver inriktningsbeslutet tas i kommunfullmäktige, därför önskar bygg- och miljönämnden att kommunfullmäktige ger nämnden i uppdrag att påbörja dialog med avsikt om att teckna avtal med ett av de angränsande räddningstjänstförbunden

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2020-03-17

Nationell utredning SOU 2018:54, En effektivare räddningstjänst

Utredningsrapport daterad 2019-11-03

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Kommunfullmäktige föreslås ge bygg- och miljönämnden i uppdrag att påbörja förhandling att teckna avtal med ett av de angränsande räddningstjänstförbunden.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Bygg- och miljönämndens förslag till kommunfullmäktige

1. Bygg- och miljönämnden ges i uppdrag att påbörja förhandling att teckna avtal med ett av de angränsande räddningstjänstförbunden.

Expedieras till: Kommunfullmäktige

Utredningsrapport

"En effektivare räddningstjänst i Herrljunga"

Herrljunga kommun

Christian Hallberg, Räddningschef
November 2019

Innehållsförteckning

1 Uppdrag	3
2 Tillvägagångssätt.....	3
3 Rapportens upplägg	4
4 Ny operativ ledning	4
4.1 Hur det ser ut idag	4
4.2 Vad säger utredningen?.....	5
4.3 Alternativen	6
4.4 Ekonomi	9
4.5 Räddningschefens sammanfattning	9
5 Förslag till ny organisation.....	10
5.1 Organisatorisk tillhörighet.....	10
5.2 Övergripande	11
5.3 Säkerhet o Krisberedskap	11
5.4 Tjänsteman i beredskap (TIB).....	14
5.5 Trygghet, förebyggande verksamhet och räddningstjänst	17
5.6 Informatörer	21
5.7 Ett Handlingsprogram	22
5.8 Ekonomi	23
5.9 Räddningschefens sammanfattning	25
6 Framtid.....	26
6.1 Policy för RIB	26
6.2 Brandskyddskontroll	26
6.3 CIP (civil insats person)	27
7 Uppföljning av nuvarande handlingsprogram LSO	27

1 Uppdrag

Den nationella utredning *En effektivare kommunal räddningstjänst (SOU 2018:54)* som presenterades förra året kan komma att innebära stora förändringar för svensk räddningstjänst. Med anledning av detta behöver Herrljunga kommun utreda vad detta kan komma att få för påverkan på kommunen och vad som behöver göras för att möta de ev. krav som lagen medför.

Med anledning av detta gav Bygg o Miljönämnden 2019-02-28 i uppdrag till Räddningschefen (BMN § 16 DNR B 29/2019) att ta fram en utredning. I uppdraget fanns även att i utredningen se över räddningstjänstens organisation och analysera hur den kan utvecklas för att bli mer effektiv samt möta framtidens behov. Följande delar skulle särskilt beaktas:

- Förslag i utredningen *En effektivare kommunal räddningstjänst (SOU 2018:54)*
- Samverkan med andra räddningstjänster
- Samverkan, samutnyttjning och effektivisering av kommunala resurser
- Arbetsmiljö och jämställdhet
- Förebyggande arbetet mot samhället och dess individer
- Ekonomi
- Nuvarande handlingsprogram (KF 2015-12-08 § 194) skall följas upp

2 Tillvägagångssätt

Uppdraget har genomförts i följande steg:

Under våren har möten/dialog förts med tjänstemän inom kommunen samt med andra räddningstjänster, bland annat genom studiebesök hos räddningstjänsten Storgöteborg (RSG). Handlingsplaner och styrdokument har granskats och analyserats.

Medarbetarsamtal med räddningstjänstens samtliga Styrkeledare (StL) på deltid genomfördes, där deras tankar om framtiden togs upp.

Under sommaren påbörjades dokumentation och översyn av de ekonomiska ramarna.

Under hösten genomfördes en utvecklingsdag med all personal. En del av dagen handlade om vad som kunde utvecklas med inriktningen "Herrljunga - Sveriges bästa räddningstjänst" (resultatet från dagen i bilaga 2). Dagtidspersonalen har efter det diskuterat de delar av verksamheten som den deltidsanställda personalen (RIB) är mindre inblandad i samt resultatet från utvecklingsdagen.

Vidare har all dagtidspersonal samt presidiet i nämnden varit på studiebesök i Västervik för att ta del om hur de arbetar med ett brett uppdrag

Ett studiebesök har även genomförts på Öckerö Räddningstjänst som likt Herrljunga räddningstjänst är en del av kommunens organisation. Om man bortser från riskbild är vi organisatoriskt väldigt lika. De är numer en del i den gränslösa

samverkan som finns inom Göteborgsregionen (GR) och som beskrivs vidare i rapporten.

3 Rapportens upplägg

Rapporten är uppdelad i tre delar.

I kapitel 4 "Operativ samverkan" redogörs det för de aktuella alternativen för operativ samverkan som finns, då främst gällande systemledning. För att knyta an till uppdraget är det följande delar som berörs:

- Förslag i utredningen En effektivare kommunal räddningstjänst (SOU 2018:54)
- Samverkan med andra räddningstjänster
- Ekonomi

I kapitel 5 "Ny organisation" redogörs det för hur räddningschefen ser att den enhet som skall ansvara för samhällsskyddet i Herrljunga organiseras. I detta kapitel berörs i stort samtliga delar i uppdraget:

- Förslag i utredningen En effektivare kommunal räddningstjänst (SOU 2018:54)
- Samverksam med andra räddningstjänster
- Samverkan, samutnyttjning och effektivisering av kommunala resurser
- Arbetsmiljö och jämställdhet
- Förebyggande arbetet mot samhället och dess individer
- Ekonomi

I kapitel 6 "Framtid" redogörs det för delar som kommunen på sikt bör fundera över och som kan bli aktuellt för en eventuellt ny organisation.

I kapitel 7 "Uppföljning av handlingsprogram" följer en enkel analys av nuvarande handlingsprogram. Detta var den sista delen i uppdraget.

I kapitel 4 och 5 redovisas ekonomin samt räddningschefens sammanfattning särskilt.

4 Ny operativ ledning

4.1 Hur det ser ut idag

Den operativa ledning som finns på räddningstjänsten i Herrljunga idag grundar sig i de krav som kom med den nya räddningstjänstlagen som började gälla 1987. I denna lag kom krav på att varje räddningstjänst/kommun var tvungen att ha en person med motsvarande brandmästarkompetens i beredskap. Herrljunga kommun löste detta genom avtal med Vårgårda och tillsammans hade man denna beredskap tills det att Vårgårda ingick i förbund med Alingsås 2009. Sedan dess har Herrljunga haft kompetensen och beredskapen i egen regi.

2004 kom Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och man tog då bort detta krav. I och med detta kom det nya utbildningar på ledningssidan. Gamla utbildningar som brandförman och brandmästare ersattes av räddningsledning A och B.

Sett till ledningsnivåer finns idag två stycken, nivå ett är styrkeledaren (StL) som i Herrljungas fall utgår med respektive styrka på deltid. Ledningsnivå två är räddningschef i beredskap (RCB), som i Herrljungafortfarande är ovan nämnda brandmästare (Räddningsledning B). I Herrljunga kommun åker RCB både ut till olyckan och leder denna som en Insatsledare (IL) men har även det strategiska ansvaret för olyckor i kommunen i stort.

Sett till antalet olyckor har detta upplägg, i de allra flesta fall, räckt gott och väl. Problemet är att hålla uppe kompetensen på båda nivåerna.

Vid ca 90 % av larmen i Herrljunga kommun hade det räckt med endast StL - närvaro men för att hålla RCB ajour har denna funktion också aktiverats. Detta får konsekvensen att StL inte kan jobba fullt ut och samtidigt ger inte andelen larm tillräcklig med erfarenhet för att hålla RCBs kompetens uppe.

De händelser som räddningstjänsten åker på kräver mer och mer administrativt arbete och detta har varit svårt att få ut av en StL på deltid vilket också motiverat att RCB åkt med.

För att summera det hela kan sägas att Herrljunga räddningstjänst har, utifrån ett ledningsperspektiv, jobbat på samma sätt ända sedan 1987.

4.2 Vad säger utredningen?

I den nationella utredning som presenterades 2018 finns det en mängd punkter som trycker på vikten av att ha ett utökat ledningssystem för att kunna hantera mer komplexa olyckor. Det är främst nedanstående punkt som trycker på att det kan komma att bli ett krav:

7.4 Kommunerna ska ständigt upprätthålla övergripande ledning av räddningstjänsten

Förslag: Det ska införas en bestämmelse i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor att kommunerna i sitt ledningssystem ständigt ska upprätthålla övergripande ledning av räddningstjänsten. Kommunerna ska därmed ha förmågan att dygnet runt utöva övergripande ledning. Den övergripande ledningen ska vid samverkan mellan kommuner vara gemensam inom vissa ramar. Myndighetsföreskrifter ska kunna meddelas om den närmare utformningen av den övergripande ledningen.

Just nu väntar vi på propositionen men riksdagen är överens om att detta är ett prioriterat område och mycket talar för att det man kommit fram till i den nationella utredningen kommer att tas upp i kommande lagförslag.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) arbetar redan med hur ev. föreskrifter skall se ut och hur man tycker svensk räddningstjänst skall ledas. Förespråkare för MSB nämner att man ser 5-7 ledningscentraler i Sverige och att det, inom räddningstjänsten, skall finnas 5 ledningsnivåer. Detta uttrycks dock inte detaljerat i utredningen

Förklaring till ledningsnivåerna:

Nivå 5: Ytterst ansvarig för både strategisk och operativ inriktning, räddningschefens förlängda arm. I vårt område kallas den för räddningschef i beredskap (RCB).

Nivå 4: Ansvarar, på uppdrag av RCB eller motsvarande funktion för den strategiska ledningen.

Nivå 3: Den högst operativa ledningsnivån när en insats kräver utökad ledning. Ofta vid större, komplexa händelser med flera styrkor/enheter inkallade.

Nivå 2: Utökad operativ ledningsnivå när en insats kräver utökad ledning. Ofta vid större händelser med mer än en styrka/enhet inkallad. (Insatsledare)

Nivå 1: Ledning vid insats med en styrka/enhet eller motsvarande. (Styrkeledare)

Fem ledningsnivåer är det endast räddningstjänsterna kring storstadsregionerna som har i beredskap idag. Många räddningstjänster har 4 nivåer, med en möjlighet att RCB även kan gå in på nivå 3.

Räddningstjänsten i Herrljunga har idag endast en person på nivåerna 5-2 i form av RCB. I och med att utredningen konstaterar att kommunerna ska ha förmågan att dygnet runt utöva övergripande ledning behöver kommunen ansluta sig till ett operativt ledningssystem för att säkerställa att detta uppfylls.

Man kan beskriva det så att ju fler enheter och styrkor som sätts in desto större blir behovet av ledning.

4.3 Alternativen

Då kommunen har en tydlig förankring i Sjuhärad och en väl utvecklat samarbetet med Vårgårda kommun har två olika möjligheter till samverkan undersökts. Dels med Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF) (kommunerna Borås, Ulricehamn, Tranemo, Svenljunga, Mark och Bollebygd) och dels med räddningstjänsterna i Göteborgsregionen (GR) där bl. a. Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund (AVRF) ingår.

Tittar man på den historiska samverkan för Herrljunga räddningstjänst är det Vårgårda kommun som varit främsta samarbetspartner. Detta främst genom den gemensamma befälsberedskap som fanns under ca 20 års tid.

Under 1990-talet och 2000-talets början fanns en väl utvecklad samverkan i det man kallade för Mittälvsborg som innefattade räddningstjänsterna i Lerum, Alingsås, Vårgårda och Herrljunga kommuner.

På senare år har samverkan med SÄRF blivit mer omfattande och mer utvecklad.

Vi har idag en s.k. "gränslös" räddningstjänst där släckavtal gör att närmsta resurs kallas ut oavsett kommungräns. Denna typ av avtal finns runt hela Herrljungas kommungräns och medför att på vissa ställen går andra räddningstjänsters styrkor in i kommunen och på andra ställen går Herrljungas räddningstjänst in med styrkor i grannkommun. Detta kommer inte att påverkas av en eventuell ny systemledning.

Efter samtal med företrädare för respektive organisation har budskapet varit tydligt från båda att Herrljunga räddningstjänst är välkommen att ansluta sig.

Alternativet SÄRF: SÄRF har idag 4 ledningsnivåer, StL, IL, Inre befäl (IB) och RCB.

En dialog startades upp med SÄRF under våren 2019 och räddningschefen i Herrljunga har tillsammans med förbundsdirektören i SÄRF suttit med i avtalsförhandlingar med SOS AB. SÄRF har även tittat på alternativet att ansluta sig till RSGs ledningscentral och samtal har förts dem emellan men valet föll till slut på SOS.

När avtalet med SOS blev klart i september 2019 blev även inriktningen att man skall utveckla sin egen organisation klar. I och med detta blev det tydligare hur detta alternativ skulle komma att se ut. I möte den 31/10 -19 fördes diskussioner om hur en samverkan skulle kunna se ut.

Vid olycka skickar SOS ut första larmet till SÄRF. SOS larmar den/de första styrkorna som enligt plan skall gå på larmet. I detta läge får IB larm, IB kan vid detta läge påbörja medlyssning av larmet och lägga på mer resurser om hen anser det nödvändigt. IB har också på mandat av RCB ansvar för att styra det strategiska uppdraget (flytta styrkor för nya larm).

RCB finns i beredskap och blir larmad när det behövs fattas strategiska beslut. Detta kan göras från hemmet alt att RCB ansluter sig till LC i Borås.

Inom SÄRF finns två IL, en som utgår från Borås på 90 sek och ytterligare en som finns i beredskap inom området. Dessa är dynamiska vilket betyder att närmast blir larmad och tar den aktuella händelsen.

Alternativet GR: Inom GR finns i dag 5 räddningstjänstorganisationer där Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG, kommunalförbund 6 kommuner) är den största. Övriga som ingår är kommunalförbunden Södra Bohuslän (SBRF, 3 kommuner), Bohus (BORF, 2 kommuner) och AVRIF (2 kommuner) samt Öckerö Kommun.

Sedan 2018 har dessa organisationer larmats ut via RSGs ledningscentral istället för via SOS. Från hösten 2019 har de tagit nästa steg mot något de kallar för "gränslös räddningstjänst" vilket innebär en gemensam ledning och resursfördelning för de ingående organisationerna. För att tydliggöra bilden något kan man säga att vid en operativ insats agerar man som EN organisation.

Herrljunga räddningstjänst har varit på studiebesök hos RSGs ledningscentral på Gårda Brandstation och även besökt Öckerö Räddningstjänst som är en enskild räddningstjänst i detta samarbete. Räddningstjänsten har haft möten med förbundsdirektör i AVRF och förbundsdirektör i RSG.

GR har idag 5 ledningsnivåer: SL, IL, Insatschef (IC), Stabschef (SC) samt RCB.

I ett av de avtal som finns inom GR har RSG tagit på sig ansvaret för den övergripande ledningen (nivå 5-3) vilket innefattar RCB, SC med LC, IC samt stabsenhet (SE).

När SOS får in ett larm inom det geografiska området som indikerar på ett hjälpbehov och där det kan bli en räddningsinsats aktiveras Ledningscentralen.

Till skillnad från en ledningscentral med ett inre befäl bemannas denna LC av minst två operatörer som sitter vid operatörsbordet dygnet runt. Detta gör att man direkt kan lyssna av SOS intervjun och larmar ut resurserna själva.

Inom 90 sek ska en SC som är ansvarig för LC finnas på plats. SC har på mandat av RCB ansvar för att styra det strategiska uppdraget (flytta styrkor för nya larm).

RCB finns också här i beredskap som ytterst ansvarig, och hen får larm när behov av att fatta beslut eller ta sig in till LC (stab) uppstår.

RSG tillhanda håller även Insatschef som är en operativ funktion och som larmas vid mer komplexa händelser eller när många enheter är insatta och ledningsbehovet växer.

Hos RSG finns även en rörlig stabsenhet (SE) som kan skickas ut som stöd åt räddningsledningen på plats.

Tittar man på ledningsnivå 2 som innefattar IL finns den idag på 6 platser i regionen där RSG har två och de övriga organisationer har en sådan funktion var. För Herrljungas del är det AVRF som ligger närmast och har en IL som utgår på 90 sek från Alingsås.

Räddningstjänsten har i samtal med AVRF fört fram önskemål om hjälp med nivå 2 och föreslagit ett särskilt avtal för det. AVRF anser dock att de inte är intresserade av att ha enskilda, lokala avtal som på sikt kan komplicera överenskommelserna inom den "gränslösa räddningstjänsten" som bygger på ett givande och tagande.

AVRF är förstående för inför Herrljungas problematik med att upprätthålla kompetens på en nivå som det väldigt sällan finns behov av och är beredd att iså fall stötta med den då behov finns. Detta i enlighet med det avtal om samverkan vid räddningstjänst som finns. På samma sätt måste Herrljunga vara beredd att stötta med resurser när behov uppstår hos andra.

Inom det nya samarbetet har man även upprättat en ny beredskapsfunktion som heter Chefs- och stabsresurs (CSR). Varje lokal räddningstjänst har en sådan resurs och den utgör den lokala kontakten för RCB.

4.4 Ekonomi

Detta redovisas i bilaga 1.

4.5 Räddningschefens sammanfattning

Efter att noga ha övervägt de båda alternativen och ställt dem mot varandra är mitt förslag att vi ansluter oss mot den gränslösa räddningstjänstssamverkan som finns inom GR.

Detta grundar sig i följande:

1/ Jag är övertygad om att vi i framtiden kommer ha EN regional ledningscentral för räddningstjänst som ansvarar för de operativa insatserna i länet. Vad den kommer att heta och var den kommer att finnas låter jag vara osagt.

Jag tror också att samtliga ledningsnivåer från 5 till 2 kommer styras regionalt och att tjänster som IC och IL utgår därifrån de täcker bäst utifrån riskbild. Dessa tjänster (på ledningsnivå 5-2) kan komma från olika räddningstjänster och kommer finnas där de mest lämpade medarbetarna finns.

Jag tror att detta kommer att vara det mest kostnadseffektiva för kommunerna och enda sättet att få upp antal larm i nivå med vad som krävs på varje ledningsnivå.

Sett till antal händelser är det en väldigt låg procent där IC och IL behövs och då måste vi istället satsa mer på våra StL (nivå 1) där de även skall ha ett bra stöd från duktiga ledningsoperatörer. Sett till regionen kan vi minska antalet IL för att de istället skall få större områden och fler larm. IC kommer också att finnas på några få platser där de täcker ett större geografiskt område.

Inom GR har man de senaste åren tagit de steg framåt som jag tror är ett måste för att nå det slutgiltiga målet. Det finns alltid ett lillebrorskomplex vart du än vänder dig och i VG är och förblir Göteborg storebror. Men att inte bygga på den LC som finns i RSG, med erfarenhet/kompetens sedan 25 år tillbaka när vi nu tillsammans skall utveckla svensk operativ ledning vore ostrategiskt.

2/ Skall vi se på det ur ett lokalt perspektiv kan detta alternativ beskrivas som ett dukat bord. De befintliga organisationerna inom GR har de senaste åren lagt ner många mantimmar på att ta fram styrdokument och avtal som är gångbara och vi kommer kunna ta del av dem. Detta är ett arbete som vi har sluppit lägga ner

resurser på. Om vi går med kommer vi nu givetvis kunna göra vår röst hörd och vara med och påverka den framtida utvecklingen.

I alternativet mot SÄRF finns inga styrdokument och avtal framtagna utan här kommer både vi och SÄRF att få lägga ner mycket tid på för att forma det vi vill ha gemensamt.

3/ Ser vi till de resurser som kan knytas till oss vid behov är det tydligt att samarbetet inom GR har mest att erbjuda. Även om kostnaderna för de båda alternativen hade varit lika får vi mer för pengarna hos GR.

Jag vill vara tydlig med att bortsett från den ekonomiska aspekten hade jag ändå förordat detta alternativ.

Utöver anslutning till en operativ systemledning föreslår jag även att vi i en egen intern omorganisation (se följande kapitel) tillsätter fyra StL dagtid som kan verka i hela kommunen. Dessa skall få förutsättningar att utvecklas för att på bästa sätt kunna verka som beslutsfattare på ledningsnivå 1, vilket motsvarar ca 90 % av alla våra insatser.

Nuvarande RCB/IL funktion tas därmed bort då vi får detta stöd i det gränslösa avtalet.

Jag kommer att till Bygg och miljönämndens första möte 2020 att be om ett inriktningsbeslut. Beslutet skall innehålla vilket av alternativen som räddningstjänsten skall fortsätta att arbeta mot med avsikt att vi skall vara med i ett av systemen från 1/1 2021.

5 Förslag till ny organisation

En ny enhet för räddningstjänst och samhällsskydd bildas. Den nya enheten inkluderar områdena säkerhet, krisberedskap, trygghet, förebyggande verksamhet och räddningstjänst.

5.1 Organisatorisk tillhörighet

Idag ligger ansvaret för det övergripande säkerhets- och krisarbetet på Kommunstyrelsen, detta inkluderar även trygghetsfrågorna. Detta ansvar går inte att flytta någon annanstans. Den nya enheten bör därför ligga under Kommunstyrelsens (KS) förvaltning i den kommunala organisationen.

Motiveringen till detta är att alla frågor som berör samhällsskydd och trygghet då samlas på ett och samma ställe.

Arbetet har fungerat bra under bygg- och miljönämnden med engagerade ledamöter och ett bra samarbete med de andra enheterna men denna lösning blir mer effektivt, både för politik och tjänstemän.

5.2 Övergripande

I nuvarande organisation har arbetsuppgifterna för respektive tjänst fördelats utifrån medarbetares kompetens. Detta har lett till att befintliga tjänster skiljer sig åt innehållsmässigt och i sin tur medför det en sårbarhet. I den nya organisationen kommer fokus i första hand ligga på att utforma likartade tjänster för att öka robustheten.

Räddningstjänstens nuvarande organisation med övergripande verksamhet samt funktionsområdena Säkerhet och kris, Förebyggande verksamhet, Operativ verksamhet, Efterföljande verksamhet och Övrig verksamhet struktureras om.

Den nya enheten har gemensam ledning och administration samt två funktionsområden:

- Säkerhet o Krisberedskap (FSK)(KS)
- Trygghet, förebyggande verksamhet o räddningstjänst (FTFR)(BoM) Ledning och administration är enhetens "hängränna" som ligger ovanför de två "stuprören" (funktionsområdena). Ledningen hanterar den övergripande administrationen men även annan service som verksamheten kräver.

Ledningen hanterar även samverkan med andra räddningstjänster (systemledning ledningsnivå 5-2) och myndigheter mm.

Det nuvarande funktionsområdet som heter övrig verksamhet och innefattar de externa tjänsterna som utförs, läggs på den övergripande administrationen.

5.2.1 Arbetsmiljö

En ny samverkansgrupp startas inom enheten med syfte att stärka medarbetarnas delaktighet. Gruppen består av chefer, fackliga representanter men även företrädare för respektive brandstation. Samverkansgruppen träffas månadsvis med ett fastlagt mötesschema. Finns behov av MBL sker det efteråt med de fackliga parterna. Gruppen skall också fungera som skyddskommitté och i samband med några av mötena sker skyddsronnd.

Gruppen skall inte förväxlas med LSG (Lokal samverkansgrupp) som ska finnas enligt det fackliga samverkansavtalet, men då BRF (som företrädar RIB) inte är anslutna till samverkansavtalet har denna typ av samverkan historiskt varit svår.

5.3 Säkerhet o Krisberedskap

Detta funktionsområde finns i nuvarande organisationen och ansvaret ligger hos KS. Som beskrivits tidigare, i andra sammanhang, ser vi främst tre växande områden

- Säkerhet
- Krisberedskap
- Civilt försvar

5.3.1 Säkerhet

Säkerhet och säkerhetsskydd är, enligt säkerhetsskyddslagen, ett växande område. Kommunen har sedan tidigare haft ansvar och krav på sig men området har på senare år fått ett annat fokus och en annan prioritet. I kommunen finns idag både en policy och riktlinjer för hur arbetet skall bedrivas. Framför oss står arbetet med att genomföra säkerhetsskyddsanalyser för verksamheterna. Detta är ett omfattande arbete som kommer leda till revideringar av de styrande dokumenten.

Vi ser idag ett större behov av samordning kring säkerhetsfrågorna i kommunen, ett arbete som den nya enheten skall utföra. Enheten skall i sitt arbete t ex ställa krav på olika säkerhetsnivåer inom kommunen, vilket påverkar samtliga förvaltningar. Det är viktigt att i detta arbete vara lyhörda för de olika verksamheternas behov. Ett led i detta är att enheten bör ta över ansvaret för fördelningen av den årliga investeringen för säkerhetshöjande åtgärder.

I riktlinjerna finns det en ambition att införa ett incidentrapporteringssystem där syftet är att skapa en bättre lägesbild över kommunen i stort. För att underlätta och effektivisera detta arbete finns det även här fördelar med att ha alla frågor på ett ställe.

Enheten bör återfå ansvaret för bevakning och inbrottslarm vilket idag är placerat på fastighetsavdelningen. Detta ansvar låg tidigare på kommunens säkerhetssamordnare (idag placerad på räddningstjänsten) och hamnade på fastighetsavdelningen p.g.a. att tidigare samordnare hade sin tjänst placerad på fastighetsavdelningen. Tekniska förvaltningen bör även fortsättningsvis ansvara för drift och underhåll (den tekniska delen) av inbrottslarm och passersystem och på uppdrag av enheten installera nytt där behov finns.

Bevakning av fastigheter sker idag i viss utsträckning och det bör vara det övergripande behovet i kommunen som skall styra var detta skall göras. Denna fråga kommer ingå i enhetens förebyggande arbete.

Utdelning av behörigheter till både system och lokaler bör ligga på den nya enheten då det finns behov av en helhetssyn utifrån behoven hos olika verksamheter. Behörigheter/roller i kommande tjänstekort är något som regleras av den nya enheten. Detta inkluderar även när avvikelser, t ex i form av tillfälliga passerkort, skall göras. Enheten ska godkänna detta och se till att alla berörda verksamheter får relevant information.

Den nya enheten skall ha god kontakt med vaktbolag och polis och återkoppling skall snabbt ske till berörda verksamheter. Enheten skall även kunna styra ronderingar, både med vaktare och egen personal. Om behov finns och om riskanalys är gjord skall med fördelegen personal kunna användas. Detta kan även bidra till en tryggare bild för allmänheten.

Nattkoll har varit ett framgångsrikt koncept för kommunen. Kontakt och samverkan med denna grupp bör ligga närmare enheten.

Ansvaret för samordning av kommunens informationssäkerhet finns idag hos kansliet. För att få bättre helhet vid säkerhetsanalyser kräver detta att de båda

enheterna hittar former för samverkan. Kommunen bör fundera på om även detta ansvar kan flyttas. Det finns dock tydliga fördelar med att ansvaret ligger på kansliet. Att båda enheterna i framtiden kan komma att ligga under KS kan ses som en fördel.

Att i den nya enheten få ett samlat ansvar för säkerhetsarbetet i kommunen kommer bidra till att skapa en bra lokal lägesbild (se mer under rubriken TIB).

5.3.2 Krisberedskap

Kommunen behöver leva upp till den överenskommelse om krisberedskap som MSB och Sveriges kommuner och landsting (SKL) tecknat. Genom denna överenskommelse får kommunerna ekonomiskt bidrag för arbetet med krisberedskap. Arbetet med krisberedskap har i Herrljunga kommun varit ett eftersatt område. Arbetet innebär bl. a att kommunen de kommande åren behöver få den lokala krisorganisationen övad och utbildad.

Kommunen har nyligen antagit en ny risk- o sårbarhetsanalys och med den som stöd blir det tydligt hur arbetet skall prioriteras.

Andra delar inom krisberedskap som är prioriterade är planering för Styrel (prioritering av elförsörjning) och utveckling av vår frivilliga resursgrupp (FRG).

Enheten bör ta ett större ansvar för kontroll av de olika reservsystem (ex reservkraft och nödvatten) som finns i kommunen.

5.3.3 Civilt försvar

Kommunen är en del av det civila försvaret i Sverige och har ett stort ansvar för att det civila samhället ska fungera under höjd beredskap och krig. Sverige har ändrat inriktning och på senare år börjat aktualisera dessa frågor igen. Det betyder att kommunen har ett stort planeringsarbete framför sig.

Även här har MSB och SKL tecknat en överenskommelse med ett ekonomiskt bidrag till kommunerna.

Man skall dock inte se detta som ett helt fristående område. Ett stärkt säkerhetsskydd och en väl upparbetad krisberedskap kommer utgöra grunden för det civila försvaret. Kommunen måste dock ha särskilda planer för att lägga in denna växel om ett sådant läge uppstår.

5.3.4 Bemanning

Samtliga, ovan beskrivna, områden är relativt nya och/ eller eftersatta element inom den lokala kommunala verksamheten. Detta gör att arbetet kommer bli krävande. Hur fort vi vill och kan komma framåt i arbetet beror på hur mycket resurser som kan avsättas för ändamålet.

I dag har räddningstjänsten en kris- och säkerhetssamordnare som arbetar deltid på 80 %. Utöver det har räddningschef/säkerhetsskyddschef under de senaste åren lagt mellan 5 % till 15 % av arbetstiden på detta. I och med övergången till den nya organisationen är målsättningen att räddningschef/säkerhetsskyddschef ska kunna lägga minst 20 % på detta uppdrag, dels för att bli bättre insatt men även för att

kunna arbeta mer strategiskt. Främst är det arbetet med totalförsvarsuppbyggnaden som kommunen har ett stort behov av att prioritera.

För en kommun som Herrljunga bedöms det relevant att ha motsvarande en heltidstjänst för att klara av det löpande arbetet.

5.4 Tjänsteman i beredskap (TIB)

Tjänsteman i beredskap är en person i beredskap som kan ta emot larm om allvarliga händelser. Personen skall vara ständigt anträffbar för att ta emot larm och larma vidare. Uppgifterna kan även innebära att ta beslut och samordna det inledande arbetet innan övriga delar av organisationen kommit igång.

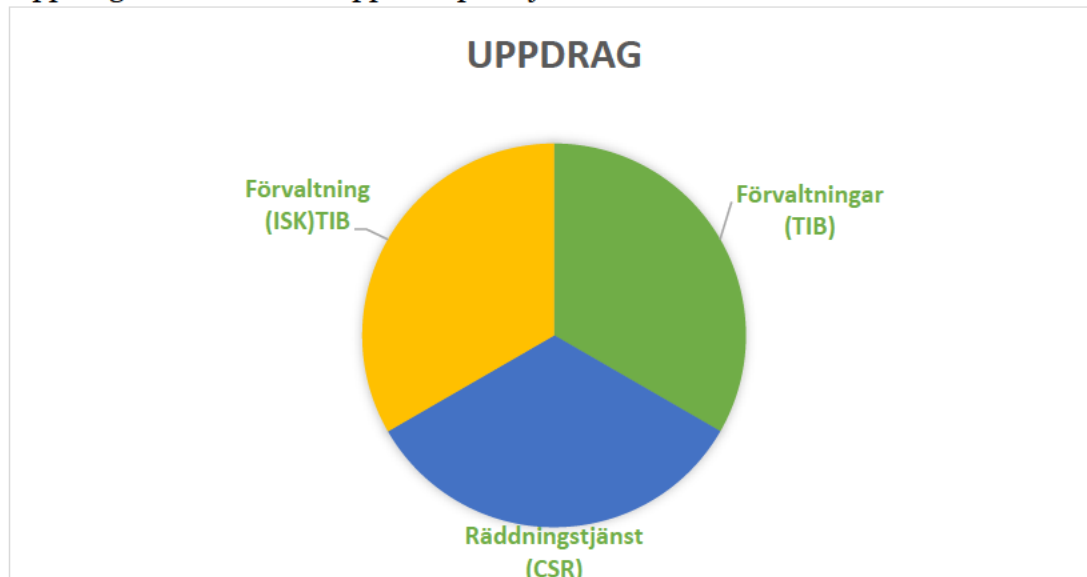
Behovet av en TIB blir tydligt då vi tar bort RCB från den lokala spelplanen. Idag har RCB vissa uppgifter knutna till sig så som att, vid behov, vara kontaktperson mot Länsstyrelsen och initiativtagare till att aktivera kommunens krisorganisation.

Problemet är att i konkurrens med alla andra uppdrag som ingår i beredskapen har uppbyggnaden av erfarenhet och kunskap kring detta varierat. När nu förslag till förändrad organisation för räddningstjänsten läggs fram uppstår ett bra tillfälle att även skapa en stark TIB funktion.

TIB i kommuner har tidigare varit sällsynt, inte ens väldigt stora kommuner har haft funktionen. Men på senare år har detta förändrats och vi ser fler och fler kommuner som upprättar funktionen, så även i vårt närområde.

Herrljunga kommer, till skillnad från många andra kommuner, kunna skapa en TIB-funktion med ett rikt innehåll som också gör beredskapen mer intressant.

Uppdraget kommer vara uppdelat på följande sätt:

5.4.1 KS Förvaltning

Räddningstjänsten har ansvaret för att bl.a. aktivera kommunens krisorganisation, då främst under icke kontorstid. Larm kan komma internt från kommunen eller externt från länsstyrelse, landsting eller polis. Då TIB-funktionen får ansvar och

koppling mot räddningstjänstsystemet aktiveras kommunens helhetsperspektiv tidigt vid en olycka (se nästa avsnitt).

TIB får ansvar för att genomföra det som kommer kallas för "en snabb bedömning" vid en händelse. Denna bedömning skall, så långt det är möjligt, ske i samråd med kommundirektör och kommunikatör. Om läget är allvarligt kan TIB sedan få uppdraget att larma in krisledningen.

De som i sin tjänst har TIB-uppdraget skall även kunna verka som stabschef vid en händelse.

I MSBs vägledning för samordning vid samhällsstörningar rekommenderar de att alla aktörer bör ha en kontaktpunkt de kallar för ISK. ISK står för Inriktnings- och samordningskontakt, Detta för att underlätta kommunikationen mellan aktörer.

Enligt vägledningen skall ISK kunna:

- Se till att rätt mottagare nås i den egna organisationen.
- Etablera kontakt med andra aktörer för det aktörsgemensamma arbetet.
- Kunna hantera tillgängliga samband och kommunikationssystem till exempel Rakel och WIS.
- Medverka till en initial bedömning av händelsen och vilka aktörer som berörs.
- Påkalla behov av att initiera en inriktning- och samordningsfunktion vid samhällsstörningar. Alla aktörer skall kunna påkalla behovet och kommunens ISK ska kunna initiera arbetet.
- Dokumentera inkommen information, egna åtgärder och beslut.

Idag har RCB på uppdrag av tekniska förvaltningen ansvar för en teknisk beredskap där man som kommunens representant tagit emot inbrottslarm på de kommunala objekten. Denna beredskap skulle kunna utgöra en del av TIB-uppdrag under KS (se tidigare avsnitt 5.3). Detta skulle bidra till att vi utnyttjar de kommunala resurserna bättre och också leda till fler larm på funktionen.

På samma sätt som RCB idag, kommer inte TIB-funktionen ersätta väktare utan är istället den funktion som fattar beslut om väktare skall åka ut. Under de senaste tre åren har endast 2 % av alla larm som RCB aktiverats på och varit inbrottslarm. Behov av att låta en väktare åka med har endast bedöms nödvändigt vid ca 5 % av larmen.

5.4.2 Räddningstjänst

Oavsett var Herrljunga kommun vänder sig i samverkan kvarstår ett lokalt behov av samverkan då vi tar bort RCB. Inom GR har man löst det med en Chefs- och stabsresurs (CSR). Man beskriver denna resurs så här:

CSR utgör den lokala räddningstjänstens kontaktpunkt mot det gemensamma systemet för utryckningsverksamheten när det gäller stöd om det lokala perspektivet i t.ex. beredskapshantering och kapacitetshöjande åtgärder för

anskaffning av materiell och personella resurser. CSR utgör en samverkans person gentiomot kommunen eller annan verksamhet (exv. Industri).

Man beskriver även att denna resurs kan utgöras av en kommunal TIB. Fördelarna med detta är att TIB får ett bredare uppdrag och nyttjas bättre samt får en bättre lägesbild.

5.4.3 Förvaltningarna

Då Herrljunga kommun är relativt liten är det självklart att TIB-funktionen utgör resurs för samtliga förvaltningar. Idag har räddningstjänsten ett avtal med Socialförvaltningen om arbetsmiljöansvar på icke-kontorstid. Detta ansvar läggs på TIB istället. I och med processen att ta fram en TIB kommer förvaltningarnas behov inventeras.

5.4.4 Lokal lägesbild

För kommunens övergripande verksamhet skall TIB varje vecka (eller tätare vid behov) upprätta en lokal lägesbild för kommunen. En gång i veckan genomförs även en samverkanskonferens på regional nivå som tas del av i efterhand. Denna lägesbild delges chefer i kommunen.

För att lättare få en tydlig lägesbild kommer incidentrapporteringssystemet vara ett verktyg. Ett annat verktyg är de larm- och bevakningssystem som finns i kommunen.

Lägesbilden kommer vara en del av den samlade lägesbilden som kommunen tar fram i samverkan med Polisen (Effektiv samordning för trygghet - EST).

5.4.5 Praktiska förutsättningar

Uppdraget bör delas på 4 alternativt 5 ordinarie befintliga tjänster med god insyn i både kommunens krisorganisation men även med viss insyn i räddningstjänstens verksamhet. Bedömningen är att omfattningen uppskattas till ca 10- 15% av heltidstjänst beroende på hur många som delar på den. Inom denna tid ligger ca 60h utbildning/övning samt beredskapsbyten och arbete kring lägesbild och veckovila. Vi bör eftersträva att dela uppdraget på 5 personer då detta bidrar till en bättre arbetsmiljö, blir billigare för kommunen och det blir lättare att hantera vid semesterperiod.

En förutsättning är att de personer som innehar uppdraget bor inom eller i närheten av kommunen. De tjänster som idag är vara lämpliga för uppdraget är:

- Räddningschef
- Stf Räddningschef
- Kris- och säkerhetssamordnare
- Kanslichef

5.5 Trygghet, förebyggande verksamhet och räddningstjänst

Detta funktionsområde inrymmer det som är kommunens ansvar enligt Lag om skydd mot olyckor (LSO) och lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Både den förebyggande och den operativa verksamheten samt kommunens trygghetsarbete läggs här. Området skall ha fokus på det lokala perspektivet. Funktionsområdet kommer att ledas av Stf Räddningschef som också blir chef för de medarbetare som har sin bas här.

5.5.1 Trygghet

Idag ligger trygghetsfrågorna under folkhälsa under KS. Det finns fördelar med att dessa frågor skulle flyttas till den nya enheten. Det brottsförebyggande arbetet går många gånger hand i hand med det olycksförebyggande arbetet. Herrljunga kommuns handlingsplan för trygghet innehåller följande rubriker:

- EST (effektiv samordning för trygghet) samarbete med Polis
- Medborgarlöfte samarbete med Polis
- Trygghetsdagen (elever åk5)
- ANDTS (samlad strategi för alkohol-, narkotika-, doping och tobak)
- Tjejjouren i väst (tjejer i åldrar 10-25 år)

Av dessa fem områden är räddningstjänsten i dag delaktig i två. Om hela ansvaret flyttas till den nya enheten kommer vi se ännu mer synergier mellan detta arbete och räddningstjänstens olycksförebyggande arbete.

5.5.2 Förebyggande verksamhet

I den nationella utredningen kommer följande delar påverka kommunen mest: Dels föreslås det att man i lagen skall anges ett nationellt mål med den förebyggande verksamheten, detta finns inte i lagstiftningen idag. Vidare anser utredningen att MSB skall få föreskriftsrätt om hur tillsyn skall planeras och utföras. Exakt hur detta kommer att påverka kommunen är svårt att säga men det understryker vikten av att vi fortsätter att arbeta med tillsyn och att vi hittar sätt att förebygga olyckor ännu mer.

Myndighetsutövningen enligt LSO och LBE utgör idag motsvarande ca 30 % av en heltidstjänst vilket kan anses vara en lämplig nivå för Herrljunga kommun. Från att vid tillsyn uteslutande ha arbetat med tjänsteanteckningar ser hela Sverige ett större behov av att, då det finns skäl, upprätta ett föreläggande. Med ett föreläggande skärps kompetenskravet på utföraren för att det skall vara rättssäkert. Handläggningstiden blir också något längre då en tillsyn som resulterat i föreläggande skall följas upp med återbesök. Detta kommer på sikt att leda till färre antal tillsyner.

Myndighetsutövningen ligger i nuvarande organisation på Stf Räddningschef, vilket den bör göra även i den nya organisationen.

Ett bättre och tydligare samarbete med intilliggande räddningstjänster bör startas upp i syfte att minska sårbarheten gällande kompetens inom området. Det kan handla om att ta in hjälp vid sjukskrivning och vakans men även att söka stöd i olika frågeställningar.

Olycksförebyggande verksamhet handlar mycket om det som kan och skall göras innan det att en eventuell olycka sker. Här har kommunen skyldigheter enligt LSO att stötta den enskilde individen. Detta område kan utvecklas mer och vi måste bli bättre på att möta människorna i kommunen.

5.5.3 Räddningstjänst

Räddningstjänst är den del av LSO som beskriver kommunens skyldighet att hjälpa den enskilde då det uppstått en brand/olycka som den enskilde inte själv kan hantera. Det är även kommunens ansvar att följa upp olyckan och lära av den.

Här föreslåen ny operativ organisation som består av en styrkeledare (StL) som jobbar dagtid och har beredskap i hemmet. StL har ett mindre fordon (personbil) med sig och åker direkt till olyckan. I en del fall är StL först på plats och agerar då som en första insatsperson (FIP). Under ordinarie arbetstid (dagtid) har funktionen en kortare anspänningstid för att snabbare kunna göra en insats.

Funktionen blir StL för båda brandstationerna med ansvar för den lokala beredskapen i hela kommunen. StL åker också på larm i båda områdena (hela kommunen).

På varje station (Herrljunga och Annelund) finns det en släck- och/räddningsenhet med 3 brandmän (RIB) i beredskap. En av dessa brandmän är enhetsledare (EL) och skall kunna starta upp en insats om StL inte är på plats. I Herrljunga finns även ytterligare 1 brandman (RIB) som kan köra vatten alt. höjdenhet med ut vid larm.

Den totala räddningsstyrkan ses som en styrka och består av 1+7 men utgår från olika geografiska platser i kommunen. Vid vissa larmtyper larmas bara en del av styrkan.

StL Dagtid*

Herrljunga 4 RIB

Annelund 3 RIB

*Med beredskap övrig tid.

Den lokala operativa styrkan:

Heltid kort anspänningstid				
	Station	Styrka	Anspänningstid	
252-7060	HJA	StL (08-17 M-F)	1,5 min	
Längre anspänningstid				
	Station	Styrka	Anspänningstid	
252-7060	HJA kommu n	StL FIP	20 min insatstid tätorter	
252-7000	HJA	4 RIB*	5 min	
252-7200	ALD	3 RIB*	5 min	
StL går på larm i hela kommunen och har 20 min insatstid till tätorterna Herrljunga och Annelund				
*: Varav en utgör enhetsledare (EL)				

Varje StL har ca 60 % av sin tjänst avsatt för arbete med de operativa delarna i verksamheten såsom utveckling, arbetsledning, övning/möten, fordon/material och beredskap. Utgångspunkten kommer att vara att de fyra StL-tjänsterna skall vara identiska, detta för att minska sårbarheten i organisationen. Att vissa arbetsområden, visst ansvar och utvecklingsområden kommer delas upp mellan tjänsterna är oundviklig men i stort skall kompetensen vara bred och tjänsterna så lika varandra som möjligt.

Kvalifikationerna för tjänsten som StL är att man genomfört MSBs räddningsledning A eller motsvarande äldre utbildning. MSBs kurser Räddningsledning B och Tillsyn o Olycksförebyggande A är kurser som dessa tjänster på sikt kan komma att ha nytta av.

Genom sin dagtidstjänst skall StL kunna upprätthålla en hög kompetens som kan föras vidare till medarbetare (brandmännen). Totalt kommer alla StL att få ca 60h/år tillsammans för utveckling av egna förmågor och organisationen i stort. Utöver detta tillkommer all den övningstid som man skall leda för RIB organisationen. Detta kommer att bidra till en bättre materialkännedom, bättre förberedda och ledda övningar vilket leder till en högre kompetens och bättre arbetsmiljö. Det nya upplägget medför en större möjlighet att se varje enskild medarbetares behov av utveckling.

StL kommer även att på ett bättre sätt kunna följa upp insatser och ta vara på erfarenheter och på ett snabbare sätt få ut dessa i olika övningsmoment.

För att få till stånd den här förändringen görs de båda brandmästartjänsterna om till StL. Även den brandmanstjänst som idag är på 80 % blir StL på 100 %. Det kommer även behöva nyrekryteras ytterligare en StL på dagtid.

En brandman i beredskap (RIB) tas bort från Herrljunga stationen och StL på deltid blir EL med mindre ansvar och mindre administrativt arbete. Syftet med EL är att dessa skall kunna arbetsleda en enhet vilket praktiskt innebär att kunna starta upp en insats med sin enhet, arbetsleda vid sjukvårdsuppdrag (IVPA) samt arbetsleda en mindre enhet vid hjälp i annan organisation. Om behov finns skall EL även kunna arbetsleda vid övningar.

En önskan från de RIB-anställda är mindre antal övningstillfällen med högre kvalitet. Kvaliteten kommer kunna ökas genom de dagtidsanställda StL. Inriktningen är att skapa fler individanpassade övningar som brandmännen kan genomföra enskilt när det passar eller i grupp.

Förslaget blir att öka nuvarande måndagsövning med 0,5 h och ta bort månadsövningen (onsdag) helt. Istället inrättas två insatsdagar per år på dagtid.

Övningstiden för varje RIB skulle bli följande;

Måndagar (var fjärde vecka) 13 st. a 2,5h = 32,5h/år

Insatsdag vår och höst 2 st. a 8h = 16h/år

StL får utöver det 75 mantimmar att fördela på de brandmän som har störst behov av att öva. På så sätt kommer individens utveckling i fokus i större utsträckning.

Två StL skall alltid närvara vid måndagsövningarna under ordinarie drift. Då månadsövningarna tas bort försvinner även problemet med att dagtidspersonalen får för mycket kvällstjänstgöring och att flexsaldot ökar.

Insatsdagarna bidrar till att höja kvalité och kompetens och samt maximera övningstiden. Målsättningen skall vara att minst en av dessa dagar per år skall ske i en regional samverkan.

Räddningstjänsten har under många års tid haft svårighet att rekrytera StL på deltid. Många av de nuvarande StL har tagit klivet från brandman till StL efter viss övertalning. När vi anställer brandmän tittar vi inte på ledaregenskaper, ett behov som sedan uppstår när vi söker StL internt. Genom att ta bort funktionen från RIB och göra den till en dagtidstjänst kan fler söka den, både de egna brandmännen och andra, som inte tillhör organisationen.

Genom att gå från åtta tjänster till fyra ökar antalet larm per StL vilket stärker kompetensen ytterligare.

Den interna kommunikation blir bättre och tydligare då StL blir en central punkt och en tydlig kommunikationskanal för RIB. StL kommer kunna ta hand om de

flesta frågor och funderingar som kommer från RIB och även ha lättare sprida information än i dag.

En negativ konsekvens av att ta bort en RIB blir att beredskapen för att kunna starta upp en rökdykarinsats i Herrljungastationens släckområde kan fördröjas i de fall då en StL kommer efter släck/räddningsenheten. Konsekvenserna för detta kan ju givetvis bli stora.

Andelen insatser i Herrljunga kommun där livräddning förekommer är dock låg. Enligt insatsrapporterna från de senaste 20 åren har **ingen** rökdykarlivräddning skett i Herrljungas släckområde. Totalt har sex stycken insatser med livräddning som inriktning (viss felmarginal kan förekomma då gamla rapporter inte är så detaljerade) skett. Vid samtliga sex insatser har ingen person funnits att rädda.

Det räcker men fem medarbetare för att genomföra en rökdykarinsats vilket innebär att det endast vid följande scenario bör uppstå problem med att en insats inte skall kunna genomföras omgående: Dels ska StL vara flera minuter efter styrkan och dels skall ingen extra personal ha kommit in på larmet vilket med största sannolikhet har dragits med fri inryckning. Genom StL funktionens förändring ökas istället chansen att StL kommer flera minuter före styrkan och på så vis kan påverka förloppet i positiv riktning.

Med detta som bakgrund framkommer tydligt att fördelarna med förändringen överstiger de eventuella negativa konsekvenser som kan uppstå.

Som tidigare beskrivits så tas nuvarande RCB- funktion bort och avtal med andra räddningstjänster skrivs gällande ledning nivå 2-5.

I samband med en omorganisation bör man utreda om en fast ersättning skall utgå till brandmännen för att de använder egen smart telefon. Idag finns det bra hjälpmedel via appar som gör att vi kan minska pappershantering för denna personalgrupp. Möjligheten att även larma in till vissa förstärkningslarm via SMS motiverar detta ännu mer.

5.6 Informatörer

En del av StLs tjänst kommer att benämnas "Informatörer". Bildligt talat ska de samla upp vattnet från hängränorna som beskrivs i 5.2. Detta är en av de största effekterna av den nya organisationen.

Informatörernas uppgift blir att samla upp och föra ut enhetens budskap och kunskap till allmänheten eller kunderna.

De fyra StL kommer att ha ca 40 % tjänstgöring som informatörer vardera.

Arbetet skall initialt ha följande fokusområden;

- Bostadsbesök

- Barn o ungdomar
- Utbildning
- Kommunikation

Med följande målsättning:

- Ökad trygghet i samhället
- Ökad medvetenhet för att minska antalet olyckor
- Öka människors förmåga att klara sig vid kriser
- Öka intresset för att bidra till samhällets förmåga att hantera olyckor/kriser (fler RIB:are, SMS-livräddare mm)

Bostadsbesök är inget nytt fenomen och många kommuner och räddningstjänster har arbetat med detta i stor utsträckning de senaste 15 åren. Syftet och målet med besöken är att möta människorna på den plats där vi vet att flest olyckor sker. Effekten för oss blir också att vi kan föra fram ett bredare budskap vid besöket. Förutom att endast titta på olycksförebyggande delar kan vi även prata trygghetsskapande åtgärder och om hemberedskap.

Barn och ungdomar är en viktig målgrupp och många studier visar på att om förebyggande insatser görs i tid kan samhället spara stora pengar. En del i detta arbete blir att träffa barn och ungdomar i skolan, något som räddningstjänsten redan gör idag. Med den nya informatörsrollen kan räddningstjänsten nå ut med ett bredare koncept än i nuläget. En annan del blir att möta barn och ungdomar på kvällstid och bli en vuxen som man kan känna förtroende för och få stöd hos. En kväll i veckan kommer informatören kunna vara ute och jobba mot bl.a. denna målgrupp. Ett tätare samarbete med fritidsgården skall kunna utvecklas. Vi har även ett stort arbete framför oss att informera denna målgrupp om vikten av den enskildes ansvar för sin egen beredskap.

Räddningstjänsten har i stor utsträckning arbetat med utbildning mot framförallt näringslivet de senaste 15 åren men det har successivt minskat. Vi måste höja oss och skapa förutsättningar för att fortsätta ge bra utbildningar.

För kommunalanställda kan nuvarande utbildning i brandskydd utvecklas till att utgöra ett bredare koncept med exempelvis både sjukvård och intern säkerhet.

Kommunikation är ett område som kommer lyftas upp och prioriteras i den nya organisationen. Att nå ut med rätt budskap kommer bli avgörande för det vi vill och behöver nå ut med - budskapet att alla kan göra skillnad oavsett kön och bakgrund.

5.7 Ett Handlingsprogram

Kommunen skall enligt LSO ta fram ett handlingsprogram för sin förebyggande verksamhet och för räddningstjänst, Dessa två delar ingår idag i ett gemensamt handlingsprogram.

I den nationella utredningen lyfts många delar som man anser skall finnas i ett handlingsprogram för LSO. Utöver detta vill man att utformningen av handlingsprogrammen skall se likvärdiga ut över landet så att man lättare kan känna igen sig och jämföra med andra.

I överenskommelsen mellan MSB och SKL gällande krisberedskap står det att kommunen skall upprätta ett styrdokument för hur arbetet skall bedrivas. Detta skulle med fördel gå att ha i samma handlingsprogram.

Även de trygghetsförebyggande målen kan lyftas in i handlingsprogrammet.

Eftersom något lagförslag ännu inte finns ligger det nu ett förslag till KF att låta befintligt handlingsprogram för LSO verka även för 2020.

Räddningstjänsten kommer ta fram ett handlingsprogram gällande krisberedskapsarbetet som KF ska anta efter årsskiftet. Denna del skall skrivas så den kan dockas in i ett samlat handlingsprogram.

5.7.1 Ett samlat grepp

Målsättningen är att ett nytt, samlat, handlingsprogram för trygghet och säkerhet skatas fram 2021. Handlingsprogrammet antas i fullmäktige och gäller för hela kommunen.

Handlingsprogrammet innehåller följande delar:

- Säkerhet
- Krisberedskap
- Trygghet och Olycksförebyggande verksamhet
- Räddningstjänst

Handlingsprogrammet kan komma att ersätta en del policydokument.

Handlingsprogrammet skall innehålla tydliga mål och vilken verksamhet som har uppföljningsansvar för vilken del.

Arbetet med att ta fram ett samlat handlingsprogram görs först 2021, då MSB troligtvis har kommit med vägledning och stöd gällande LSO. Detta ger också politikerna tid att fundera över förslag till vilka mål som skall finnas med.

Dock kommer en revidering av befintlig handlingsplan behöva göras på grund av den sannolika operativa organisatoriska förändringen av räddningstjänsten.

5.8 Ekonomi

Ekonomin för den föreslagna omorganisationen ser gynnsam ut. Fördelarna, ur ett rent ekonomiskt perspektiv, av denna omorganisation är många.

5.8.1 Säkerhet och krisberedskap

Räddningschefen har sedan tidigare annonserat för att kommunen behöver se över ett eventuellt kommunalt bidrag för detta område. Idag lägger kommunen inga egna medel på detta. I överenskommelsen mellan MSB och SKL anges det tydligt att *"ersättningen ska utgöra ett komplement till kommunens egen finansiering av arbetet med krisberedskap"*.

Det är främst arbetet med säkerhetsskydd som har ökat, men även planeringen för höjd beredskap. I MSBs bidrag för civilt försvar kan det motiveras till viss del att vi använder dessa medel även för säkerhetsskyddsarbete, då ett stärkt säkerhetsskydd anses som försvarshöjande åtgärd. Dock skall inte hela bidraget användas.

Förslaget är att från 2021 inrätta ett kommunalt bidrag till säkerhet och krisberedskapsarbetet med 200 tkr/år.

Om ansvar för bevakning och inbrottslarm flyttas till den nya enheten måste nuvarande kostnader hos tekniska förvaltningen analyseras och en ramväxling ske.

5.8.2 Trygghetsskapande arbete

Om, som förslaget menar, ansvaret för trygghetsfrågorna flyttas över till den nya enheten bör även de medlen som idag används för detta ändamål flyttas. Nuvarande folkhälsosamordnare vittnar om att detta område tar mycket tid i anspråk men det är svårt att uppskatta exakt hur mycket.

Om man uppskattar arbetsinsatsen till 30 % av nuvarande folkhälsosamordningstjänst motsvarar det 200 tkr/ år av det budgeterade medlen för tjänsten. Vidare lägger kommunen ca 95 tkr/ år i budget för själva trygghetsinsatserna. Hur mycket av dessa medel som bör följa med in i den nya enheten behöver utredas. Idag delar södra hälso- och sjukvårdsnämnden och kommunen på kostnaderna. Ett nytt avtal med skall tas fram till 2020. Det kan vara svårt att dela upp ekonomin inom detta område och fördela ut den på flera enheter. Synergieffekterna med att flytta finansieringen av dessa delar till den nya organisationen är dock så stora att detta bör tittas vidare på.

5.8.3 Förebyggande verksamhet och räddningstjänst

Den föreslagna omorganisationen innebär nya kostnader för en utökad tjänst dagtid samt en helt ny tjänst. Detta uppskattas kosta ca 800 tkr/ år.

Dock görs en besparing på ca 700 tkr/ år genom att antalet StL minskar och att en brandman i beredskap tas bort.

Totalt fattas då ca 100 tkr/ år, detta kan kompenseras med det ökade ansvaret för trygghet och den finansiering det skulle innebära (se ovan).

Då personalstyrkan utökas på dagtid behöver lokalfrågan utredas under 2020, det är främst kontorsdelen som redan idag är trångbodd.

5.8.4 Tjänsteman i beredskap (TIB)

Uppskattningsvis kommer beredskapskostnaden för denna funktion ligga på 450 tkr/ år. Förslaget är kostnaden delas upp enligt uppdragsmodellen under avsnitt 5.4. Det innebär att den totala summan delas på tre. Den tredjedel som förvaltningarna står för delas lika dem emellan.

Om räddningstjänsten hamnar under KS får KS förvaltning ansvar för två tredjedelar men finansiellt är det rimligt att räddningstjänstens nuvarande ram täcker sin tredjedel.

Detta skulle innebära att KS utökar ramen för enheten med sin tredjedel motsvarande 150 tkr/ år och att övriga förvaltningarnas delar internfaktureras.

Sett till varje förvaltning blir inte kostnaderna så stora jämfört mot om man var tvungna att hålla en beredskap själva. Socialförvaltningen betalar redan idag en summa för RCB.

Om annan enhet bidrar med funktionen kompenseras man för beredskapstjänsten. Övertid vid larm hanteras inom varje enhet där beredskapen finns. Om larmet innebär en större händelse för kommunen skall all tid/kostnad redovisas på särskilt konto.

5.8.5 Fast ersättning egen smart telefon (brandmän)

Denna ersättning bör kunna hanteras internt inom nuvarande ram genom att se över de nuvarande ersättningarna.

5.9 Räddningschefens sammanfattning

En omorganisation är nödvändig för att kommunen ska kunna möta kommande lagkrav matcha det ovan föreslagna operativa systemledningen

På sikt ser vi att kommunen behöver ta ett bredare och mer övergripande ansvar inom området för säkerhet och kris. Detaljerna för omfattningen av detta arbete bör utkristallisera sig under 2020, men det framstår tydligt att KS behöver ta ett större ansvar för att öka säkerheten och få en bättre lägesbild i kommunen.

Att flytta trygghetsfrågor till enheten tror jag vore väldigt positivt. Jag tror att konceptet med informatörer kan få väldigt positiva effekter till relativt små kostnader.

Oavsett om ovan nämnda förändringar sker kommer arbetet med en omorganisation att börja efter att bygg- miljö nämnden har tagit sitt inriktningsbeslut. Arbetet att starta med målsättningen att ha organisationen på plats 1/1 2021.

Sett till det totala kommer ca 100 tkr saknas från dagens budget. Om signaler som antyder att vi inte får ekonomi till arbetet med säkerhet och kris kommer samt att

organisationen inte får ansvar för trygghetsfrågor får prioriteringar göras., Jag anser det dock vara för lite pengar för att bromsa utvecklingen.

I uppdraget till denna rapport var rubriken "En effektivare räddningstjänst" där jag själv sedan lade till "i Herrljunga". Jag anser att de föreslagna förändringarna i denna rapport bidrar till rubrikens innehåll.

6 Framtid

6.1 Policy för RIB

Räddningstjänst i hela Sverige och vi som samhälle står in för stora utmaningar att kunna rekrytera RIB anställda. Människor värdesätter sin fritid alltmer och är alltmer rörliga på arbetsmarknader idag jämfört mot hur det sett ut historiskt.

I många kommuner är kommunen själv den största arbetsgivaren. I vår kommun är endast 3 av 35 RIB-anställda heltidsanställda inom kommunen. Skall vi i framtiden kunna säkra beredskapen måste vi hitta fler inom kommunens egna led som vill vara brandmän.

I kommande handlingsprogram bör vikten av att vi gemensamt arbetar för att kunna erbjuda kommunala tjänster som kan kombineras med RIB-anställning belysas. Många kommuner har idag policys kring denna fråga men jag anser att vi kan ha det i handlingsprogrammet. Dels bör det framgå att det är allas ansvar att försöka hitta lösningar för någon vill bli RIB-anställd, men också ansvaret att rekommendera och pusha kommunanställda att söka till räddningstjänsten.

I framtiden bör kommunen utreda möjligheter till kombinerade tjänster där man arbetar t ex. 80 % som sjuksköterska och 20 % som brandman. Detta är en ingång till att skapa fler heltidstjänster i kommunen.

6.2 Brandskyddskontroll

En stor förändring som skedde när LSO kom var att monopolet på sotning upphörde. Detta öppnade upp för att fler aktörer kunde utföra sotning och att man som enskild skulle kunna sota själv i egen fastighet. För att fortsatt kunna säkerställa kvalitén och säkerheten inrättades brandskyddskontrollen som innebär att kommunen som myndighet ser till att sotning sköts och att eldstäder är ok.

Herrljunga Kommun har sedan många år tillbaka sotning och brandskyddskontroll på entreprenad.

På senare år har det blivit allt mer vanligt att just brandskyddskontrollen plockats in under kommunerna, ofta då under räddningstjänsten. Min uppfattning är att detta kan ha många goda synergier.

Samarbetet med nuvarande entreprenör är bra, men innan nuvarande avtal som sträcker sig fram till 2022-12-31 löper ut bör man ha utrett hur förutsättningarna för att ha detta i egen regi skulle se ut. En sådan utredning bör genomföras under 2021.

6.3 CIP (civil insats person)

En Civil insatsperson ska frivilligt efter en enklare utbildning kunna vara den första person som kommer fram till en olycksplats och kan påbörja en insats innan räddningstjänsten kommer fram. CIP kommer i framtiden vara en viktig funktion för att i framtiden kunna stötta kommunal räddningstjänst. I Herrljunga kommun kan detta framförallt komma att bli aktuellt där insatstiden är lång.

Tidsvinsten kan vara så mycket som 20-30 minuter. Beroende på olyckans art och hur långt den framskridit eller utvecklats så kan den tidsvinsten ha helt avgörande betydelse för händelsens utgång. En brand är ofta liten i början och på något sätt behöver händelseförloppet brytas så att inte fortsatt utveckling av branden sker. Där kan CIP med enkla medel till exempel med hjälp av en handbrandsläckare släcka branden medan den ännu är hanterbar.

Stort värde kan även vara att dessa personer har en mycket god lokalkännedom och även kan fungera som vägvisare för räddningsstyrkan eller ambulansen. Även vid vissa typer sjukdomsfall skulle CIP kunna vara en resurs där en tidig insats med till exempel hjärt- lungräddning kan rädda liv. Exempel på sådana system finns redan i dag som visat mycket bra resultat.

7 Uppföljning av nuvarande handlingsprogram LSO

Bygg och miljönämnden har i nuvarande handlingsprogram ansvar för uppföljningen. Vid en genomgång har följande slutsatser dragits:

- För många mål har gjort uppföljningen svår.
- För många mål har också varit svårt att förankra hos personalen.
- Man kan fundera över målens innebörd och vilken effekt dem ger.
- Handlingsprogrammets status i kommunen. För många ses det som räddningstjänstens styrdokument men i stora delar av programmet ligger det ansvar på andra förvaltningar. Är detta tillräckligt känt?
- Vi har för första gången aktivt arbetat med handlingsprogrammet och uppföljningen av det. Det har funnits en röd tråd som visserligen ibland har varit svår att tyda, men den har funnits där.

I kommande handlingsprogram måste det bli färre och tydligare mål.

Begäran om inriktningsbeslut avseende Räddningstjänsten utifrån nationell utredning(SOU2018:54)

Sammanfattning

Den nationella utredningen *en effektivare kommunal räddningstjänst (SOU2018:54)* som presenterades under 2019 innebär övergripande förändringar för svensk räddningstjänst. För att hantera dessa förändringar behöver Herrljunga kommun med stor sannolikhet ansluta sig till ett operativt ledningssystem för att kunna hantera större och komplexa olyckor. Förändringen kommer också att kräva ett nytt handlingsprogram enligt Lag om skydd mot olyckor som ska antas i kommunfullmäktige. Då detta kan anses vara av principiell beskaffenhet behöver ett inriktningsbeslut tas i kommunfullmäktige, därav önskar Bygg- och miljönämnden att kommunfullmäktige ger nämnden i uppdrag att påbörja dialog med avsikt om att teckna avtal med ett av de angränsande räddningstjänst förbunden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2020-03-17

Nationell utredning SOU 2018:54 En effektivare räddningstjänst

Utredningsrapport i ärende daterad 2019-11-03 BMN DNR B29/2019

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås ge bygg- och miljönämnden i uppdraget att påbörja förhandling att teckna avtal med ett av de angränsande räddningstjänst förbunden.

Lena-Britt Björklund
Förvaltningschef

Expedieras till: Kommunstyrelsen
För kännedom Brandmännensriksförbund
till:

Bakgrund

I den nationella utredning som presenterades 2018 finns en mängd punkter som stärker vikten av att ha ett utökat ledningssystem för att kunna hantera mer komplexa olyckor. Det är främst nedanstående punkt som indikerar på att det kan komma att bli ett krav:

7.4 Kommunerna ska ständigt upprätthålla övergripande ledning av räddningstjänsten
Förslag: Det ska införas en bestämmelse i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor att kommunerna i sitt ledningssystem ständigt ska upprätthålla övergripande ledning av räddningstjänsten. Kommunerna ska därmed ha förmågan att dygnet runt utöva övergripande ledning. Den övergripande ledningen ska vid samverkan mellan kommuner vara gemensam inom vissa ramar. Myndighetsföreskrifter ska kunna meddelas om den närmare utformningen av den övergripande ledningen.

Inom kort förväntas riksdagen ta beslut om propositionen. För riksdagen är det ett prioriterat område och mycket talar för att det man kommit fram till i den nationella utredningen kommer att användas i kommande lagförslag.

Under 2019 genomförde räddningschefen på uppdrag av nämnden en utredning på vilka alternativ som finns för Herrljunga Kommun. I utredningsrapporten *En effektivare räddningstjänst i Herrljunga* BMN DNR B 29/2019 finns två alternativ GR (Göteborgsregionen) och SÄRF (Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund).

Ekonomisk bedömning

Idag har Herrljunga kommun ett avtal med SOS AB som larmar ut och stöttar verksamheten vid olyckor. Oavsett vilket av alternativen valet faller på kommer detta avtal sägas upp.

Regeringen avser att under 2020 lämna förslag om att kommunerna kontinuerligt ska upprätthålla en övergripande ledning av räddningstjänsten. För att kompensera kommunerna för detta ökade åtagande som förslaget innebär beräknas anslaget 1:1 kommunalekonomisk utjämning ökas med 45 miljoner kronor fr.o.m. 2021, vilket blir ca **4,36 kr/innevånare**.

Det av räddningschefens förordade alternativ bedöms med det statliga stödet rymmas inom befintlig ram för räddningstjänsten.

Motivering till förslag till beslut

Av största vikt och avgörande är ett inriktningsbeslut så snart som möjligt. Räddningstjänsten står inför utmaningar gällande akuta beredskaps- och arbetsmiljöfrågor som behöver lösas. Beroende på vilken inriktning som kommunen skall ta påverkas nuvarande organisation.

Reviderad Kostpolicy med handlingsprogram för Herrljunga kommun utifrån inkomna remissvar

Sammanfattning

Kostchef Irene Andersson, kostsamordnare Marita Lundgren, utvecklingsledare bildning Erik Thaning och folkhälsoutvecklare Viveca Lundahl, har efter samråd arbetat fram ett reviderat förslag till Kostpolicy med handlingsprogram för Herrljunga kommun. Ärendet har varit ute på remiss till berörda parter som facknämnderna, partigrupperna och kommunala pensionärs- och funktionshinderrådet.

Tjänsteperson har tagit emot remissvar och kostchef, kostsamordnare och folkhälsoutvecklare har beaktat dessa i den nya versionen.

Remissvar har inkommit från bildningsnämnden, tekniska nämnden och socialnämnden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse	daterad 2020-03-30
Remissvar från bildningsnämnden	daterad 2020-02-24
Remissvar från tekniska nämnden	daterad 2020-02-27
Remissvar från socialnämnden	daterad 2020-02-28
Kostpolicy med handlingsprogram för Herrljunga kommun	

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar reviderad Kostpolicy med handlingsprogram för Herrljunga kommun och föreslår Kommunfullmäktige att göra detsamma.

Viveca Lundahl
Folkhälsoutvecklare

Expedieras till: Kommunfullmäktige, bildningsnämnden, socialnämnden, tekniska nämnden

Bakgrund

Kostchef Irene Andersson, kostsamordnare Marita Lundgren, utvecklingsledare bildning Erik Thaning och folkhälsoutvecklare Viveca Lundahl, har efter samråd arbetat fram ett reviderat förslag till Kostpolicy med handlingsprogram för Herrljunga kommun. Förslaget har varit ute på remiss. Nedan följer remissredovisning:

Bildningsnämnden har tillstyrkt revidering av Kostpolicy med handlingsprogram.

Tekniska nämnden godkänner revidering av Kostpolicy med handlingsprogram efter förslagna ändringar se nedan:

Mål och riktlinjer för Måltidsservice

- Tredje punkten andra rutan under aktivitet "Marknadsföring av ekologisk satsning" **skas bort.**
- Tredje punkten femte rutan under aktivitet efter "Kundenkät" lägga till **utifrån målgrupp.**

Mål och riktlinjer för vård- och omsorg/socialt stöd i samarbete med Måltidsservice

- Femte punkten fjärde rutan under aktivitet lägga till ordet **på** mellan orden lunch och vardagar.

Svar: De föreslagna ändringarna har beaktats.

Socialnämnden godkänner revideringen av Kostpolicy med handlingsprogram men ser några oklarheter i förslaget.

- Socialnämnden anser att Kostpolicyn snarare framstår som en handlingsplan än en policy.

Svar: Själva Kostpolicyn är sida 1. Definitionen policy anger vårt förhållningssätt till något. En policy anger principer som kan tjäna som vägledning inom det aktuella området, vilka allmänna mål som eftersträvas och vilka värden som ska betraktas.

Handlingsplan/program ska beskriva de önskade åtgärderna så att de kan omsättas till verkligheten. Ska även ange vem som ansvarar för att åtgärderna genomförs.

Handlingsplan/program omsätter de övergripande planernas/programmets/strategiernas inriktning till konkreta SMARTA mål eller åtgärder. Handlingsplan/program har en begränsad tid.

- Vidare ser socialnämnden att den reviderade Kostpolicyn saknar mål avseende kost för allmänheten, något som bör beaktas med hänsyn till kommunens folkhälsa.

Svar: Kostpolicy med handlingsprogram är ett sätt att kommunicera kommunens arbete med måltiden och dess betydelse för att skapa en höjd kunskapsnivå och medvetenhet bland barn, elever, personal, boende på enheterna, vilket i förlängningen leder till förbättrade matvanor och folkhälsa.

HERRLJUNGA KOMMUN

KOMMUNSTYRELSENS
FÖRVALTNING
Viveca Lundahl

Ärende 9

Tjänsteskrivelse

2020-03-30

DNR KS 235/2019 220

Sid 3 av 3

Ekonomisk bedömning

Reviderad Kostpolicy med handlingsprogram ligger inom budgetram och de justeringar som gjort har inte medfört några extra kostnader.

BN § 24

DNR UN 31/2020

Svar på remiss av Kostpolicy med handlingsprogram

Sammanfattning

Bildningsnämnden har fått möjlighet att svara på en remiss av en föreslagen revidering av Kostpolicy med handlingsprogram för Herrljunga kommun. Representeranter för bildningsförvaltningen har deltagit vid framtagandet av förslaget. Remissen ska vara kostchefen till handa senast den 17 februari, men bildningsförvaltningen har fått tillåtelse att svara senare i syfte att låta bildningsnämnden ta ställning till förslaget. Bildningsförvaltningen har endast behandlat de delar av kostpolicyen som rör bildningsnämndens verksamhet.

I huvuddrag innebär målen i kostpolicyen bland annat följande:

- Alla elever ska erbjudas minst två lunchrätter att välja mellan varje dag.
- Skolan ska bidra till en god måltidsmiljö.
- Schemalagda skolluncher med fasta regelbundna tider för varje klass.
- Rutiner utformas för matråd, som sammanträder minst en gång per termin.

Bildningsförvaltningen ställer sig positiv till förslaget till reviderad kostpolicy. Förvaltningens bedömning är att förslaget om schemalagda skolluncher behöver utredas vidare innan målet kan genomföras. Förslaget innebär framför allt en förbättrad måltidsmiljö, men också ökad tydlighet för elever och mer personal i matsalen.

Beslutsunderlag

Presidieskrivelse i ärendet daterad 2020-02-12

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2020-02-04

Remiss av förslag till revidering av Kostpolicy med handlingsprogram daterad 2019-11-19

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Förslag till revidering av Kostpolicy med handlingsprogram tillstyrks.

Presidiets förslag till beslut:

- I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om presidiets förslag till beslut antas och finner att så sker.

Bildningsnämndens beslut

1. Förslag till revidering av Kostpolicy med handlingsprogram tillstyrks.

Expedieras till: Irene Andersson, tekniska förvaltningen

TN § 30

DNR TK 271/2019 220

Remissvar om revidering av kostpolicy med handlingsprogram

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har beslutat att utarbeta ett förslag till revidering av Herrljunga kommuns kostpolicy med handlingsprogram. Förslaget skickades bland annat till tekniska nämnden på remiss.

Tekniska nämnden har reviderat det utsända förslaget med ändringsförslag. De föreslagna ändringarna är markerade med grön text i bifogad bilaga.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2020-02-19

Bilaga 1, Förslag på revidering av kostpolicy med handlingsprogram

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut

- Remissvar om revidering av kostpolicy med handlingsprogram godkänns.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Tekniska nämndens beslut

1. Remissvar om revidering av kostpolicy med handlingsprogram godkänns (bilaga 1, TN § 30/2020-02-27).

Expedieras till:

Folkhälsosamordnare

BA

TV

TN § 32

TK 92/2019 942

Svar på kommunstyrelsens beslut om översyn av kostpolicy**Sammanfattning**

Efter begäran om översyn av kostpolicy från socialnämnden beslutade kommunstyrelsen 2019-08-26 att socialnämnden och tekniska nämnden ser över kostpolicy och tillsammans lämnar in eventuella förslag på ändringar av kostpolicy, till kommunstyrelsen.

Till följd av beslut från kommunstyrelsen tillkallades socialförvaltningen och bildningsförvaltningen till ett dialogmöte. Bildningsförvaltningen deltog i mötet och förslag på ändringar i kostpolicy har skett. Förslaget har varit ute på remiss till politiska partier, facknämnder och styrelse.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2020-02-19

Kommunstyrelsen § 135/2019-08-26

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Tekniska nämnden godkänner svaret och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Tekniska nämndens förslag till kommunstyrelsen

1. Svar på begäran om översyn av kostpolicy godkänns.

Expedieras till: Kommunstyrelsen

BA

JD

SN § 9

DNR SN 111/2019

Svar på remiss gällande revidering av kostpolicy med handlingsprogram

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har beslutat att utarbeta ett förslag till revidering av Herrljunga kommuns kostpolicy, och kommunstyrelsen har nu skickat ut sitt förslag på remiss, bland annat till socialnämnden. Ett förslag till svar på remissen har nu färdigställts, där socialnämndens synpunkter framgår.

I förslaget till svar på remissen anser socialnämnden att det är positivt att policyn revideras men ser några oklarheter i förslaget. Med utgångspunkt i definitionerna som beskrivs i kommunens riktlinjer för kommunövergripande styrdokument anser socialnämnden bland annat att kostpolicyn snarare framstår som en handlingsplan än en policy. Vidare ser socialnämnden att den reviderade kostpolicyn saknar mål avseende kost för allmänheten, något som bör beaktas med hänsyn till kommunens folkhälsa. Socialnämnden efterfrågar vissa förtydliganden av mål och ställningstaganden i kostpolicyn. När det gäller mål och riktlinjer för vård och omsorg och socialt stöd ser socialnämnden det som positivt att antalet kostmöten per år utökas och att önskekost ska tillhandahållas. Socialnämnden anser att det är svårt att bedöma de ekonomiska konsekvenserna av den reviderade kostpolicyn.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2020-01-16

Remiss – Revidering av kostpolicy med handlingsprogram, daterad 2019-11-19

Kostpolicy med handlingsprogram för Herrljunga kommun

Förslag till svar på remiss Revidering av kostpolicy med handlingsprogram, daterad 2020-01-16

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Svar på remissen gällande revidering av kostpolicy med handlingsprogram godkänns.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Socialnämndens beslut

1. Svar på remissen gällande revidering av kostpolicy med handlingsprogram godkänns (bilaga 1, SN § 9/2020-01-28).

Expedieras till:
För kännedom till:

Irene Andersson, kostchef

Remiss - Revidering av Kostpolicy med handlingsprogram

Remissinstanser

Facknämnderna, partigrupperna och pensionärs- och funktionshinderrådet

Bakgrund

Mat och måltider är centrala i våra liv, som njutning, källa till glädje, mötesplats och kulturbärare. Matvanor har stor betydelse för hälsan och välbefinnandet, såväl för barn och vuxna. Måltiderna tillagas i möjligaste mån från grunden, så nära gästen som möjligt. Kostpolicyn innehåller Herrljunga kommuns politiska mål och riktlinjer kring arbetet med måltiden för barnomsorg, skola, äldreomsorg och LSS. Kostpolicyn med handlingsprogram har sin utgångspunkt från lagstiftning, nationella råd och riktlinjer (se hänvisning Lagstiftning och Rekommendationer på s 1). Det är viktigt att känna till rekommendationerna för att förstå kostpolicyns innebörd. Länkar till rekommendationerna finns på hemsidan.

Ärende

Syftet med dokumentet är att tydliggöra ansvar och ta ställning i frågor som rör måltiden. Det är ett verktyg för styrning och uppföljning vad det gäller t.ex. budget, upphandling och dialog mellan berörda förvaltningar. Det är ett sätt att kommunicera kommunens arbete med måltiden och dess betydelse för att skapa en höjd kunskapsnivå och medvetenhet bland barn, elever, personal, boende på enheterna, vilket i förlängningen leder till förbättrade matvanor och bättre hälsa.

Det reviderade dokumentet innehåller inga stora förändringar. Riktlinjer och handlingsprogram har uppdaterats.

Senaste revideringen gjordes 2017.

Bilagor

Kostpolicy med handlingsprogram för Herrljunga kommun

Instruktion för remissvaret

Remissvaret skickas senast den:

21 januari 2020

Svaret skickas till:

Viveca Lundahl

viveca.lundahl@admin.herrljunga.se

Svaret skickas digitalt som en påskriven och skannad pdf-fil.

Viveca Lundahl
folkhälsoutvecklare

Ärende 9

DIARIENUMMER:	KS 2016-146
FASTSTÄLLD:	XXXXXX
VERSION:	5
SENAST REVIDERAD:	2017
GILTIG TILL:	2022
DOKUMENTANSVAR:	Kommunstyrelsen

Policy

Kostpolicy med handlingsprogram för Herrljunga kommun

Dokumentet vänder sig till kommunens invånare med särskild fokus på Äldreomsorgen, Matdistribution, LSS samt förskola, skola och fritidshem.

HERRLJUNGA KOMMUN

Våga vilja växa!

Kostpolicy med mål och riktlinjer för Herrljunga kommun

Antagen av kommunfullmäktige 2020, senast reviderad 2017.

Mat och måltider är centrala i våra liv, som njutning, källa till glädje, mötesplats och kulturbärare. Matvanor har stor betydelse för hälsan och välbefinnandet, såväl för barn som för vuxna. Måltiderna tillagas i möjligaste mån från grunden, så nära gästen som möjligt.

Kostpolicyn innehåller Herrljunga kommuns politiska mål och riktlinjer kring arbetet med måltiden för barnomsorg, skola, äldreomsorg och LSS. Kostpolicyn med handlingsprogram har sin utgångspunkt från lagstiftning, nationella råd och riktlinjer (se hänvisningen Lagstiftning och Rekommendationer på s 1). Det är viktigt att känna till rekommendationerna för att förstå Kostpolicyns innebörd. Länkar till rekommendationerna finns på hemsida.

Syfte

Syftet med dokumentet är att tydliggöra ansvar och ta ställning i frågor som rör måltiden. Det är ett verktyg för styrning och uppföljning vad det gäller t.ex. budget, upphandling och dialog mellan berörda förvaltningar. Det är ett sätt att kommunicera kommunens arbete med måltiden och dess betydelse för att skapa en höjd kunskapsnivå och medvetenhet bland barn, elever, personal, boende på enheterna, vilket i förlängningen leder till förbättrade matvanor och bättre hälsa

Uppföljning

Redovisning och eventuella förändringar sker till kommunstyrelsen, hur arbetet fortlöper. Kostpolicyns mål och riktlinjer ska följas upp i början av varje mandatperiod.

Lagstiftning

Lagen om offentlig upphandling (2007:1 091)

LOU, www.riksdagen.se

Livsmedelslagen (2006:804) www.riksdagen.se

Skollagen (210:800 kap 10) www.riksdagen.se

Socialtjänstlagen (SOL) www.riksdagen.se

Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) www.riksdagen.se

Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) www.riksdagen.se

Livsmedelsverkets Rekommendationer

Bra måltider i förskolan: råd för förskola, 2016

Bra måltider i skolan: råd för förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, och fritidshem, 2019

Bra måltider i äldreomsorgen: råd för ordinära och särskilda boende-hemtjänst och äldreboenden, 2018

² Ät SMART är ett informations- och utbildningsmaterial som presenterar ett förslag på hur man kan äta både hälsosamt och miljövänligt, läs mer på: www.folkhalsoguiden.se

Mål och riktlinjer för Måltidsservice

Mål och riktlinjer	Aktivitet	Ansvar
Näringsvärdesberäknade måltider serveras inom äldreomsorg och skola/förskola.	• En näringsvärdesberäknad grundmatsedel till äldreomsorgen och skola/förskola pågår kontinuerligt. • Näringsvärdesberäkning utgår från Nordiska näringsrekommendationer.	Kostchef
Målet att bibehålla andelen ekologiska livsmedel får inte ske på bekostnad av närproducerade livsmedel, och är således underordnat. Svenskproducerade livsmedel går före ekologiska importerade livsmedel	• Bibehålla andelen ekologiska livsmedelsinköp. • Matsedel och måltidsplanering utformas i enlighet med måltidsmodellen i enlighet med Livsmedelsverket. • Marknadsföring av ekologisk satsning. • Fortsatt arbete med lokala livsmedelsproducenter. • Tillhandahåller ekologiska livsmedel ur ett ekonomiskt hållbart perspektiv.	Kostchef
Ökad hållbarhet genom att öka andelen när och svenskproducerade livsmedel	• Arbeta med S.M.A.R.T. konceptet, större andel vegetabilier, mindre socker, andelen ekologiskt, rätt kött och grönsaker, transportsnålt.	Kostchef
Minskat matsvinn	• Kontinuerligt arbete pågår nationellt, regionalt och lokalt. • Öka antalet svinmätningar sex veckor per år.	Kostchef Rektor Enhetschef
Bibehållen hög kvalitet på maten	• Kunnig personal. • Via offentlig upphandling. • Kundenkät.	Kostchef

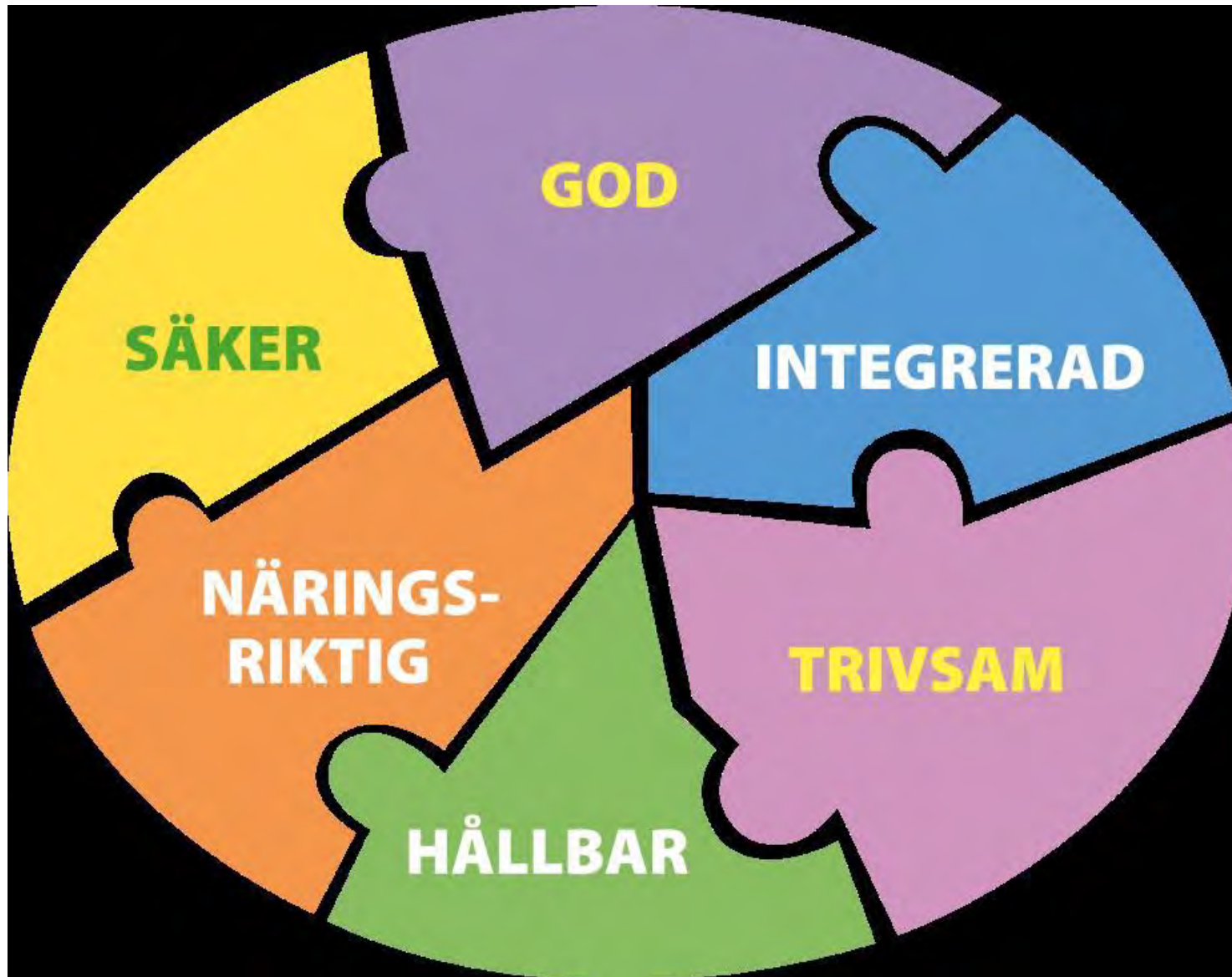
Ökad samverkan	• Grunden för samverkan mellan utförare och beställare skall vara beskrivet i kostavtal för köp- och sälj-organisationen. Beställare och utförare ska träffas i forum för avstämning av kostavtal, servicenivåer och måluppfyllelse två gånger per år. Inför budgetperioden skall beställaren redovisa sina kommande behov.	Kostchef
Kött och mjölk ska komma från djur som fötts, levt och slaktats enligt svensk djurlagsstiftning	• Genom upphandlingsarbete.	Kostchef
Fisk som serveras ska komma från hållbara bestånd och vara MSC-certifierad Barn i förskola, skola och fritidshem ska inte serveras insjöfisk eller fisk från Östersjön	• I enlighet med Livsmedelsverkets rekommendationer.	Kostchef
Maten som serveras ska innehålla så få tillsatser som är praktiskt möjligt. Konserveringsmedel, färgämnen, Konsistensgivare används i så liten utsträckning som möjligt	• Genomupphandlingsarbete samt att följa Livsmedelsverkets rekommendationer.	Kostchef
Produktion och upphandling ska ske till marknadsmässig kostnad.	• All upphandling inom kommunen sker i enlighet med LOU (Lagen Om Offentlig upphandling).	Kostchef

Mål och riktlinjer för vård- och omsorg/socialt stöd i samarbete med Måltidsservice

Mål och riktlinjer	Aktiviteter	Ansvar
Måltiderna ska serveras i en stimulerande, trivsamt och lugn miljö	Rutiner finns för måltidssituationen, i syfte att stimulera den boendes egen förmåga, skapa lugn och ro, samt uppmärksamma helger och högtidsdagar. Medel för att stimulera matlusten som aptitretande dofter och vackra upplägg.	Enhetschef
Erbjuda goda näringsriktiga måltider i hemmet	- Kundenkät en gång per år. - Kylida portionslådor väljs ur ett utbud och beställs av kund för leverans 1 dag/vecka.	Kostchef
Kanaler för kommunikation mellan köket och vårdavdelningarna utvecklas	- En rutin för utökat samarbete mellan måltidspersonal och vård- och omsorgspersonal tas fram i syfte att skapa bästa måltids- och nutritionssituation för den boende. - Kostmöten hålls på alla enheter fyra gånger per år.	Kostchef Enhetschef
Måltider över dygnet	- Måltider som serveras inom äldreomsorgen fördelas jämnt över dygnet. Nattfastan ska inte överstiga mer än elva timmar. - För att öka matlusten och förhindra undernäring erbjuds näringstätta mål med upp till fem mellanmål per dygn. - Implementeras kontinuerligt i verksamheten. - Maten ses som en del av den medicinska vården och är viktig för välbefinnandet. - Två rätter att välja mellan till lunch, vardagar.	Kostchef Enhetschef
Specialkost	- Rutiner för ordination av konsistensanpassad mat, intolerans och allergi uppdateras kontinuerligt. - Önskekost tillhandahålls.	Kostchef

Mål och riktlinjer för förskola, skola och fritidshem i samarbete med Måltidsservice

Mål och riktlinjer	Aktiviteter	Ansvar
Maten	- Skollagens krav på näringsberäknade måltider ska följas upp. Rutin för beställardialog upprättas av bildningsförvaltningen och tekniska förvaltningens måltidsservice. - Alla skolelever erbjuds minst två lunchrätter att välja mellan varje dag.	Förvaltningschef Kostchef
Måltidsmiljö	- Skolan ska sträva efter att barn från förskoleklass till årskurs sex turas om att vara värdar i matsalen. - Skolan ska bidra till en god måltidsmiljö. - Schemalagda skolluncher med fasta och regelbundna tider för varje klass. - Maten serveras på ett aptitretande sätt. - Bemötandet mellan elever och personal ska vara respektfullt och bidra till att måltiden blir en positiv upplevelse.	Rektor Kostchef
Specialkost	- Specialkosten hanteras på ett sådant sätt att den inte kan förorenas av allergiframkallande ämnen. - Säkerställa att nötter, mandel, jordnötter, sesamfrön och skaldjur inte får förekomma i kök och matsalar. - Specialkostbeställningen uppdateras varje årskurs eller vid förändring.	Kostchef Rektor
Utveckling och kommunikation	- Rutiner utformas för matråd, som sammanträder minst en gång/termin. - Rutiner utformas för kostmöten mellan måltidspersonal, kostchef, pedagoger och rektorer med fokus på att utveckla måltiden. 5 åringar från förskolan ska ges möjlighet att vid ett tillfälle att vara kock en dag i köket. - Måltidsservice informerar om måltider via hemsidan, v-klass. Bra material på Skolmatsakademin och Livsmedelsverket.	Bildningschef Kostchef Rektor

Måltidsmodellen ger ett helhetsperspektiv på bra måltider och kan användas i planering och uppföljning av den offentliga måltidsverksamheten.

TN § 29

DNR TK 298/2018

Svar på begäran om förtydligande svar från kommunstyrelsen gällande uppdrag att öka beläggningsgraden

Sammanfattning

Kommunstyrelsen gav tekniska nämnden den 2019-08-26 i uppdrag att arbeta för ökad beläggning i kommunens sporthallar. Tekniska nämnden svarade beslutet den 2019-11-28 och beslutet överlämnades till kommunstyrelsen för godkännande. Kommunstyrelsen har den 2020-01-20 begärt ett förtydligande svar från teknisk chef.

Det svar som gavs gällande den minskade nedgången var korrekt men kommentaren att det inte skulle vara relevant att fortlöpande arbeta för att öka beläggningsgraden i förvaltningens fritidsanläggningar är felaktigt.

Givet är att förvaltningen aktivt ska arbeta för att öka uthyrningen i våra anläggningar. Mellan september och april är samtliga tider bokade i Herrljunga sporthall, dock finns det tider i Mörlanda med mera. Mellan april till augusti är lågsäsong och efterfrågan är låg. Möjligheten finns att hyra ut för event och evenemang med mera under denna tid.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2020-02-05
Kommunstyrelsen § 132/2019-08-26
Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-11-11
Tekniska nämnden §99/2019-11-28
Kommunstyrelsen § 5/2020-01-20

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut

- Kommunstyrelsen föreslås lägga svaret till handlingarna.

Ordförandens förslag till beslut

- Tekniska nämnden lägger svaret till handlingarna och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om ordförandens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Tekniska nämndens förslag till kommunstyrelsen

1. Svaret läggs till handlingarna.

Expedieras till:

Kommunstyrelsen

Justerandes sign

BA

Utdragsbestyrkande

TS

KS § 5

DNR KS 230/2018 824

Fråga till teknisk chef angående uppdrag att öka beläggingsgraden i kommunens sporthallar

Sammanfattning

Kommunstyrelsen fattade 2019-08-26 (§ 132) beslut att uppdra åt tekniska nämnden att arbeta för att öka beläggingsgraden i kommunens sporthallar då antalet timmar minskat kraftigt (35 procent). Kommunstyrelsen har full förståelse för att uppdraget kan ha missuppfattats. Kommunstyrelsen har tidigare godkänt utredningen om hur ny prissättning påverkar uthyrningen av kommunens fritidsanläggningar. Uthyrda (bokade tider) har ändrats i redovisningen och sker nu på ett mer korrekt sätt (nu per timme inte som tidigare per säsong). Kommunstyrelsen ser dock inget hinder i att arbetet fortgår att möjliggöra en ännu större beläggning av kommunens fritidsanläggningar.

Beslutsunderlag

Presidieskrivelse i ärendet daterad 2020-01-08
Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-11-11
Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-05-08
Kommunstyrelsen § 132/2019-08-26
Tekniska nämnden § 99/2019-11-28

Förslag till beslut

Presidiets förslag till beslut:

- Kommunstyrelsen önskar ett förtydligande från teknisk chef vad förvaltningen anser inte vara relevant i uppdraget att arbeta för att öka beläggingsgraden på kommunens fritidsanläggningar.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om presidiets förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen önskar ett förtydligande från teknisk chef vad förvaltningen anser inte vara relevant i uppdraget att arbeta för att öka beläggingsgraden på kommunens fritidsanläggningar.

Expedieras till:

Tekniska nämnden

Val av representant till ägarråd för Inera AB

Sammanfattning

Inera AB ägs av SKR Företag, regioner och kommuner, däribland Herrljunga kommun. Genom samverkan och med uppdrag från regioner utvecklar Inera gemensamma lösningar, gemensam mjuk infrastruktur och andra stöd för digitalisering. Idag ansvarar Inera för ett 40-tal regiongemensamma tjänster och projekt, bland annat 1177 Vårdguiden, Nationell patientöversikt och Journalen. Herrljunga kommun förvärvade aktier i Inera AB av SKR Företag AB den 5 september 2017 (Kommunfullmäktige § 88).

Den 13 maj kl. 10.00-12.00 arrangerar SKR Företag digitalt ägarråd för Inera AB. Ägarrådet är ett av de forum där ägarna av Inera har ett tydligt inflytande på verksamheten. Det är på ägarrådet som ägarna utövar inflytande på verksamheten inom Inera. Det som beslutas på ägarrådet den 13 maj ska också sedan bekräftas på Ineras årsstämma den 17 juni.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2020-04-07

Inbjudan till digitalt ägarråd för Inera AB från SKR daterad 2020-03-27

Förslag till beslut

Namn Namn (parti) utses att företräda Herrljunga kommun vid digitalt ägarråd för Inera AB den 13 maj 2020.

Moa Andersson
Nämndsamordnare

Expedieras till: Sveriges kommuner och regioner (SKR)

Herrljunga Kommun - Inbjudan Inera ägarråd 13 maj 2020

Från: "Inera" <inera@skr.se>
Till: "" <herrljunga.kommun@admin.herrljunga.se>
Datum: 2020-03-27 14:51
Ärende: Inbjudan Inera ägarråd 13 maj 2020

Inbjudan till digitalt ägarråd för Inera

Datum: 13 maj 2020

Tid: 10.00 - 12.00

Plats: Ägarrådet hålls digitalt. Mer information skickas ut efter anmälan.

Sista anmälningsdag: 17 april

Anmälan

Välkommen till Ineras ägarråd

Ägarrådet är det högsta beslutande organet för Ineras ägare, dvs 21 regioner, 287 kommuner och SKR. Det är på ägarrådet som ägarna utövar sitt inflytande på verksamheten inom Inera. Det som beslutas på ägarrådet den 13 maj ska också sedan bekräftas på Ineras årsstämma den 17 juni.

Årets ägarråd sker helt digitalt. Deltagande sker via webbsändning och genom verktyget VoteIT. Anmälda ägarrepresentanter får ett mejl med instruktioner om hur röstning och beslutsfattande går till.

Ägarrådet ska fastställa ägardirektiv, utse styrelseledamöter, verksamhetsinriktning och rambudget inför bolagsstämman i Inera. Handlingar inför ägarrådet kommer att skickas till anmäld

Ärende 11

ägarrepresentant senast den 22 april. Samtliga handlingar publiceras även på SKR:s webbplats och i verktyget VoteliT. Från den 22 april är det möjligt att börja ställa frågor och komma med inspel inför ägarrådet 13 maj.

Ägarrådet i sin helhet kommer att webbsändas på skr.se. Röstning och beslutsfattande sker i verktyget VoteliT.

För att en deltagare ska vara en giltig ägarrepresentant behövs protokollsutdrag med beslut eller en ifylld blankett, se nedan. En annan aktieägare kan fungera som ombud om ni själva inte kan medverka, använd då samma blankett för att utse denne.

[Blankett för att utse representant/ombud till ägarråd i Inera AB](#)

Välkommen!

Anders Knape

Ordförande för SKR och SKR
Företag AB

Kontakt

Anmälan av övriga
frågor,
senast 19 april
Teresa Hansson

Representation och
ombud
Kristina Andersson
kristina.andersson@skl.se

TN § 38

TK 154/2019 831

Svar på återremiss om medborgarförslag om att lyfta ut Orraholmens område ur kommunens skogsbruksplaner**Sammanfattning**

Kommunfullmäktige beslutade den 2020-02-18 (KF § 5) att återremittera medborgarförslaget som tekniska nämnden har berett. I samma beslut, beslutspunkt två, fick tekniska nämnden i uppdrag att återkomma med en skogsbruksplan som rimmar med områdets karaktär av friluft och rekreationsområde.

Tekniska nämndens ambition har hela tiden varit att områdets skogsskötsel ska vara en kombination av långsiktig hållbar skoglig skötsel med hänsyn till friluftslivet i området. Nämnden kan inte göra ändring i skogsbruksplanen då den är basen i kommunens skogscertifiering som visar skogsinnehåll vid aktuell tidpunkt samt var kommunen har olika naturhänsyn att bibehålla när skogen ska gallras eller föryngras. Den är endast en beskrivning vid inspektionstillfället så att kommunen vet vad den har för skogsinnehav och en tänkt skötselplan som ska korrigeras vid aktiveringstillfället.

Det kan gå tio år eller mer från planen gjordes till aktivitet, därmed så måste det alltid bedömas vilka åtgärder som ska göras vid aktuellt år för att se vad som hänt i naturen och vad som är målet om 10 till 50 år framåt. All skog i hela kommunen är nära tätorterna och bland annat elljusspår, vandringsleder med mera, finns med i skogsbruksplanerna. Kommunen ska och tar rimlig hänsyn till detta vid avverkning.

När det gäller Orraholmen så kommer föreningarna att bjudas in för att vara med i processen innan skogsskötseln ska göras. Mötesprocessen kan påbörjas snart men i dagsläget oklart när och vilket område som är först till åtgärd men helheten kommer att överblickas då målet är att få en hållbar skog med friluftsliv även om 50 år.

Beslutsunderlag

Ordförande skrivelse i ärendet daterad 2020-03-17

Kommunfullmäktige § 5/2020-02-18

Skogsbruksplan för Herrljunga kommun

Förslag till beslut

Ordförandens förslag till beslut:

- Kommunfullmäktige föreslås godkänna svar på återremiss gällande medborgarförslag om att lyfta ut Orraholmens område ur kommunens skogsbruksplaner.
- Medborgarförslaget avslås.

Fortsättning TN § 38

Beslutsgång

Ordföranden frågar om ordförandens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Tekniska nämndens förslag till kommunfullmäktige

1. Svar på återremiss gällande medborgarförslag om att lyfta ut Orraholmens område ut kommunens skogsbruksplaner godkänns.
2. Medborgarförslaget avslås.

Expedieras till: Kommunfullmäktige

BA

ST

KF § 5
KS § 12

DNR KS 100/2019 216

Svar på medborgarförslag om att lyfta ut Orraholmens område ur kommunens skogsbruksplaner**Sammanfattning**

Kurt Brorsson har i ett medborgarförslag föreslagit att Orraholmen ska lyftas ut ur kommunens skogsbruksplan. Kommunfullmäktige beslutade 2019-05-14 (kommunfullmäktige § 91) att överlämna medborgarförslaget till tekniska nämnden för beredning. Medborgarförslaget behandlades i tekniska nämnden 2019-11-28 (tekniska nämnden § 100).

Fastigheten Orraholmen 1:1 omfattar cirka 47 hektar, varav cirka 17 är åker- eller betesmark, cirka 25 är skogsmark och cirka 6 är övrig mark eller vatten. Fastigheten ingår i den skogsbruksplan över Herrljunga kommuns skogsinnehav, som togs fram 2016 och gäller för åren 2017-2027.

Tekniska förvaltningen har utrett de ekonomiska konsekvenserna av att lyfta ut fastigheten Orraholmen 1:1 ur kommunens skogsbruksplan. Om Orraholmen lyfts ur skogsbruksplanen blir virket i området inte tillgängligt för förnygringsavverkning (avverkning av träd i ett äldre bestånd som ger plats för en ny generation skog), vilket medför minskade skogsavverkningsintäkter om 300 tkr årligen.

Beslutsunderlag

Tekniska nämnden § 100/2019-11-28
Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-11-04
Beskrivning av avdelning 143-162 i skogsbruksplan
Kartbilaga från skogsbruksplan
Volym och värdeberäkning
Kommunfullmäktige § 91/2019-05-14
Medborgarförslag daterat 2019-04-08

Förslag till beslut

Tekniska nämndens förslag till kommunfullmäktige:

- Medborgarförslaget avslås.

Lennart Ottosson (KV) och Mats Palm (S) yrkar bifall till tekniska nämndens förslag.

Beslutsgång

Ajournering begärs för beredning i partigrupperna.

Ordföranden frågar om ärendet ska avgöras idag eller bordläggas och finner att ärendet ska avgöras idag.

FS

Fortsättning KF § 5
Fortsättning KS § 12

Ordföranden frågar om tekniska nämndens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Medborgarförslaget avslås.

Protokollsanteckning

Mats Palm (S) lämnar följande protokollsanteckning:

"Då vårt tilläggsyrkande inte ställdes till proposition i Kommunstyrelsen, vill vi förtydliga vårt ställningstagande i en protokollsanteckning.

Den presenterade avverkningsplanen inom Orraholmens fritids och rekreationsområde beskriver i detalj ett föreslaget uttag av skog. Inom flera avverkningsområden beskrivs detta i procentsatser om 60 – 90% uttag. Vissa anmärkningar om lövträd och fröträd finns i sammanställningen rörande vissa avverkningsområden. Dessa procentsatser ser inte ut att rimma med den miljöhänsyn man i texten vill peka på.

Vårt yrkande i ärendet var att ge Teknisk nämnd i uppdrag att revidera dessa procentsatser, så att ett större kvarvarande naturvärde säkerställs inom friluftsområdet. Kommunstyrelsen beslutade i majoritet att inte ställa detta tilläggsyrkande till proposition. Vårt yrkande kommer åter att väckas vid beslutstillfället i Kommunfullmäktige.

Socialdemokraterna och Liberalerna.

Genom.

Mats Palm".

I kommunfullmäktige föreslår Mats Palm (S) att ärendet återremitteras i sin helhet till tekniska nämnden samt att teknisk nämnden får i uppdrag att återkomma med en skogsbruksplan som rimmar med områdets karaktär av friluft och rekreationsområde.

Johnny Carlsson (C) föreslår att ärendet återremitteras till tekniska nämnden.

Gunnar Andersson (M) och Börje Aronsson (KV) bifaller kommunstyrelsens förslag till beslut.

Håkan Körberg (L), Jan Bengtsson (S), Terese Eneman (V) och Jacob Brendelius (SD) bifaller Mats Palms (S) förslag till beslut.

Fortsättning KF § 5

Ordföranden frågar om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras och finner att kommunfullmäktige återremitterar ärendet till tekniska nämnden enligt Mats Palms (S) förslag.

KOMMUNFULLMÄKTIGES BESUT

1. Ärendet återremitteras i sin helhet till tekniska nämnden.
2. Tekniska nämnden får i uppdrag att återkomma med en skogsbruksplan som rimmar med områdets karaktär av friluft och rekreationsområde.

Expedieras till:

Tekniska nämnden

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

KS § 12

DNR KS 100/2019 216

Svar på medborgarförslag om att lyfta ut Orraholmens område ur kommunens skogsbruksplaner

Sammanfattning

Kurt Brorsson har i ett medborgarförslag föreslagit att Orraholmen ska lyftas ut ur kommunens skogsbruksplan. Kommunfullmäktige beslutade 2019-05-14 (kommunfullmäktige § 91) att överlämna medborgarförslaget till tekniska nämnden för beredning. Medborgarförslaget behandlades i tekniska nämnden 2019-11-28 (tekniska nämnden § 100).

Fastigheten Orraholmen 1:1 omfattar cirka 47 hektar, varav cirka 17 är åker- eller betesmark, cirka 25 är skogsmark och cirka 6 är övrig mark eller vatten. Fastigheten ingår i den skogsbruksplan över Herrljunga kommuns skogsinnehav, som togs fram 2016 och gäller för åren 2017-2027.

Tekniska förvaltningen har utrett de ekonomiska konsekvenserna av att lyfta ut fastigheten Orraholmen 1:1 ur kommunens skogsbruksplan. Om Orraholmen lyfts ur skogsbruksplanen blir virket i området inte tillgängligt för förnygringsavverkning (avverkning av träd i ett äldre bestånd som ger plats för en ny generation skog), vilket medför minskade skogsavverkningsintäkter om 300 tkr årligen.

Beslutsunderlag

Tekniska nämnden § 100/2019-11-28
Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-11-04
Beskrivning av avdelning 143-162 i skogsbruksplan
Kartbilaga från skogsbruksplan
Volym och värdeberäkning
Kommunfullmäktige § 91/2019-05-14
Medborgarförslag daterat 2019-04-08

Förslag till beslut

Tekniska nämndens förslag till kommunfullmäktige:

- Medborgarförslaget avslås.

Lennart Ottosson (KV) och Mats Palm (S) yrkar bifall till tekniska nämndens förslag.

Beslutsgång

Ajournering begärs för beredning i partigrupperna.

Ordföranden frågar om ärendet ska avgöras idag eller bordläggas och finner att ärendet ska avgöras idag.

Fortsättning KS § 12

Ordföranden frågar om tekniska nämndens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Medborgarförslaget avslås.

Protokollsanteckning

Mats Palm (S) lämnar följande protokollsanteckning:

"Då vårt tilläggsyrkande inte ställdes till proposition i Kommunstyrelsen, vill vi förtydliga vårt ställningsstagande i en protokollsanteckning.

Den presenterade avverkningsplanen inom Orraholmens fritids och rekreationsområde beskriver i detalj ett föreslaget uttag av skog. Inom flera avverkningsområden beskrivs detta i procentsatser om 60 – 90% uttag.

Vissa anmärkningar om lövträd och fröträd finns i sammanställningen rörande vissa avverkningsområden.

Dessa procentsatser ser inte ut att rimma med den miljöhänsyn man i texten vill peka på.

Vårt yrkande i ärendet var att ge Teknisk nämnd i uppdrag att revidera dessa procentsatser, så att ett större kvarvarande naturvärde säkerställs inom friluftsområdet.

Kommunstyrelsen beslutade i majoritet att inte ställa detta tilläggsyrkande till proposition.

Vårt yrkande kommer åter att väckas vid beslutstillfället i Kommunfullmäktige.

Socialdemokraterna och Liberalerna.

Genom.

Mats Palm".

Expedieras till:

Kommunfullmäktige

TN § 100

DNR TK 154/2019

Svar på medborgarförslag om att lyfta ut Orraholmens område ur kommunens skogsbruksplaner**Sammanfattning**

Det inkom medborgarförslag från Kurt Brorsson den 2019-04-08 om att lyfta ut Orraholmens område ur kommunens skogsbruksplan. Kommunfullmäktige beslutade 2019-05-14 att skicka medborgarförslaget till tekniska nämnden för beredning.

Fastigheten Orraholmen 1:1 omfattar ca. 47 ha, varav ca 17 ha åker/betesmark, ca 25 ha skogsmark samt ca 6 ha övrig mark/vatten. Fastigheten ingår som en del i den skogsbruksplan, över Herrljunga kommuns skogsinnehav, som togs fram 2016, och gäller för åren 2017-2027.

Förvaltningen har utrett de ekonomiska konsekvenserna av att lyfta ur fastigheten Orraholmen 1:1 ur kommunens skogsbruksplan. Ekonomisk bedömning är gjord i samarbete med skogsinspektör på Södra.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-11-04

Kommunfullmäktige 91/2019-05-14

Beskrivning av avdelning 143-162 i skogsbruksplan

Kartbilaga från skogsbruksplan.

Volym och värdeberäkning.

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut

- Kommunfullmäktige förslås avslå medborgarförslaget.

Beslutsgång

Henri Andreasson (C) bifaller förvaltningens förslag till beslut

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Tekniska nämndens förslag till kommunfullmäktige

1. Medborgarförslaget avslås.

Protokollsanteckning

Jan Bengtsson (S) önskar att blandskogen ska bevaras, inga kalhyggen och ingen plantering av granskog på fastigheten Orraholmen.

Expedieras till:

Kommunfullmäktige

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

B14

KF § 91

DNR KS 100/2019

Medborgarförslag om att lyfta ut Orraholmens område ur kommunens skogsbruksplaner

Sammanfattning

Följande medborgarförslag inkom 2019-04-08 från Kurt Brorsson, Herrljunga:
"Orraholmen är ett tätortsnära rekreationsområde för Herrljungas bygd och befolkning, samt dess besökare. Utveckling av området pågår och vi vill nu höja våra röster för att få till stånd en försäkran om att Orraholmen inte splittras och kalhuggs mer än det redan gjort, nu eller i framtiden.

Lyft ut Orraholmen ur kommunens skogsbruksplaner och upprätta en bevarandeplan för ett skyddsvärt rekreationsområde!

Höga naturvärden

Orraholmen är klassat som ett område med höga naturvärden ur kulturhistoriskt, botaniskt, landskapsmässigt och inte minst socialt intresse.

Viktiga biotoper

Inom området finns flera viktiga biotoper; anlagd våtmark (Orraholmssjön), ljunghed med riksintresse, 150-årigt tallbestånd, ån Nossan.

Hyggesfritt skogsbruk

Vi vill därför att Orraholmens skog brukas med försiktighet genom selektivt uttag, så kallat hyggesfritt skogsbruk, för att största möjliga hänsyn tas till att området används som rekreationsområde.

Riksintresse

Tallbestånden bör bevaras intakta då de är viktiga för mångfalden i naturen som värdar för bland annat insekter. Ljungheden är unik och av riksintresse som ett Natura 2000- område, inte minst för sina sällsynta mosippor och backsippor.

Våtmark

Orraholmens våtmark är en viktig kvävefälla och betydelsefull för groddjur, fågel-, och insektsliv.

Nossan

Ån Nossan rinner genom Orraholmen. Åar och vattendrag finns med i EU:s klimatomål år 2030 där sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara.

Vi yrkar därför på att hela Orraholmens område lyfts ut ur kommunens skogsbruksplaner och en bevarandeplan upprättas!

Medborgarförslaget stöds av Herrljungas naturskyddsförening, Herrljunga cykelklubb, Herrljunga hembygdsförening, HSK skidor & orienteringsklubb, Radio klubben och Korpen.

Fortsättning KF § 91

Vi hänvisar till en beställning av skötselplan, som kommunen begärde av Gösta Ström, 1984. Vi hänvisar även till Fältbiologernas undersökning av Orraholmen, samt en motion av Jan-Olof Brorsson, 2012."

Beslutsgång

I kommunfullmäktige frågar ordföranden om medborgarförslaget överlämnas till tekniska nämnden för beredning och finner att så sker.

KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT

1. Ärendet överlämnas till tekniska nämnden för beredning.

Medborgarförslag

100/2019 216

Orraholmen är ett tätortsnära rekreationsområde för Herrljungas bygd och befolkning, samt dess besökare. Utveckling av området pågår och vi vill nu höja våra röster för att få till stånd en försäkran om att Orraholmen inte splittras och kalhuggs mer än det redan gjort, nu eller i framtiden.

Lyft ut Orraholmen ur kommunens skogsbruksplaner och upprätta en bevarandeplan för ett skyddsvärt rekreationsområde!

Höga naturvärden

Orraholmen är klassat som ett område med höga naturvärden ur kulturhistoriskt, botaniskt, landskapsmässigt och inte minst socialt intresse.

Viktiga biotoper

Inom området finns flera viktiga biotoper; anlagd våtmark (Orraholmssjön), ljunghed med riksintresse, 150-årigt tallbestånd, ån Nossan.

Hyggesfritt skogsbruk

Vi vill därför att Orraholmens skog brukas med försiktighet genom selektivt uttag, så kallat hyggesfritt skogsbruk, för att största möjliga hänsyn tas till att området används som rekreationsområde.

Riksintresse

Tallbestånden bör bevaras intakta då de är viktiga för mångfalden i naturen som värdar för bland annat insekter. Ljungheden är unik och av riksintresse som ett Natura 2000-område, inte minst för sina sällsynta mosippor och backsippor.

Våtmark

Orraholmens våtmark är en viktig kvävefälla och betydelsefull för groddjur, fågel-, och insektsliv.

Nossan

Ån Nossan rinner genom Orraholmen. Åar och vattendrag finns med i EU:s klimatmål år 2030 där sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara.

Vi yrkar därför på att hela Orraholmens område lyfts ut ur kommunens skogsbruksplaner och en bevarandeplan upprättas!

Medborgarförslaget stöds av Herrljungas naturskyddsförening, Herrljunga cykelklubb, Herrljunga hembygdsförening, HSK skidor & orienteringsklubb, Radio klubben och Korpen.

Vi hänvisar till en beställning av skötselplan, som kommunen begärde av Gösta Ström, 1984. Vi hänvisar även till Fältbiologernas undersökning av Orraholmen, samt en motion av Jan-Olof Brorsson, 2012.

*Inlämnas i egenskap av privatperson
med stöd av SNF, med Helt
Kurt Brorsson*

Orraholmens medborgarförslag =
Naturskyddsföreningens styrelse har
jobbat fram förslaget i samarbete med
intresserade natur- och friluftsmänniskor
som har ett allmänintresse utanför föreningen.

Kurt Rönner
Ulla Johansson
Till

Rebecca Admer
Elle-Britt Johansson
Åsa
Börger Johansson

Skriv på för Orraholmens framtid!

Namn: (Jag är folkbokförd i Herrljunga kommun)	
Bertil Helgersson	Ja
Gunnel Helgersson	Ja
AnnMarie Ericsson	Ja
H. L. L.	Ja.
Bo Wamby	Ja
Jen Ålsson	Ja
Savacovic Hakiya	Ja
Savacovic Heta	Ja
Ann Blomberg	Ja
Christoph Lind	Ja
Annelie Wistlund	Ja
Hans J.	Ja
Kjell J.	Ja.
Patrik Olof Nygren	Ja.
Carola Bengtsson	Ja
David Helander	Ja
Håkan Helander	Ja
Göran Hjelm	Ja.
Peter Pet	Ja
Kalle Närhi	Ja

Skriv på för Orraholmens framtid!

Namn: (Jag är folkbokförd i Herrljunga kommun)	
Bo Petersson	Ja
C-G Grahm	Ja
Marianne Larsson	Ja
Anders Gustavson	Ja
Anna Öydvin	Ja
Maur Palmberg	Ja
Henrik Palmberg	Ja
Eric Palmberg	Ja
Maria Boman	Ja
Fanny Gustafsson	Ja
Finn Svensson	Ja
Agnes Svensson	Ja
Herman Bergström	Ja
Siffon Lövgren	Ja
Agnethe Bergström	Ja
Tomas	Ja
Christina Svantesson	Ja
Linna Svensson	Ja
Peter Englund	Ja
ROBERT STRAND	Ja

Namninsamling – Orraholmen

Orraholmen är ett tätortsnära rekreationsområde för Herrljungas bygd och befolkning, samt dess besökare. Utveckling av området pågår och vi vill nu höja våra röster för att få till stånd en försäkran om att Orraholmen inte splittras och kalhuggs mer än det redan gjort, nu eller i framtiden.

Vi vill därför att Orraholmen lyfts ut ur kommunens skogsbruksplaner och att en bevarandeplan upprättas för ett skyddsvärt rekreations område!

Skriv på för Orraholmens framtid!

Namn:		(Jag är folkbokförd i Herrljunga kommun)
Kurt Boorsson	Kurt Boorsson	Ja
Kjell Johansson	Kjell Johansson	Ja
Thomas	Thomas Örn Karlsson	Ja
Mari Lindberg	Mari Lindberg	Ja
Peter Eriksson		Ja
Guðlaug		Nej
Rebecca Holmén		Ja
Eke-Bratt Johansson		Ja
Kent Johansson	Kent Johansson	Ja
Gösta Karlsson	Gösta Karlsson	Ja
Ami-Sofie Leje		Ja
Max Leijon Boorsson		Ja
Emelie Sunsson		
Christoffer Bergqvist		Ja
Anders Johansson		Ja
Magnus Jönsson		Ja

Skriv på för Orraholmens framtid!

[illegible]

Namninsamling – Orraholmen

Orraholmen är ett tätortsnära rekreationsområde för Herrljungas bygd och befolkning, samt dess besökare. Utveckling av området pågår och vi vill nu höja våra röster för att få till stånd en försäkran om att Orraholmen inte splittras och kalhuggs mer än det redan gjort, nu eller i framtiden.

Vi vill därför att Orraholmen lyfts ut ur kommunens skogsbruksplaner och att en bevarandeplan upprättas för ett skyddsvärt rekreations område!

Skriv på för Orraholmens framtid!

Namn: (Jag är folkbokförd i Herrljunga kommun)	
Camilla Hjortstam	Ja
Etik Hjortstam	"
Sandra Nilsson	"
Martin Ståhl	"
Marcell Sulka	"
Lilian Rådström	"
Lisbeth Meryd	"
Ingemar Johansson	"
MONIKA KARLSSON	"
Torgelin Anderseen	Ja
Birgitta Swahn	Ja
Kerstin Johansson	Ja
Talla Bergström	Ja

Skriv på för Orraholmens framtid!

Namn: (Jag är folkbokförd i Herrljunga kommun)	
Anita Hjalmarsson	Ja
Jennette Halmi Larsson	Ja
Laila Gustavsen	Ja
Ingrid Kunkord	Ja
Inger Wikberg	Ja
Karin Sjöström	Ja
Lisbeth Nilsson	Ja
Birgitta Bror	JA
Birgitta Andersson	JA
Andersson Thore	JA
Kerstin Carlsson	Ja
Jöne Samuelsson	Ja
Christina Berg	Ja
OP	Ja
M. B. Nilsson	Ja
Anders Hultén	Ja
Sevil Selimovic	Ja
Hultén	Ja
Helena Johansson Dahlstedt	Ja

Skriv på för Orraholmens framtid!

[illegible]

Namninsamling – Orraholmen

Orraholmen är ett tätortsnära rekreationsområde för Herrljungas bygd och befolkning, samt dess besökare. Utveckling av området pågår och vi vill nu höja våra röster för att få till stånd en försäkran om att Orraholmen inte splittras och kalhuggs mer än det redan gjort, nu eller i framtiden.

Vi vill därför att Orraholmen lyfts ut ur kommunens skogsbruksplaner och att en bevarandeplan upprättas för ett skyddsvärt rekreations område!

Skriv på för Orraholmens framtid!

Namn:	(Jag är folkbokförd i Herrljunga kommun)
Jens Holmér	JA
Marij Oderlund	JA
Birgitta - Kenneth Karlsson	JA
Bengt Hakberg	A
Johanna Alfreidsson	Ja
Kristoff Johansson	Ja
Bengt Eriksson	-1-
Isabel Turnell	Ja
Annika F Bregner	-1-
Josefin Ohlson	Ja
Oliver Olander	Nej
Jenny Roos	JA
Stig Bol	Ja
Ulf Wendel	Ja
de de	Ja
Kalle Olin	Ja

Namninsamling - Orraholmen

Orraholmen är ett tätortsnära rekreationsområde för Herrljungas bygd och befolkning, samt dess besökare. Utveckling av området pågår och vi vill nu höja våra röster för att få till stånd en försäkran om att Orraholmen inte splittras och kalhuggs mer än det redan gjort, nu eller i framtiden.

Vi vill därför att Orraholmen lyfts ut ur kommunens skogsbruksplaner och att en bevarandeplan upprättas för ett skyddsvärt rekreations område!

Skriv på för Orraholmens framtid!

Namn:	(Jag är folkbokförd i Herrljunga kommun)
Malin Isaksson	Malin Isaksson
Tommy Isaksson	Tommy Isaksson
Egon Isaksson	Svanhildsson
Merita Isaksson	Merita Isaksson
Kerstin Björkman	Kerstin Björkman
Mikael Andersson	
Jan-Ove Bengtsson	
André Sörenberg	André Sörenberg
Gerd Abrahamsson	
Lisa Gustafsson	
Lars Nilsson	
Martina Rubensson	Martina Rubensson
Mikael Hansson	
Lillemor Thors	
Ragna Rebecka Flodberg	
Gunnel Abrahamsson	
Margareta Gustafsson	

Namninsamling – Orraholmen

Orraholmen är ett tätortsnära rekreationsområde för Herrljungas bygd och befolkning, samt dess besökare. Utveckling av området pågår och vi vill nu höja våra röster för att få till stånd en försäkran om att Orraholmen inte splittras och kalhuggs mer än det redan gjort, nu eller i framtiden.

Vi vill därför att Orraholmen lyfts ut ur kommunens skogsbruksplaner och att en bevarandeplan upprättas för ett skyddsvärt rekreations område!

Skriv på för Orraholmens framtid!

Namn:	(Jag är folkbokförd i Herrljunga kommun)
Kurt Hendberg	Ja
Angela Olsson	Ja
Harry Eriksson	Ja
Sören Bengtsson	JA
Karl Erik Wng	
Linda Haga	JA
Gunnar Karlsson	Ja
Eva	Ja
Håkan Igelström	Ja
Anne Igelström	Ja
Gabriel Rosander	JA
Inga-Lill Igelström	Ja
Per Karlsson	JA
Jude Holm	Ja
Oskar Karlsson	Ja

Namninsamling – Orraholmen

Orraholmen är ett tätortsnära rekreationsområde för Herrljungas bygd och befolkning, samt dess besökare. Utveckling av området pågår och vi vill nu höja våra röster för att få till stånd en försäkran om att Orraholmen inte splittras och kalhuggs mer än det redan gjort, nu eller i framtiden.

Vi vill därför att Orraholmen lyfts ut ur kommunens skogsbruksplaner och att en bevarandeplan upprättas för ett skyddsvärt rekreations område!

Skriv på för Orraholmens framtid!

Namn:	(Jag är folkbokförd i Herrljunga kommun)
Anna-Greta Gilbertsson	Ja
Inggerd Olaf	Ja
Kent Lindberg	Ja
Camilla Petersson	Ja
Fredrik Petersson	Ja
Magnus Jansson	Ja
Roger Jansson	Ja
Siv Jansson	Ja
Ulf Jansson	Ja
Sara Liitr	Ja
Amir Persson	Ja
Hans Liifv	Ja
Emmy Liifv	Ja
Hans Gustafsson	Ja
Majvor Gustafsson	Ja
Bir Fredberg	Ja

Namninsamling - Orraholmen

Orraholmen är ett tätortsnära rekreationsområde för Herrljungas bygd och befolkning, samt dess besökare. Utveckling av området pågår och vi vill nu höja våra röster för att få till stånd en försäkran om att Orraholmen inte splittras och kalhuggs mer än det redan gjort, nu eller i framtiden.

Vi vill därför att Orraholmen lyfts ut ur kommunens skogsbruksplaner och att en bevarandeplan upprättas för ett skyddsvärt rekreations område!

Skriv på för Orraholmens framtid!

Namn:	(Jag är folkbokförd i Herrljunga kommun)
Camilla Karlsson	Ja
Jessica Gustafsson	Ja
Joakim Mahlborg	Ja
Ragnete Fredriksson	Ja
Anders Sparrfeldt	Ja
David Blakstad	Ja
Yon Uger	JA
M. Sizer.	JA
Alberto Diaz Särnborn	JA
Alma Poyatos Oliver	Ja
Elisabet Johansson	Ja
Leif Thoms	Ja
Magnus Graham	Ja
Henriette	Ja
Sam Hj	
Saga Karakas	Ja

Skriv på för Orraholmens framtid!

Namn: *(Jag är folkbokförd i Herrljunga kommun)*

Carl-Gustaf Lundgren
Luno Bergström

Namninsamling - Orraholmen

Orraholmen är ett tätortsnära rekreationsområde för Herrljungas bygd och befolkning, samt dess besökare. Utveckling av området pågår och vi vill nu höja våra röster för att få till stånd en försäkran om att Orraholmen inte splittras och kalhuggs mer än det redan gjort, nu eller i framtiden.

Vi vill därför att Orraholmen lyfts ut ur kommunens skogsbruksplaner och att en bevarandeplan upprättas för ett skyddsvärt rekreations område!

Skriv på för Orraholmens framtid!

[illegible]

Skriv på för Orraholmens framtid!

[illegible]

Protokoll nr 78

Styrelsesammanträde Nossan Förvaltningsaktiebolag

Närvarande:

Styrelse: Anders Andersson, Lena Bertilsson, Gunnar Ingvarsson
Ordförande: Gunnar Ingvarsson

Tjm: Linda Rudenwall (VD)
Johanna Eliasson (Redovisningsansvarig)

Inbjudna: Auktoriserad revisor från PwC; Peter Wank
Förtroendevalda revisorer; Jonny Gustavsson, Ann Welander och Göte Olsson

Plats: Herrljunga kommunhus, D-salen

Tid: 2020-03-09 kl. 10:00-12:00

1. **Styrelsesammanträdet öppnande**
Mötet förklarades öppnat av ordförande.
2. **Godkänna dagordning**
Beslut: Dagordningen godkändes.
3. **Att jämte ordförande utse två justerare av dagens protokoll**
Beslut: Anders Andersson och Lena Bertilsson valdes att justera dagens protokoll.
4. **Fastställande av koncernbidrag 2019**
Beslut: Styrelsen fastställer tidigare beslutat inriktningsbeslut gällande koncernbidrag 2019:
 - Herrljungabostäder AB ska betala ett koncernbidrag om 200 tkr och
 - Herrljunga Elektriska AB ska betala ett koncernbidrag om 835 tkrtill Nossan Förvaltningsaktiebolag avseende verksamhetsåret 2019.
5. **Års- och koncernredovisning 2019 Nossan Förvaltningsaktiebolag**
Års- och koncernredovisning för Nossans förvaltningsaktiebolag föredrogs av redovisningsansvarig. Totalt uppvisar koncernen ett resultat på 5, 2 mkr (7, 5 mkr fg år) före finansiella poster och skatt.
Mellan åren 2018 och 2019 var resultatförsämringen för koncernen 2, 9 mnkr efter finansiella poster. Försämringen beror till stor del på ökade kostnader samt lägre finansiella intäkter då moderbolaget under 2018 sålde dotterbolaget Herrljunga Hotellfastighets AB. Soliditeten vid året slut blev 1,5 %, vilket är en förbättring mot föregående år. Soliditeten är för 2019 uppfyllt för samtliga bolag.

Beslut: Styrelsen godkänner upprättad års- och koncernredovisning samt förslag till vinstdisposition för Nossans förvaltningsaktiebolag.

Internkontrollplan ska upprättas inför kommande verksamhetsår.

Internkontrollpolicy för Herrljunga kommun anger att resultatet av intern kontroll årligen ska redovisas till Kommunstyrelsen. Detta sker i samband med årsredovisning.

Avvikelser i den löpande internkontrollen ska omedelbart rapporteras till ansvarig nämnd/styrelse.

Intern kontroll ska genomföras av följande processer där risker har identifierats.

Nossans förvaltningsaktiebolag			
Risk i process/rutin/system	Kontrollmoment	Risk- och väsentlighets-bedömning ¹	Resultat av uppföljning
Koncerninterna poster	Avstämning av koncerninterna poster. Viktigt att alla bolag tar upp samma skulder och fordringar. Blankett skall fyllas i och skickas in för avstämning. Görs en gång per år i samband med upprättande av kommunens koncern-redovisning.	R 3 x V 4 = RV 12	Bolag och stiftelse fick utskickat mallar för delårsbokslut och helårsbokslut i god tid före deadlines. Alla skickade in ifyllda mallar för koncerninterna poster i tid och kommunens koncern kunde redovisas på ett korrekt sätt vid delåret 2019 samt helåret 2019.
Planering låneportfölj, lånestrategi, likviditetsplanering	Finansråd bestående av kommunens ekonomichef och respektive bolags verkställande direktör ska gå igenom den samlade låneportföljen, fastställa lånestrategin och likviditetsplanering för kommunkoncernen. Finansråd genomförs 2 ggr per år i samband med ägardialog bolagskoncernen Nossans förvaltningsaktiebolag och KS.	R 3 x V 4 = RV 12	Finansråd har genomförts vid två tillfällen under året.
Administrativa rutiner arkivering och diariefunktion	Arkivhantering Diarieföring Samtliga undertecknade protokoll arkiveras i ekonomiavdelningens arkiv samt scannas in och finns i kommunens nätverk. Undertecknade handlingar arkiveras i ekonomiavdelningens arkiv.	R 3 x V 3 = RV 9	Numrerade och justerade protokoll tillsammans med tillhörande bilagor samt avtal förvaras i en pärm i kommunhusets/ ekonomiavdelningens närarkiv.

¹ Se skala för risk och väsentlighetsbedömning

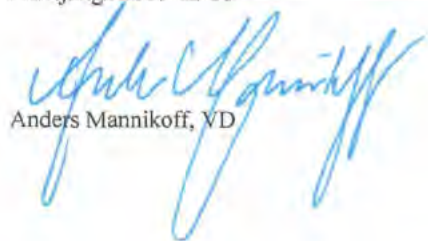
Bakgrund

Då aktieägaren Rune Hagnert gått bort har innehavet om 10 aktier, via arv, gått över till änkan Karin Hagnert. Karin har i sammanhanget uttryckt en önskan om att få behålla aktierna, dvs att inget hembudsförfarande enligt bolagsordningen ska utlösas. Vid kontakt med Gullack advokatbyrå har bolaget fått rådet att undersöka med övriga aktieägare om man kan tänka sig att bifalla Karins önskemål, dvs att avstå bolagsordningens hembudsförfarande och låta Karin behålla aktierna. De privata aktieägarna har därefter kontaktats per telefon för att beskriva situationen och inhämta svar. Här nedan följer en sammanställning från rundringningen:

Personnr	Namn	Adress	Postnr	Ort	Mobil	Hem	Tfn	Aktier	Kontaktad datum	Bifaller Karins önskan (Ja/Nej)
	Hagnert Rune, dödsbo							10	-----	-----
	Ingvarsson Gunnar							2	2020-02-28	Ja, hon får behålla aktierna
	Lundqvist Lars							16	2020-02-28	Ja, hon får behålla aktierna
	Majtorp Christer							3	2020-02-28	Ja, hon får behålla aktierna
	Rydsmo Peter							2	2020-02-28	Ja, hon får behålla aktierna
556637-5746	Nossan Förvaltnings AB	Box 201	524 23	HERRLJUNGA				17967	2020-02-28	Frågan skickad per e-post till Nossans ordförande

Svarens riktighet intygas

Herrljunga 2020-02-28

Anders Mannikoff, VD

Års- och
koncernredovisning 2019
Nossan
Förvaltningsaktiebolag
556637-5746

Innehåll

Förvaltningsberättelse.....	2
Ekonomisk redovisning.....	7
Noter.....	13
Underskrifter.....	22
Revisionsberättelse.....	23
Granskningsrapport.....	24

Styrelsen och verkställande direktör avger följande årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2019.

Förvaltningsberättelse

Mål med verksamheten

Nossan Förvaltningsaktiebolag ska samordna och kontrollera att Herrljunga kommuns koncernbolag förvaltas enligt ägardirektiv och kommunala mål, samt att skapa möjligheter för koncernen att växa och utvecklas. I koncernen ingår dotterbolagen Herrljungabostäder AB, Herrljunga Elektriska AB, Herrljunga Vatten AB, samt vilande bolaget Herrljunga Elkraft AB. Nossan Förvaltningsaktiebolag ska varje år ha ett positivt resultat och soliditeten ska uppgå till minst 10 %.

Herrljunga Elektriska AB ska tillhandahålla lokalt etablerade, kvalitativa och prisvärda tjänster inom el- och värme-försörjning, viss elinstallation, service samt IT-tjänster. Bolaget ska genom sin verksamhet bidra till att Herrljunga kommuns utveckling stärks. Bolaget ska bedriva allmännyttig verksamhet inom el- och värme-försörjning med en prissättning och ett resultat, som normalt självfinansierar reinvesteringar av anläggningar. Bolagets ekonomiska mål är att uppnå en avkastning på eget kapital som uppgår till 8 %, samt en soliditet av minst 35 %.

Herrljunga Vatten AB ska tillhandahålla VA-tjänster inom Herrljunga kommuns verksamhetsområde för VA, enligt den kommunala självkostnadsprincipen. Bolagets ekonomiska mål ska vara att driva sin verksamhet i enlighet med den kommunala självkostnadsprincipen.

Herrljungabostäder AB ska ha ett fastighetsbestånd som präglas av ett brett utbud med hyresrätter och med stor valfrihet beträffande storlek, standard och läge. Bolaget ska främja byggandet av flerbostadshus och förtätning av centralorterna. Bolaget ska med sitt fastighetsbestånd vara en del i det kommunala mottagandet av nyanlända flyktingfamiljer och ensamkommande barn, i syfte att öka integrationsmöjligheterna och att motverka segregation. Herrljungabostäder AB ska verka för att bostäder anpassas i enlighet med socialtjänstens krav. Bolagets ekonomiska mål är att direktavkastningen långsiktigt ska vara 3 % och soliditeten ska uppgå till minst 15 %.

Ägarförhållanden

Nossan förvaltningsaktiebolag ägs till 100 % av Herrljunga kommun. Herrljungabostäder AB ägs till 100 % av Nossan förvaltningsaktiebolag. Herrljunga Elektriska AB ägs till 99,82 % av Nossan Förvaltningsaktiebolag. Herrljunga Elektriska AB äger Herrljunga Vatten AB 100%, Herrljunga Elkraft AB 100% och Trollabo Kraft AB 50%.

Viktiga händelser under året

Nossan Förvaltningsaktiebolag

Under 2019 tillträdde ny styrelsen för Nossan Förvaltningsaktiebolag. Under året har Nossan Förvaltningsaktiebolag deltagit i processen för beslut om nytt ägardirektiv.

Herrljunga Elektriska AB med dotterbolag

Sammanlagt för Herrljunga Elektriska AB, Herrljunga Vatten AB och Herrljunga Elkraft AB blev resultatet 6,1 mnkr (6,0 mnkr) före bokslutsdispositioner och skatt. Herrljunga Vatten AB ska driva VA-verksamheten till självkostnad och Herrljunga Elkraft AB är vilande bolag.

År 2019 har varit händelserikt för fjärrvärmen. Solör Bioenergi har tagit över som värmeleverantör till Herrljunga tätort och Gäsene mejeri har börjat leverera värme till Gäsenegården via nybyggd kulvert vilket inneburit att den lokala panncentralen i Gäsenegården kunnat stängas ner.

Stadnäsverksamheten har under året byggt klart fibernätet i Herrljunga tätort. Sedan tidigare var fibernäten i Ljung-Annelund och på landsbygden klara. Med enstaka undantag har alla som önskat nu fått en fiberförbindelse till sin fastighet.

Under 2019 producerades 436 129 kubikmeter dricksvatten. Det har mottagits och renats 844 478 kubikmeter avloppsvatten samt 5 450 kubikmeter septiskt slam. Under året har 10 stycken anslutningar av varierande karaktär genomförts, panncentralen Sågen har anslutits till VA-nätet, bostadsområdet Vreta har fått förstärkt leveranssäkerhet genom nu rundmatning för dricksvatten och luftanordningarna i Herrljunga och Annelunds avloppsreningsverk är uppraderade med förstärkt rening och minskad energiförbrukning som följd.

Herrljungabostäder AB

Hyresförhandlingar för 2019 genomfördes i februari månad. Förhandlingarna var påkallade av Herrljungabostäder AB som yrkade på en höjning på 3,9% på utgående totalhyror. Efter gemensamma och enskilda överläggningar med Hyresgästföreningen blev det en överenskommelse om en höjning på 2,5% från och med den 1 april. En ytterligare förhandling med Hyresgästföreningen påkallades under juni månad. Den gällde åtta fastigheter (150 lägenheter) där en bruksvärdering också gjordes. Herrljungabostäder AB yrkade på en hyreshöjning på 10% på dessa fastigheter. Detta på grund av att hyresnivåerna låg mycket lågt gentemot övriga hyresnivåer i beståndet hos Herrljungabostäder AB. Efter besiktningar av lägenheter och bruksvärdesförhandling blev höjningen av hyran under en 3-årsperiod 7,5 % på fem fastigheter samt 9% på tre fastigheter.

Uthyrningsgraden har varit mycket god under året med en uthyrningsgrad på 99,3 (99,1%). Ett visst behov av bostäder finns men efterfrågan begränsas kraftigt av de hyressökandes ekonomiska förutsättningar.

Personalen har genomgått fortbildning inom aktuella arbetsområden avseende arbetsmiljö, fastighetsförvaltning, besiktningar och kundtjänstfrågor.

Framtiden

Herrljunga Elektriska AB med dotterbolag

Den pågående samhällsomställningen av energisystemet har förutsättningar att påverka verksamheterna inom Elnät och Fjärrvärme. Digitaliseringen av samhället är i hög grad beroende av snabba bredbandsförbindelser där fibernät tillhandahålls av Stadsnätverksamheten. El-/energiteknikverksamheten berörs av det rådande konjunkturläget. Vatten och avlopp påverkas av klimatförändringar, såväl av kraftigare regn som av torka och brist på grundvatten. Alla infrastrukturverksamheter påverkas av nya hotbilder inklusive samhällets återuppbyggnad av civilt försvar. Verksamheten som helhet är sedan 2006 certifierad med avseende på kvalitet, miljö och arbetsmiljö vilket innebär att vi bl a arbetar systematiskt med omvärldsbevakning och riskbaserade metoder. I skenet av detta bedömer vi framtidsutsikterna som goda, men inte utan utmaningar

Herrljungabostäder AB

Byggbranschen är överhettad med alltför höga byggkostnader som följd. Behovet av bostäder finns men där efterfrågan förutsätter kunder som klarar inflyttningshyran. Att möta efterfrågan på nya bostäder är en viktig och stor utmaning. I Herrljunga kommun är andelen äldre invånare förhållandevis stor vilket påverkar vilken typ av boenden som efterfrågas. Med utgångspunkt i det behöver fokus de kommande åren ligga på bostäder för denna grupp. Fortsatt planering av fler bostäder styrs av bolagets soliditet, konjunkturläget, efterfrågan och betalningsförmågan hos presumtiva kunder.

Herrljunga Bostäder AB kommer att fortsätta stambyten på fastigheter, vilket är en prioriterad underhållsåtgärd. Man kommer även att bygga om före detta PostNords lokaler till lägenheter. Fortsatt planering av fler bostäder styrs av företagets soliditet, konjunkturläge, efterfrågan och betalningsförmågan hos presumtiva kunder.

Utveckling av koncernens verksamhet, resultat och ställning

	2019	2018	2017	2016	2015
Nettoomsättning tkr	141 621	132 592	136 451	131 420	125 071
Resultat efter finansnetto tkr	5 232	7 517	-7 769	9 372	549
Balansomslutning tkr	478 755	475 230	476 725	481 245	464 434
Soliditet %	1,5%	0,6%	-0,8%	0,3%	-1,1%
Avkastning på totalt kapital %	1,1%	2,0%	-1,3%	2,4%	0,9%
Medeltal anställda	58	54	54	54	52

Ekonomi

Resultatet för Nossan förvaltningsaktiebolag uppgår före bokslutsdispositioner och skatt till -1 023 tkr (865 tkr). Soliditeten var vid årets slut 10,2 % (10,2 %). Det finansiella målet på minst 10 % därmed är uppfyllt för 2019.

Resultatet för koncernen uppgår efter bokslutsdispositioner och skatt till 5 232 tkr (7 517 tkr) och soliditeten var vid årets slut 1,5 % (0,6 %). Soliditeten enligt de finansiella målen är för 2019 uppfyllt av samtliga bolag. Enligt de finansiella målen ska Herrljunga Vatten AB bedrivas i enlighet med den kommunala självkostnadsprincipen.

Mellan åren 2018 och 2019 var resultatförsämringen efter finansnetto för koncernen 2 899 tkr. Försämringen beror till stor del på ökade kostnader samt lägre finansiella intäkter då moderbolaget under 2018 sålde dotterbolaget Herrljunga Hotellfastighets AB.

Handwritten signatures and initials: NR, AA, KB, C

Personal

Totalt har koncernen 58 anställda, varav 12 % är kvinnor. I moderbolaget Nossan förvaltningsaktiebolag finns inga anställda utan via avtal köps resurser av Herrljunga Kommun.

Herrljunga Elektriska har högt ställda mål vad gäller personalförhållanden vilket också ges av att de är certifierade med avseende på systematiskt arbetsmiljöarbete. Personalstyrkan arbetar heltid och domineras av män. Utbudet av kvinnliga kandidater är annars svagt inom de tekniska verksamhetsområdena. Deras verksamhetssystem innehåller kravdokument som syftar till att motverka alla former av diskriminering inklusive bristande jämställdhet mellan könen. Personal- och friskvård bedrivs på flera olika plan med betoning på förebyggande arbete. Systematisk rehabilitering tillämpas vid behov. Löneöversyn sker enligt avtal och alla medarbetare erbjuds årliga löne- och utvecklingssamtal.

Personal har genomgått fortbildning inom aktuella arbetsområden avseende arbetsmiljö, fastighetsförvaltningar, besiktning och kundtjänstfrågor.

Finansiella risker

Herrljunga Elektriskas affärs- och marknadsrisker berör i första hand verksamheten EI-/energiteknik som agerar på en öppen marknad. Övriga verksamheter utgörs i huvudsak av så kallade naturliga monopol eller liknande och berörs främst av så kallade regulatoriska risker, t ex genom myndighetsreglering av tillåtna intäkter. Finansiella risker finns i Herrljunga Vatten AB då verksamheten delvis är lånefinansierad. Risken överförs dock på VA-kollektivet genom VA-lagens självkostnadsprincip.

Miljöpåverkan

Herrljunga Elektriska Aktiebolag bedriver anmälningspliktig verksamhet enligt miljöbalken. Anmälningsplikten avser produktionsanläggningar för fjärrvärme i Mörlanda Panncentral och Kartholmens Panncentral. Den anmälningspliktiga produktionen om 3,6 GWh har en nettoomsättning på 2,3 mnkr.

Herrljunga Vatten AB bedriver tillståndspliktig avloppsrening vid 6 anläggningar. För Herrljunga och Annelund ARV är Länsstyrelsen myndighet, för övriga kommunens bygg – och miljönämnd. Tillståndet är inte föremål för någon omprövning. Verksamheten omfattar ungefär hälften av bolagets totala omsättning.

Herrljunga bostäder har huvuddelen av sina fastigheter anslutna till fjärrvärmenätet som inom Herrljunga tätort produceras till största delen av biobränsle. I de flesta bostadsområden finns miljöhus där källsorterade sopor lämnas. Matavfall blir till biogas och biogödsel. I hyresavtalet förbinder sig hyresgästerna att källsortera enligt erhållen information och föreskrifter. Alla produkter som används i fastighetsverksamheten är miljöcertifierade. Energibesparande vvs-utrustning installeras alltid vid nyproduktion och utbyte. Införande av individuell mätning av värme- och varmvatten har skapat ett incitament för kunden att minska sin förbrukning och därmed även sin miljöpåverkan.

Handwritten signatures and initials at the bottom right of the page.

Förändring eget kapital

Koncernen

kr	Aktiekapital	Balanserat vinst m.m.	Årets resultat	Totalt eget kapital
Eget kapital 2019-01-01	100	2 840	148	3 086
Utdelning till ägarna			-3	-3
Årets resultat		4 132	10	4 142
Eget kapital 2019-12-31	100	6 972	155	7 225

Moderbolaget

kr	Aktiekapital	Fritt eget kapital	Årets resultat
Belopp vid årets ingång	100 000	21 134 416	1 895 392
Resultatdisposition		1 895 392	-1 895 392
Årets resultat			9 661
Belopp vid årets utgång	100 000	23 029 808	9 661

Förslag till vinstdisposition

Till årsstämman förfogande står följande vinstmedel:

Balanserat resultat	23 029 808
Årets resultat	<u>9 661</u>
	23 039 469

Styrelsen förslår att vinstmedel disponeras så att i ny räkning överförs 23 039 469 kr.

SA MA KB CA

Koncernens resultaträkning

tkr	Not	2019	2018
Nettoomsättning	5	140 527	132 592
Aktiverat arbete för egen räkning		1 094	1 614
		141 621	134 206
Rörelsens kostnader			
Råvaror och förnödenheter		-43 712	-39 981
Övriga externa kostnader	3	-36 931	-34 524
Personalkostnader	4	-36 343	-34 497
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	11,12,13,14,15	-17 476	-17 223
Summa rörelsens kostnader		-134 462	-126 225
Rörelsens resultat		7 159	7 981
Resultat från finansiella poster			
Resultat från andelar i koncernföretag		-	1 290
Övriga räntetäkter och liknande resultatposter	6	80	89
Räntekostnader och liknande resultatposter	7	-2 007	-1 843
Summa resultat från finansiella poster		-1 927	-464
Resultat efter finansiella poster		5 232	7 516
Skatt på årets resultat	9	-1 090	-476
Årets vinst		4 143	7 041
Hänförligt till moderbolagets aktieägare		4 133	7 031
Innehav utan bestämmande inflytande		10	10

NR AB CE V/A

Koncernens balansräkning

tkr	Not	2019	2018
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter		-	-
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	11,13	5 822	6 085
Förvaltningsfastigheter	12,13	183 112	184 162
Maskiner och andra tekniska anläggningar	14	229 286	233 350
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	15	6 866	550
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>	16		
Andelar i koncernföretag och andra gemensamt styrda företag		250	250
Andra långfristiga fordringar		300	300
Ägarintressen i övriga företag		45	45
Summa anläggningstillgångar		425 681	424 741
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager mm</i>			
Råvaror och förnödenheter		2 987	3 351
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		24 047	27 470
Fordringar hos koncernföretag		3 141	3 392
Fordringar hos intresseföretag och gemensamt styrda företag		2 073	2 284
Aktuella skattefordringar		1 875	1 283
Övriga kortfristiga fordringar		70	714
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17	2 174	1 841
<i>Kassa och bank</i>		16 708	10 153
Summa omsättningstillgångar		53 075	50 488
Summa Tillgångar		478 755	475 230

Koncernens balansräkning

tkr	Not	2019	2018
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital			
Aktiekapital		100	100
Annat eget kapital inklusive årets resultat		7 126	2 838
Innehav utan bestämmande inflytande			148
Summa eget kapital		7 226	3 086
Avsättningar			
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser		63	99
Uppskjuten skatteskuld		39 553	38 977
Summa avsättningar		39 616	39 076
Långfristiga skulder			
	18		
Skulder kreditinstitut		246 242	249 139
Skulder till koncernföretag		135 487	135 487
Summa långfristiga skulder		381 729	384 626
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut		3 194	3 115
Leverantörsskulder		15 491	13 878
Skulder till koncernföretag		505	548
Aktuella skatteskulder		-	208
Övriga skulder		20 497	21 226
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19	10 496	9 467
Summa kortfristiga skulder		50 184	48 441
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		478 755	475 230

Koncernens kassaflödesanalys

tkr	Not	2019	2018
Den löpande verksamheten			
Rörelseresultat före finansiella poster		7 160	7 981
Justering för avskrivning		17 476	17 175
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet mm		-36	
Erhållen ränta		80	89
Erlagd ränta		-2 007	-1 843
Betald inkomstskatt		-1 314	-2 150
Ökning/minskning varulager		364	262
Ökning/minskning kundfordringar		3 422	-4 284
Ökning/minskning övriga kortfristiga fordringar		773	-529
Ökning/minskning leverantörsskulder		1 614	-2 258
Ökning/minskning övriga kortfristiga rörelseskulder		258	16 984
Kassaflöde från den löpande verksamheten		27 789	31 427
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-18 415	-16 913
Sålda materiella anläggningstillgångar		-	-
Sålda dotterbolag		-	826
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-18 415	-16 087
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån		-	-
Amortering		-2 897	-16 269
Ökning/minskning av kortfristiga finansiella skulder		79	-
Transaktioner med minoritetsintressen		-3	-3
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-2 822	-16 269
Årets kassaflöde		6 552	-929
Likvida medel vid årets början		10 156	11 085
Likvida medel vid årets slut		16 708	10 156

AA
2/3 92

Moderbolagets resultaträkning

tkr	Not	2019	2018
Rörelsens kostnader			
Övriga externa kostnader	3,4	-833	-934
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-	-
Summa rörelsens kostnader		-833	-934
Rörelsens resultat		-833	-934
Resultat från finansiella poster			
Resultat från andelar i koncernföretag		-	1 902
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar			-
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	6	74	103
Räntekostnader och liknande resultatposter	7	-264	-206
Summa resultat från finansiella poster		-189	1 799
Resultat efter finansiella poster		-1 023	865
Bokslutsdispositioner	8	1 035	1 037
Skatt på årets resultat	9	-3	-7
Årets vinst		10	1 895

Moderbolagets balansräkning

tkr	Not	2019	2018
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>	16		
Andelar i koncernföretag		213 301	213 301
Andra långfristiga fordringar		13 200	13 200
Summa anläggningstillgångar		226 501	226 501
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>	13		
Kundfordringar		-	-
Fordringar hos koncernföretag		1 051	1 037
Aktuella skattefordringar		63	66
Övriga kortfristiga fordringar		141	135
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17		
Summa omsättningstillgångar		1 256	1 238
Summa Tillgångar		227 757	227 739
Eget kapital och skulder			
Eget kapital			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Aktiekapital		100	100
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserad vinst eller förlust		23 030	21 134
Årets vinst		10	1 895
Summa eget kapital		23 139	23 130
Långfristiga skulder	18		
Skulder till kreditinstitut		59 650	59 650
Skulder till koncernföretag		135 487	135 487
Summa långfristiga skulder		195 137	195 137
Kortfristiga skulder			
Förskott till kunder		-	-
Leverantörsskulder		-	-
Checkräkningskredit		9 340	9 339
Aktuella skatteskulder		-	-
Övriga skulder		-	-
Skulder till koncernföretag		-	-
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19	140	133
Summa kortfristiga skulder		9 480	9 472
Summa eget kapital och skulder		227 757	227 739

SR AA NS E

Noter

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Belopp i tkr om inget annat anges.

Allmänna redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning K3. Redovisningsprinciperna är oförändrade i jämförelse med föregående år.

Nossan Förvaltningsaktiebolag upprättar koncernredovisning. Uppgifter om koncernföretag finns i not. Dotterbolagen inkluderas i koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet överförs till koncernen. De exkluderas ur koncernredovisningen från den dag då det bestämmande inflytandet upphör.

Koncernens bokslut upprättas enligt förvärvsmetoden. Förvärvstidpunkten är den tidpunkt då det bestämmande inflytandet erhålls. Identifierbara tillgångar och skulder värderas inledningsvis till verkliga värden vid förvärvstidpunkten. Minoritetens andel av de förvärvade nettotillgångarna värderas till verkligt värde. Goodwill utgörs av mellanskillnaden mellan de förvärvade identifierbara nettotillgångarna vid förvärvstillfälle och anskaffningsvärdet inklusive värdet av minoritetsintresset och värderas initialt till anskaffningsvärdet.

Mellanhavanden mellan koncernföretag elimineras i sin helhet.

Värderingsprinciper

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats utifrån anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Materiella anläggningstillgångar

Planenliga avskrivningar är baserade på tillgångarnas anskaffningsvärden och ekonomiska livslängder enligt praxis. Följande avskrivningstider tillämpas:

Materiella anläggningstillgångar	År
Byggnader	33-50 år
Förvaltningsfastigheter	33-50 år
Koncernmässiga övervärden inventarier	40 år
Markanläggningar	20 år
Inventarier	10 år
Datorer	3 år

Varulager

Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Därvid har inkuransrisk beaktats. Anskaffningsvärdet beräknas enligt först in-först ut-principen. I anskaffningsvärdet ingår förutom utgifter för inköp även utgifter för att få varorna till deras aktuella plats och skick.

SR 11 10 52

Avsättningar

Som avsättning har redovisats förpliktelser gentemot tredje man som är hänförliga till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår och som på balansdagen antingen är säkra eller sannolika till sin förekomst men oviss till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias.

Intäkter

Det inflöde av ekonomiska fördelar som bolagen har erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkterna värderas till verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas. Hyresintäkter redovisas i den period intäkten avser.

Tjänsteuppdrag och entreprenadavtal- löpande räkning

Bolagen vinstavräknar entreprenadarbeten på löpande räkning i den takt arbetet utförs. Pågående, ej fakturerade entreprenadarbeten, tas i balansräkningen upp till det beräknade faktureringsvärdet av utfört arbete.

Tjänsteuppdrag och entreprenadavtal- fast pris

För tjänsteuppdrag till fast pris redovisas de inkomster och utgifter som är hänförliga till ett utfört tjänsteuppdrag som intäkt respektive kostnad i förhållande till uppdragets färdigställandegrad på balansdagen (successiv vinstavräkning). Ett uppdrags färdigställandegrad bestäms genom att nedlagda utgifter på balansdagen jämförs med beräknade totala utgifter. I de fall utfallet av ett uppdrag inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, redovisas intäkter endast i den utsträckning som motsvaras av de uppkomna uppdragsutgifter som sannolikt kommer att ersättas av beställaren. En befarad förlust på ett uppdrag redovisas omgående som kostnad.

Fordringar

Fordringar har upptagits till det belopp som de beräknas inkomma.

Inkomstskatt

Aktuella skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som gäller på balansdagen. Uppskjutna skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen.

Uppskjuten skatteskuld avseende temporära skillnader som hänför sig till investeringar i dotterföretag redovisas inte i koncernredovisningen då moderföretaget i samtliga fall kan styra tidpunkten för återföring av de temporära skillnaderna och det inte bedöms sannolikt att en återföring sker inom överskådlig framtid.

Uppskjuten skattefordran avseende underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckning det är sannolikt att avdraget kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning.

Fordringar och skulder nettoredovisas endast när det finns en legal rättning till kvittning. Aktuell skatt, liksom förändring i uppskjuten skatt, redovisas i resultaträkningen om inte skatten är hänförlig till en händelse eller transaktion som redovisas i eget kapital.

Koncernbidrag och aktieägartillskott

Huvudregel för redovisning av koncernbidrag enligt 35 kap. Inkomstskattelagen (1999:1229).

Koncernbidrag som erhållits/lämnats redovisas som en bokslutsdisposition i resultaträkningen. Det lämnade koncernbidraget har påverkat företagets aktuella skatt.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är upprättad enligt indirekt metod.

Koncernredovisning

I koncernredovisningen ingår dotterbolag där moderbolaget har minst 50% av rösterna.

Not 2 Uppskattningar och bedömningar

Bolagen gör uppskattningar och bedömningar om framtiden. De uppskattningar och antaganden som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar i redovisade värden för tillgångar och skulder under nästkommande år behandlas enligt följande. Uppskattningar av anläggningstillgångarnas nyttjandeperiod följer i allt väsentligt branschpraxis. På detta sätt kan den uppskattade nyttjandeperioden i framtiden visa sig avvika från den faktiska nyttjandeperioden.

Not 3 Arvode och kostnadsersättning till revisorer

Med revisionsuppdrag avser granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörs förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter

Koncernen	2019	2018
Revisionsuppdrag	260	280
Andra uppdrag	26	262
Totalt	286	542

Moderbolaget	2019	2018
Revisionsuppdrag	70	70
Andra uppdrag	26	30
Totalt	96	100

Not 4 Anställda och personalkostnader

Koncernen, antalet anställda	2019	2018
Kvinnor	7	7
Män	51	47
Totalt	58	54

Koncernen, styrelsen	2019	2018
Kvinnor	4	3
Män	13	14
Totalt	17	17

Ledning VD	3	3
------------	---	---

NR 10 @ 11

Löner och andra ersättningar samt sociala avgifter, inklusive pensionskostnader

Koncernen	2019	2018
Styrelsen och VD	1 927	1 981
Övriga anställda	22 892	21 410
Sociala kostnader enligt lag och avtal	11 524	11 106
Totalt	36 343	34 497

Moderbolaget	2019	2018
Styrelsen och VD	102	169
Övriga anställda	0	0
Totalt	102	169

Not 5 Inköp och försäljning mellan koncernföretag

Koncernintern fakturering har skett med 13 116 tkr (13 662 tkr), vilket har eliminerats i koncernens resultaträkning.

Not 6 Ränteintäkter och liknande resultatposter

Koncernen	2019	2018
Ränteintäkter övriga	80	88
Ränteintäkter koncernföretag	-	-
Totalt	80	88

Moderbolaget	2019	2018
Ränteintäkter övriga	10	38
Ränteintäkter koncernföretag	65	65
Totalt	74	103

Not 7 Räntekostnader och liknande resultatposter

Koncernen	2019	2018
Räntekostnader	-1 578	1405
Borgensavgifter	-429	438
Totalt	-2 007	1 843

Moderbolaget	2019	2018
Räntekostnader	264	206
Borgensavgifter	-	-
Totalt	264	206

OR M LB 42

Not 8 Bokslutsdispositioner

Moderbolaget	2019	2018
Erhållet Koncernbidrag från Herrljunga Elektriska AB	835	837
Erhållet Koncernbidrag från Herrljungabostäder AB	200	200
Totalt	1 035	1 037

Not 9 Skatt på årets resultat

Koncernen	2019	2018
Aktuell skatt	-514	-442
Uppskjuten skatt	-575	-35
Skatt på årets resultat	-1 090	-476
Redovisat resultat före skatt	5 232	7 517
Skatt beräknad enligt gällande skattesats (22%)	-1 120	-1 654
Skatteeffekt ej avdragsgilla kostnader	-25	-42
Skatteeffekt av ej skattepliktiga realisationsvinster	-	284
Skatt hänförlig till tidigare års redovisade resultat	1	-7
Skatt hänförlig till ej redovisat underskott	0	-
Skatteeffekt av schablonränta på periodiseringsfond	-8	-5
Effekt av ändrade skattesatser	61	948
Redovisad skattekostnad	-1 090	-476

Moderbolaget	2019	2018
Aktuell skatt	3	7
Uppskjuten skatt	-	-
Skatt på årets resultat	3	7

Not 10 Uppskjuten skatt

Skillnaden mellan å ena sidan den inkomstskatt som är redovisats i resultaträkningen samt å andra sidan den inkomstskatt som belöper sig på verksamheten utgörs av:

Koncernen	2019	2018
Uppskjuten skatt på obeskattade reserver	-862	17
Uppskjuten skattefordran på kostnad återförd i beskattningen och avdragsgill kommande år	-513	748
Uppskjuten skatteskuld hänförlig till skattemässigt ej avdragsgilla avskrivningar på uppskrivet värde på fastigheter	800	-800
Uppskjuten skatt	-575	-35

Handwritten signatures and initials:
JR M 20 42

Not 11 Byggnader och mark

Koncernen	2019	2018
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	17 338	30 327
Nyanskaffningar under året		
Utrangerad och såld inventarie under året		-12 989
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	17 338	17 338
Ingående ackumulerade avskrivningar enligt plan	11 253	18 183
Årets avskrivningar enligt plan	263	263
Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar		-7 193
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	11 516	11 253
Utgående bokfört värde	5 822	6 085

Not 12 Förvaltningsfastigheter Herrljungabostäder AB

Koncernen	2019	2018
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	239 571	214 897
Nyanskaffningar under året	2 940	24 830
Avyttrad anläggningstillgång		-156
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	242 511	239 571
Ingående Nedskrivningar	18 100	14 800
Försäljning och utrangeringar	-	-
Återförd nedskrivning	-	-
Årets omklassificering	-	3 300
Årets nedskrivning	-	-
Utgående ackumulerade nedskrivningar	18 100	18 100
Ingående ackumulerade avskrivningar enligt plan	37 309	33 491
Årets avskrivningar enligt plan	3 990	3 906
Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar	-	-88
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	41 299	37 309
Utgående bokfört värde	183 112	184 162

En extern marknadsvärdering av Herrljunga Bostäder ABs förvaltningsfastigheter har gjordes under hösten 2018 som indikerar på ett övervärde på cirka 245 mnkr, 2019 bedöms värdet vara oförändrat.

Not 13 Taxeringsvärde 2019-12-31

Fastighet	Taxeringsvärde
Förvaltningsfastigheter	275 518
Byggnader och mark	6 528

Not 14 Maskiner och andra tekniska anläggningar

Koncernen	2019	2018
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	411 010	399 169
Nyanskaffningar under året	9 159	12 577
Utrangerad och såld inventarie under året	-821	-736
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	419 348	411 010
Ingående ackumulerade avskrivningar enligt plan	177 661	165 456
Årets avskrivningar enligt plan	13 223	13 053
Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar	-821	-849
Nedskrivning	-	-
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	190 063	177 661
Utgående bokfört värde	229 286	233 350

Not 15 Pågående anläggningar

Koncernen	2019	2018
Pågående anläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	6 866	550
Nedskrivning	-	-
Utgående bokfört värde	6 866	550

Not 16 Finansiella anläggningstillgångar

Koncernen	2019	2018
Andelar i intresseföretag, Trollabo Kraft AB	250	250
Fordringar hos intresseföretag och gemensamt styrda företag	300	300
Andra långfristiga värdepappersinnehav	45	45
Redovisat värde vid årets slut	595	595

Moderbolaget	2019	2018
Andelar i Herrljungabostäder AB	15 664	15 664
Andelar i Herrljunga Elektriska AB	197 637	197 637
Långfristig fordran Herrljungabostäder AB	13 200	13 200
Redovisat värde vid årets slut	226 501	226 501

Uppgifter om dotterföretag

Namn	Orgnr	Ägd andel %	Eget kapital 2019-12-31	Resultat efter skatt 2019
Herrljungabostäder AB	556508-0909	100	25 883	2 805
Herrljunga Elektriska AB	556006-9816	99,82	18 069	1 107

AR WS CE
AA

Not 17 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Koncernen	2019	2018
Ej kostnadsförda utgifter	1 206	1 841
Totalt	1 206	1 841

Not 18 Långfristiga skulder

Koncernen	2019	2018
Skulder i Kommuninvest Sverige AB	229 400	232 497
Skulder till Herrljunga Kommun	135 487	135 487
Skulder till Hyresrättsföreningen Ugglan	2 300	2 300
Övriga skulder till kreditinstitut	9 457	9 512
Förutbetalda anslutningsavgifter	5 085	4 830
Utgående bokfört värde	381 729	384 626

Moderbolaget	2019	2018
Skulder i Kommuninvest Sverige AB	59 650	59 650
Skulder till Herrljunga Kommun	135 487	135 487
Utgående bokfört värde	195 137	195 137

Not 19 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Koncernen	2019	2018
Förutbetalda hyror	3 150	2 957
Upplupen semester	4 681	4 280
Upplupna sociala avgifter	1 418	1 292
Upplupna räntor	48	55
Övriga upplupna kostnader	1 199	883
Totalt	10 496	9 467

Moderbolaget	2019	2018
Uppbokade revisionskostnader	100	100
Uppbokad ränta Kommuninvest Sverige AB	41	33
Totalt	140	133

NR
AA

Not 20 Ställda säkerheter

Koncernen	2019	2018
Tillgångar med äganderättsförbehåll	113	169

Not 21 Eventuella förpliktelser

Koncernen	2019	2018
Ansvarsförbindelse	62	62
Totalt	62	62

Not 22 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Det har inte inträffat några händelser av betydelse för bolagen efter räkenskapsårets slut.

Not 23 Förslag till vinstdisposition

Till årsstämmans förfogande står följande vinstmedel:

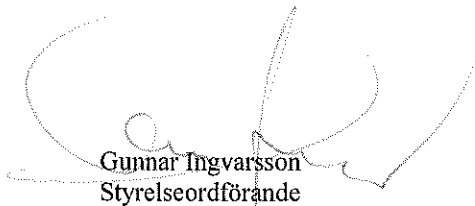
Balanserat resultat	23 029 808
Årets resultat	<u>9 661</u>
	23 039 469

Styrelsen förslår att vinstmedel disponeras så att i ny räkning överförs 23 039 469 kr.

Underskrifter

Herrljunga 2020-

Gunnar Ingvarsson
Styrelseordförande

Anders Andersson
Styrelseledamot

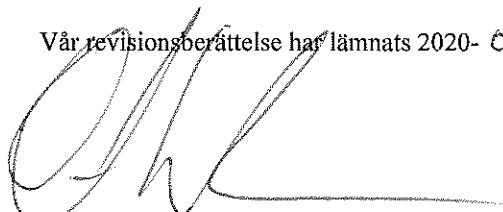

Lena Bertilsson
Styrelseledamot

Linda Rudenwall
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats 2020- 03-16

Öhrlings Pricewaterhousecoopers AB
Peter Olofsson Wank
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Nossan Förvaltningsaktiebolag, org.nr 556637-5746

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Nossan Förvaltningsaktiebolag för år 2019.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets och koncernens finansiella ställning per den 31 december 2019 och av dessas finansiella resultat och koncernens kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om hurvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

En ytterligare beskrivning av vårt ansvar för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Nossan Förvaltningsaktiebolag för år 2019 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst. Vid förslag till ntdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om ntdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation, och att tillse att bolagets organisation är ntförad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

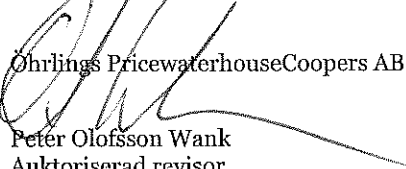
- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som ntförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst inte är förenligt med aktiebolagslagen.

En ytterligare beskrivning av vårt ansvar för revisionen av förvaltningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Borås den 16 mars 2020

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Peter Olofsson Wank
Auktoriserad revisor

Till Styrelsen och årsstämman i

Nossan Förvaltningsaktiebolag

org. nr. 556737-5746

Granskningsrapport för år 2019

Vi av fullmäktige i Herrljunga kommun utsedda lekmannarevisor, har granskat Nossans Förvaltning ABs verksamhet.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de föreskrifter, kommunala ändamål och befogenheter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorns ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet varit ändamålsenligt utifrån det syfte som uttrycks i bolagsordning och ägardirektiv.

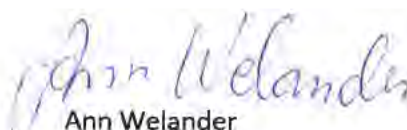
Bolagets verksamhet har bedrivits från ekonomisk synpunkt på ett tillfredställande sätt.

Vi bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi finner därför ingen anledning till anmärkning mot styrelsens ledamöter eller verkställande direktören.

Herrljunga, 2020-03-11

Jonny Gustafsson

Ann Welanders

Av kommunfullmäktige i Herrljunga Kommun utsedda lekmannarevisorer

Plats och tid	Borås kl 9.00-11.45
Beslutande	Malin Carlsson (S) Borås Stad, Ordförande Bengt Hilmerzon (C) Vårgårda, 1:e vice ordförande Michael Plogell (FR) Bollebygd Annette Carlson (M) Borås Stad Gunnar Andersson (M) Herrljunga Tomas Johansson (M) Mark Stefan Carlsson (S) Svenljunga Tony Hansen (S) Tranemo Roland Karlsson (C) Ulricehamn
Ersättare	Lars-Erik Olsson (S) Bollebygd Kerstin Hermansson (C) Borås Stad Niklas Arvidsson (KD) Borås Stad Lennart Haglund (C) Tranemo Wiktor Öberg (M) Ulricehamn
Adjungerade	Christofer Bergenblock (C) Varberg Jana Nilsson (S) Varberg Anna Svalander (L) Thomas Carlsson (LPO) Jan-Olof Sundh (V)
Övriga deltagare	Magnus Haggren, Förbundsdirektör Linda Bergholtz, Administrativ chef Pär Lindquist, WSP § 4 Eva Lotta Petersson, Destination Boråsregionen § 6 Fredrik Lindén, Turistrådet Västsverige § 6 Marie Linda, Turistrådet Västsverige § 6 Anna Laang, Regionutvecklare §§ 4, 5

Justerare		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

Sekreterare

Linda Bergholtz

Ordförande

Malin Carlsson

Justerare

Bengt Hilmersson

Justerare			Utdragsbestyrkande
-----------	--	--	--------------------

Innehåll

§ 1	Fastställande av dagordning.....	4
§ 2	Val av justerare.....	4
§ 3	Fyllnadsval adjungerad ledamot	5
§ 4	Redovisning av effektutvärdering tillväxtprojekt	6
§ 5	Utlisning av tillväxtmedel kultur och miljö 2020	7
§ 6	Turistrådet Västsverige	9
§ 7	Årsredovisning 2019 Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund	10
§ 8	Samverkansavtal Utväg Södra Älvsborg	12
§ 9	Förbundsdirektör informerar	14
§ 10	Återkoppling från VästKoms styrelse och BHU	15
§ 11	Anmälningssärenden	16
§ 12	Övriga frågor.....	17
§ 13	Nästa sammanträde äger rum den 24 april 2020 kl 9.00-16.....	17

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 1 Fastställande av dagordning

Beslut

Dagordningen fastställs med justeringen att ärende 7 angående tillväxtmedel kultur och miljö, tas upp som ärende 5

§ 2 Val av justerare

Beslut

Bengt Hilmersson (C) Vårgårda utses att jämte ordförande justera dagens protokoll

Justerare		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

§ 3 Fyllnadsval adjungerad ledamot

Diarienummer: 2020/SKF001

Beslut

Thomas Carlsson (LPO) väljs till adjungerad ledamot i Direktionen samt adjungerad ledamot i beredning Hållbar regional utveckling, BH7

Sammanfattning

Fyllnadsval ska genomföras då Monica Björnell (LPO) avsagt sig sitt uppdrag som adjungerad ledamot i Direktionen för Boråsregionen Sjuhärad's kommunalförbund samt adjungerad ledamot i beredningen Valfärd och Kompetens.

Valberedningen föreslår Thomas Carlsson (LPO) till adjungerad ledamot i Direktionen samt adjungerad ledamot i beredning Hållbar regional utveckling, BH7.

Expedieras till

Landsbygdspartiet oberoende Svenljunga

Justerare		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

§ 4 Redovisning av effektutvärdering tillväxtprojekt

Diarienummer: 2020/SKF0109

Beslut

Informationen tas till dagens protokoll

Sammanfattning

Pär Lindquist, WSP Advisory, presenterar den uppföljning av beviljade tillväxtmedel 2014-2019 som gjorts. Uppdraget var att sammanställa kvantitativa resultat från insatser, baserat på uppföljning av indikatorer och återrapportering av projekt samt kvalitativa resultat genom en fördjupad bild av ett urval av fallstudier; totalt sex projekt.

Justerare		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

§ 5 Utlysning av tillväxtmedel kultur och miljö 2020

Diarienummer: 2020/SKF0106

Beslut

Fördelning av delregionala tillväxtmedel för kultur och miljö 2020 genomförs enligt förslag

Sammanfattning

Boråsregionen utlyser årligen tillväxtmedel för samverkansprojekt som ska bidra till utveckling och tillväxt i Sjuhärad. Årets utlysning avser 2020 års tillväxtmedel för delregionala kultur- och miljöutvecklingsprojekt. Vid utlysningen har sammanlagt sju projektansökningar inkommit, varav fyra inom *kultur* och tre inom *miljö* till ett värde av totalt 3 464 000 kr för 2020. Alla inkomna ansökningar är kvalificerade enligt kommunalförbundets kriterier inom de nio prioriterade delregionala målen i Boråsregionens tillväxtstrategi för perioden 2014 – 2020. Kulturprojekten ligger i linje med prioriterade målbilder i Kulturplan för Boråsregionen 2020 – 2023.

Disponibelt belopp för kulturprojekt 1 mnkr

Kulturprojekt externa	Sökande	Söker 2020	Förslag tilldelning	Kommentar
Moving Out – Borås Internationella Konstbiennal flyttar ut	Borås Konstmuseum	200 000	200 000	År 1
"Skimmer och härvor i Viskans vatten och marker"	Rydals museum/ Marks kommun	270 000	200 000	År 1
Art Center Sjuhärad – Hållbarhet, innovation, inkludering	Teater Nu / co KulturUngdom	369 000	350 000	År 2
Gränsbygd i Sjuhärad 2019 - 2021	Ulricehamns kommun	325 000	250 000	År 2
Summa		1 164 000	1 000 000	

Disponibelt belopp för miljöprojekt 2 mnkr

Miljöprojekt	Sökande	Söker 2020	Förslag tilldelning	Kommentar
Miljöstrategisk samverkan Boråsregionen	Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund	1 000 000	850 000	
Fossilfri Boråsregion	Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund	1 000 000	850 000	
HÅLL UT!	Miljöbron	300 000	300 000	
Summa		2 300 000	2 000 000	

Justerare

Utdragsbestyrkande

Boråsregionen finansierar maximalt angivet belopp mot tagna kostnader enligt ovan. Medel beviljas för ett år i taget. För fleråriga projekt tas nytt beslut om fortsatt finansiering kommande år under förutsättning att Västra Götalandsregionen beviljar Boråsregionen tillväxtmedel. Överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen och Boråsregionen om fördelning av delregionala tillväxtmedel avser 2020.

De tillväxtprojekt som beviljas ett lägre belopp än ansökan anger ombeds inkomma med en reviderad projektbeskrivning enligt mall med beskrivning av hur det tilldelade bidraget påverkar måluppfyllelse, budget och planerade aktiviteter.

Beslutsunderlag

- Sammanfattning Kulturprojekt
- Sammanfattning Miljöprojekt

Expedieras till

Borås Konstmuseum
Rydals museum/Marks kommun
Teater Nu
Ulricehamns kommun
Miljöbron

Justerare		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

§ 6 Turistrådet Västsverige

Beslut

Informationen tas till dagens protokoll

Sammanfattning

Eva Lotta Petersson, projektledare Destination Boråsregionen, berättar om nuläget i projektet.

Fredrik Lindén, VD, och Marie Linde, vice VD, på Turistrådet Västsverige presenterar sitt arbete utifrån de två uppdragen att utveckla och marknadsföra destinationen Västsverige. Bolaget är helägt av Västra Götalandsregionen, är verksamma i hela Västsverige och fungerar som samverkansplattform som kopplar samman nationell, regional och lokal nivå. Bolaget ska ta fram en ny affärsplan utifrån fyra grundläggande principer för en hållbar besöksnäring: Så lite onödig miljöpåverkan som möjligt, Bra för både boende och besökare, Fler besökare när och där det inte är fullt samt Fler jobb och jobb som går att leva på.

Turistrådet Västsverige önskar att både offentliga och privata aktörer ansluter sig till det samlade initiativet Hållbarhetsklivet. En kommun som ansluter sig förbinder sig att beakta de fyra grundprinciperna, att kommande besöksnäringstrategier kopplas till Hållbarhetsinitiativet, att beslut fattas att ansluta och att detta meddelas Turistrådet samt att kommunen delar med sig av initiativ som skapas. Hållbarhetsklivet innebär inga ekonomiska åtaganden.

Justerare		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

§ 7 Årsredovisning 2019 Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund

Diarienummer: 2020/SKF0107

Beslut

Årsredovisning 2019 för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund godkänns med följande tillägg under 2.2: *Samlingarna från Borås Biologiska museum har flyttats till Navet och en permanent utställning planeras och byggs 2020* samt borttagande av fotnoten under 2.4.1.

Årsredovisningen översänds tillsammans med revisionsberättelsen till medlemskommunerna för godkännande och prövning av ansvarsfrihet

Underskottet belastar förbundets egna kapital utan krav på återställande

Sammanfattning

Totalt redovisar förbundet ett negativt resultat om 866 tkr gentemot budget vilket är 1 682 tkr lägre än 2018. Förbundskansliet redovisar ett underskott gentemot budget om 159 tkr, Navet science center ett negativt resultat om 714 tkr och Medarbetarcentrum ett resultat om 7 tkr. Business Region Borås och Närvårdskontoret redovisar ett balanserat resultat.

Prognos för helårsresultat i samband med delårsbokslutet var ett underskott om 1 000 tkr i förhållande till lagd budget. Det faktiska resultatet för förbundet uppgår till ett underskott om 866 tkr vilket i sin helhet överensstämmer väl med tidigare lagd prognos.

Förbundskansliet redovisar på helheten ett bättre resultat än tidigare prognostiserat. Avvikelsen som uppgår till cirka 600 tkr kan i första hand hänföras till ej utnyttjad reserv, lägre indexkostnader för E20 än budgeterat samt en mer positiv utveckling av semesterlöneskulden.

Navet science center prognosticerade vid delåret ett underskott gällande driften om 250 tkr. Det totala driftunderskottet blev 425 tkr och beror på minskad försäljning av material och utbildningar. Det totala resultatet för helåret blev ett underskott om 714 tkr varav 289 tkr är direktavskrivna kostnader för den nya astronomiutställningen som enligt beslut i Direktionen 2018-02-23 ska belasta eget kapital.

Närvårdssamverkan Södra Älvsborg prognosticerade vid delåret ett överskott om ca 350 tkr. Resultatet för helåret blev ett överskott om 454 tkr. Överskottet förklaras av de 755 tkr som flyttades med från 2018 till öronmärkta aktiviteter som ännu inte utförts. Närvårdskontorets faktiska resultat bokförs som ett nollresultat vilket möjliggör för det politiska samrådet inom Närvårdssamverkan att hantera resultatet i enlighet med beslutad styrmodell.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Direktionen har i beslut fastställt att verksamhetens omslutning och karaktär bedömts motivera ett eget kapital för förbundet om cirka 4 000 tkr. Det totala egna kapitalet vid årets utgång är 9 677 tkr,

Justerare		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

varav kansliets del är 6 934 tkr, Navets 2 027 tkr och Medarbetarcentrums 716 tkr. Utöver beslut om eget kapital ska den samlade verksamheten även uppnå minst ett nollresultat.

I samband med direktionens beslut 2018-10-26 om att försäkra den förmånsbestämda ålderspensionen, FÅP, from 2019-01-01 beslutades även att den engångspremie som följde av beslutet skulle belasta eget kapital. Den totala kostnaden för premieinbetalningen inklusive löneskatt uppgick till 1 875 tkr. På samma sätt ska kostnaderna för den nya astronomiutställningen på Navet belasta eget kapital enligt beslut i Direktionen 2018-02-23. Vid bedömning om förbundet når målet om god ekonomisk hushållning bör hänsyn tas till Direktionens två beslut vilket innebär att underskottet är planerat och av engångskaraktär. Förbundets egna kapital överstiger det finansiella målet.

Utöver de finansiella målen redovisar förbundet en måluppfyllelse för verksamheten där sex av sju inriktningsmål anses helt uppfyllda, ett mål anses delvis uppfyllt. Utöver de fastställda mål och strategier som anges i verksamhetsplanen har förbundet under året tillsammans med medlemskommunerna initierat och påbörjat insatser inom en rad områden. Arbetet med ny regional avfallsplan har påbörjats, ny modell för tillväxtmedel tillämpas och en ny delregional kulturplan har antagits.

Samtliga verksamheter har ett tydligt och långsiktigt Sjuhäradsperspektiv, bygger på gränsöverskridande samverkan samt främjar nytänkande. Det är förbundets samlade bedömning att verksamheten når såväl de finansiella som verksamhetsmässiga målen och att kraven för god ekonomisk hushållning därmed kan anses vara uppfyllda.

Beslutsunderlag

- Årsredovisning 2019

Expedieras till

Medlemskommunerna

Justerare		Utdragsbestyrkande

§ 8 Samverkansavtal Utväg Södra Älvsborg

Diarienummer: 2019/SKF0128

Beslut

Medlemskommunerna samt Alingsås och Lerums kommuner rekommenderas teckna avtal angående Utväg Södra Älvsborg enligt förslag

Sammanfattning

Utväg Södra Älvsborg bedriver vård och stöd genom enskilda samtal och gruppverksamhet till våldsutsatta och deras barn samt påverkansinsatser för våldsutövare. Utväg tar emot identifierade våldsutsatta/våldsutövare och barn från hälso- och sjukvården, socialtjänsten, andra myndigheter och ideella organisationer. En allt större andel söker Utvägs hjälp på eget initiativ. Verksamheten har vidare i uppdrag att vara ett metod- och kompetensstöd till de samverkande myndigheternas personal. Polisen, Kriminalvården och Åklagarmyndigheten är samarbetsparter.

Utväg Södra Älvsborg är en samfinansierad verksamhet där det inte går att avgöra exakt hur stor andel som är regionens hälso- och sjukvård (behandling enligt HSL) eller kommunernas socialtjänst (stöd enligt SoL). Verksamheten finansieras av Boråsregionens kommuner, Lerum, Alingsås samt södra och västra hälso- och sjukvårdsnämnden. Regionhälsan verkar som vårdorganisation för verksamheten som startade år 2001 som projekt. Utväg permanentades år 2006 och Västra Götalandsregionen stod då för 2/3 och kommunerna för 1/3 av kostnaderna. 2017 höjdes kommunernas andel av finansieringen till 50 % av kostnaderna. 2019 står Västra Götalandsregionen för 54 % och kommunerna för 46 % av kostnaderna.

Översyn av avtal

Frågan om översyn av befintligt samverkansavtal om Utväg lyftes under våren 2019 av södra hälso- och sjukvårdsnämnden utifrån följande principer

- En tydligare verksamhetsbeskrivning samt gemensam struktur för ledning och styrning av Utväg Södra Älvsborg behövs
- Kostnaden justeras till 50/50
- Uppföljning av avtalen behöver förtydligas
- Framtagande av flerårigt avtal

Förslag på nytt avtal

Under arbetet har förbättringsområden identifierats vad gäller möjligheten att kunna skraddarsy insatser, behov av en närmare samverkan mellan Utväg och kommunernas socialtjänst och behov av en tydligare styrning och ledning av Utväg. I förslag på samverkansavtal har därför såväl uppdrag som styrning och ledning förtydligats. I verksamhetens uppdrag föreslås också ett ökat krav gällande tillgänglighet till nybesök.

Justerare		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

Justering av kostnader inför 2020

Enligt befintligt avtal ska finansieringen vara 50 % av kostnaderna från Västra Götalandsregionen och 50 % från kommunerna. Idag betalar Västra Götalandsregionen ca 54 % av kostnaden och för att nå en 50/50-finansiering är en justering av kostnader gjord i framtagna fördelningsmodell.

Beslutsunderlag

- Förslag på avtal Utväg Södra Älvsborg

Expedieras till

Medlemskommunerna Boråsregionen

Alingsås kommun

Lerums kommun

Västra hälso- och sjukvårdsnämnden

Södra hälso- och sjukvårdsnämnden

Justerare		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

§ 9 Förbundsdirektör informerar

Beslut

Informationen tas till dagens protokoll

Sammanfattning

Gällande Framtidens vårdinformationsmiljö ska beslut tas i respektive kommun senast 30 april.
Beslutet ska gälla samtliga optioner kommunen önskar avropa.

Sammanfattning och reflektion från strategidagarna på Hindåsgården samt plan för det fortsatta arbetet, i första hand på tjänstemannanivå.

Påminnelse om Temadagen gällande Ekonomi och Utmaningar 13 mars.

Justerare		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

§ 10 Återkoppling från VästKoms styrelse och BHU

Beslut

Informationen tas till dagens protokoll

Sammanfattning

Direktionen delges information om de senaste och kommande mötena med BHU och VästKoms styrelse.

Justerare		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

§ 11 Anmälningssärenden

Beslut

Redovisningen av delegationsbeslut godkänns

Sammanfattning

Följande delegationsbeslut anmäls till Direktionen

Datum	Beslut	Delegat
1911-2002	1. Sex avtal mellan Medarbetarcentrum och Borås Stad	Verksamhetschef MC
191120	2. Samverkansavtal Yrkesresan	Förbundsdirektör
191216	3. Samverkansavtal Göteborgsregionen Huvudmannaplan kring studie och yrkesvägledning	Förbundsdirektör
191218	4. Uppsägning av avtal CGIT	Förbundsdirektör
2001	5. Två avtal mellan Medarbetarcentrum och Tranemo kommun	Verksamhetschef MC
200103	6. Avtal Närvårdskontoret – Lenimentus AB – Utbildning klinisk bedömning samt beslutsstöd	Förbundsdirektör
2001-2002	7. Tre avtal mellan Medarbetarcentrum och Marks kommun	Verksamhetschef MC
200114	8. Tjänsteköp Borås Stad, projektledare MiniMaria	Förbundsdirektör
200115	9. Reviderad ansökan Gränslösa bibliotek	Förbundsdirektör

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 12 Övriga frågor

Sammanfattning

Bengt Hilmerzon tackar av ordförande Malin Carlsson

§ 13 Nästa sammanträde äger rum den 24 april 2020 kl 9.00-16.00

Justerare		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

Mötesanteckningar från Folkhälsopolitiska rådet 2020-03-11

Närvarande:

Gunnar Andersson	ordf. kommunstyrelsen
Börje Aronsson	ordf. tekniska nämnden
Christina Gladh	ordf. bildningsnämnden
Eva Larsson	ordf. socialnämnden
Viveca Lundahl	folkhälsoutvecklare
Ronny Norrman	vice ordf. bygg- och miljönämnden
Mats Palm	2: e vice ordf. kommunstyrelsen
Anette Rundström	vice ordf. socialnämnden

• Föregående mötesanteckningar

Godkändes efter genomgång och diskussioner runt punkterna:

– Drogvanor bland ungdomar

Stationshuset och området runt är ett tillhåll för ungdomar. Det händer väldigt mycket; droghantering, skadegörelse, rån. Främst är det mycket oroande då många yngre barn ”hänger” med äldre ungdomar. Stationsområdet är ansiktet utåt för kommunen. Det är viktigt att området upplevs som en trygg plats att vistas i.

Kontakt har tagits med Trafikverket att rensa bort växtlighet för ökad insyn.

Diskussionen bör åter tas upp gällande kameraövervakning.

Polisområdet Alingsås/Lerum/Vårgårda/Herrljunga kommer att föreslå kommunerna om att ett gemensamt medborgarlöfte antas gällande dess stationsområden.

– Barnkonventionen

En utbildning är planerad i samverkan med Vårgårda. Målgrupp; chefer och politiker.

– HBTQ-lärandeprojekt

Ett medborgarförslag har inkommit om utbildning inom hbtqi-frågor och mänskliga rättigheter.

Förslaget kommer att hanteras av folkhälsostrategen. Handlingsplanen för ett jämställt Herrljunga kommun ska revideras. Den ska integrera hela begreppet mänskliga rättigheter; diskrimineringsgrunderna/lagarna, jämlikhet...

• Samarbete mellan kommunen och Svenska kyrkan

Fjärilen är en stödgruppsverksamhet för barn som växer upp i familjer med missbruk eller psykisk ohälsa. Fjärilen är en samverkan mellan Svenska kyrkan, Vårgårda och Herrljunga kommuner samt IOGT. Svenska kyrkan står för stödgruppsledarna. Då det är svårt att få kommunerna att rekrytera barn så finns det risk för att Fjärilen läggs ner. Eva Larsson trycker på att det är en viktig verksamhet som inte ska gå förlorad. Till nästa styrgruppsmöte med Fjärilen vill Eva bli kallad.

• Agenda 2030

Hållbar Landsbygd Sjuhärad och Navet Science Center är inbjudna till Herrljunga kommunhus, den 15 maj. En lärorik förmiddag där vi djupdyker i ramverket Agenda 2030 och de globala målen. Gunnar förmedlar inbjudan till politikerna och Ior till förvaltningscheferna. Företagarna/FOKUS kommer också bli inbjudna.

Ett viktigt verktyg för att mäta resultat inom Agenda 2030 är Kolada, en databas som visar kommuners och regioners resultat från år till år och som ägs av Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). RKA har efter ett uppdrag från regeringen tagit fram nyckeltal för kommuner och regioner för varje mål i agendan. Nyckeltalen är ett viktigt steg för att Agenda 2030 ska förverkligas i hela Sverige och gör det möjligt att jämföra resultat med andra kommuner. Se länken nedan.

https://www.kolada.se/verktyg/jamforaren/?_p=jamforelse&focus=16694

- **Revidering av Kostpolicy med handlingsprogram**

Remisstiden är ute för revidering av Kostpolicy med handlingsprogram. Svar har inkommit från tekniska nämnden, bildningsnämnden och socialnämnden. Det reviderade programmet innehåller inga stora förändringar. Socialnämnden och bildningsnämnden har tillstyrkt revideringen. Tekniska nämnden har några ändringsförslag som tagits hänsyn till. Kostpolicy med handlingsplan kommer upp på kommunstyrelsen i april för vidare beslut till KF.

- **Övrig information:**

- **Folkhälsoavtalen**

Revideringen av folkhälsoavtalet, 2021-2024, mellan kommunen och HSN:s är i sitt slutskede. Inga stora förändringar jämfört med nuvarande avtal. Vidare info på vårdialogen den 1 april.

Regionala och kommunala styrande dokument och uppdrag som ligger till grund för det lokala folkhälsoarbetet är:

- Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland [2021-2030](#)
- Södra hälso- och sjukvårdsnämndens mål- och inriktningsdokument
- Kraftsamling fullföljda studier
- Kommunala styrande dokument; xx

- **Vårdialog**

Två gånger per år brukar södra hälso- och sjukvårdsnämnden (HSNS) träffa varje kommun för ett dialogmöte. Ett på hösten och ett på våren. På vårens dialog brukar kommunen besöka HSNS på Solhem i Borås.

- **EST (effektiv samordning för trygghet)**

17 inrapportörer har vi dagsläge. Personer som är intressanta ur ett inrapporteringsperspektiv t ex områdespoliser, vaktmästare, räddningstjänsten, HERBO. En kort enkät (som kommer via länk) fylls i en gång i månaden. Frågorna berör trygghet och brott som skadegörelser, bränder mm.

Sammanställningen av enkäterna ger oss en lägesbild i kommunen för att vi (kommun/polis/ andra aktörer) ska kunna sätta in rätt åtgärder/insatser. Ett möte med inrapportörerna kommer att hållas i maj.

- **SSPF**

En lösning till att ungdomar hänger runt stationshuset diskuterades. Rådet föreslog SSPF:s styrgrupp att titta på Vårgårdas fritidsgård Bubblan. En samlokalisering med biblioteket som visat sig vara en framgångsrik modell. Bubblan har blivit ett attraktivare ”häng” än den tidigare fritidsgården var.

Undertecknad tar med sig frågan till SSPF:s styrgrupp.

- **Nästa möte: 5 maj kl.14-16. Plats: Sämsjön**

KF § 36

DNR KS 5/2020 111

Fyllnadsval av ledamot i kommunstyrelsen, ersättare i kommunstyrelsen samt ersättare i krisledningsnämnden**Sammanfattning**

Från och med 2020-02-18 finns vakanser på posten som ledamot i kommunstyrelsen, ersättare i kommunstyrelsen och ersättare i krisledningsnämnden.

Förslag till beslut

Liberalerna har i skrivelse föreslagit Håkan Körberg (L) till ledamot till i kommunstyrelsen.

Liberalerna har i skrivelse föreslagit Inger Gustavsson (L) till ersättare i kommunstyrelsen.

Liberalerna har i skrivelse föreslagit Håkan Körberg (L) till ersättare i krisledningsnämnden.

Beslutsgång

I kommunfullmäktige frågar ordföranden om Håkan Körberg (L) väljs som ledamot i kommunstyrelsen och finner att så sker.

I kommunfullmäktige frågar ordföranden om Inger Gustavsson (L) väljs som ersättare i kommunstyrelsen och finner att så sker.

I kommunfullmäktige frågar ordföranden om Håkan Körberg (L) väljs som ersättare i krisledningsnämnden och finner att så sker.

KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT

1. Håkan Körberg (L) väljs som ledamot i kommunstyrelsen för resterande del av mandatperioden.
2. Inger Gustavsson (L) väljs som ersättare i kommunstyrelsen för resterande del av mandatperioden.
3. Håkan Körberg (L) väljs som ersättare i krisledningsnämnden för resterande del av mandatperioden.

Närvarande:

Ordinarie: Claes Unosson, Erik Alavik, Niklas Arvidsson, Bo Fransson, Fredrik Johansson, Linda Johansson, Jacob Brendelius, Johan Martinsson.

Tjg. suppleant:

Övriga: Robert Holmén, Anders Mannikoff samt del av tiden Peter Olofsson Wank och Tomas Johansson, båda från PwC.

Mötet hölls på Herrljunga Hotell och Konferens.

§ 676 Mötets öppnande

Ordföranden öppnade mötet.

§ 677 Val av sekreterare och protokollsjusterare

Till sekreterare valdes Anders Mannikoff, till protokollsjusterare valdes Bo Fransson.

§ 678 Föregående mötesprotokoll

Föregående protokoll gicks igenom. VD kommenterade att nytt avtal med kommunikationsoperatör (KO) i HEABs fibernät nu är tecknat för perioden 2020-2028. Protokollet lades därefter till handlingarna.

§ 679 Rapportering från revisionen

Peter Olofsson Wank och Tomas Johansson rapporterade om arbetet med revisionen. Revisionsarbetet har inte visat på några brister hos räkenskaper eller förvaltning.

§ 680 Rapportering från verksamheterna

VD rapporterade kortfattat om verksamheterna enligt följande:

Elnät har under vintern prioriterat rasering av luftledningarna som blivit ersatta av jordkabel. En av montörerna är sjukskriven efter att ha skurit sig i handen på en sprucken porslinsisolator.

El-/energiteknik ser ett växande intresse för installation av laddstolpar hos företag. Intresset för solceller är fortsatt mycket stort och kräver inhyring av extrapersonal för att möta efterfrågan. Några nya industriföretag har blivit kunder. Ramavtal om elservice till Herrljunga kommun är tecknat.

Stadsnät är i det närmaste klara med fiberutbyggnaden i Herrljunga tätort. I kommunen återstår endast Fåglavik som utbyggnadsområde. Kommunen är uppmanad att söka bidrag för Fåglavik och ett informationsmöte med boende är planerat till i maj.

Fjärrvärmen kommer under året att ta fram ett nytt avtalspaket för sina kunder. Vad gäller driften så kommer det senast per december att krävas personcertifiering som pannskötare för att få arbeta i anläggningarna. Utbildning och certifiering samordnas med Solör Bioenergi. En arbetsplatsolycka inträffade i Ölanda vattenverk där en i fjärrvärmepersonalen ramlade i en trappa och bröt benet.

§ 681 Granska och besluta om 2019 års bokslut

VD presenterade årsredovisningen för 2019 och svarade på styrelsens frågor.

Styrelsen beslutade att godkänna den framlagda årsredovisningen för 2019 och signerade den. Årsredovisningen överlämnas nu till revisor för underskrift och därefter till årsstämman för fastställelse.

§ 682 Utse företrädare för årsstämma i Trollabo Kraft AB

Styrelsen beslutade att utse Claes Unosson som företrädare vid kommande årsstämma i Trollabo Kraft AB.

§ 683 Beslut inför fortsatt ombyggnad av kontor

VD redovisade plan för kommande etapper i den pågående ombyggnaden och renoveringen av företagets kontorslokaler. Efter granskning beslutade styrelsen ge klartecken till genomförande av planen inom ramen för beslutad verksamhetsplan.

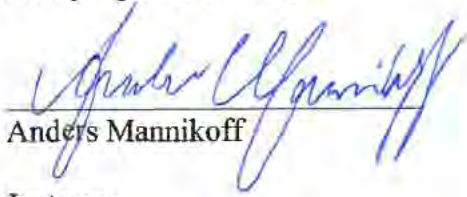
§ 684 Övriga frågor

Styrelsen behandlade lekmannarevisorernas rapport och fann, med ledning av denna, inget skäl att vidta några särskilda åtgärder.

§ 685 Mötets avslutning

Ordföranden avslutade mötet.

Herrljunga 2020-03-06

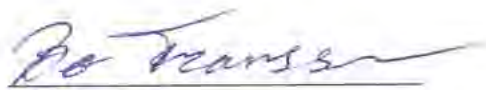

Anders Mannikoff

Justeras:

Claes Unosson

Bo Fransson

Närvarande:

Ordinarie: Claes Unosson, Erik Alavik, Niklas Arvidsson, Bo Fransson, Fredrik Johansson, Linda Johansson, Jacob Brendelius, Johan Martinsson.

Tjg. suppleant:

Övriga: Robert Holmén, Anders Mannikoff samt del av tiden Peter Olofsson Wank och Tomas Johansson, båda från PwC.

Mötet hölls på Herrljunga Hotell och Konferens.

§ 471 Mötets öppnande

Ordföranden öppnade mötet.

§ 472 Val av sekreterare och protokollsjusterare

Till sekreterare valdes Anders Mannikoff, till protokollsjusterare valdes Bo Fransson.

§ 473 Föregående mötesprotokoll

Föregående protokoll gicks igenom. VD kommenterade att bolaget förberett underlag för en framställan till kommunens miljöenhet om att få reducera provtagningsfrekvensen för etylenglykol. Detta med tanke på att inga provutslag konstaterats sedan 2018. VD redovisade vidare om hur utfallet blev för det lån som nyligen förnyades hos Kommuninvest. Protokollet lades därefter till handlingarna.

§ 474 Rapportering från revisionen

Peter Olofsson Wank och Tomas Johansson rapporterade om arbetet med revisionen. Revisionsarbetet har inte visat på några brister hos räkenskaper eller förvaltning.

§ 475 Rapportering från verksamheten

VD rapporterade kortfattat från verksamheten enligt följande:

Ombyggnad av pumpstation och omläggning av ledningar vid Bokvägen kan bli aktuell under året för att ligga i fas med utbyggnaden av bostadsområdena Södra Horsby etapp 1 och 2. Just nu är det något oklart hur snabbt en utbyggnad kommer att ske.

Annelunds avloppsreningsverk visar nu bra funktion bra tack vare omfattande utsläppsminskningar från berörd industri. Förbättringarna har tillkommit genom nära samverkan mellan Herrljunga Vatten och den berörda industrin.

Herrljunga avloppsreningsverk är fortsatt tungt belastat av industriutsläpp med påföljd att tillståndsgivna gränsvärden för 2019 kommer att överskridas. Länsstyrelsen hålls kontinuerligt informerad om de åtgärder som vidtas. Bedömningen är att den berörda industrin, i samverkan med Herrljunga Vatten, kommer att kunna uppnå utsläppsminskningar liknande de som skett i Annelund men det är ännu oklart hur lång tid detta kommer att ta.

3F
1 M

§ 476 Granska och besluta om 2019 års bokslut

VD presenterade årsredovisningen för 2019 och svarade på styrelsens frågor.

Styrelsen beslutade att godkänna den framlagda årsredovisningen för 2019 och signerade den. Årsredovisningen överlämnas nu till revisor för underskrift och därefter till årsstämman för fastställelse.

§ 477 Övriga frågor

- a) Styrelsen behandlade lekmanarevisorernas rapport och fann, med ledning av denna, inget skäl att vidta några särskilda åtgärder.
- b) Ombyggnaden av Altorps vattenverk fortgår enligt plan. Markarbeten pågår. Ett samverkansavtal är tecknat med projektkonsult i syfte att reglera projektkostnaden inom ramen för beslutad investeringsram.

§ 478 Mötets avslutning

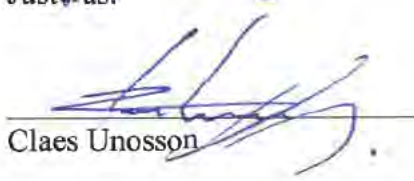
Ordföranden avslutade mötet.

Herrljunga 2020-03-06

Anders Mannikoff

Justeras:

Claes Unosson

Bo Fransson

Närvarande:

Ordinarie: Claes Unosson, Erik Alavik, Niklas Arvidsson, Bo Fransson, Fredrik Johansson, Linda Johansson, Jacob Brendelius, Johan Martinsson.

Tjg. suppleant:

Övriga: Robert Holmén, Anders Mannikoff samt del av tiden Peter Olofsson Wank och Tomas Johansson, båda från PwC.

Mötet hölls på Herrljunga Hotell och Konferens.

§ 340 Mötets öppnande

Ordföranden öppnade mötet.

§ 341 Val av sekreterare och protokollsjusterare

Till sekreterare valdes Anders Mannikoff, till protokollsjusterare valdes Bo Fransson.

§ 342 Föregående mötesprotokoll

Föregående protokoll gicks igenom utan kommentarer och lades till handlingarna.

§ 343 Granska och besluta om 2019 års bokslut

Bolaget är vilande.

Peter Olofsson Wank och Tomas Johansson rapporterade om arbetet med revisionen. Revisionsarbetet har inte visat på några brister hos räkenskaper eller förvaltning.

Styrelsen beslutade att godkänna den framlagda årsredovisningen för 2019 och signerade den. Årsredovisningen överlämnas nu till revisor för underskrift och därefter till årsstämman för fastställelse.

§ 344 Övriga frågor

Inga övriga frågor.

§ 345 Mötets avslutning

Ordföranden avslutade mötet.

Herrljunga 2020-03-06

Anders Mannikoff

Justeras:

Claes Unosson

Bo Fransson

Plats: Herrljunga Elektriska AB:s kontor, Herrljunga.

§ 1 Stämmans öppnande

Stämman öppnades av Claes Unosson.

§ 2 Val av ordförande och sekreterare vid stämman

Claes Unosson valdes att leda stämmoförhandlingarna. Till sekreterare för mötet valdes Anders Mannikoff.

§ 3 Upprättande och godkännande av röstlängd

Vid upprop fanns följande aktieägare representerade:

Aktieägare	Antal aktier	
Nossan Förvaltnings AB	17 967	Företrädare av Anders Andersson, se bilaga 1.

Sammanlagt 17 967 aktier av 18 000 var representerade vid stämman, se bilaga 2.

Ovanstående godkändes som röstlängd och det meddelades att varje aktie äger en röst.

Övriga närvarande vid stämman var: Erik Alavik, Bo Fransson, Fredrik Johansson, Robert Holmén, Johan Martinsson.

§ 4 Val av en eller två justeringsmän

Till att jämte ordföranden justera stämmoprotokollet valdes Anders Andersson.

§ 5 Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad

Personlig kallelse till samtliga aktieägare har sänts ut med post 2020-03-03.
Stämman beslutade att kallelse skett i behörig ordning.

§ 6 Godkännande av dagordning

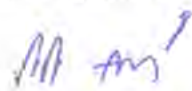
Dagordningen godkändes.

§ 7 Framläggande av årsredovisningen, revisionsberättelsen och lekmannarevisorns granskningsrapport

Claes Unosson redovisade framlagd årsredovisning, revisionsberättelse för 2019 samt lekmannarevisorns granskningsrapport över 2019 års förvaltning.

§ 8.1 Fastställande av resultat- och balansräkningen

Stämman godkände och fastställde den genomgångna resultat- och balansräkningen för verksamhetsåret 2019.

§ 8.2 Dispositioner beträffande bolagets vinst enligt den fastställda balansräkningen
Stämman beslutade att disponera vinstmedel enligt följande (kronor):

Till förfogande:	balanserat vinst	14 261 745
	årets vinst	1 107 082
		15 368 827

Disponeras så att:	till aktieägare utdelas 100 kr	
	per aktie	1 800 000
	i ny räkning överföres	13 568 827
		15 368 827

Anders Andersson meddelade att Nossan Förvaltnings AB avstår aktieutdelning för att istället ta det som koncernbidrag inom ramen för beslutad utdelning.

§ 8.3 Ansvarsfrihet för styrelseledamöter och verkställande direktören
Stämman beslutade att lämna ansvarsfrihet åt styrelseledamöter och verkställande direktören.

§ 8.4 Fastställande av tidpunkt för utbetalning till aktieägare
Stämman beslutade att utbetalning av aktieutdelning till minoritetsägarna skall ske när stämmoprotokollet är justerat, och till Nossan Förvaltnings AB efter samråd med mottagaren.

§ 8.5 Fastställande av arvoden åt styrelsen, revisor och lekmannarevisor
Stämman beslutade att följa Herrljunga Kommuns reglemente för arvoden och ersättningar till förtroendevalda i bolag och stiftelse (Bilaga 1, KS §185/2018-11-19).
Yrkesrevisorer enligt löpande räkning.

§ 8.6 Anmälan och fastställande av kommunfullmäktige vald styrelse
I enlighet med bolagsordningen har kommunfullmäktige i Herrljunga kommun valt (KF §29/2019-02-12) samtliga styrelseledamöter samt styrelsens ordförande.

Av KF valda ledamöter:	Erik Alavik	Bo Fransson
	Ann-Marie Olsson	Jacob Brendelius
	Fredrik Johansson	Johan Martinsson
	Claes Unosson	

Av KF vald ordförande: Claes Unosson

De lokala fackförbunden informerade att deras valda arbetstagarledamöter är:

Ledamöter:	Niklas Arvidsson	Linda Johansson
Suppleanter:	Robert Holmén	Leif Fogel

Handwritten signatures and initials in blue ink.

§ 8.7 Anmälan och fastställande av val av revisor

Anders Andersson föreslog omval av PWC som revisionsbolag och Peter Wank som huvudansvarig revisor. Stämman fastställde PWC som revisionsbolag och Peter Wank som huvudansvarig revisor.

§ 8.8 Anmälan och fastställande av val av lekmannarevisor

Av KF valda (KF §46/2019-03-12):

Ordinarie:

Lars-Erik Wessbo

Ann Welanders

Suppleant:

Jonny Gustafsson

§ 8.9.1 Annat ärende - Fastställande av gemensamt ägardirektiv för Nossan Förvaltnings AB:s koncern

Claes Unosson redovisade av KF beslutat (KF §189/2019-12-10) Gemensamt ägardirektiv för bolag ingående i Nossan Förvaltningsaktiebolag – Koncernen.

Stämman fastställde ovanstående ägardirektiv som gällande för Herrljunga Elektriska AB.

§ 8.9.2 Annat ärende - Fastställande av Särskilt ägardirektiv för Herrljunga Elektriska AB med tillhörande dotterbolag

Claes Unosson redovisade av KF beslutat (KF §192/2019-12-10) Särskilt ägardirektiv för Herrljunga Elektriska AB med tillhörande dotterbolag. Genom detta ägardirektiv utgår det tidigare särskilda ägardirektivet för Herrljunga Vatten AB.

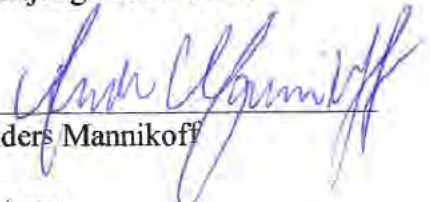
Stämman fastställde ovanstående ägardirektiv som gällande för Herrljunga Elektriska AB med tillhörande dotterbolag.

§ 9 Avslutning

Anders Andersson framförde ett tack till styrelsen och alla övriga i bolaget för ett väl genomfört år.

Ordföranden tackade för visat intresse och avslutade stämman.

Herrljunga 2020-03-19

Anders Mannikoff

Justeras:

Claes Unosson

Anders Andersson

HERRLJUNGA KOMMUN

FULLMAKT
2020-03-09

Fullmakt

Härmed intygas att Anders Andersson utsetts att företräda Nossan Förvaltningsaktiebolag vid ordinarie bolagsstämma i Herrljunga Elektriska AB 2020-03-18. Beslutet fattades på styrelsesammanträde i Nossan Förvaltningsaktiebolag 2019-12-02.

Herrljunga 2020-03-09

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Linda Rudenwall'.

Linda Rudenwall
VD

AK / AM

Namn	Adress	Postnr	Ort	Mobil	Hem	Tfn	Aktier
1 Hagnert Karin							10
2 Ingvarsson Gunnar							2
3 Lundqvist Lars							16
4 Majtorp Christer							3
5 Rydsmo Peter							2
6 Nossan Förvaltnings AB	Box 201	524 23	HERRLJUNGA				17967 ✓
							18000

11/19/2019

Plats: Herrljunga Elektriska AB:s kontor, Herrljunga.

§ 1 Stämmans öppnande

Stämman öppnades av Claes Unosson.

§ 2 Val av ordförande och sekreterare vid stämman

Claes Unosson valdes att leda stämmoförhandlingarna. Till sekreterare för mötet valdes Anders Mannikoff.

§ 3 Upprättande och godkännande av röstlängd

Herrljunga Elektriska AB äger samtliga 5000 aktier vid stämman, med Nossan Förvaltnings AB som ägarföreträdare:

Ägarens företrädare var sålunda: Anders Andersson, se bilaga I.

Ovanstående godkänns som röstlängd.

Övriga närvarande vid stämman var: Erik Alavik, Bo Fransson, Fredrik Johansson, Robert Holmén, Johan Martinsson.

§ 4 Val av en eller två justeringsmän

Till att jämte ordföranden justera stämmoprotokollet valdes Anders Andersson.

§ 5 Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad

Personlig kallelse till samtliga aktieägare har sänts ut med post 2020-03-03. Stämman beslutade att kallelse skett i behörig ordning.

§ 6 Godkännande av dagordning

Dagordningen godkändes.

§ 7 Framläggande av årsredovisningen och revisionsberättelsen

Claes Unosson redovisade framlagd årsredovisning, revisionsberättelse för 2019.

§ 8.1 Fastställande av resultat- och balansräkningen

Stämman godkände och fastställde den genomgångna resultat- och balansräkningen för verksamhetsåret 2019.

§ 8.2 Dispositioner beträffande bolagets vinst enligt den fastställda balansräkningen
Stämman beslutar disponera det ansamlade resultatet enligt följande (kronor):

Till förfogande:	balanserad vinst	0
	årets resultat	0
		0
Behandlas så att:	i ny räkning överföres	0

§ 8.3 Ansvarsfrihet för styrelseledamöter och verkställande direktören
Stämman beslutade att lämna ansvarsfrihet åt styrelseledamöter och verkställande direktören.

§ 9 Fastställande av arvoden åt styrelsen, revisor och lekmannarevisor
Stämman beslutade att följa Herrljunga Kommuns reglemente för arvoden och ersättningar till förtroendevalda i bolag och stiftelse (Bilaga 1, KS §185/2018-11-19).
Yrkesrevisor enligt löpande räkning.

§ 10 Anmälan och fastställande av kommunfullmäktige vald styrelse
I enlighet med bolagsordningen har kommunfullmäktige i Herrljunga kommun valt (KF §31/2019-02-12) samtliga styrelseledamöter samt styrelsens ordförande.

Av KF valda ledamöter:	Erik Alavik	Bo Fransson
	Ann-Marie Olsson	Jacob Brendelius
	Fredrik Johansson	Johan Martinsson
	Claes Unosson	

Av KF vald ordförande: Claes Unosson

De lokala fackförbunden informerade att deras valda arbetstagarledamöter är:

Ledamöter:	Niklas Arvidsson	Linda Johansson
Suppleanter:	Robert Holmén	Leif Fogel

§ 11 Anmälan och fastställande av val av revisor
Anders Andersson föreslog omval av PWC som revisionsbolag och Peter Wank som huvudansvarig revisor. Stämman fastställde PWC som revisionsbolag och Peter Wank som huvudansvarig revisor.

§ 12 Anmälan och fastställande av val av lekmannarevisor
Av KF valda (KF §48/2019-03-12):

Ordinarie:	Lars-Erik Wessbo	Ann Welanders
Suppleant:	Jonny Gustafsson	

§ 13.1 Annat ärende - Fastställande av gemensamt ägardirektiv för Nossan Förvaltnings AB:s koncern

Claes Unosson redovisade av KF beslutat (KF §189/2019-12-10) Gemensamt ägardirektiv för bolag ingående i Nossan Förvaltningsaktiebolag – Koncernen.

Stämman fastställde ovanstående ägardirektiv som gällande för Herrljunga Elkraft AB.

§ 13.2 Annat ärende - Fastställande av Särskilt ägardirektiv för Herrljunga Elektriska AB med tillhörande dotterbolag

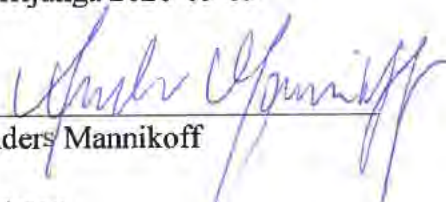
Claes Unosson redovisade av KF beslutat (KF §192/2019-12-10) Särskilt ägardirektiv för Herrljunga Elektriska AB med tillhörande dotterbolag.

Stämman fastställde ovanstående ägardirektiv som gällande för Herrljunga Elkraft AB.

§ 14 Avslutning

Ordföranden tackade för visat intresse och avslutade stämman.

Herrljunga 2020-03-19

Anders Mannikoff

Justeras:

Claes Unosson

Anders Andersson

HERRLJUNGA KOMMUN

FULLMAKT
2020-03-09

Fullmakt

Härmed intygas att Anders Andersson utsetts att företräda Nossan Förvaltningsaktiebolag vid ordinarie bolagsstämma i Herrljunga Elkraft AB 2020-03-18. Beslutet fattades på styrelsesammanträde i Nossan Förvaltningsaktiebolag 2019-12-02.

Herrljunga 2020-03-09

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Linda Rudenwall'.

Linda Rudenwall
VD

AA 7 Am

Plats: Herrljunga Elektriska AB:s kontor, Herrljunga.

§ 1 Stämmans öppnande

Stämman öppnades av Claes Unosson.

§ 2 Val av ordförande och sekreterare vid stämman

Claes Unosson valdes att leda stämmoförhandlingarna. Till sekreterare för mötet valdes Anders Mannikoff.

§ 3 Upprättande och godkännande av röstlängd

Herrljunga Elektriska AB äger samtliga 500 aktier vid stämman, med Nossan Förvaltnings AB som ägarföreträdare:

Ägarens företrädare var sålunda: Anders Andersson, se bilaga 1.

Ovanstående godkänns som röstlängd.

Övriga närvarande vid stämman var: Erik Alavik, Bo Fransson, Fredrik Johansson, Robert Holmén, Johan Martinsson.

§ 4 Val av en eller två justeringsmän

Till att jämte ordföranden justera stämmoprotokollet valdes Anders Andersson.

§ 5 Prövning om stämman blivit behörigen sammankallad

Personlig kallelse till samtliga aktieägare har sänts ut med post 2020-03-03. Stämman beslutade att kallelse skett i behörig ordning.

§ 6 Godkännande av dagordning

Dagordningen godkändes.

§ 7 Framläggande av årsredovisningen, revisionsberättelsen och lekmannarevisorns granskningsrapport

Claes Unosson redovisade framlagd årsredovisning, revisionsberättelse för 2019 samt lekmannarevisorns granskningsrapport över 2019 års förvaltning.

§ 8.1 Fastställande av resultat- och balansräkningen

Stämman godkände och fastställde den genomgångna resultat- och balansräkningen för verksamhetsåret 2019.

§ 8.2 Dispositioner beträffande bolagets vinst enligt den fastställda balansräkningen
Stämman beslutade att disponera den ansamlade förlusten enligt följande (kronor):

Till förfogande:	ansamlad förlust	-26 911
	årets resultat	-6 696
		-33 607

Behandlas så att:	i ny räkning överföres	-33 607
-------------------	------------------------	---------

§ 8.3 Ansvarsfrihet för styrelseledamöter och verkställande direktören
Stämman beslutade att lämna ansvarsfrihet åt styrelseledamöter och verkställande direktören.

§ 9 Fastställande av arvoden åt styrelsen, revisor och lekmannarevisor
Stämman beslutade att följa Herrljunga Kommuns reglemente för arvoden och ersättningar till förtroendevalda i bolag och stiftelse (Bilaga 1, KS §185/2018-11-19).
Yrkesrevisor enligt löpande räkning.

§ 10 Anmälan och fastställande av kommunfullmäktige vald styrelse
I enlighet med bolagsordningen har kommunfullmäktige i Herrljunga kommun valt (KF §30/2019-02-12) samtliga styrelseledamöter samt styrelsens ordförande.

Av KF valda ledamöter:	Erik Alavik	Bo Fransson
	Ann-Marie Olsson	Jacob Brendelius
	Fredrik Johansson	Johan Martinsson
	Claes Unosson	

Av KF vald ordförande:	Claes Unosson
------------------------	---------------

De lokala fackförbunden informerade att deras valda arbetstagarledamöter är:

Ledamöter:	Niklas Arvidsson	Linda Johansson
Suppleanter:	Robert Holmén	Leif Fogel

§ 11 Anmälan och fastställande av val av revisor
Anders Andersson föreslog omval av PWC som revisionsbolag och Peter Wank som huvudansvarig revisor. Stämman fastställde PWC som revisionsbolag och Peter Wank som huvudansvarig revisor.

§ 12 Anmälan och fastställande av val av lekmannarevisor
Av KF valda (KF §47/2019-03-12):

Ordinarie:	Lars-Erik Wessbo	Ann Welanders
Suppleant:	Jonny Gustafsson	

§ 13.1 Annat ärende - Fastställande av gemensamt ägardirektiv för Nossan Förvaltnings AB:s koncern

Claes Unosson redovisade av KF beslutat (KF §189/2019-12-10) Gemensamt ägardirektiv för bolag ingående i Nossan Förvaltningsaktiebolag – Koncernen.

Stämman fastställde ovanstående ägardirektiv som gällande för Herrljunga Vatten AB.

§ 13.2 Annat ärende - Fastställande av Särskilt ägardirektiv för Herrljunga Elektriska AB med tillhörande dotterbolag

Claes Unosson redovisade av KF beslutat (KF §192/2019-12-10) Särskilt ägardirektiv för Herrljunga Elektriska AB med tillhörande dotterbolag. Genom detta ägardirektiv utgår det tidigare särskilda ägardirektivet för Herrljunga Vatten AB.

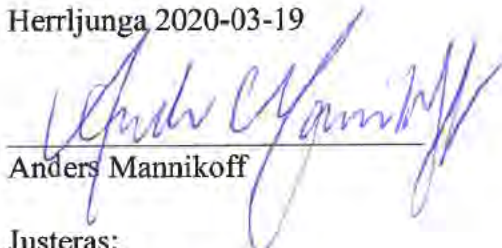
Stämman fastställde ovanstående ägardirektiv som gällande för Herrljunga Vatten AB.

§ 14 Avslutning

Anders Andersson framförde ett tack till styrelsen och alla övriga som arbetat åt bolaget för ett väl genomfört år.

Ordföranden tackade för visat intresse och avslutade stämman.

Herrljunga 2020-03-19

Anders Mannikoff

Justeras:

Claes Unosson

Anders Andersson

HERRLJUNGA KOMMUN

FULLMAKT
2020-03-09

Fullmakt

Härmed intygas att Anders Andersson utsetts att företräda Nossan Förvaltningsaktiebolag vid ordinarie bolagsstämma i Herrljunga Vatten AB 2020-03-18. Beslutet fattades på styrelsesammanträde i Nossan Förvaltningsaktiebolag 2020-12-02.

Herrljunga 2020-03-09

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Linda Rudenwall'.

Linda Rudenwall
VD

Handwritten initials in blue ink, possibly 'AA' and 'AM'.

**Ordinarie Bolagsstämma Nossan Förvaltningsaktiebolag, org nr 556637-5746
Redovisningsår 2019**

Närvarande:

Styrelsen: Anders Andersson, Lena Bertilsson, Gunnar Ingvarsson
Ordförande: Gunnar Ingvarsson

Ägarrepresentant: Gunnar Andersson (ägarrepresentant utsedd av kommunstyrelsen
Herrljunga kommun)

Tjm: Linda Rudenwall (VD)

Plats: Kommunhusets F-sal

Tid: 2020-03-30 kl 10:00-11:00

1. Stämmans öppnande
Stämman öppnades av ordförande Gunnar Ingvarsson.
2. Val av ordförande för stämman
Till ordförande valdes Gunnar Ingvarsson.
3. Upprättande och godkännande av röstlängd
Gunnar Andersson, som företrädare för Herrljunga kommun representerade samtliga aktier (1 000 aktier). Stämman beslutade att detta skulle gälla som röstlängd.
4. Val av protokollsjusterare att jämte ordförande justera dagens protokoll
Gunnar Andersson valdes att justera dagens protokoll.
5. Prövning av om stämman blivit behörigt utlyst.
Det konstaterades att stämman blivit behörigt utlyst.
6. Godkännande av dagordning
Upprättad dagordning godkändes.
7. Framläggande av årsredovisningen, revisionsberättelsen och lekmannarevisorns granskningsrapport

Årsredovisning, revisionsberättelse och lekmannarevisorns granskningsrapport framlades. VD gick igenom handlingarna.

8. Beslut om:

- a. Fastställande av resultat- och balansräkningen och i förekommande fall koncernresultat- och koncernbalansräkningen
- b. Dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
- c. Ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och verkställande direktören
 - a) Stämman fattade beslut om att fastställa resultat- och balansräkning, samt koncernresultat- och koncernbalansräkning.
 - b) Stämman beslutade att disponera bolagets resultat för 2019 enligt styrelsens förslag.
 - c) Stämman beslutade att bevilja ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och verkställande direktören.

9. Fastställande av arvoden åt styrelsen, revisorn och lekmannarevisorn med suppleant, Stämman fastställde arvoden i enlighet med fastställt arvodesreglemente för Herrljunga kommun.

10. Anmälan och fastställande av kommunfullmäktige vald styrelse.

Vald styrelse är utsedd för tiden från den ordinarie bolagsstämma som följer närmast efter att val till kommunfullmäktige förrättats, intill tiden för den ordinarie bolagsstämma som följer efter nästa val till kommunfullmäktige.

Vald styrelse för Nossan förvaltningsaktiebolag enligt protokoll 2019 KF§32 för tiden efter ordinarie bolagsstämma 2019 fram till och med ordinarie bolagsstämma 2023:

- Gunnar Ingvarsson (C), styrelseordförande
- Anders Andersson (M), styrelseledamot
- Lena Bertilsson (S), styrelseledamot

11. Anmälan av lekmannarevisorer

Lekmannarevisorer utses på bolagsstämma för tiden till slutet av den ordinarie bolagsstämma, som hålls under det fjärde räkenskapsåret efter revisorsvalet.

Kommunfullmäktige har beslutat om följande lekmannarevisorer:

Jonny Gustafsson och Ann Welanders. Som suppleant utsågs Göte Olsson.

12. Antagande av bolagsordning för Nossan Förvaltningsaktiebolag, fastställda av kommunfullmäktige.

Stämman antar bolagsordning för Nossan Förvaltningsaktiebolag, fastställt av Kommunfullmäktige 2016-03-08

13. Annat ärende som ankommer på årsstämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordning

- Antagande av gemensamt ägardirektiv för koncernbolag i Nossan Förvaltningsaktiebolag (beslut 2019 KF § 189).

Stämman antar gemensamt ägardirektiv för Nossan Förvaltningsaktiebolag.

- Antagande av särskilt ägardirektiv för Nossan Förvaltningsaktiebolag (beslut 2019 KF § 190).

Stämman antar särskilt ägardirektiv för Nossan Förvaltningsaktiebolag.

14. Övrig fråga
Inga övriga frågor.

15. Ordförande förklarar årsstämman avslutad.

Vid protokollet

Linda Rudenwall

Justeras:

Gunnar Ingyarsson
Styrelseordförande

Gunnar Andersson
Ägarrepresentant

Protokoll nr 79

Konstituerande styrelsesammanträde Nossan Förvaltningsaktiebolag

Närvarande:

Styrelse: Gunnar Ingvarsson, Anders Andersson, Lena Bertilsson
Ordförande: Gunnar Ingvarsson

Tjm: Linda Rudenwall (VD)

Plats: Herrljunga kommunhus

Tid: 2020-03-30 kl. 11:00-12:00

1. **Styrelsesammanträdet öppnande**

Beslut: Mötet förklarades öppnat av ordförande.

2. **Att jämte ordförande utse två justerare av dagens protokoll**

Beslut: Anders Andersson och Lena Bertilsson valdes att justera dagens protokoll

3. **Protokoll från ordinarie bolagsstämma**

Beslut: Styrelsen lägger protokollet till handlingarna.

4. **Firmateckning och attestbehöriga**

Bemyndigande att teckna bolagets firma får endast ske två i förening. Styrelsen får inte bemyndiga annan än styrelseledamot och VD att teckna bolagets firma.

Beslut: Ordförande och en av styrelsens ledamöter eller VD bemyndigas att i förening teckna bolagets firma.

Ordförande: Gunnar Ingvarsson

Styrelseledamöter: Anders Andersson och Lena Bertilsson

VD: Linda Rudenwall

5. **Arbetsordning för styrelsen**

Beslut: Styrelsens arbetsordning fastställs.

6. **VD instruktion**

Beslut: VD-instruktionen fastställs.

7. **Sammanträdesplan 2020**

Beslut: Sammanträdesplan 2020 fastställs.

8. **Rätten att utkvittera medel, signera utbetalningar och hantera post**

Beslut:

Styrelsen i Nossan Förvaltnings AB godkänner att utkvittering av bankmedel, signering av

utbetalningar samt uttag från Nossans bankkonto får verkställas av två av följande tjänstemän i förening:

Redovisningsassistent [redacted] Ann-Charlotte Lund
Redovisningsassistent [redacted] Ingela Larsson
Redovisningsansvarig [redacted] Johanna Eliasson
VD/ekonomichef [redacted] Linda Rudenwall

Styrelsen i Nossan förvaltning AB godkänner att posthantering får verkställas av följande tjänstemän:

Redovisningsassistent [redacted] Ann-Charlotte Lund
Redovisningsassistent [redacted] Ingela Larsson
Redovisningsansvarig [redacted] Johanna Eliasson
VD/ekonomichef [redacted] Linda Rudenwall

9. Undertecknande av lånehandlingar

Beslut:

Styrelsen för Nossan Förvaltningsaktiebolag beslutar om nytecknande av lån.

Upphandling av lån godkänns för följande:

Styrelsens ordförande och VD tecknar nya lån i förening.

Omsättning av redan befintliga lån:

VD alternativt kommunens ekonomichef bemyndigas att omsätta redan befintliga lån för bolagets räkning, dvs låna upp motsvarande belopp som förfaller till betalning.

10. Övrigt

Inga övriga frågor.

Vid protokollet,

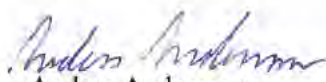

Linda Rudenwall

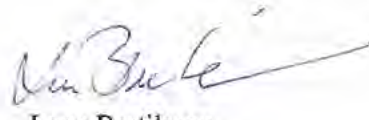
Justeras,

Gunnar Ingvarsson
Styrelseordförande

Anders Andersson
Styrelseledamot

Lena Bertilsson
Styrelseledamot

Konstituerande styrelsesammanträde Nossan Förvaltningsaktiebolag

Kallade:

Styrelse: Anders Andersson, Lena Bertilsson, Gunnar Ingvarsson
Ordförande: Gunnar Ingvarsson

Tjm: Linda Rudenwall (VD)

Plats: Herrljunga kommunhus, F-salen Mollasjön

Tid: 2020-03-30 kl. 11.00

1. Styrelsesammanträdet öppnande
2. Att jämte ordförande utse två justerare av dagens protokoll
Förslag till beslut: Lena Bertilsson och Anders Andersson väljs till att justera dagens protokoll.
3. Protokoll från ordinarie bolagsstämma
Förslag till beslut: Styrelsen lägger protokollet till handlingarna.
4. Firmateckning och attestbehöriga
Bemyndigande att teckna bolagets firma får endast ske två i förening. Styrelsen får inte bemyndiga annan än styrelseledamot och VD att teckna bolagets firma.
Förslag till beslut: Ordförande och en av styrelsens ledamöter eller VD bemyndigas att i förening teckna bolagets firma.
Ordförande: Gunnar Ingvarsson
Styrelseledamöter: Anders Andersson och Lena Bertilsson
VD: Linda Rudenwall
5. Arbetsordning för styrelsen, bilaga 1
Förslag till beslut: Styrelsens arbetsordning fastställs.
6. VD instruktion, bilaga 2
Förslag till beslut: VD-instruktionen fastställs.
7. Sammanträdesplan 2020, bilaga 3 (skickas ut i ett separat mail)
Förslag till beslut: Sammanträdesplan 2020 fastställs.
8. Rätten att utkvittera medel, signera utbetalningar och hantera post
Förslag till beslut:

Styrelsen i Nossan Förvaltnings AB godkänner att utkvittering av bankmedel, signering av utbetalningar samt uttag från Nossans bankkonto får verkställas av två av följande tjänstemän i förening:

Redovisningsassistent	[REDACTED]	Ann-Charlotte Lund
Redovisningsassistent	[REDACTED]	Ingela Larsson
Redovisningsansvarig	[REDACTED]	Johanna Eliasson
VD/ekonomichef	[REDACTED]	Linda Rudenwall

Styrelsen i Nossan förvaltning AB godkänner att posthantering får verkställas av följande tjänstemän:

Redovisningsassistent	[REDACTED]	Ann-Charlotte Lund
Redovisningsassistent	[REDACTED]	Ingela Larsson
Redovisningsansvarig	[REDACTED]	Johanna Eliasson
VD/ekonomichef	[REDACTED]	Linda Rudenwall

9. Undertecknande av lånehandlingar

Förslag till beslut:

Nytecknande av lån:

Styrelsens ordförande och VD tecknar nya lån i förening.

Omsättning av redan befintliga lån:

VD alternativt kommunens ekonomichef bemyndigas att omsätta redan befintliga lån för bolagets räkning, dvs låna upp motsvarande belopp som förfaller till betalning.

10. Övrigt

Gunnar Ingvarsson
Styrelseordförande

Bilagor:

Bilaga 1: Styrelsens arbetsordning

Bilaga 2: VD-instruktion

Bilaga 3: Sammanträdesplan 2020 (skickas i ett separat mail)

Instruktion för Verkställande Direktör, VD-instruktion, Nossan Förvaltningsaktiebolag

1. Inledning

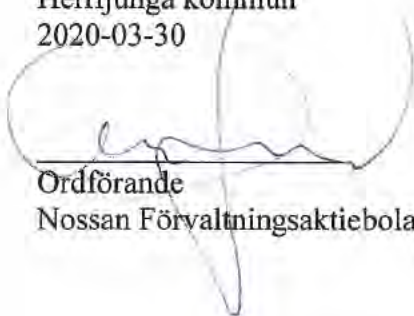
Denna instruktion gäller den verkställande direktören, nedan även kallad VD, i Nossan Förvaltningsaktiebolag, org nr. 556637-5746, nedan kallat Bolaget. Instruktionen är fastställd vid Nossan styrelsesammanträde 2020-03-30.

2. VD:n ska enligt kapitel 8 i aktiebolagslagen sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar. Denna instruktion begränsar inte VD:s ansvar för bolagets verksamhet, enligt aktiebolagslagen, ABL.
VD ska på grund av ABL:s regler och styrelsens beslut följa nedanstående riktlinjer och anvisningar.
Därutöver ska VD även följa särskilda riktlinjer och anvisningar från styrelsen, vilka meddelas för VD:s verksamhet eller ett speciellt ärende.
3. Den löpande förvaltningen avser
 - a. Leda bolagets verksamhet
 - b. Verkställa styrelsens beslut
 - c. Ingå för den löpande driften erforderliga avtal, där bolagets åtaganden ej överstiger fyra prisbasbelopp eller i övrigt är av större betydelse
 - d. Besluta i eventuella personalärenden
 - e. Förvalta bolagets likvida medel och besluta om upplåning
 - f. Fullgöra arbetsgivarens förhandlings- och informationsskyldighet enligt medbestämmandelagen, MBL
 - g. Fullgöra arbetsgivarens förpliktelser avseende arbetsmiljöansvar
 - h. Då så är påkallat avskrika fordringsbelopp ej överstigande fyra prisbasbelopp
 - i. Besluta om rättsliga åtgärder i händelse av tvist vari bolaget utgör part
 - j. Pröva om handlingar kan lämnas ut till allmänheten i enlighet med ägardirektiv
4. VD skall fatta beslut i förvaltningsfråga som annars ankommer på styrelsen om styrelsens beslut ej kan avvaktas utan väsentlig olägenhet för bolaget. Om det är möjligt skall beslutet föregås av samråd med styrelsens ordförande. Styrelsen skall så snart som möjligt underrättas om åtgärden.
5. VD skall sörja för att bolagets bokföring fullgörs i överenskommelse med lagar och god redovisningssed samt att medelförvaltningen sköts på betryggande sätt.
6. VD skall omedelbart underrätta styrelsens ordförande när anledning förekommer att styrelsen tar ställning till viss uppkommen fråga.

7. VD skall fortlöpande informera styrelsen om för bolaget viktiga förhållanden.
8. VD skall i samråd med styrelsens ordförande bereda styrelseärenden och föredra dessa vid styrelsens sammanträden.
9. VD skall i god tid före början av varje nytt räkenskapsår och senast under december månad upprätta och underställa styrelsen förslag till årsbudget.
10. VD äger rätt att inom ramen för sin behörighet delegera beslutanderätt till annan tjänsteman inom bolaget samt att utfärda fullmakt. VD skall utöva erforderlig kontroll över hur sådana befogenheter utnyttjas. För beslut som fattas med stöd av delegation ansvarar VD.
11. VD ansvarar för att interna rutiner i den interna kontrollen följs.
12. VD ska närvara vid bolagsstämmor och styrelsemöten.
13. VD får ej handlägga frågor rörande avtal mellan VD och bolaget. Detsamma gäller ifråga om avtal och tredje man om VD i frågan har väsentligt intresse som kan vara stridande mot bolagets intressen.

Herrljunga kommun
2020-03-30

Ordförande
Nossan Förvaltningsaktiebolag

VD
Nossan Förvaltningsaktiebolag

Sammanträdesplan 2020, fastställd vid styrelsesammanträde 2019-10-28

Månad	Datum Kl 10.00-12.00	Styrelsemöte/ Ägardialog	Årsstämma Noteringar Ärenden
Jan	27 (fm?)	KS presidie Ägardialog	Ordf + VD i respektive bolag Redovisning till KS utifrån KS uppsiktsplikt Aktuella ägarfrågor i koncernen Kallelse kommer från KS
Feb	10 (reservmöte)	Styrelsemöte	Kallelse till bolagsstämma – kommunens representant Planering bokslut och stämmor
Mars	9	Styrelsemöte	Inför årsstämma Bokslut Årsredovisning Koncernredovisning Revisorerna Inriktning för ombuden till bolagsstämmorna
Mars	30		Bolagsstämma
Maj	18	Styrelsemöte + Nossans Ägardialog Finansråd, 2 ggr/år, sammankallas före ägardialogen	Ordf + VD i bolagen Aktuella ägarfrågor i koncernen Finanspolicy Koncernkonto Prognos helår
Sep	28 (fm?)	KS presidie Ägardialog	Ordf + VD i bolagen Redovisning till KS utifrån KS uppsiktsplikt Aktuella ägarfrågor i koncernen Kallelse kommer från KS
Okt	26	Styrelsemöte + Nossans Ägardialog Finansråd, 2 ggr/år, sammankallas före ägardialogen	Ordf + VD i bolagen Aktuella ägarfrågor i koncernen Koncernkonto Prognos helår Fastställande av internkontrollplan 2019 Budgetförutsättningar Affärsplaner Fastställa årsagenda
Dec	7	Styrelsemöte	Beslut koncernbidrag Budget 2019 Uppföljning internkontroll 2019

Arbetsordning för styrelsen i Nossan Förvaltningsaktiebolag

1. Inledning

1.1.

Styrelsens uppgifter och arbete i Nossan Förvaltningsaktiebolag ("Bolaget") regleras av aktiebolagslagen ("2005:551") ("ABL") samt av Bolagets bolagsordning samt upprättat Ägardirektiv. För sitt arbete har styrelsen fastställt föreliggande arbetsordning, vilken ska gälla som obligatorisk för styrelsens arbete från och med denna dag till dess att den revideras genom styrelsens beslut.

Enligt särskilt ägardirektiv ska Bolaget upprätthålla och utveckla helhetssyn i bolagskoncernen. Samordning och samverkan ska ske i de fall där vinst kan uppstå för kommunkoncernen som helhet.

2. Konstituerande styrelsesammanträde

2.1. Konstituerande styrelsesammanträde ska hållas i omedelbar anslutning till ordinarie bolagsstämma eller om ny styrelse valts vid extra bolagsstämma, i omedelbar anslutning till sådan extra bolagsstämma.

2.2. Vid konstituerande styrelsesammanträde ska följande ärenden upptas till behandling

- Fastställande av arbetsordning
- Fastställande av arbetsinstruktion för verkställande direktör
- Beslut avseende firmateckning i Bolaget
- Fastställande av attest- och delegationsordning

3. Sammanträdesfrekvens

Styrelsen ska sammanträda minst 6 4 gånger per år.

Budgetsammanträde ska ske i december.

Bokslutssammanträde ska för Nossan Förvaltningsaktiebolag och koncernen ~~skä ske i februari~~ senast ske i mars månad.

Ordförande ska tillse att sammanträde hålls när det behövs för verksamheten.

Härutöver ska sammanträde hållas om minst en styrelseledamot eller VD begär det.

4. Kallelse

Kallelse till sammanträde ska ske senast 6 arbetsdagar före sammanträdet.

Kallelse sker digitalt eller på annat sätt om styrelsen så beslutar.

Till kallelsen bifogas underlag för beslutspunkter.

5. Sammanträde

Sammanträdesplan ska senast fastställas i december för nästkommande år. Sammanträde ska hållas i Herrljunga kommun.

- 5.1. Bolagets revisorer ska delta vid det styrelsesammanträde där koncernens bokslut ska behandlas. Vid detta styrelsesammanträde ska revisorn föredra sina slutsatser, observationer och förslag efter genomförd revision.

6. Protokoll

- 6.1. Protokollförare är VD för Bolaget.

Protokoll ska föras på sådant sätt som anges i 8 kap. 24 och 25 §§ ABL.

Protokoll ska således undertecknas av den som varit protokollförare.

Protokoll i Nossan Förvaltningsaktiebolags styrelse ska undertecknas av samtliga ledamöter.

Protokoll ska föras i nummerföljd.

VD ansvarar för att protokoll förvaras på betryggande sätt.

- 6.2. Protokoll ska föras noggrant, varvid de beslut som styrelsen fattar ska antecknas.

Överväganden som styrelsen gör vid beslut ska antecknas.

Föredragningspromemorior och annat styrelsematerial, vilket legat till grund för beslut, ska i valda relevanta delar antecknas i protokollet eller bifogas i sin helhet till protokollet.

Handlingar som bifogas protokollet ska anges i nummerföljd.

- 6.3. Protokoll ska snarast skrivas ut och justeras av ledamöterna och därefter tillställas samtliga styrelseledamöter.

7. Styrelsens uppgifter

- 7.1. Bolagets styrelse ska behandla och fatta beslut i bland annat följande ärenden med hänsyn tagen till Bolagsordning, gemensamt ägardirektiv och särskilt ägardirektiv.

- 7.2. Bolagets styrelse ska tillse att kommunfullmäktige i Herrljunga kommun bereds tillfälle att ta ställning, innan sådana beslut i verksamheten, vilka är av större principiell betydelse eller annars av större vikt, fattas.

Styrelsen förutsätts fatta beslut i samförstånd, ordförande har inte utslagsröst vid lika röstetal.

- 7.3. Tillsättande resp. avsättande av verkställande direktör.

- 7.4. Lönesättning samt vid årsskifte lönerevision av verkställande direktör.
- 7.5. Antagande av skriftliga instruktioner, i enlighet med 8 kap. 7 § ABL avseende arbetsfördelningen mellan å ena sidan styrelsen och å andra sidan den verkställande direktören och de andra organ styrelsen eventuellt inrättar.
- 7.6. Ärenden avseende Bolagets organisation och förvaltningen av Bolagets angelägenheter, såvitt dessa frågor inte avser frågor som rör den löpande förvaltningen enligt kap 8. 29 § ABL, vilka handhas av den verkställande direktören.
- 7.7. Ärenden av principiell beskaffenhet eller i övrigt av stor vikt.
- 7.8. Försäljning av fast egendom
- 7.9. Fastställa bolagets strategiska mål samt budget för kommande år.
- 7.10. Återkommande upprätta årsredovisning och bokslut för Bolaget och koncernen samt övriga lagstadgade ekonomiska rapporter inkl. delårsrapporter samt avlämnande av prognoser till ägarna.
- 7.11. Antagande av skriftliga instruktioner, i enlighet med kap. 8 § 4, 2 st. ABL, avseende när och hur, sådana uppgifter som behövs för styrelsens fortlöpande bedömning av Bolagets och, i förekommande fall, koncernens ekonomiska situation ska samlas in och rapporteras till styrelsen.
- 7.12. Besluta om firmatecknare.
- 7.13. Investeringsram för varje budgetår och andra ekonomiska åtaganden och avtal överstigande ett år, i den mån dessa inte delegerats till den verkställande direktören.
- 7.14. Regelbundet fastställa och revidera attestinstruktioner, delegationsordning och övriga instruktioner.
- 7.15. Utfärdande av kallelse till ordinarie och eventuella extra bolagsstämmor i enlighet med vad som föreskrivs i ABL och bolagsordningen.
- 7.16. Upptagande av lån och lämnande av säkerhet inklusive inteckningsuttag.
- 7.17. Kontroll av Bolagets verksamhet samt bevakning av att dess policys efterföljs.
- 7.18. Kontroll av att Bolaget följer gällande lagar, förordningar och andra föreskrifter.
- 7.19. Samtliga viktiga överenskommelser, vilka binder Bolaget för en längre period än ett år och som inte är ett led i den löpande förvaltningen av Bolaget och som har ett avgörande inflytande på Bolaget.
Beslut om sådana överenskommelser ska beslutas av Bolagets styrelse på förslag av den verkställande direktören.

8. Verkställande Direktörens ansvar inför styrelsen

Verkställande direktör ska;

- 8.1. Regelbundet till styrelsen lämna redogörelse för Bolagets utveckling avseende ekonomisk ställning och andra väsentliga frågor.
- 8.2. Handha löpande hantering av bolagets verksamhet och därmed tillhörande administration samt löpande ärenden, i enlighet med instruktion för verkställande direktör.

9. Beslutsföret

För att styrelsen ska vara beslutsför måste minst hälften av styrelseledamöterna vara närvarande, om inte ett högre deltagande krävs enligt lag.

10. Årsstämma

Ordförande ska förbereda röstlängd och dagordning till årsstämman. Övriga styrelseledamöter ska vara väl förberedda för att kunna svara på eventuella frågor som kan uppkomma, studerat avlämnad årsredovisning samt känna till vilka ämnen som kommer att tas upp på årsstämman.

11. Arbetsfördelning

11.1. Styrelseordförandens arbetsuppgifter

Styrelseordföranden ska sammankalla till styrelsemöten, upprätta dagordning, leda styrelsearbetet, upprätta arbetsordning och avtal för löpande förvaltningsåtgärder.

11.2. Bokföring, ekonomiredovisning, årsredovisning

Ansvarig för kontroll av att bokföringen sker enligt god redovisningssed är styrelsen.

För ledning och administration av löpande förvaltningsåtgärder ska avtal upprättas mellan Nossan Förvaltningsaktiebolag och Herrljunga kommun.

12. Medelsförvaltning

Ansvarig för kontroll av hur Bolagets medel förvaltas är styrelsen.

13. Ekonomiska förhållanden

Ansvarig för kontroll av Bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt är styrelsen.

14. Arbetsmiljö

Ansvarig för kontroll av Bolagets arbetsmiljöarbete är styrelsen. Dotterbolagen ansvarar för sitt arbetsmiljöarbete.

15. Presskommunikéer och offentliga uttalanden

- 15.1. Styrelsen ska utan onödigt dröjsmål erhålla kopior av presskommunikéer som sänts ut av Bolaget. Dessa personer ska även hållas informerade av den

verkställande direktören avseende frågor som rör Bolaget, vilka kan förväntas vara av allmänt intresse.

- 15.2. Bolagets styrelseledamöter, ska med undantag för styrelsens ordförande, samråda med styrelsens ordförande, före eventuella offentliga uttalanden om Bolagets verksamhet.

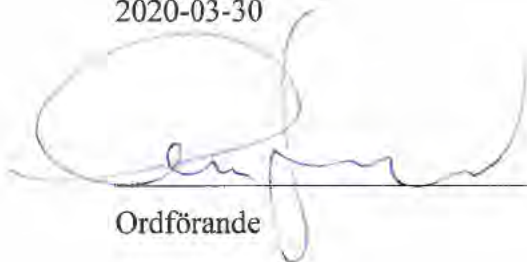
Vid varje händelse av offentligt intresse ska styrelsen utse ansvarig för mediakontakter.

16. Sekretess

Varje ledamot ska hantera sekretessbelagda uppgifter avseende Bolaget och dess verksamhet samt dess dotterbolag, i enlighet med gällande lagstiftning och annan författning.

För Nossan Förvaltningsaktiebolags styrelse

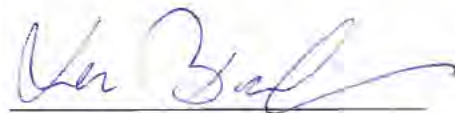
2020-03-30

Ordförande

Styrelseledamot

Styrelseledamot

SAMFOND NR 1

Org.nr 866601-7515

ÅRSREDOVISNING

för räkenskapsåret 2019

Samfond nr 1

Org.nr 866601-7515

Förvaltningsberättelse

Samfond Nr 1 bildades 1980, genom ett permutationsbeslut av kammarkollegiet. Ett 25-tal donationsfonder sammanslogs med följande villkor: 10% av avkastningen skall tillföras kapitalbehållningen, för att säkerställa fondens realvärde. 90% av avkastningen disponeras av utbildningsnämnden, som också har beslutanderätt om avkastningens fördelning. Nämnden skall så långt som möjligt beakta donationernas ursprungliga destinärskrets.

Samfondens kapital var 1982 140 800:-.

Det aktuella marknadsvärdet av Robur Bas Mix fond uppgår till 370 558:- per 2019-12-31.

Aktuell anskaffningsutgift enligt årsbesked från Swedbank uppgår till 219 622:- per 2019-12-31

Utdelningsbart 2019-12-31 165 233:-

RESULTATRÄKNING		Utdelnings- bart	Summa	2019	2018
Verksamhetens kostnader					
Utdelade anslag		-10 242	-10 242	0	0
Resultat före finansiella poster			-10 242	0	0
Utdelning Robur Bas Mix fond		55 235	61 372	0	0
Värdeförändring Robur Bas Mix fond		120 240	133 600	51 151	-20 021
Utdelningsbart	Redovisat resultat	165 233	184 730	51 151	-20 021

BALANSRÄKNING

19-12-31 18-12-31

Tillgångar

Omsättningstillgångar

Robur Bas Mix fond 219 622 219 622

Summa Tillgångar

219 622 219 622

Skulder o Eget kapital

Eget Kapital

Fondkapital IB 168 471 239 643
Årets resultat 51 151 -20 021

Summa Eget Kapital

219 622 219 622

Summa Skulder o Eget kapital

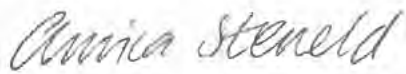
UB 219 622 219 622

Marknadsvärde

370 558 319 407

Samfond nr 1
Org.nr 866601-7515

Herrljunga 2020- 03 - 11

Annica Steneld
Chef Bildningsförvaltningen

Min revisionsberättelse har avgivits 2020- 03-16

Av kommunfullmäktige utsedd revisor

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR SAMFOND 1 (866601-7515)

Jag har granskat årssammanställningen, räkenskaperna samt förvaltningen för räkenskapsåret 2019. Granskningen har utförts enligt god revisionssed.

Årssammanställningen har upprättats enligt stiftelselagen.

Herrljunga 2020-03-16

Göte Olsson

SAMFOND NR 2

Org.nr 866601-7523

ÅRSREDOVISNING

för räkenskapsåret 2019

Samfond nr 2

Org.nr 866601-7523

Förvaltningsberättelse

Samfond Nr 2 bildades 1980, genom ett permutationsbeslut av kammarkollegiet. 6 donationsfonder sammanslogs med följande villkor: 10% av avkastningen skall tillföras kapitalbehållningen, för att säkerställa fondens realvärde. 90% av avkastningen disponeras av socialnämnden, som också har beslutanderätt om avkastningens fördelning. Nämnden skall så långt som möjligt beakta donationernas ursprungliga destinärskrets.

Samfondens kapital var 1982 61.800:-.

Det aktuella marknadsvärdet i Robur Mixfond uppgår till 104 931,01:- per 2019-12-31.

Aktuell anskaffn.utgift enligt årsbesked från Swedbank uppgår till 63 484:- per 2019-12-31.

2015 sattes 10 465 kr tillbaka till Robur Mixfond som tagits ut under år 2014, men inte använts.

Utdelningsbart 2019-12-31 12 147:-

RESULTATRÄKNING		Utdelningsbart	Summa	2019	2018
Verksamhetens kostnader					
Utdelade anslag		-99 769	-99 769	0	-10 000
Återköp av andelar		10 465	10 465		
Resultat före finansiella poster			-89 304	0	-10 000
Utdelning Robur Bas Mix fond		41 520	46 134	0	3 757
Värdeförändring Robur Bas Mix fond		59 931	66 590	14 485	-5 121
Utdelningsbart	Redovisat resultat	12 147	23 420	14 485	-11 365

BALANSRÄKNING	19-12-31	18-12-31
----------------------	-----------------	-----------------

Tillgångar**Omsättningstillgångar**

Robur Bas mix fond	63 484	63 484
Summa Tillgångar	63 484	63 484

Skulder o Eget kapital**Eget Kapital**

Fondkapital	IB	49 000	74 849
Årets resultat		14 485	-11 365

Summa Eget Kapital		63 484	63 484
---------------------------	--	---------------	---------------

Summa Skulder o Eget kapital	UB	63 484	63 484
-------------------------------------	----	---------------	---------------

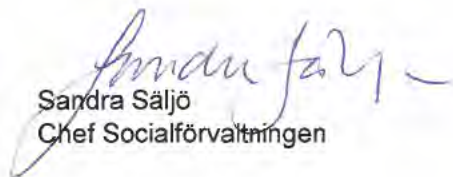
Marknadsvärde		104 931	90 446
----------------------	--	----------------	---------------

Samfond nr 2
Org.nr 866601-7523

Herrljunga 2020-03-10

Eva Larsson
Ordf soc nämnden

Sandra Säljö
Chef Socialförvaltningen

Min revisionsberättelse har avgivits 2020-03-16

Av kommunfullmäktige utsedd revisor

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR SAMFOND 2 (866601-7523)

Jag har granskat årssammanställningen, räkenskaperna samt förvaltningen för räkenskapsåret 2019. Granskningen har utförts enligt god revisionssed.

Årssammanställningen har upprättats enligt stiftelselagen.

Herrljunga 2020-03-16

Göte Olsson

SAMFOND NR 3

Org.nr 866601-7531

ÅRSREDOVISNING

för räkenskapsåret 2019

Samfond nr 3

Org.nr 866601-7531

Förvaltningsberättelse

Samfond Nr 3 bildades 1980, genom ett permutationsbeslut av kammarkollegiet. 2 allmännyttiga donationsfonder sammanslogs med följ. villkor: 10% av avkastningen skall tillföras kapitalbehållningen, för att säkerställa fondens realvärde. 90% av avkastningen disponeras av kommunstyrelsen, som också har beslutanderätt om avkastningens fördelning. Styrelsen skall så långt som möjligt beakta donationernas ursprungliga destinärskrets.

Samfondens kapital år 1982 var 40 400:-.

Det aktuella marknadsvärdet av Robur Mixfond uppgår till 115 298:- per 2019-12-31.

Aktuell anskaffningsutgift enligt årsbesked från Swedbank uppgår till 68 162:- per 2019-12-31.

Utdelningsbart 2019-12-31 36 070:-

RESULTATRÄKNING		Utdelnings- bart	Summa	2019	2018
Verksamhetens kostnader					
Utdelade anslag		-46 450	-46 450	-13 600	-20 000
Resultat före finansiella poster			-46 450	-13 600	-20 000
Utdelning Robur Bas Mix fond		34 408	38 231	5 453	6 999
Värdeförändring Robur Bas Mix fond		48 113	53 459	17 637	-7 118
Utdelningsbart	Redovisat resultat	36 070	45 239	9 490	-20 119
BALANSRÄKNING				19-12-31	18-12-30
<u>Tillgångar</u>					
Omsättningstillgångar					
Robur Bas Mix fond				68 163	76 310
Summa Tillgångar				68 163	76 310
<u>Skulder o Eget kapital</u>					
Eget Kapital					
Fondkapital	IB			58 673	96 429
Årets resultat				9 490	- 20 119
Summa Eget Kapital				68 163	76 310
Kortfristiga Skulder					
Skuld Herrljunga Kommun					
Summa Kortfristiga Skulder					
Summa Skulder o Eget kapital	UB			68 163	76 310
Marknadsvärde				115 298	111 261

Samfond nr 3
Org.nr 866601-7531

Herrljunga 20 -03-09

Gunnar Andersson
Kommunstyrelsens ordförande

Min revisionsberättelse har avgivits 20 -03-16

Av kommunfullmäktige utsedd revisor

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR SAMFOND 3 (866601-7531)

Jag har granskat årssammanställningen, räkenskaperna samt förvaltningen för räkenskapsåret 2019.
Granskningen har utförts enligt god revisionssed.

Årssammanställningen har upprättats enligt stiftelselagen.

Herrljunga 2020-03-16

Göte Olsson

**DAGNY OCH HERBERT CARLSSONS
MINNESFOND**

Org.nr 866601-7549

ÅRSREDOVISNING

för räkenskapsåret 2019

Dagny och Herbert Carlssons minnesfond

Org.nr 866601-7549

Förvaltningsberättelse

Minnesfonden tillkom genom ett testamente efter Herbert Carlsson, Jällby Nordgården, LJUNG.

50 % av avkastningen disponeras av utbildningsnämnden,

som också har beslutanderätt om avkastningens fördelning.

Ursprungsbeloppet var år 1991 50 000:-.

Det aktuella marknadsvärdet av Robur Mixfond uppgår till 150 162:- per 2019-12-31.

Aktuella anskaffningsutgift enligt årsbesked från Swedbank uppgår till 88 862:- per 2019-12-31.

Utdelningsbart 2019-12-31 39 287:-

RESULTATRÄKNING		Utdelnings- bart	Summa	2019	2018
Verksamhetens kostnader					
Utdelade anslag		0	0	0	0
Resultat före finansiella poster			0	0	0
Utdelning Robur Bas Mix fond		12 313	24 625	0	0
Värdeförändring Robur Bas Mix fond		26 974	53 948	20 728	- 8 113
Utdelningsbart	Redovisat resultat	39 287	78 573	20 728	-8 113

BALANSRÄKNING	19-12-31	18-12-31
----------------------	-----------------	-----------------

Tillgångar**Omsättningstillgångar**

Robur Bas Mix fond	88 862	88 862
--------------------	--------	--------

Summa Tillgångar	88 862	88 862
-------------------------	---------------	---------------

Skulder o Eget kapital**Eget Kapital**

Fondkapital	IB	109 590	80 749
Årets resultat		20 728	-8 113

Summa Eget Kapital		88 862	88 862
---------------------------	--	---------------	---------------

Kortfristiga Skulder

Skuld Herrljunga Kommun			
-------------------------	--	--	--

Summa Kortfristiga Skulder		0	0
-----------------------------------	--	---	---

Summa Skulder o Eget Kapital	UB	88 862	88 862
-------------------------------------	-----------	---------------	---------------

Marknadsvärde		150 162	129 434
----------------------	--	----------------	----------------

Meddelande 16

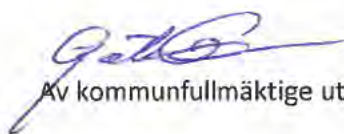
Dagny och Herbert Carlssons Minnesfond
Org.nr 866601-7549

Herrljunga 2020-03-11

Annica Steneld
Chef Bildningsförvaltningen

Min revisionsberättelse har avgivits 2020-03-16

Av kommunfullmäktige utsedd revisor

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR DAGNY OCH HERBERT CARLSSONS MINNESFOND (866601-7549)

Jag har granskat årssammanställningen, räkenskaperna samt förvaltningen för räkenskapsåret 2019. Granskningen har utförts enligt god revisionssed.

Årssammanställningen har upprättats enligt stiftelselagen.

Herrljunga 2020-03-16

Göte Olsson

Delegeringsbeslut 1

HERRLJUNGA KOMMUN

KOMMUNSTYRELSEN
Gunnar Andersson

Delegationsbeslut
2020-03-24
DNR KS 89/2020 910
Sid 1 av 1

Beslut att ställa in öppet kommunstyrelsesammanträde den 20 april

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har den 18 mars 2019 (§ 57) beslutat att kommunstyrelsens sammanträde i april och september årligen hålls öppna för allmänheten.

På grund av rådande situation med risk för spridning av coronaviruset covid-19 har kommunstyrelsens ordförande å kommunstyrelsens vägnar fattat beslut att kommunstyrelsens sammanträde den 20 april 2020 inte ska vara öppet för allmänheten. Delegationsbeslutet anmäls till kommunstyrelsens sammanträde den 20 april 2020.

Beslut

1. Kommunstyrelsens sammanträde den 20 april 2020 ska inte vara öppet för allmänheten.

Beslutet fattas på delegation enligt 6 kap. 39 § kommunallag (2017:725) och punkt A.4 i kommunstyrelsens delegationsordning.

Herrljunga den 24 mars 2020

Gunnar Andersson
Kommunstyrelsens ordförande

Beslut att avslå begäran om att ta del av allmän handling

Bakgrund

██████████ har den 11 mars 2020 begärt att få ta del av loggar för all inkommande och utgående e-post som Herrljunga kommun har skickat till eller tagit emot från e-postkonton från andra domäner än herrljunga.se under perioden 1 januari 2020 – 11 mars 2020. Av begäran framgår att loggarna endast ska visa e-post som inte klassificerats som skräppost av kommunens skräppostfilter. Vidare har ██████████ begärt att loggarna ska utformas på samma sätt som de mindre omfattande loggar som efter begäran lämnades ut till ██████████ i januari 2020, det vill säga innehålla information om avsändare och mottagare, tidsangivelser samt ämne för samtliga e-postmeddelanden.

Beslut

██████████ begäran om att ta del av allmän handling avslås med hänvisning till 2 kap. 6 § 2 st. tryckfrihetsförordning (TF). Den begärda sammanställningen kan inte göras med rutinbetonade åtgärder och det är därför inte fråga om en förvarad allmän handling enligt 2 kap. 4 § TF.

Skälen för beslutet

Allmänhetens rätt att ta del av allmänna handlingar slås fast i 2 kap. 1 § TF. Av 2 kap. 4 § i samma lag föreskrivs vad som är allmän handling. E-postloggar utgör en sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling som anses förvarad hos myndigheten endast om myndigheten kan göra sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder (2 kap. 6 § 2 st. TF). Av förarbeten till tryckfrihetsförordningen (prop. 2001/02:70 s. 37) framgår bland annat att med rutinbetonade åtgärder avses en begränsad arbetsinsats som inte är förknippad med några nämnvärda kostnader.

Herrljunga kommun kan inte göra den efterfrågade sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder. För att göra den begärda sammanställningen tillgänglig på det vis ██████████ begär krävs enligt uppgift från Herrljunga kommuns IT-avdelning programmerings- och sorteringsinsatser med en uppskattad tidsåtgång om cirka 16-40 timmar. Herrljunga kommun har inte de tekniska hjälpmedel eller personella resurser som krävs för att genomföra ovannämnda insatser och skulle därför behöva göra en beställning till utomstående konsult.

Utöver vad som åberopats ovan framgår av 8 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslag (OSL) att en uppgift för vilken sekretess gäller inte får röjas för enskilda eller för andra myndigheter, om inte annat anges i OSL eller i lag eller förordning som OSL hänvisar till. Av 8 kap. 2 § OSL framgår bland annat att sådan sekretess som avses i 8 kap. 1 § OSL också gäller mellan olika verksamhetsgrenar inom en myndighet när de är att betrakta som självständiga i förhållande till varandra.

Delegeringsbeslut 2

HERRLJUNGA KOMMUN

Delegationsbeslut
2020-04-01
DNR KS 88/2020 910
Sid 2 av 3

En sekretessprövning av begärd sammanställning av e-postloggarna, som innefattar e-post till och från olika myndigheter (nämnder) och i förhållande till varandra självständiga verksamhetsgrenar inom Herrljunga kommun, kan inte genomföras på ett sådant sätt att bestämmelserna i 8 kap. 1-2 §§ OSL kan efterlevas. För att kunna genomföra en sådan bearbetning skulle krävas omfattande programmerings- och sorteringsinsatser för att bestämmelserna i 8 kap. 1-2 §§ OSL ska kunna efterlevas.

Sammanfattningsvis har Herrljunga kommun inte de tekniska möjligheter eller personella resurser som krävs för att göra begärd sammanställning tillgänglig utan att anlita utomstående konsult. Det är alltså fråga om ett arbete som går utöver vad som anses utgöra en begränsad arbetsinsats som inte är förknippad med några nämnvärda kostnader (prop. 2001/02:70 s. 37). Eftersom sammanställningen inte kan göras tillgänglig för kommunen med rutinbetonade åtgärder anses e-postloggarna inte vara en förvarad handling hos myndigheten.

Herrljunga den 1 april 2020

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Emelie Cergic-Boberg'.

Emelie Cergic-Boberg
Kanslichef

Delegeringsbeslut 2

HERRLJUNGA KOMMUN

Delegationsbeslut

2020-04-01

DNR KS 88/2020 910

Sid 3 av 3

Hur man överklagar beslutet

Beslutet kan överklagas till Kammarrätten i Jönköping inom tre veckor från det att du fick del av beslutet. Om du vill överklaga beslutet ska du skriva till Herrljunga kommun, Box 201, 524 23 Herrljunga, men överklagandet ska ställas till Kammarrätten i Jönköping. Ditt överklagande kommer därefter att översändas till Kammarrätten tillsammans med övriga handlingar i ärendet.

Överklagandet ska vara skriftligt och ha inkommit till Herrljunga kommun senast tre veckor räknat från dagen då du fick del av beslutet.

Överklagandet ska innehålla följande:

- Vilket beslut som ditt överklagande gäller,
- hur du vill att beslutet ska ändras,
- vilka omständigheter du stöder ditt överklagande på
- de handlingar du anser stödjer ditt överklagande, och
- ditt personnummer, din postadress och ditt telefonnummer.

Överklagandet bör av undertecknad av dig. Om du anlitar ombud kan istället ombudet underteckna överklagandet. I så fall ska fullmakt i original bifogas. Vid frågor om överklagandet hänvisas du till Kammarrätten i Jönköping.

Delegeringsbeslut 3

Attesträtter Kommunstyrelsen

2020-03-25

Kod Kostnadsställe	Beslutattestant	Ersättare 1	Förändringsdatum
1000 Kommunfullmäktige	Andreas Johansson	-	
1100 Revision	Jonny Gustafsson	Göte Olsson	
1200 Valnämnd	Ronnie REXVALL	Axel Roselius	
2010 Kommunstyrelsen gemensamt	Gunnar Andersson	Mats Palm	
2020 Kommunstyrelsen satsningar	Gunnar Andersson	Mats Palm	
2100 Kommunledningskontoret	Ior Berglund	Jan Pettersson	
2110 Folkhälsa	Ior Berglund	Jan Pettersson	
2120 Strategisk planering	Ior Berglund	Jan Pettersson	
2130 MSB	Ior Berglund	Jan Pettersson	
2130 MSB	Christian Hallberg	Ior Berglund	
2200 Administrations- och informationsenheten	Emelie Cergic-Boberg	Ior Berglund	
2214 Löneväxling	Ljubisa Rankovic	Ior Berglund	2020-03-21
2300 IT Herrljunga	Jan Petersson	Göran Lager	
2301 IT Vårgårda	Jan Petersson	Göran Lager	
2310 Telefonväxel herrljunga	Jan Petersson	Göran Lager	
2311 Telefonväxel vårgårda	Jan Petersson	Göran Lager	
2400 Reception Herrljunga	Jan Petersson	Göran Lager	
2500 Ekonomienheten	Linda Rudenwall	Ior Berglund	
2502 Ekonomi kommunspecifika kost	Linda Rudenwall	Ior Berglund	
2600 Personalenheten	Ljubisa Rankovic	Ior Berglund	2020-03-21
2601 Facklig verksamhet	Ljubisa Rankovic	Ior Berglund	2020-03-21
2619 Personal finans	Ljubisa Rankovic	Ior Berglund	2020-03-21

Kommunchefen har rätt att beslutsattestera på samtliga kostnadställen.

Ekonomichef, controller och redovisningsansvarig har rätt att beslutsattestera interna fakturor och interna bokföringsordrar.

Beslutattestant ges attesträtt till samtliga investeringsprojekt och driftsprojekt som finns kopplade till det specifika kostnadstället.

Delegationsbeslut om förändringar i attestlistan är fattat av ekonomichefen

Delegeringsbeslut 3

2020-03-25